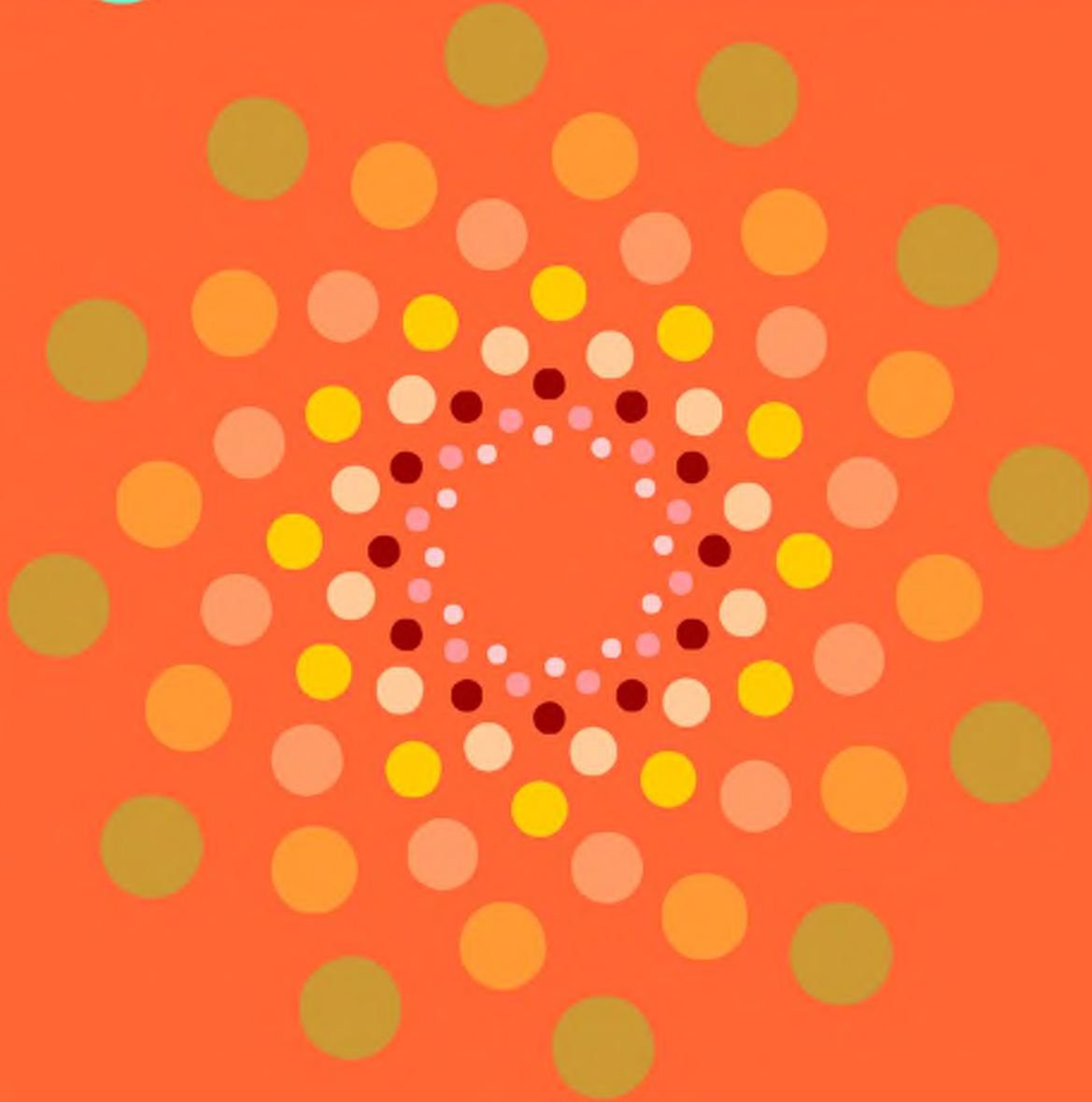

yenifikir

ULUSLARARASI HAKEMLİ AKADEMİK FİKİR ARASTIRMA DERGİSİ
international journal of academic research and studies / international akademisch idee forschungs zeitschrift mit richter

Yıl / Year / Jahr:2 Sayı / Issue / Zahl:5 Ağustos / August / August 2016 ISSN: 1308-9412 www.yenifikirdergisi.com

Mustafa Güneş: Bizim Yûnus'un Sözü, **Ayşin Satan:** İlköğretim İkinci Kademedeki Okuyan Öğrencilerin Cinsiyet Ve Okul Türü İle Zorbaca Davranışlar Arasındaki İlişkinin Analizi, **Immanuel Wallerstein:** Asya'da Soğuk Savaş Nedir? Bir Yorumlama Denemesi-I, **Mesut Mezkit:** Mehmet Âkif Ersoy'un İslâmcılık Fikri Ve Üstadları, **James Petras:** ABD Ve Çin: Biri Kaybediyor, Diğeri Kazanıyor!, **Eric Walberg:** Uygur Afgan'a Karşı: Karşıtlıklar İçinden Bir İnceleme

MUHAFAZAKAR DEĞİŞİM:
TÜRKİYE'NİN GELECEK VİZYONU

DİRİLİŞİMİZ; MİLLİLİĞİN İHYASINDADIR: YENİ BİR MUŞTUNUN HABERCİSİ.

NEO-CONİZM'İN EMPERYALİST FİKRİ

Y F D
YAYINLARI

WWW.yenifikirdergisi.com/ yenifikir@hotmail.com

Hasanefendi Mahallesi 1919 Sokak no:14 Kat:1 AYDIN Tel: 0 256 214 48 21

YENİFİKİR ULUSLARARASI HAKEMLİ AKADEMİK FİKİR ARAŞTIRMA DERGİSİ

International Journal Of Academic Research and Studies
International Akademische Idee Forschungs Zeitschrift mit Richter

Yıl/Year/Jahr:2 • Sayı/Issue/Zahl:5 • Ağustos/August/August-2010

ISSN:1308-9412

info@yenifikirdergisi.com • www.yenifikirdergisi.com

KURULUŞ TARİHİ: 26 NİSAN 2009

THE DATE OF FOUNDATION: 26 April 2009

ANSTALT DATUM: 26 April 2009

YIL/YEAR/JAHR:2009 SAYI/ISSUE/Zahl:3

Yılda üç defa; 26 Nisan-26 Ağustos-26 Aralık aylarında yayınlanır.

Published three times a year :26 April- 26 August-26 December

Erscheint dreimal jaehrlich :am 26 April-26 August-26 Dezember

SAHİBİ/Owner/Inhaber

Gönül ŞAHİN MEZKİT

GENEL YAYIN YÖNETMENİ/Executive Editor/General Direktor

Mesut MEZKİT

EDİTÖR/Associate/Editor

Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

YAYIN KOORDİNATÖRÜ/YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ/Coordinator/Koordinator

Rabia ÇAKI

YAYIN KURULU BAŞKANI/Head of Editorial Board/Sente Komitee Leiter

Mesut MEZKİT

YAYIN KURULU/Editorial Board/Sende Komitee Leiter

Mesut MEZKİT

Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

Rabia ÇAKI

Mükerrem KÜRÜM

Cengiz ALTINTAŞ

Mertcan ÇELİK

Davut TÜRKSEVER

YABANCI DİLLER KOMİSYONLARI/Council Of Foreign Languages/Fremdsprachen Komitee

İNGİLİZCE/English/Englisch

Şahin AKKAN (Başkan/Chief/Vorsitzender)

Kadriye KABAOĞLU (Yeminli Tercüman/Sworn Translator/Vereidigte Dolmetscher-Mitglied)

Koray ARSOY (Üye/Member/Mitglied)

ALMANCA/German/Deutsch

Gönül ŞAHİN MEZKİT (Başkan-Yeminli Tercüman/Chief-Sworn translator/Vorsitzender-Vereidigte Dolmetscher)

Didem DAL (Üye-Yeminli Tercüman/Member-Sworn translator/Mitglied - Vereidigte Dolmetscher)

RUSÇA/Russia/Russisch

Arzu UYANIK

FRANSIZCA/French/Französisch

Prof.Dr.Duran NEMUTLU

İTALYANCA/Italian Language/italienisch

Tuğba TÜKEL

ARAPÇA/Arabic Language/Arabisch

Rüştü BALCI

FARŞA/Farsi/Persisch

Birsan OĞUZALP (Yeminli Tercüman /Sworn translator/Vereidigte Dolmetscher)

GRAFİK TASARIM/Graphics and Design Works by/Graphische Gestaltung

Net Ajans / Aydın Tel: 0538 566 35 36

BASKI/Pressed by/Druck

Delay Fotokopi / Zafer Mah. 127 Sk. No 2/B Aydın

Tel: 0256 215 37 30

Dergimiz Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından taranmaktadır

REKLAM VE İLETİŞİM ADRESİ/COMMUNICATION/KOMMUNIKATION

AYDIN: Hasanefendi Mahallesi 1919 Sokak no:14 Kat:1 AYDIN Tel: 0 256 214 48 21

İSTANBUL: Otağtepe Cad. Timuçin Sokak Ekmekçioglu Residence No:1 Anadoluhisari/İSTANBUL

www.yenifikirdergisi.com • www.kulturtarihi.org

yenifikir@hotmail.com

ISSN:1308-9412

**INFORMATION FOR AUTHORS and
EDITORIAL RULES FOR SUBMITTING
MANUSCRIPTS**

MAKALE YAYIM VE YAZIM KURALLARI

- Yeni Fikir dergisi üç dilde yayın yapan uluslararası sosyal bilimler bir dergidir.
- Yeni Fikir dergisinin akademik yazıları hakemlidir.
- Akademik tarzda yazılan araştırma ve inceleme yazıları ilgili heyetlerin terfikinden sonra yayımlanabilir.
- Hakem Kurulu yayım düzeni www.yenifikirdergisi.com adresinden incelenebilir.
- Yeni Fikir dergisi gizli hakemlik prensibini esas almıştır.
- Hakem heyetine gönderilen yazının yazının ismi gönderilmez.
- Hakemler, birbirinden bağımsız olarak yazıyı inceler ve raporlarını ona göre verirler.
- Gönderilecek yazılarda sosyal bilimlerde yaygın ve kabul edilebilir kaynak gösterme usullerinde (MLA, Harvard, Chicago, APA gibi) herhangi biri, kendi içinde tutarlı olmak şartıyla kullanılabilir.
- Yeni fikir Dergisine gönderilecek yazılar, Times New Roman 12 punto ve A4 boyutunda 15 sayfayı geçmeyecek şekilde düzenlenmelidir.
- Yayımlanmak üzere gönderilen yazının aynı veya benzerinin başka bir yerde yayınlanmamış olması gerekir. Özgün çalışmalarda yazarların, yazının uluslararası bir yerde (Türkiye dahil) yayınlanmadığına dair imzalı beyanını içeren bir belge başvuruya eklenmelidir.
- Yazılar belirlenen yazı ölçülerinde A4 boyutunda beyaz kâğıda çıktısı dergi adresine, ayrıca e-posta adresine de gönderilmelidir.
- Dergi, Türkçe-İngilizce-Almanca olmak üzere üç dilde yayın yapacaktır.
- Akademik yazılar, komisyonlarımız tarafımızdan tercime edilecektir.
- Çeviri ve inceleme yükümlülükleri ile hakem heyetine gönderilecek yazıların yükümlülükleri yazara aittir.
- Çeviri, inceleme ve hakem heyetine gönderilecek yazıların kargo yükümlülükleri yazara aittir.
- Yazının talebi doğrultusunda ayrıca farklı dillerde de yayımlanabilecektir. (Rusça-Fransızca-Arapça-İspanyolca ve İtalyanca gibi)
- Akademik yazıların dışında seviyeli yorum, görüş, tartışmalara da yer verilecektir.
- Yazıların sorumluluğu yazarlarına, reklamların sorumluluğu da reklam verenlere aittir.
- Gönderilen yazılar yayımlanın yayımlanmasın ilededilmez.
- Derginin ve yazının ismi kaynak gösterilerek alın yapılabilir.
- Yeni Fikir dergisinde yayınlanacak çalışmaların imli ve noktalamasında yazının tercihi geçerli olmakla birlikte gerekli görüldüğü takdirde TDK'nın kurallarına göre düzeltmeler yapılacaktır.
- Yeni Fikir dergisine gönderilen çalışmaların cevaplanma süresi 30 gündür. Bu zaman içerisinde cevap verilmeyen çalışmalar ulaşılmamış demektir. Akademik çalışmalarla ilgili, hakemlerin verdiği olumlu ya da olumsuz görüş, çalışmanın yazısına bildirilir; gerekli düzeltmeler istenebilir.
- Yeni Fikir dergisinde yayımlanacak polemik konuslu olan çalışmalarda en fazla 2 kez cevap yazma hakkı tanınır.
- Yeni Fikir dergisinin bütün yayın hakları Gönül Şahin MEZKİT'e aittir.
- Yeni Fikir Dergisi, www.yenifikirdergisi.com adresinde de yayımlanmaktadır.

- Yeni Fikir is an international journal of social sciences published in three languages
- Yeni Fikir Journal's academical articles are peerreviewed.
- All papers will first be reviewed by the board of editors.
- For guidelines for manuscript submission and preparation, please visit www.yenifikirdergisi.com
- We rely on the principle of confidential peer review.
- The names of the authors shall not be revealed to the peer reviewers
- Arbitrators check the article independent from each other and give their reports
- For the bibliography, referencing will be done in any widely used style in social sciences (MLA, Harvard, Chicago, APA).
- The articles that will submit to Yeni Fikir must be organized on a A4 paper and written in Times New Roman of 12 size of type and not be over 15 pages.
- Submitted articles must not have been previously published, or submitted for publication elsewhere. If necessary that the article is an original study and has not been published before.
- Manuscripts typed on a A4 paper in 12 size of type should be submitted both to the address of the journal and via e-mail.
- Yeni Fikir is published in Turkish, English, and German.
- Academic papers will be translated by the members of the Board of Foreign Languages.
- Translation of the manuscript submitted to the Board of Foreign Languages will be under the responsibilities of the author and is to be paid by him / her.
- The shipment fee of the manuscript is under the responsibilities of the author and is to be paid by him / her
- By the author's demand the articles will be able to be published in any other languages such as Russian, French, Arabic, Spanish, Italian, etc.
- Manuscripts other than academic studies, such as comments, opinions, arguments, discussions, will be accepted.
- Yeni Fikir shall not be held legally responsible for the manuscripts and/or the advertisements submitted.
- Submitted articles, whether published or not, shall not be returned.
- Quotations may be used provided that they are referred.
- The editor-in-chief reserves the right to make suggestions and/or modifications, but corrections will be made according to the rules of TDK, if necessary, before publication.
- Answer period of the studies that were sent to Yeni Fikir Journal is 30 days. The studies that were not given answer refers that the article couldn't be received. The positive or negative view that is about the academical article is notified to the article's author and can be demanded necessary corrections.
- In the studies that can be the matter of polemic and will be published in Yeni Fikir Journal, two answer rights are given.
- The copyright of Yeni Fikir belongs to Gönül Şahin Mezkit.
- Yeni Fikir is also published online at www.yenifikirdergisi.com

ORTHOGRAFIE

- Das YENI FIKIR Zeitschrift ist eine internationale, sozialwissenschaftliche in drei Sprachen veröffentlichte Zeitschrift.
- Die akademische Schriften von YENI FIKIR Zeitschrift sind Peer Reviewed.
- Die im akademischen Stil geschriebene Schriften können veröffentlicht werden nachdem sie untersucht und überprüft wurden.
- Die Veröffentlichungs Regelungen können Sie unter der Internet adresse www.yenifikirdergisi.com nachsehen.
- Das YENI FIKIR Zeitschrift hat den Prinzip der geheimen Ausschuss ernst genommen.
- Der Name des Verfassers der Artikel, wird dem Ausschuss nicht übermittelt.
- In den versandten Schriften kann die, in sozialwissenschaftlichen geläufige und akzeptable, Quellenangaben Prozedur (wie MLA, Harvard, Chicago, APA) mit der Voraussetzung, dass dieser Konsistent ist, beliebig verwendet werden.
- Die Überprüfer kontrollieren unabhängig voneinander die geschriebenen Schriften und geben ihre Berichte entsprechend dem ab.
- Die Schriften, die an das YENI FIKIR Zeitschrift gesendet werden, sollten so geordnet sein dass sie mindestens fünf (5) und maximal fünfzehn (15) Seiten sind.
- Die zu veröffentlichen Schriften oder ähnliches darf auf keinem Fall anderswo veröffentlicht sein. Außerdem muss neben dem Originalen eine Unterschrift des Autors vorhanden sein die bestätigt, dass diese Schriften nirgendwo im internationalen Bereich (Türkei miteingeschlossen) veröffentlicht wurden.
- Die Schriften sollten, in den festgesetzten schriftlichen Kriterien auf weißem 80 Gramm DIN A4 Papier gedruckt, an die Zeitschriftadresse gesendet und anschließend auch an die E-Mail adresse der Zeitschrift geschickt werden.
- Die Zeitschrift wird in den Sprachen türkisch-englisch-deutsch veröffentlicht.
- Die Verpflichtungen der Schriften, die dem Ausschuss zusammen mit den Übersetzungs und Überprüfungs Verbindlichkeit versandt werden, gehören dem Autoren.
- Die Versandkosten der Schriften, die dem Ausschuss/ Komitee gesendet werden, trägt der Autor.
- Außerdem können auf Nachfrage des Autors, die Schriften auch in verschiedenen Sprachen veröffentlicht werden (russisch-französisch-arabisch-spanisch-italienisch etc.)
- Ausserden akademischen Schriften, geben wir auch Platz zu ebenen Stellungnahmen, Meinungen und Diskussionen.
- Die Autoren haften für ihre Schriften und die Werbekunden sind verantwortlich für ihre Reklamen.
- Die an uns gesandten Schriften können dem Autoren nicht wieder zurück versandt werden.
- Es kann aus dem Zeitschrift Zitiert werden, indem der Name des Zeitschrifts und der Autoren als Quellenangabe vorgezeigt wird.
- In den Studien, welche im YENI FIKIR Zeitschrift veröffentlicht werden sollen, wird im Rechtschreibung und Interpunktion das laute vorlesen als geltend betrachtet und nach den Regeln der TDK, Korrekturen vorgenommen falls erforderlich gesehen.
- Die Beantwortungsfrist der an das YENI FIKIR Zeitschrift versandten Studien beträgt 30 Tage. Falls innerhalb dieser Frist, sie keine Antwort von uns erhalten, heisst dies dass ihre Studien nicht eingetroffen sind. Die positiven oder negativen Meinungen des Ausschusses, betreffend der akademischen Studien, werden dem Autor mitgeteilt; es kann darum gebeten werden, erforderliche Korrekturen vorzunehmen.
- In Studien mit polemischen Inhalt, die in der YENI FIKIR Zeitschrift veröffentlicht werden, wird dem Autor 2 das Recht auf Erwiderung erkannt.
- Alle Rechte des YENI FIKIR werden von Gönül Şahin MEZKİT vorbehalten.
- Die YENI FIKIR Zeitschrift wird auch auf der Internetseite www.yenifikirdergisi.com veröffentlicht.

DERGİ HAKEM VE DANIŞMA KURULU

BOARD OF REVIEWERS / ZEITSCHRIFT SCHIEDSRICHTER UND BEIRAT

PROF.DR. Adnan KUYUCULAR.....	Pamukkale Üniversitesi/University/Univesisät
PROF.DR. Ahmet NAHMEDOV.....	Azerbaycan Devlet Üniversitesi/University/Univesisät
PROF.DR. Fatima MATOS.....	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto /University/Univesisät
PROF.DR. Fatima OUTEİRINHO.....	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto/ University/Univesisät
PROF.DR. Duran NEMUTLU.....	Adnan Menderes Üniversitesi University/Univesisät
PROF.DR. Feyzullah EROĞLU.....	Pamukkale Üniversitesi/University/Univesisät
PROF.DR. İsmet BARAN.....	İstanbul Üniversitesi//University/Univesisät
PROF.DR. Maria De Fatima MORÍNHO.....	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto/University/Univesisät
PROF.DR. Maria DO NOSCIMENTO.....	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto/University/Univesisät
PROF.DR. Muammer DEMİREL.....	Atatürk Üniversitesi/University/Univesisät
PROF.DR. Orhan OKAY.....	Emekli Öğretim Görevlisi/Retired Lecturer
PROF.DR. Hakkı ÖNAL.....	Dokuz Eylül Üniversitesi /University/Univesisät
PROF.DR. Bekir DENİZ.....	Akdeniz Üniversitesi/University/Univesisät
PROF.DR. Ayşe ÜSTÜN.....	Uşak Üniversitesi /University/Univesisät
PROF.DR. Mustafa ARSLAN.....	Firat Üniversitesi. /University/Univesisät
PROF.DR. Salih Tuğ.....	Marmara Üniversitesi /University/Univesisät
PROF.DR. Yusuf DEVİRAN.....	Yeditepe Üniversitesi /University/Univesisät
PROF.DR. Yücel OĞURLU.....	Beykent Üniversitesi /University/Univesisät
PROF.DR. Zulmira SAUTOS.....	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto/University/Univesisät
DOÇ./Assoc.Dr /Ass.Doç.Dr. Bahri ERSOY.....	Afyon Kocatepe Üniversitesi/University/Univesisät
DOÇ./Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Celaeddin SERİNKAN.....	Pamukkale Üniversitesi/University/Univesisät
DOÇ./Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Süleyman KIZILTOPRAK.....	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi/University/Univesisät
DOÇ./Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Talip KABADAYI.....	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Univesisät
DOÇ./Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Turgay ZUN.....	Muğla Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Özlem AKKAYNAK.....	Adnan Menderes Üniversitesi /University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. İrade ABBASOVA.....	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Selahattin AVŞAROĞLU.....	Selçuk Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Erdiñç YÜCEL.....	Selçuk Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Dilşen İNCE ERDOĞAN.....	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Ali SATAN.....	Marmara Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Abdülkadir YALDIR.....	Pamukkale Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Adil Adnan ÖZTÜRK.....	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Ali TAŞ.....	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Aydın SARI.....	Pamukkale Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Biker SAVAŞ.....	Kocaeli Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Doğan KUTUKIZ.....	Muğla Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Günver GÜNEŞ.....	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Hakan ÇÖREKÇİOĞLU.....	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Halil İbrahim HAKSEVER.....	Uşak Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Hans Werner SCHMDDT.....	Goethe Enstitüsü/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Hilmi DEMİRKAYA.....	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Hülya YALDIR.....	Pamukkale Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Hüseyin ÜRETEN.....	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. İsmail TOSUN.....	Süleyman Demirel Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Mehmet ÖNAL.....	Muş Alparslan Üniversitesi/University/Univesisät
YRD.DOÇ./Asst.Assoc.Dr./Ass.Doç.Dr. Mustafa BIYIKLI.....	Dumlupınar Üniversitesi/University/Univesisät

İÇİNDEKİLER

BOARD OF REVIEWERS / CONTENTS / INHALT

Bizim Yunûs'un Sözü

Yrd.Doç.Dr. Mustafa GÜNEŞ

- 8 -

The Words Of Our Yûnus

Asst.Prof Dr. Mustafa GÜNEŞ

- 15 -

Der Wort Von Unsere Yûnus

Ass.Doç.Dr. Mustafa GÜNEŞ

- 21 -

İlköğretim İkinci Kademedeki Okuyan Öğrencilerin Cinsiyet Ve Okul Türü İle Zorbaca Davranışlar Arasındaki İlişkinin Analizi

Dr Aysin SATAN

- 27 -

Analysis Of Relation Between Bullying Behaviours And Gender And School Variety Of Students At Secondary Schools

Dr Aysin SATAN

- 35 -

Die Analyse Der Beziehung Zwischen Der Art Der Schule Mit Mobbing-Verhalten Und Das Geschlecht Der Schülern In Der Zweiten Stufe Der Grundschule

Dr Aysin SATAN

- 42 -

Asya'da Soğuk Savaş Nedir? Bir Yorumlama Denemesi -I-

Immanuel WALLERSTEIN

- 51 -

What Cold War In Asia? An Interpretative Essay -I-

Immanuel WALLERSTEIN

- 55 -

Was Ist Der Kalte Krieg In Asien? Ein Versuch, Interpretation -I-

Immanuel WALLERSTEIN

- 59 -

Mehmet Âkif Ersoy'un İslâmcılık Fikri Ve Üstadları

Mesut MEZKÎT

- 60 -

Islam Ideas Of Mehmet Akif And His Masters

Mesut MEZKÎT

- 64 -

Die Islamische Ideen Von Mehmet Akif Und Seine Oberleitern

Mesut MEZKÎT

- 67 -

ABD ve Çin: Biri Kaybediyor, Diğeri Kazanıyor!

James PETRAS

- 68 -

The US And China: One Side Is Losing, The Other Is Winning

James PETRAS

- 70 -

The USA Und China: Einer Verliert, Der Andere Gewinnt!

James PETRAS

- 72 -

Uygur Afgan'a Karşı: Karşıtlıklar İçinden Bir İnceleme

Eric WALBERG

- 73 -

Uygur Vs Afghan: A Study In Contrasts

Eric WALBERG

- 75 -

Die Uiguren Gegen Afghanen: Eine Untersuchung Zwischen Der Verschiedenen Ideen

Eric WALBERG

- 77 -

Türkiye'de dergi çıkarmak, hele fikri bir dergi ise, güçlükler daha da artmaktadır. Kaliteli bir yayın yapmak için makalelerin belli bir seviyede olması kaçınılmazdır. Makale seçimindeki zorluklar, hakem heyetinin ince eleştirip sık dokuması, çevirilerdeki hassasiyetimiz işimizi zorlaştırmaktadır. Kalıcı olmada belirli kıstasların zorunluluğu da cabası... Hakem raporlarına göre birçok makalenin yayımlanmaması, red edilmesi ve bunu yazarına izah ise ayrı bir çaba gerektiriyor. Bu da kaliteli dergi çıkarma şevkini örseliyor. Buna rağmen Kaf Dağındaki fikri ideale ulaşmak, Yitik Hikmete vuslatı gaye edinme ülküsünden vazgeçmek; korku iklimine teslimiyettir. Dolayısıyla yıllardır süren doğru gelecek mefkûresinden vazgeçmek, kendini inkârdır. Bütün engelleri bertaraf edilmesi, yenilerine işaret olacağını bildiğimizden, -daima- dimdik ayakta kalmanın telaşı içinde olacağımızdan şüphe edilmemelidir. Bir ışık yakıp, ziyasını fazlasıyla ötelere taşımanın şuuruна sahip bir anlayışı bedbinlik anında, ümitvar olabilmenin şavkını zihinlerde teşekkülün peşinden koşturacağız. Bu hususta "her şeye rağmen" istikbale umutla bakmayı her daim diri tutacağız.

Bu sayımızda da değerli kalemler yine sizlerle birlikte olacaktır. Akademik ve fikri yazıların ışık tutacağından eminiz. Mustafa Güneş, Bizim Yûnus'un Sözü; Ayşin Satan, İlköğretim İkinci Kademedeki Okuyan Öğrencilerin Cinsiyet Ve Okul Türü İle Zorbaca Davranışlar Arasındaki İlişkinin Analizi; Immanuel Wallerstein, Asya'da Soğuk Savaş Nedir? Bir Yorumlama Denemesi-I; Mesut Mezkit, Mehmet Âkif Ersoy'un İslâmcılık Fikri Ve Üstadları, James Petras-ABD Ve Çin: Biri Kaybediyor, Diğeri Kazanıyor!, Eric Walberg-Uygur Afgan'a Karşı: Karşıtlıklar İçinden Bir İnceleme.

Altıncı sayıda buluşmak ümidiyle...

Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU
farukgoncuoglu@yahoo.com

Publishing a magazine in Turkey, if it's especially a review causes much more difficulties. To produce a good issue, the articles must be in a certain level. The difficulties in selection articles, the referee commission's examination and our sensation in translation make our work more difficult. In order to be permanent, it also needs some certain criteria.

According to referee reports, that the articles could not be published, refused and reasons should be explained to the writer needs extra effort. And, although all these things prevent us publishing a high-class article, reaching the idea in Kaf mountain, giving up the hope of conjugal reunion is to give in to the fear climate. That is, giving up the ideal future means denying himself. Since we know that eliminating all the obstacles will cause the signs of occurring new ones, it shouldn't be doubted that we will be in the excitement of standing upright forever. When we are pessimistic, we will follow the light of being hopeful, carry it further, and create the lights of hopes in minds. Despite everything, we will always go on looking for future hopefully.

Our valuable writers will be with you in this issue, too. We are sure that academic articles and reviews will enlighten you.

Mustafa Güneş- The Word Of Our Yûnus, Ayşin Satan- Analysis Of Relationship Between Gender And School Type And Bullying Behaviors Of Primary School Secondary Grade Students, Immanuel Wallerstein- What is the Cold War in Asia? An Interpretative Essay-I, Mesut MEZKİT - Mehmet Âkif Ersoy'un İslâmcılık Fikri Ve Üstadları, James Petras- The USA And CHINA: One Side is Losing, The Other is Winning!, Eric Walberg- Uighur against to Afghan: A Study among the Contrasts.

Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU
farukgoncuoglu@yahoo.com

Es gibt verschiedene Schwierigkeiten in der Türkei, wenn man eine Zeitschrift herausstellen möchte, vor allem wenn es um eine Idee geht. Es ist unvermeidlich die Artikel in eine gewisses Maß zu halten, um eine Qualitäts-Veröffentlichung mitzubringen. Bei der Auswahl und Empfindlichkeit der Artikel und Übersetzungen haben wir echte Schwierigkeiten, denn der Richter Komitee geht pedantisch genau vor. Außerdem noch ist die spezifische Verpflichtung bei der bestimmten Kriterien umsonst... Es bedürft einer gesonderten Aufwand, nach den Berichten des Richters bei vielen unveröffentliche und abgelehnte Artikel der Autoren zu erklären. Diese Begeisterungen beschädigt unsere Schwung, um eine qualität Zeitschrift herauszustellen. Trotz dieser Idealen erreichen die Idee des Mount Qaf und den Ziel der verlorene Weisheit vereinigung zu erreichen und von dieser Ideal zu verzichten, ist nur die Resignation der Angst. Die seit vielen Jahren aufgegebenen richtige Zukunft Ideal zu verzichten ist eine Selbstverleugung. Wir wissen, dass die Beseitigung aller Hindernisse für uns eine neuere werden darauf hingewiesen werden. Auf jedem Fall werden wir in ganzen Höhe aufgerichtet bleiben. Es ist eine Erleuchtung, die mehr als genug, um zu anderen Orten zu bewegen mit ein Verständnis zu bleiben. Wir werden laufen nach dem Hoffen im Gedanken zu bleiben... In dieser Hinsicht "trotz vorallem" werden wir in der Zukunft mit hoffentlich weiter suchen.

In diesem Zusammenhang haben wir ein wertvolles Gutachterteam die für die Schreibregeln und für das Wissenschaftlich akademisches schreiben da sind.

Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU
farukgoncuoglu@yahoo.com

Bizim Yunûs'un Sözü

Yrd.Doç.Dr. Mustafa Güneş

Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

ÖZET

Bir düşünceyi eksiksiz anlatan kelime dizisi şeklinde tarif edilen söz, Türk kültür ve edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Hayat, güzel sözle anlam kazanır. Bunun için ilk İslami devir ata yadigârlarımızdan Kutadgu Bilig'de söze geniş yer verilmiştir. Yunus'un sözü, lafız, anlam ve ahenk açısından mükemmeldir. Onun sözlerini etkili kılan, düzgün söyleyiş ve güzel ifadesinin yanında, Kur'an ahlakını kendisine ilke edinmesidir. Sözüün etkili olabilmesi için öncelikle söyleyen tarafından uygulanması gerekir. Bu sebeple Kur'an'da yapmadıklarını söyleyenler, hiç iyi karşılanmamıştır.

Sözüün etkisini araştırırken özellikle şu dört unsuru dikkate almak gerekir: Bir sözü, kim, kime, niçin ve hangi makamda söylemiştir? Yunus'un sözlerini, bu açılarından incelediğimiz zaman, bunların "şöyle böyle" sözler olmadığı görülür. Onun, çağları aşan fasih sözlerini (şiirlerini), mana âleminde ilham alarak gönül diliyle ahlaki değerleri takviye etmek amacıyla muhtaç kimseler için söylediği ifade edilebilir. Şiir, söze güzel biçim verme işidir. Gerçek şiirin, zamanın geçmesiyle güzelliği bozulmadığı gibi kıymeti de artar. Bir sözün, zamana karşı direnir güzelliğini devam ettirmesi klasik kelimesiyle ifade edilir. Zamanla değeri daha da yükselen Yunus'un sözleri, Türk klasikleri arasında yerini almıştır.

Az sözle çok şey anlatmaya müsait bir dil olan Türkçe, Yunus'un etkili, yalın anlatımına zemin hazırladı ve eşine az rastlanan şiirlerinin oluşumuna katkıda bulundu. Yunus'un sözlerinin yedi yüzyıl boyunca nesilden nesle büyük bir sadakatle aktarılmasının bir sebebi de Türkçenin sezgisel güç özelliğini şiire yansıtabilmiş olmasıdır. Yazımızda Yunus'un sözü, divanında geçen beyitler (sözle ilgili) ışığında ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Söz, Sözüün Değeri, Yunus Emre'nin Şiirlerinde Söz, Yunus Emre Dîvânı

Türk kültür ve edebiyatında önemli bir yere sahip olan söz kelimesine sözlüklerde şu anlamlar verilir: "Harf ve harekâtın mürekkep olarak bir şeye delalet eden lafız, kelime. Kelimelerden mürekkep olarak ifade-i merâma yarayan lâkırdı, kelâm, kavil. Haber, havâdis, şâyia. Uyuşma, mukâvele, muvâfakat, karar. Bahs. Dedi kodu, güft ü gû, kıl ü kâl. Hüküm nüfûz."⁽¹⁾ "Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lâkırdı, kelâm, kavildir."⁽²⁾ Bir düşünceyi eksiksiz anlatan kelime dizisi, bir konuyu yazılı veya sözlü olarak açıklamaya yarayan kelime dizisi.⁽³⁾ Harflerden, harekât ve sekenâttan mürekkep olarak bir manaya, bir şeye delâlet eden lâfız, kelime kelâm, haber, şâyia.⁽⁴⁾

Eski Anadolu Türkçesi döneminde Yunus ve diğer şairler tarafından söz

kelimesiyle eş anlamlı olarak yaygın bir şekilde kullanılan *kelecî* (*keleşü*) kelimesine de benzer anlamlar verilmiştir: Oğuz lehçesinde sözcüklerle anlatma, konuşma.⁽⁵⁾ Konuşma, karşılıklı konuşma (*kele-*: konuşmak). XIV. yüzyıl metinlerinde *keleşî* (*gelecî*) şeklinde yazılıp okunan bu kelime XVII. yüzyıldan sonra unutulmuştur.⁽⁶⁾ *Kelecî* (*gelecî*): Söz, laf, lâkırdı. *Kelecilü*: Çok ve güzel konuşan.⁽⁷⁾

Eski Türk devlet ve ahlak anlayışıyla İslami inanç ve değerlerin sentez edildiği ilk İslami dönem ata yadigârı ve Türk edebiyatının ilk didaktik eseri Kutadgu Bilig'in bazı bölümlerinde, yer yer karşılıklı konuşma ve tiyatro üslubunu andırır bir şekilde sözün önemine şöyle vurgu yapılır:

Bilginin sözünü dinle; ona itiraz etme. Sana sorulmadan söz söyleme. Kendisine bir şey sorulmadan söze

başlayana, biri "hayvan" derse doğru söylemiş olur. İnsanı aydınlatan *fasih*⁽⁸⁾ dilin kıymetini bil. Çok sözden fayda görmedim. Sözü çok söyleme. Binlerce söz düğümünü bir sözde çöz. İnsan, söz ile sultan oldu. Çok söz, başı gölge gibi yere serdi. Fasih dil kullan; dil fasih olursa insanı yükseltir. Sözüünü iyi söylersen ölümsüz olursun. İnsan, iki şey ile kendisini ihtiyarlamaktan kurtarır: biri iyi iş, diğeri iyi söz.

Ey bilgili kişi! Ölümsüz bir hayat dilerken işin ve sözün iyi olsun. Dili bu kadar övmekten maksadım, sana sözün ne olduğunu anlatmaktır. Benden sana gümüş ve altın kalırsa sen onları söze denk tutma. Gümüşü, bir işe sarf edersen biter; sözünü işe

⁸ Fesahat'ın sözlük anlamı, *açık seçik ve berrak bir halde bulunma, saf ve halis alma*; terimsel anlamı ise *kelimelerin telaffuzunun akıcı olup kulağa hoş gelmesi ve manasının açık olmasıdır*. Bunu gösteren, kelimelerin dil kurallarına uygun olup dil ustası edebiyatçıların tarafından kabul görerek yaygın bir şekilde kullanılmasıdır. Fasih, *bir sözün fesahat açısından değerli olması* demektir. Fesahat, aynı zamanda belagatin öncelikli şartlarından birisidir. Fesahat, ilgisini tek veya grup hâlinde lafzın niteliklerine yöneltir. Bir düşünce ve duygunun yerinde, zamanında, manası açık ve akıcı bir dille ifade edilmesi demek olan belagat, tek tek kelimelerle ilgilenmez; cümledeki kelimeleri, birlikte ifade ettikleri mana ile ele alır. (M. A. Yekta Saraç, *Klasik Edebiyat Bilgisi Belâgat*, İstanbul 2007, s. 36-37.) Başka bir ifade ile fesahat: "Sözün, ritim, ahenk, anlam vb. açılarından kusursuz olması; düzgün söyleyiş, açık ve güzel söz." şeklinde de ifade edilir.

1 Şemsettin Sami, *Samî's Turkish Traditional Dictionary in Turkish-Turkish Arabic Script*, Volumes I-II, Beirut 1989, s. 745-746

2 Türk Dil Kurumu *Türkçe Sözlük*, C. II, Haz. Hasan Eren-Nevzat Gözaydın-İsmail Parlatır-Talat Tekin-Hamza Zülfikar, Ankara 1988, s. 1335

3 Türk Dil Kurumu *Resimli Okul Sözlüğü*, haz. Şükrü Halûk Akalın-Recep Toparlı-Belgin Tezcan Aksu, Ankara 2008, s. 1194.

4 Raif Necdet Kestelli, *Resimli Türkçe Kamus*, haz. Recep Toparlı-Belgin Tezcan Aksu-Canan Selvi Kanoğlu-Seyfullah Türkmen, Ankara 2004, s. 440.

5 Kâşgarlı Mahmûd, *Dîvânü lügati't-Türk*, İstanbul 2005, s. 301.

6 Gerard Clauson, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Oxford of the Clarendon Press, 1972, s. 716.

7 Türk Dil Kurumu *Yeni Tarama Sözlüğü*, haz. Cem Dilçin, Ankara 1983, s. 132.

sarf edersen gümüş kazanılır. İnsan-
dan insana miras olarak söz kalır; va-
siyet edilen sözü tutmanın faydası
çoktur.

Söz, gereksiz söylenirse zarar ge-
tirir; yerinde söylenirse faydalı olur.
Sözün faydası büyüktür. Söz yerinde
kullanılırsa kulu yükseltir. Çok söy-
lemekle âlim olunmaz; çok dinle-
mekle âlim başköşeyi bulur. Söz,
doğru söylenirse faydası çoktur; eğri
söz daima kötüdür. Sözü, doğru söy-
leyecekse dilin kımıldasın. Sözün eğ-
ri ise onu saklamalısın.⁽⁹⁾

İranlı büyük şair Hâfız'ın sözün
gücüne vurgu yapan ve günümüz
Türkiye Türkçesi ile: "Şirazlı güzel,
bize iltifat eder, gönümüzü alır, aşkımızı
kabul ederse yanağındaki kara bene,
Semerkand ve Buhara'yı bağışlarız."
şeklinde ifade edilebilen bir beytini o-
kuyan Timur, Hâfız'ı çağırtmış. Hü-
kümdarın huzuruna yakışan bir kı-
yafet giyemeden makamına çıkan şa-
ire, Timur: "Biz, Semerkand ve Buhara'yı
alırken bunca kan akıttık. Sen de o
güzel şehirleri, bir güzelin tek beni için
bağışlarsın. Bu ne cömertlik?" demiş.
Hâfız, üzerindeki eski kıyafetini gös-
tererek: "Sultanım! İşte o cömertlik yü-
zünden bu haldeyiz." diye güzel bir ce-
vap vermiş. Timur: "Şu cömert şaire on
kese altın verin." diyerek Hâfız'ı ödül-
lerdirmiştir.⁽¹⁰⁾

Sâdî'nin Gülistan'ında bulunan
bir hikâyede de sultan, bir esirin öl-
dürülmesini emreder. Bunun üzerine
esir, sultan hakkında uygunsuz söz-
ler söylemeye başlar. Sâdî, esirin ko-
nuşmalarıyla ilgili şu yorumu yapar:
"Canından el çeken, gönülünde ne varsa
döker."⁽¹¹⁾

Ünlü mutasavvıf ve şair Oğlanlar
Şeyhi İbrahim Efendi, kâl (söz)den
çok hal ilmi olan tasavvufu, sözün
hâle dönüşmesi şeklinde tarif eder:

Tasavvuf sûfî kâli hâle tebdil ey-
leyendir

Dahi her söz ki söyler âb-ı hayvân

olmağa derler⁽¹²⁾

"Ey Sûfî! Tasavvuf, söz (kelâm)ün
hâl (cezbe, coşku, ferahlık, heyecan ve
davranışa⁽¹³⁾ dönüşmesidir. Sözleri, dav-
ranış hâline gelen tasavvuf ehli bilge ki-
şiler, söyledikleri sözleriyle ölü gönüllere
hayat verirler."

Mehmet Akif bir yazısında, suçlu
üç çocuğun sözlerinin güzelliği sebe-
biyle Haccac'ın zulmünden kurtul-
malarına işaret eder. Çocukların gü-
zel söz söyleme yeteneklerine hayran
kalan Haccac, meclisdekilere şöyle
söylemiş: "Çocuklarınıza güzel söz öğ-
retiniz. Bu çocuklar, edip ve güzel sözden
anlayan kişiler olmasalardı, şimdi üçü-
nün de boynunu vurdurmuştum."⁽¹⁴⁾

Güzel söz, sahibinin değerini yü-
celtir. En değerli varlık olan hayatın
manası ancak güzel söz ile anlaşılıp
anlatılabilir. Bunun için Kur'an'da
güzel sözün önemine şu şekilde vur-
gu yapılır: "İnanan kullarıma söyle, en
güzel şekilde konuşsunlar. Doğrusu
Şeytan aralarını bozmak ister...(İsra,
53)"⁽¹⁵⁾ "Güzel bir söz ve bağışlama, pe-
şinden eza gelen bir sadakadan daha iyi-
dir...(Bakara, 263)"⁽¹⁶⁾ "Allah'ın hoş bir
sözü, kökü sağlam, dalları göğe doğru
olan (Rabbinin izniyle her zaman meyve
veren) hoş bir ağaca benzeterek nasıl mi-
sal verdiğini görmüyor musun? (İbra-
him, 24-25)"⁽¹⁷⁾

Kur'an'ın, söze en güzel biçimini
verme sanatı şiir ve şair hakkında:
"Şairlere ancak azgınlara uyar. Onların
her vadide şaşkın şaşkın dolaştıklarını ve
yapmadıkları işleri yaptık dediklerini
görmez misin? Allah'ı çok ananlar bu-
nun dışındadır. (Şuara, 224-227)"⁽¹⁸⁾
şeklindeki uyarısı, şiiri kötü amaçlar
için kullanan insanlar içindir.

Şiir yazmayı ve güzel söz söyle-
meyi, insanoğluna Allah tarafından
ezelde verilmiş bir yetenek olarak ka-
bul eden XVI. yüzyıl Divan şiirinin
büyük ustası Fuzûlî'ye göre temeli

ilimle sağlamlaştırılmış güzel söz ve
şiir, insani değerleri koruma ve
yüceltme yolunda kullanılmalıdır.
Ahlaki değerlerin yüceltilmesine ve
erdemli bir hayatın oluşumuna hiz-
met etmeyen ilim, güzel söz ve şiir bir
değer ifade etmez. Allah, kendini ta-
nıtan ve sevdiren mevzun (vezinli)
kelam (söz)a çok önem vermiş ve in-
sanoğlunu da güzel sözden hoşlanan
bir tabiatla yaratmıştır. Dolayısıyla
insanoğlunun yaratılışında, şiir ve
güzel söze karşı daima bir eğilim
mevcuttur. İlmin ürünü olan güzel
şiir, şairin olgunluğunun göstergesi
kabul edilir. Ayıca insan, şiir ve güzel
söz sayesinde herhangi bir masraf
etmeden mutlu olur ve bitmeyen bir
sermaye elde eder.⁽¹⁹⁾

Her fikir adamı ve şair gibi Yû-
nus'un da inanç dünyası, sanat ve fel-
sefesinin temelinde yer alan en ö-
nemli unsur güzel sözdür. Yaratılışın
başlangıcı (bezm-i ezel)nda var olan
sözün ve ona en güzel biçimini verme
işini olan şiirin, her zaman için büyük
bir manevi servet ve izzet vesilesi
olduğu gerçeğine, Yûnus Emre şöyle
işaret eder:

Söz var kılar gönüllü şâd söz var kılar
bilîşi yâd

Eğer horluk eger izzet her kişiye
sözden gelür (42/2)⁽²⁰⁾

Menkıbeye göre, söz sultanı Yû-
nus Emre'ye şiir söyleme izni, "İşk
sultânı Tapduk durur Yûnus gedâ bu ka-
puda / Gedâlara lutf eylemek hem
kâidedür sultâna." (294/9) şeklinde
vasıflandırdığı hocası Tapduk Emre
tarafından Yûnus-ı Gûyende'nin de
bulunduğu bir mecliste verilir. Bazı
bilim insanlarına göre bahsi geçen
Tapduk, yaşamış tarihi bir kişi değil,
kendisine tapılan yüce Yaratıcı'dır.⁽²¹⁾
Yûnus'un şiir söylemesi, hayatındaki
pek çok noktalar gibi bu menkıbeye
veya erenler meclisinde verilen ilahî
izne dayandırılır. Bundan sonra söz
sultanı Yûnus, Sâdî'nin hikâye-
sindeki köle gibi canından el çekerek

12 Mahir İz, *Tasavvuf*, İstanbul 1997, s. 76.

13 İskender Pala, "Hâl mad.", *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Ankara 1989.

14 Kaplan a.g.m., s. 6.

15 Diyanet İşleri Başkanlığı, *Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı (Meâl)*, haz. Hüseyin Atay-Yaşar Kutluay, Ankara 1985, s. 286.

16 a.g.e., s. 43.

17 a.g.e., s. 257.

18 a.g.e., s. 375.

19 M. Nur Doğan, *Fuzûlî'nin Poetikası*, İstanbul 1997, s. 19-21.

20 Beyitlerden sonra verdiğimiz rakamların ilki şiir numarasını, ikincisi de beyit numarasını ifade etmektedir. (Yûnus Emre *Divânı*, haz. Mustafa Tatcı, Ankara, 1990.)

21 İskender Pala, *Akademik Divân Şiiri Araştırmaları "Yûnus Emre'nin Mürşidleri"* İstanbul 2003, s. 40.

9 Yusuf Has Hacıb, *Kutadgu Bilig II*, Çeviri Reşit Rahmeti Arat, Ankara, 1991, s. 23-27; 80-86./İstanbul 2006, s. 116-121; 244-258.

10 Ramazan Kaplan, "Şiir Şair ve Söze Dair" *Esin Sanat*, S. 40, s. 6.

11 Kaplan, a.g.m., s. 8.

Söz ustası Yûnus, otuz yıl düzgün odun taşıyıp hizmet ettiği ve kapısından: “Odunun bile eğri olanı girmemeli.” diyerek yücelttiği Tapduk Emre, Yûnus'a dönerek: “Yûnus! Artık senin kilidin açıldı. Hacı Bektaş-ı Velî'nin sözü yerine geldi. Durma söyle! Yûnus'un söyle!” dedi. Yûnus'un dilinin kilidi açıldı ve güzel sözler söylemeye başladı.⁽²²⁾ Yûnus, hocası Tapduk Emre'nin nefesinin bereketiyle hayatı boyunca inciden daha değerli kabul ettiği güzel sözler söylemeyi kendisine ilke edindi. Sezai Karakoç, Yûnus'un otuz yıl düzgün odun taşıma menkıbesini “sağlam, dört başı mamur mürit olmak, ideal çizgiler peşinde koşmak ve estetik duyarlılık” şeklinde yorumlar.⁽²³⁾

Menkıbeye göre Yûnus'un, üç binden fazla şiir söylediği rivayet edilir. Molla Kasım adlı bir Osmanlı bilgini, bu şiirlerin bin kadarını şeriata uymadığı ve yanlış anlaşılma ihtimali gerekçesiyle yakmış, bin tanesini de aynı gerekçeyle suya atarak imha etmiş. Yûnus'un, sözün doğru söylenmesi ile ilgili meşhur beytini (*Derviş Yûnus bu sözi eğri büğrü söyleme/ Seni sığaya çeken bir Molla Kâsım gelir* ⁽²⁴⁾) okuyunca diğerlerini imha etmekten vazgeçmiş. Yûnus, şiirlerinin Molla Kasım adlı bir bilgin tarafından denetime tabi tutulacağına yıllar önce, keramet ürünü beytiyle işarette bulunmuştur. Sezai Karakoç, Molla Kasım adlı âlimin Yûnus'un bizzat kendisi de olabileceğini ifade eder.⁽²⁵⁾

Tatlı dilin, yılanı bile deliğinden çıkaracak bir güce ve sihre sahip olduğunu çok iyi bilen hal ehli Yûnus, sözlerinin kaynağı, değeri ve sözün nasıl söylenmesi gerektiği hakkında şöyle der:

*Emre'm işbu sözi cân içinde söyledi
Söyleyen bî-çâre Yûnus Tabduk*

*Varduğumuz illere şol safâlı
gönlüllere*

*Halka Tapduk manîsin saçduk
elhamdülillah*

*Yûnus bu sözleri çatar sanki balı yağa
katar*

*Halka metâların satar yüki gevherdür
tuz degül* (166/6)

Şiirlerinde meramını açık bir şekilde ifade eden ve şiirin malzemesi olan sözü yerinde ve gereği kadar söyleyen şair Yûnus Emre'nin başarısının temelinde, sahip olduğu ilham yeteneği kadar kullandığı kelime ve kelimelerden oluşan kelime dizisi (söz)nin büyük payı olduğu bilinir. Dolayısıyla onun iyi bir eğitim sürecinden geçtikten sonra her yönüyle (şekil ve muhteva bakımından) başarılı kabul edilen şiirlerini kaleme aldığı söylenebilir.⁽²⁶⁾

Yûnus'u, yukarıda bahsi geçen tasavvufi eğitiminin yanında, Farsça ve Arapça bilen ve temel İslami kaynakları okuyup iyice anlayabilen medrese eğitimi almış hâl ehli bilge bir derviş şeklinde tanıyıp anlamaya çalışmak gerekir.⁽²⁷⁾

Yûnus, bazı araştırmacılar tarafından okuma yazma bilmeyen (ümmi) bir şair kabul edilse bile onun yaşadığı devrin en önemli iletişim ve eğitim aracı olan şiiri çok iyi kullanarak duygu ve düşüncelerini, sadece kendi yaşadığı zaman ve çevreye değil, aynı zamanda asırlar ötesine ve hatta

bütün insanlığa ulaştırmayı başarmış az sayıda insandan birisidir.

Dinî, tasavvufî ve millî motiflerle beslenen Yûnus'un yaşadığı XIII ve XIV. yüzyıllarda, Anadolu'da ilim dili Arapça, edebiyat dili de Farsça idi. Böyle bir atmosferde şiirlerini söyleyen Yûnus için “Anadolu'da, halk dili Türkçeyi en canlı, en ışıklı ve en sıcak kullanan ilk şairdir.” denilebilir. Dolayısıyla Yûnus'un Türkçenin edebiyat ve kültür dili olması için önemli ölçüde katkıda bulunduğu söylenebilir.⁽²⁸⁾

Yûnus'un mensubu bulunduğu Batı Türkçesi'nin ilk dönemi olan Eski Anadolu Türkçesi, XIII, XIV ve XV. yüzyılları kapsamaktadır. Bu devre için, batıdaki Orta Türkçe devresi de denilebilir. Anadolu Selçuklu Devleti, Anadolu Beylikleri ve Osmanlı Devleti'nin kuruluş dönemini de içine alan bu devrede, Türkçedeki Arapça ve Farsça unsurlar etkisini artırmış ve ilerleyen zaman içinde Türkçede yabancı kelimeler daha da çoğalmıştır. Bu dönem, aynı zamanda aruzun da şiirimize yeni yeni girmeye başladığı bir dönemdir.

Yûnus'un şiirlerinin önemli bir kısmının ölçüsü, başlangıçta Türkçenin ses ve hece yapısına pek uymayan aruzdur. Aruzun Türk şiirinde kullanılmaya başlandığı ilk yüzyıllarda diğer şairler gibi Yûnus Emre de şiirlerine, ritim ve ahenk katmak için heceye benzeyen aruz kalıplarını kullanarak aruzlu Türk şiirinin doğuş ve gelişimine hizmet etmiştir. Yûnus'un şiirlerinin önemli bir kısmının aruzla mı yoksa hece ölçüsüyle mi söylendiğini veya aruzun hangi kalıbıyla yazıldığını anlamak için gayret edilmesi gerekir.

Latin, Yunan, Arap ve İran şiiri gibi eski şiirler, hep ölçü ile söylenerek, sözün ritmine önem verilmiştir. Böylece şiirin dizeleri arasında, bir denge oluşturulup birbirine denk düşen ritmik sözler, yan yana getirilerek şiirde musiki meydana getirilmek is-

22 Mustafa Tatcı, *Yûnus Emre Dîvân-Risâletü'n-nushiyye*, İstanbul 2008, s. 38-39.

23 Sezai Karakoç, *Yûnus Emre*, İstanbul 2010, s. 37; Mustafa Özçelik, *Bizim Yûnus*, Eskişehir 2007, s. 127.

24 Mustafa Tatcı, *İşitin Ey Yârenler-Yûnus Emre Yorumları*, İstanbul 2008, s. 28.

25 Karakoç, a.g.e., s. 37.

26 Yûnus'un Divan ve Risâletü'n-nushiyye adlı iki eserini inceleyen bazı araştırmacılar, onun medrese eğitimi yapmış bilge bir kişi olabileceğini belirterek, ümmi (okuma yazma bilmeyen) olduğu şeklindeki görüşlere pek katılmamaktadırlar: M. Fuad Köprülü *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar* (Ankara 1991, s. 271.) adlı eserinde: “Elde bulunan bütün vesikalara göre, Yûnus Emre'yi ümmi bir derviş saymak icabeder.” derken diğer taraftan da, Yûnus'un, tam anlamıyla ümmi bir şair olmadığını şöyle ifade eder. “Câhilleri sohbetden her dem süresim gelir.” şeklindeki ifadelerinin yanında, mesnevî (Risâletü'n-nushiyye) ve Dîvân yazabilen bir kişinin ümmi olmaması gerekir.” (Köprülü, a.g.e., s. 273.) Yûnus Emre Şerhleri üzerinde çalışma yapan Necla Pekolcay ve Emine Sevim gibi araştırmacılar da sözü açık söyleyen ve taklit edilemez bir üsluba sahip şair Yûnus'u, ümmi kabul etmezler: “Yûnus'un açık, seçik bir dili; fakat taklit edilemez bir üslubu bulunduğu malumdur. Buna bakarak onu okuma yazma bilmeyen bir ermiş kabul edenler olmuştur. Bu fikre, Yûnus'un şiirlerinden belirttiklerinden deliller getirilmiştir. Yine yazdıklarına veya söylediklerine bakılarak (*Elif okuduk ötürü...*) onun tahsil gördüğü sonucuna varılmıştır. (M. Fuad Köprülü, a.g.e., s. 273; Necla Pekolcay-Emine Sevim, *Yûnus Emre'nin Şahsiyeti ve Yûnus Emre Şerhleri*, Yûnus Emre'nin Bir Eseriyle İlgili Şerhlerin Yazmaları, Ankara 1991, s. 12.)

27 Köprülü, a.g.e., s. 273.

28 Faruk Kadri Timurtaş, *Makaleler-Dil ve Edebiyat İncelemeleri*, haz. Mustafa Özkan Ankara 1997, s. 236; Ahmet Kartal, *Şiraz'dan İstanbul'a-Türk-Fars Kültür Coğrafyası Üzerine Araştırmalar*, İstanbul 2008, s. 256.

tenmiştir.⁽²⁹⁾

Fransızca bir kelime olan ritm, “*şiiir veya düz yazıda kelime ve seslerin düzenli olarak belli aralıklarla, kulağa hoş gelecek şekilde, belli bir ölçü ile söylenmesi veya tekrarlanması niteliği, dizem, tartım.*”⁽³⁰⁾ anlamına gelir. Farsça ahenk kelimesi de şiirin temel unsurlarından olup “*uyum, uyuşma, anlaşma (kelimelerin birbiriyle uyuşması)*”⁽³¹⁾ demektir. Yûnus'un şiirlerinde tam anlamıyla mevcut olan bu iki unsurun, onun şiirini ölümsüzleştiren temel öğeler arasında değerlendirilmesi gerekir.

Sözünü unutulmaktan kurtarmak ve şiire yüklediği manaları kalıcı kılabilmek için Yûnus'un da diğer şairler gibi vezin ve kafiye baş vurduğu söylenebilir. Vezin (ölçü) ve kafiye (uyak), şiiri nesirden ayıran unsurlar olup şiirde ritim ve ahengin oluşumuna katkıda sağlayan iki temel öğedir.

Anadolu'da, Türkçe şiir dilinin öncüsü ve kurucusu olan Yûnus, şekilden çok öze önem veren bir şairdir. Tasavvufi konulu şiirlerini, yalın, kolay anlaşılır, akıcı, sürükleyici bir dil ve belli bir şekil disiplini içinde söyleyen Yûnus'un, çok sayıda sufi şairi, şekil ve muhteva yönüyle etkilediği söylenebilir. XV. yüzyıla kadarki Türk edebiyatı özellikle Yûnus ve Mevlânâ'nın açtığı çığırda gelişen bir tasavvuf edebiyatı görünümündedir.⁽³²⁾

Edebî dil olarak Farsça'nın hüküm sürdüğü bir dönemde, bu dilin etkisine teslim olmadan Türkçe şiirler kaleme alan Yûnus, aynı zamanda Türk dilinin sezgisel gücünü de iyi kullanan şuurlu bir dilcidir. Çünkü hakikate ulaşmanın önemli araçlarından birisi de sezgidir. Sevgi ve sezgi eksenli bir anlatı sahibi şair Yûnus'un, Tapduk Emre ve Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin yanında, İranlı mutasavvıf

şairlerden de etkilenip ilham aldığı bilinir.⁽³³⁾

Yûnus'un, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin sohbetlerine katılarak onun söz ve davranışlarından ilham aldığı ve gönül dünyasının onun engin bakışıyla aydınlandığını şu mısralarından öğreniyoruz: *Mevlânâ Hudâvendgâr bize nazar kılalı / Anun görklü nazarı gönlümüz aynâsıdır* (64/4) (Mevlânâ sultanımızın, kutlu bilgi ve sezgisiyle bizimle ilgilenmesi, manevi engin bakış ve ilgisi ile bize ilham vermesi, gönlümüzü ve yolumuzu aydınlatmıştır.)

Hiz. Mevlânâ'nın, öğrencisi Yûnus hakkında şöyle dediği rivayet edilir: “*Ulaştığım ilahî makam ve menzillerde, Yûnus adlı Türkmen ulu'sunun izini gördüm.*” Hiz. Mevlânâ'nın, Yûnus'un manevî rütbesinin yüksekliğine bu sözüyle işaret ettiği bilinir.⁽³⁴⁾

Menkıbevi bilgilere göre, Hiz. Mevlânâ, Yûnus'a Mesnevi hakkında, ne düşündüğünü sormuş. Yûnus'un bu soruya şöyle cevap verdiği rivayet edilir: “*Ete kemiğe büründüm / Yûnus diye göründüm.*”⁽³⁵⁾ Hiz. Mevlânâ'ya verilen anlamlı ve ilginç cevap, bazı araştırmacılar tarafından şüpheli ve doğru bulunmasa da ⁽³⁶⁾ Yûnus'un bu sözüyle, aşağıdaki beytinde de belirttiği gibi kısa, öz ve açık (üryan) söyleyişin önemine vurgu yaptığı söylenebilir.

*Bu bizden önden gelenler ma'nâyı
pinhan dediler*

*Ben anadan doğmuş gibi geldim ki
uryân eyleyem* ⁽³⁷⁾

Yûnus, kıymetini bilmeyenlere ve bâtın ilmi (gönül bilgisi)nden habersiz, arif veya âşık olmayan kimse- lere, ilim sahibi bile olsalar söz söylenilmemesi gerektiği düşüncesindedir. Dolayısıyla söz söyleme, çok büyük sorumluluk gerektiren bir iş- tir. İyi (pişmiş) söz, söyleyenin yü-

zünü güldürür; kötü (ham) söz de sahibinin paha biçilmez sermayesini yok eder. Bazen bir güzel söz bile insanı zindandan saraya taşıyabilecek bir güce sahip olabilir. Yûnus'a göre, arife çok söz gerekmez; onun için bir işaret yeterlidir:

*Yûnus sen bu gevheri harceyleme
nâdâna*

Bu yolda neler çekdün ol kâne irişince
(309/5)

*İşksuzlara virme öğüt öğüdünden
alur degül*

*İşksuz kişi hayvân olur hayvân öğüt
bilür degül* (157/1)

*Bir kişiye söyle sözi kim manîden
haberi var*

*Bir kişiye vir gönlünü cânında ısk
eseri var* (T.22/1) ⁽³⁸⁾

*Ansuz sözün gör nedür çok söz
hayvan yüküdür*

Ârife bir söz yeter tende gevher varısa
(T.255/5)

*Kıymetin tayarısın neye değer işbu
dem*

*Erenlerin manîsin bilmeze satma-
yalar* (T.55/4)

*Keleci bilen kişinin yüzünü ag ide bir
söz*

*Sözi bişürüp diyenün işini sag ide bir
söz*

*Gel ahî iy şehryârı sözümüzü dinle
bârî*

*Hezâr gevher ü dinârı kara toprak ide
bir söz*

*Kişî bile söz demini dimeye sözün
kemini*

*Bu cihan cehennemini sekiz uçmag
ide bir söz* (102/1-4-5)

İyi (pişmiş, ham olmayan) söz, sa- hibinin yüzünü ağartır. Söz, sıradan bir kelime olmayıp bir ruh ve candır. İnsan gibi sözün de ruhu vardır. Bu- nun için İslam kültür ve edebiyat- larında, söz kutsal bir değerdir. Söz- lerin en güzeli, ilahî kelim (kelam- ı kadim)dir. Güzellik sıralamasında, i-

29 Pala, a.g.e., s. 64-65.

30 Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük, C. II, haz. Hasan Eren-Nevzat Gözaydın-İsmail Parlatır-Talat Tekin-Hamza Zülfiyar, Ankara 1988, s. 1256.

31 a.g.e., C. I, s. 29.

32 Kartal, a.g.e., s. 89.

33 Köprülü, a.g.e., s. 294.

34 Tatci, Yûnus Emre Dîvân-Risâletü'n-nushiyye, s. 48; Şeyhi Süleyman Efendi, *Bohrû'î-Velâye*, Almanya Berlin Kütüphanesi, Nu. 1683, vr. 14b.

35 Tatci, *İşitin Ey Yârenler-Yûnus Emre Yorumları*, s. 29.

36 Karakoç, a.g.e., s. 14.

37 Tatci, Yûnus Emre Dîvân-Risâletü'n-nushiyye, s. 79.

38 Beyitlerden sonra verdiğimiz rakamların (T...) ilki parantez içinde verdiğimiz eserdeki şiir numarasını, ikincisi de beyit numarasını ifade etmektedir. (haz. Faruk K. Timurtaş, *Yûnus Emre Divanı*, Ankara, 1986.)

kinici sırayı da güzel sözü sadaka kabul eden Hz. Muhammed'in sözleri alır. Sıralama diğer peygamberlerin ve veli kişilerin sözleri şeklinde devam eder. Velilerin sözü, onların sözle ilgili kerametleri olarak da algılanır. Güzel söz, Kur'an ahlakının bir gereği olup sahibinin derecesini yükseltir. Şiirlerinde daha çok ilahî aşkı konu edinen Yûnus Emre'yi (39) unutulmaz kılan en önemli özelliği, Kur'an ve hadislerden ilham alarak yazması ve sözün gücüne inanmasıdır. (40)

Yûnus'un sözi şiirden ammâ aslı (dur) kitâbdan

Hadîs ile dinene key (bilgi) sâdık olmak gerek (137/9)

İşk makamı âlîdür ışk kadîm ezeldür
İşk sözünü söyleyen cümle kudret dilidür

Diye ol işiden ol gören ol gösteren ol
Her sözi söyleyen ol sûret cân menzildür (T. 21/1-2)

Tasavvufi ahlakın Kur'an ve hadislere dayandığı bilinir. Bunun için Yûnus, sözlerinde daima İslam'ın bu iki temel esasına bağlı kalma lüzumunu dile getirir. Yûnus'un tasavvufi ahlak, sabır, kanaat, cömertlik, kerem vb. temel İslami değerlerin ötesinde, daha zahmetli olan aşk, vahdet, tevekkül ve feragat gibi çeşitli tasavvufi konulara da vurgu yaptığı görülür. (41)

Yûnus Emre'nin sözünü etkili kılan en önemli etkenlerden birisi de sözü, önce kendi nefesine söylemesi, söylediği sözlerle öncelikle kendisinin içtenlikle inanması ve sözün ifade ettiği manayı bizzat hayatında yaşamasıdır. Şairin ilham kaynağı olan Kur'an'da bu konuda şöyle buyrulur: "Ey iman edenler! Yapmadığımız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmadığımız şeyi niçin yaptığımızı söylersiniz. Yapmadığımız şeyi yaptık demeniz, Allah katında bu büyük azap gerektiren bir iştir." (Saff,

2-3) (42) "Siz kitabı okuyup durduğunuz halde kendinizi unutup başkalarına iyiliği mi emrediyorsunuz? (Yaptığımızı çirkinliğini) Düşünmez misiniz?" (Bakara, 44) (43)

Yûnus bu sözleri çatar halka marifet satar

Kendüsi ne kadar dutar söyledüğü yalamı gör (22/7)

Sözler eyitdüm diyü Yûnus nükte itmegil

Dahi yigrek eydür var el vardır el üstüne (334/5)

İy Yûnus nükte kılma sözler eydürem diyü

Niçe bilürler vardır el vardır el üstüne (340/6)

Gönül, keşf ve ilhama mazhar olur. Yûnus'un "Çalab'ın tahtı" olarak nitelendirdiği gönül, insanın duygu ve hislerinin merkezi olup ilahî ilhamın tecelli ettiği ve özelliği insan tarafından bilinemeyen bir noktadır. (44) Gönül çağılayan Yûnus, ilahî ilham ürünü olan sözlerinin cahillere söylenmemesi gerektiğini belirtir:

Yûnus senün sözlerün manîdür bilenlere

Söyleyeler sözüni devr-i zamân içinde (302/18)

Miskîn Yûnus bu sözi kendözinden eyitmez

Hak Çalap viribidi sabâğın dilümüze (311/7)

Yûnus miskîn bu sözi ışk âleminden söyler

Dime bilmedin ana kendözünden katarsın (248/12)

İy sözlerün aslın bilen gel di bu söz kandan gelür

Söz aslını anlamayan sanur bu söz benden gelür

Söz karadan akdan degül yazup okumaktan degül

Bu yürüyen halkdan degül Hâlık avâzından gelür

Ne elif okudum ne cim ne varlık dandur kelecim

Bilmeye yüz-bin müneccim tâli'üm ne ılduzdan gelür (42/1-3-4)

Baksam seni görür gözüm söylerisem sensin sözüm

Seni gözetmekden dahı yigrek şikârum yok durur (52/2)

Sensin bu gözümden gören sensin dilümden söyleyen

Sensin beni var eyleyen sensin hemin öndin sona (T 12/2),

Yûnus sana tutdı yüzün untdı cümle kendözün

Cümle sana söyler sözün (sensün) söz söyleden bana (8/5)

Yûnus, insanlara doğruyu, güzeli ve hakikati söyleyen, "önce mutasavvif sonra şair" bir aşk, ahlak, düşünce ve gönül insanıdır. Dolayısıyla, onu sadece bir şair görmemek gerekir. Yûnus'un temel hedefi sadece sanat yapmak veya güzel şiir söylemek değildir. Buna rağmen onun sözlerinin fesahat bakımından da kusursuz olduğu söylenebilir. Mesela "Derviş gönülsüz gerek" mısraındaki "gönülsüz" kelimesine yüklenen "gönül koymama ve alçak gönüllük" anlamlarının hiç yadırganmadan kabul gördüğü ve içtenlikle benimsendiği bilinir. (45)

Söylediği sözlerin hiçbir söze benzemediğini belirten Yûnus, güzel sözün insanoğluna neler kazandırdığını, söz cevherinin ifade ettiği hakikati şöyle dile getirir:

Sûret söz kanda buldı kanda sözi iş oldı

Sûrete kendü geldi dil hikmetin yoludur (25/3)

Manî berâtın alduk uş gine elümüze

Hak sözi viribidi pâdişâh dilümüze (319/1)

Yûnus şimdi söz yatından söyle sözi gâyetinden

Key sakın o şeh katından seni ırag ide bir söz (102/7)

Yûnus, sözlerinin iyi anlaşılması

39 Türkçe bir kelime olan emre, âşık ve müptela anlamlarına gelmektedir. (Türk Dil Kurumu Yeni Tarama Sözlüğü, Ankara, 1983, s. 83.)

40 Talât Sait Halman, "Yûnus Emre'nin Humanizması", Hüseyin Özbay, Mustafa Tatçı, Yûnus Emre ile İlgili Makalelerden Seçmeler, Ankara, 1990, s. 161.

41 Köprülü, a.g.e., s. 301-302.

42 Diyanet İşleri Başkanlığı, Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı (Meâl), haz. Hüseyin Atay-Yaşar Kutluay, Ankara 1985, s. 550.

43 a.g.e., s. 6.

44 Süleyman Uludağ, "Gönül mod." Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, İstanbul 2002.

45 M. A. Yekta Sarac, Klasik Edebiyat Bilgisi-Belâgat, İstanbul 2007, s. 47.

gerektiği hususuna ısrarlarla vurgu yapar. Yûnus'un şiirlerinde geçen kelimeler sadece zahirî anlamlarıyla anlaşılma-ya çalışılırsa o zaman menkıbedeki Molla Kasım adlı bilgin kişi (zahit)'nin yaptığı gibi çok yanlış sonuçlar ortaya çıkar. Bunun için Yûnus, ehil olmayan kimselerin, şiirlerini okuyup onların ilk akla gelen sığ anlamlarına göre hareket etmelerini tavsiye etmez. Bu bakımdan onun şiirlerinin doğru şerh edilerek çok iyi anlaşılması gerekir. Şiiri anlamaya çalışırken kelimeleri ilk akla gelen anlamlarıyla düşünmemek ve bu şekilde anlamamak gerekir. Çünkü şair, aynı kelimeye farklı anlamlar yüklemiş olabilir. Bu husus, tasavvufi konuların ele alındığı şiirlerde, daha büyük bir önem arz eder.

Yûnus, kuşdili (gönül dili) ile söylediğini ve bu dili bilmeyenlerin âlim bile olsalar, hâl ehli (arif veya âşık) olmadan şiirlerini anlayamayacaklarını belirtir:

Biçâre Yûnus'un sözün key âşık gerek anlaya

O kuş dilidür neylesün ol dinlemez ötmeyince (325/7)

Yûnus'a göre gönül (hâl) dili ile konuşmak ve bu dille konuşulanları anlayabilmek için hâl ehli olmak gerekir. Güzel sözün kıymet ve anlamını da ancak gönül (hal) ehli arifler bilir; sözden anlamayan cahiller, güzel sözdeki hikmeti anlayıp takdir edemezler.

*Yitmiş iki milletün sözünü ârif bilür
Yûnus Emre sözleri dâim usûl degül mi (352/7)*

Gözsüze fısıldadum sagır sözüm işitmiş

Dilsüz çağırıp söyler dilümdeki sözümü (107/9)

Yûnus miskîn anı görmüş eline hem dîvân almış

Âlimler okıyamamış bu manîden tuyan gelsün (230/7)

Dertsüzlere benüm sözüm benzer kaya yankusına

Hâldeş bilür hâldeşimin gönündenki şol râzını (359/7)

Yûnus, doğru söyleyenin üstünlüğünü, yalan söyleyenin de kıyamet gününde yalanından dolayı utanacağından şöyle söz eder:

*Sözi togrı diyene Kulilhak didi Çalab
Bundan yalan söyleyen yarın utanasıdır (29/3)*

Yûnus, gıybet ve gammazlık etmemeyi tavsiye eder:

*İy dostını düşman dutan gaybet yalan söz söyleme
Bunda gammâzlık eyleyen anda yiri tar olısar (63/2)*

Edebî metinlerin önemli özelliklerinden birisi de söz sanatlarıdır. Söz sanatlarının en önemlilerinden kabul edilen mecaz; sözcükleri gerçek anlamlarının dışında kullanarak söze güzellik, canlılık ve daha etkili bir güç vermek için yapılır. (46) Yûnus'un şiirlerinde, çeşitli söz sanatları (edebî sanatlar)'nın başarılı bir şekilde kullanıldığı görülür. Aşağıdaki beyitte bulunan "taş bagırlı taglar" sözünün, benzetme amacı gütmekten ve engelleyici bir ipucu olmaksızın mecazi anlam (masiva)'da kullanıldığı söylenebilir. Dolayısıyla bu söz, mecazla ilgili edebî sanatlardan kinayeye güzel bir örnek teşkil eder.

Ben toprak oldum yoluna sen aşuru gözedürsün

Şu karşuma göğüs gerüp taş bagırlı taglar mısın (270/4)

Yûnus, güzel sözü bal, şeker, cevher ve altın gibi tatlı ve değerli nesnelere; kötü sözü de değersiz nesnelere benzetir ve teşbihlerle, sözün değer veya değersizliğine işaret eder. Teşbih; sözü daha etkili bir duruma getirmek için aralarında türlü yönlerden ilgi bulunan iki şeyden, benzerlik bakımından güçsüz durumda olanı daha üstün olana benzetme sanatıdır. (47) Yunus, sözünün cevher ve şekerden daha tatlı bir varlık olduğuna şöyle işaret eder:

Gevherdür senün sözün güneşden arı yüzün

Şekerden tatlı sözün her kim gördü utandı (400/3)

Sonuç:

Yûnus, söz sanatlarıyla süslenmiş, her kelimesi inciden daha değerli, her birisi bir hikmet damlası ve daha çok hakiki aşk içerikli gönül diliyle söylenmiş sözlerinin ölümsüzlüğüne inanır. Yûnus'a göre gıybet ve yalandan arındırılmış, anlaşılır ve aşkla maya tutmuş her güzel söz, bitmeyen servettir. Yûnus, büyük çoğunluğu hayret ve mestlik hâlinde söylenen ve "Kullarıma söyle! Sözün en güzelini söyleyinler..." şeklindeki ilâhi emrin yerine getirilmesi şeklinde yorumlanan sözlerinin, sözden anlamayan ve kıymetini bilmeyen insanlara söylenilmemesi gerektiği konusuna ısrarla vurgu yapar. Altının kıymetini sarraf bildiği gibi güzel sözün de kıymetini söz ve hâl ehli kimseler bilir. Yûnus'a göre insanoğlu, söylediği her güzel sözün, sonsuz bir hazine, ağzından çıkan inci, ebedî bir cennet meyvesi olduğunu düşünmeli ve buna göre sözünü sarf etmelidir. Baki güzelliğe (dîdâr) talip insan için kişiyi yaratıcısına, yaratıcısını da insana sevdiren ve gönül diliyle söylenen her söz, güzeldir. Bu tür güzel sözler, ruhun gıdası olup tekrar edilmesi de insanı usandırmaz. Bunun dışında hâl haline gelmemiş, gönül diliyle söylenmemiş ve aşktan uzak her söz, dedikodu (güft ü gû, kıl ü kâl)'dan ibarettir.

İnsanlık ailesinde, birlikte yaşama kültürünün oluşabilmesi için Yûnus'un şu sözlerine günümüzde daha çok ihtiyaç duyulduğu söylenebilir: "Söz ola kese savaşı söz ola bitüre başı. / Söz ola agulu aşı balıla yağ ide bir söz." Beyitteki "bitüre başı" ifadesinin, "Güzel sözün, aynı zamanda her türlü bireysel, millî ve evrensel çeşitli problemlere çözüm olabilecek önemli bir güç." şeklinde anlaşılması gerekir. Yûnus'un benzeri çok az bulunan ölümsüz sözlerinin en önemli özelliklerinden birisi de budur.

46 Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara 1993, s. 405.

47 a.g.e., s. 405.

Kaynaklar

- CLAUSON Gerard, **An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish**, Oxford of the Clarendon Pres, 1972.
- DİLÇİN Cem, **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Ankara 1993.
- Diyanet İşleri Başkanlığı, **Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı (Meâl)**, haz. Hüseyin Atay-Yaşar Kutluay, Ankara 1985.
- DOĞAN M. Nur, **Fuzûlî'nin Poetikası**, İstanbul 1997.
- GÖLPINARLI Abdülbaki, **Yûnus Emre Risâlat Al-Nushîyya ve Dîvân, Ön-söz-Lûgat**, İstanbul, 1965.
- HALMAN Talât Sait, *"Yunus Emre'nin Humanizması"*, Hüseyin Özbay-Mustafa Tatçı, **Yûnus Emre ile İlgili Makalelerden Seçmeler**, Ankara 1990.
- İPEKTEN Haluk, **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz**, İstanbul 2005.
- İZ Mahir, **Tasavvuf**, İstanbul 1997, s. 76.
- KAPLAN Ramazan, *"Şiir, Şâir ve Söze Dair"*, Esin Sanat, S.40.
- KARAKOÇ Sezai, **Yunus Emre**, İstanbul 2000.
- KARTAL Ahmet, **Şiraz'dan İstanbul'a Türk-Fars Kültür Coğrafyası Üzerine Araştırmalar**, İstanbul 2008.
- Kaşgarlı Mahmûd, **Dîvânü lügâti't-Türk**, İstanbul 2005.
- KESTELLİ Raif Necdet, **Resimli Türkçe Kamus**, haz. Recep Toparlı-Belgin Tezcan Aksu-Canan Selvi Kan-oğlu-Seyfullah Türkmen, Ankara 2004.
- KÖPRÜLÜ Fuad, **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar**, Ankara 1991.
- ÖZÇELİK Mustafa, **Bizim Yunus**, Es-kişehir 2007.
- PALA İskender, **Akademik Divân Şiiri Araştırmaları "Yunus Emre'nin Mürşidleri"** İstanbul 2003.
- Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü**, Ankara 1989.
- PEKOLCAY Necla-SEVİM Emine, **Yunus Emre'nin Şahsiyeti ve Yunus Emre Şerhleri, Yunus Emre'nin Bir Eseriyle İlgili Şerhlerin Yazmaları**, Ankara 1991.
- SARAÇ M. A. Yekta, **Klasik Edebiyat Bilgisi Belâgat**, İstanbul 2007.
- Şemseddin Sami, **Sami's Turkish Traditional Dictionary in Turkish-Turkish Arabic Script**, Walumes I-II, Beirut 1989.
- Şeyhî Süleyman Efendi, *Bahrü'l-Velâye*, Almanya Berlin Kütüphanesi, Nu. 1683.
- TATCI Mustafa, **İşitin Ey Yârenler - Yûnus Emre Yorumları-**, İstanbul, 2008.
- Yûnus Emre Dîvân-Risâletü'n-nushîyye**, İstanbul 2008.
- Yunus Emre Dîvânı**, Ankara 1990.
- TİMURTAŞ Faruk K., **Yunus Emre Dîvânı**, Ankara 1986.
- Makaleler-Dil ve Edebiyat İncelemeleri**, haz. Mustafa Özkan Ankara 1997.
- Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük**, C. II, haz. Hasan Eren-Nevzat Gözaydın-İsmail Parlatır-Talat Tekin-Hamza Zülfikar, Ankara 1988.
- Resimli Okul Sözlüğü**, haz. Şükrü Halûk Akalın-Recep Toparlı-Tezcan Aksu, Ankara 2008.
- Yeni Tarama Sözlüğü**, haz. Cem Dilçin, Ankara 1983.
- ULUDAĞ Süleyman, **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü**, İstanbul 2002.
- Yusuf Has Hacib, **Kutadgu Bilig II Çeviri Reşit Rahmeti Arat (TTK Yay.)** Ankara 1991-2006.

The Words Of Our Yûnus

Asst.Prof.Dr. Mustafa Güneş

Dumlupınar University, Faculty of Science and Literature,
Department of Turkish Language and Literature, Kütahya

ABSTRACT

Word is accepted as the most valuable entity in our culture and literature. Life can be best explained with beautiful words. For this, word holds an extensive place in Kutadgu Bilig, one of our relics of Islamic era. The word of Yunus, in terms of utterance, meaning and harmony, is perfect. What makes his words effective is alongside with his smooth saying and pleasant expression, his manners constructed upon the morality of the Koran. The word should be carried out by the teller firstly so that it can be effective. Hence, the ones who say they don't, are not welcomed in the Koran.

While searching the effect of the word, the following four elements should especially be considered. By whom, to whom, why and in which manner a word is said? Once analyzed from those aspects, we see that Yunus's words are not after a fashion. It can be said that his lucid words (his poems), exceeding ages, are inspired by spirit universe. Besides, the poetry, in its general meaning, is giving the word the best shape. Therefore, elapsing of the time does not age, devalue or ruin the beauty of his words, on the contrary, increase its value. A word's such resistance against the time is expressed with the wordy "classical" In that way, Yunus takes his place among the Turkish Literature's immortal classics.

The Turkish Language, which is convenient for expressing so many things with few words, lays the groundwork for Yunus's effective and vivid expression and contributed to his words. One of the reasons of Yunus's words' being carried over from generation to generation with great loyalty for seven centuries is that the Turkish Language's intuitive property is reflected on the poetry. In our statement, Yunus's words will be handled in the light of his verses (poems) in his collected poems (divan).

Key Words: Word, The Value of Word, The Word in Yunus Emre's Poetry, Yunus Emre's Divân

The word "word" which has an important place in Turkish culture and literature refers to word that describes an event. The word which is used to define something. Accordance, agreement and decision. Bet. Gossip. "1" group of letters to define something fully. "2" group of letters to define something fully or group of letters to describe something orally or written. "3" Letters which mean something. "4"

In early Anatolian Turkish language age, both Yunus and other poets used a word instead of "word" "keleci" (keleş). This means speaking with words (kele) in Oğuz language. "1" This word which is written and read as kelecî (gelecî) in XIVth century is forgotten through XVIIth century "2" Kelecî : word. Kelecîlu : the one who speaks much and well. "3"

Some parts of Kutadgu Bilig which is the first didactic work of Turkish literature in which Early Turkish nations moral values and Islamic belief is mixed reminds theatrical style and the

importance of the word is underlined as below:

Listen to the word of wise, don't deny it. Don't answer if you aren't asked. If someone says "animal" to anyone who answers a question without being addressed, he may say true. Understand the worth of the language which illuminates men. I see no use of much word. Don't speak much. Solve thousands of word problems with one single word. Word made human sultan. Speaking too much laid heads to the ground as shadows. If the language is valuable, human will also rise. If you speak well, you become immortal. Two things save men from getting old. Good word and good work.

Wise man! If you want to be immortal, your words and work must be good. My aim in praising language so much is to make you understand what word is. Don't compare gold or silver with words. If you use silver, it will end up, if you use your words you can earn silver. Best legacy is word. Keeping the last device helps you much.

If you say useless words, it brings you harm, if you use in time, it helps you. Word greatly helps a man. If you use it in time men rises. Speaking much doesn't make a man wise, but listening much makes wise. If you use properly it helps you much, bad words are always damage you. If you are going to use right words, use your tongue. If your words are bad keep them in yourself.⁽¹⁾

After Tamerlane read the lines "If that beautiful girl of Shiraz accepts our love, we can grant them Samarkand and Bukhara for just one beauty spot", he ordered Hafiz, one of the best known poets of Iran. The poet came to Tamerlane in an ordinary daily dress, and Tamerlane asked "How can you grant Samarkand and Bukhara for just one beauty spot of a girl though we split too much blood to get those cities?" "How generous you are!" Hafiz showed his old clothes and "My Sultan! I'm in this dress for that genero-

¹ Yusuf Has Hacı, *Kutadgu Bilig II*, Translator Reşit Rahmeti Arat, Ankara, 1991, p. 23-27; 80-86. /İstanbul 2006, p. 116-121; 244-258.

sity." Then, Tamerlane rewarded this generous poet giving 10 bags of gold"⁽²⁾

In Gulistan of Sadi, in a story a sultan orders a captive to be executed. Upon this, captive man tells bad words about sultan. Sadi comments on this event with these words "The one who is going to lose his life, tells what ever he thinks."⁽³⁾

Sheikh of Poet Boys and famous sophist Ibrahim Efendi defines sophism as words becoming actions:

Tasavvuf sûfî kâli hâle tebdîl eyleyendir

Dahi her söz ki söyler âb-ı hayvân olmağa derler⁽⁴⁾

"Sophist! Sophism means words to turn in to action. Those who succeeded in applying sophist words in to their actions give life to dead hearts with their words."⁽⁵⁾

Mehmet Akif underlines in one of his writings that three children get rid of Haccac's tyranny through good words. Haccac who admired those children's good words said that "Teach good words to children. If these three children hadn't said good words, I would have hanged them at once."⁽⁶⁾

Good words honour the owners value. Meaning of life can only be understood through good words. For this reason importance of word is implied in Koran like this: Tell my followers to speak well. Because devil wants to corrupt them. (Isra 53)⁽⁷⁾ Nice words and forgiving is much better than alms." (Bakara, 263)⁽⁸⁾ "God gives example of good word as a nice tree with branches over the sky. (Ibrahim 24-25)⁽⁹⁾

Koran told about poem and poetry "Only a rogue person obeys poets. Can't you see that they wonder in every valley and tell that they did many things though they didn't? Those who always remember god are not among those people. (Şuara 224-227)⁽¹⁰⁾ for those who misuse poetry.

Fuzuli who accepts poetry and speaking good words as gifts of god to human, believes that nice words and poems which have been strengthened with science must be used to protect and rise human values. Science which doesn't serve to moral values and life means nothing. God gave much importance to words which praised him, and created mankind in such a manner that they liked good words. For this reason, in creation of mankind, they always like good words in a poem. Good poems are signs of poet's maturity. Apart from this good words and poems makes people happy with no cost and men gets endless source of happiness.⁽¹¹⁾

Just like every other philosophers and poets, the most important thing of belief, art and philosophical world is good words. Yunus points out the importance of the word which existed with creation:

Söz var kılar gönüli şâd söz var kılar bilişi yâd

Eğer horluk eger izzet her kişiye sözden gelür (42/2)⁽¹²⁾

According to story Yunus Emre is allowed to write poems by his master Tapduk Emre which he defined as "Işk sultânı Tapduk durur Yûnus gedâ bu kapuda / Gedâlara lutf eylemek hem kâidedür sultâna." (294/9) According to some people Tapduk Emre is not a real man, but he is God himself.⁽¹³⁾ Yunus' poems are related to this holy permission. After this Yunus tells everything that come to his mind just like Sadi said.

Yunus carried flat woods for thirty years and said "if wood is not flat, I must not bring it to him" and Tapduk Emre told Yunus "You are free from now on. Word of Hacı Bektasi is fulfilled. And he said tell me whatever you want!" After this Yunus' tongue is unlocked and he began to tell good words.⁽¹⁴⁾ He began to tell good words as valuable as pearls which fertility of his master Tapduk Emre. Sezai Karakoç comments on Yunus' carrying flat woods to his master as being "running up for ideal lines"⁽¹⁵⁾

According to story, Yunus is said to have written over 3 thousand poems. And Ottoman wise man Kasım burnt one thousand of these poems as he thought that they contrast to Sharia and threw one thousand poems into river for the same reason. After he saw Yunus' lines "Don't tell bad words or you may be punished by Kasım"⁽¹⁶⁾ he decided not to destroy all poems. Yunus knew many years ago that his poems would be controlled by Kasım. Sezai Karakoç also underlines that Kasım may be Yunus Emre himself.⁽¹⁷⁾

Yunus knows that good word may even take a snake out of its pit and tells how good word must be said:

*Emre'm işbu sözi cân içinde söyledi
Söyleyen bî-çâre Yûnus Tapduk
Emre'm sırrıdır* (81/7)

*Varduğumuz illere şol safâlı gönüllere
Halka Tapduk manîsin saçduk
elhamdülillah*

Yûnus bu sözleri çatar sanki balı yağa katar

*Halka metâların satar yüki geğerdür
tuz degül* (166/6)

It is known that Yunus Emre was successful because it depends on the right and effective words that he used as much as his inspirational ability. For this reason it can be said that he

² Yusuf Has Hacıb, *Kutadgu Bilig II*, Translator Reşit Rahmeti Arat, Ankara, 1991, p. 23-27; 80-86./İstanbul 2006, p. 116-121; 244-258.

³ Yusuf Has Hacıb, *Kutadgu Bilig II*, Translator Reşit Rahmeti Arat, Ankara, 1991, p. 23-27; 80-86./İstanbul 2006, p. 116-121; 244-258.

⁴ Mahir İz, *Tasavvuf*, İstanbul 1997, s. 76.

⁵ Yusuf Has Hacıb, *Kutadgu Bilig II*, Translator Reşit Rahmeti Arat, Ankara, 1991, p. 23-27; 80-86./İstanbul 2006, p. 116-121; 244-258.

⁶ Kaplan, p. 6.

⁷ Kaplan, p. 6.

⁸ Kaplan, p. 6.

⁹ Kaplan, p. 6.

¹⁰ Kaplan, p. 6.

¹¹ Kaplan,, p. 6.

¹² First number after lines states poem number and second one states line number.. (Yunus Emre *Dîvânı*, prep. Mustafa Tatcı, Ankara, 1990.)

¹³ Kaplan, p. 6.

¹⁴ Kaplan, p. 6.

¹⁵ Kaplan, p. 6.

¹⁶ Kaplan, p. 6.

¹⁷ Kaplan, p. 6.

began to write poems after having good education.⁽¹⁸⁾

Besides sophistic education, Yunus must be analyzed in terms of personality that he knew Persian, Arabian languages and Islamic knowledge.⁽¹⁹⁾

According to some researchers say that Yunus was illiterate, he was among very few people to make his poems last much longer even till today by using poems as means of communication and educational tool.

In XIIIth and XIVth centuries in which Yunus made use of religious, sophistic and national motives, in Anatolia, language of science was Arabian and language of literature was Persian. In such an environment Yunus can be named as the most skilful poet to use Turkish folk language in Anatolia. Hence, it can be said that Yunus contributed much to Turkish language to become the language of literature and science.⁽²⁰⁾

Early Anatolian Turkish language which is the first age of Western Turkish language that Yunus used covers XIII. XIV. and XVth centuries. This age can be called Middle Turkish age of West. In this age which covers Seljuq, other Anatolian sultanates and foundation date of Ottoman Empire, Persian effect on language has increased and foreign words in Turkish language greatly increased. This is age is also the age in which meter system entered our poetry.

In early times, metric system of Yunus' poems didn't suit the phonetic and syllable structure of Turkish language. Just like other poets who contributed to the development of metric system, Yunus also served to develop this structure. It is hard to realize which metric system in Yunus' poems is used.

Old poems such as Latin, Greek, Arabian and Persian have always been written in metric system and this system was important. By doing so, those poets tried to make a musical harmony in their poems.⁽²¹⁾

A French word rhythm means "arrangement of words or sounds in a text or poem so as to sound better"⁽²²⁾ Persian word "ahenk" is one of the basic structures of poetry and it means "accordance, harmony"⁽²³⁾ These two structures are available in Yunus' poems and this makes those poems immortal.

To make his words last forever, Yunus also used rhythm in these poems. These are two important points that make accordance and harmony in poems.

Yunus who was the founder and pioneer of Turkish poetry in Anatolia gives more importance to essence than shape. With his fluent, understandable language it can be said that Yunus effected many poets and sophists in terms of shape and content. Turkish literature till XV.th century can be named as the literature developed under the light of Yunus Emre and Mevlana.⁽²⁴⁾

Yunus Emre who wrote Turkish poems in such an age that Persian language suppressed all literature, is also a linguist who used intuitive power of Turkish language skillfully. Because intuition is one of the key steps to reach reality. Yunus who uses love and intuition as main themes of his poems also known to get effected from Persian sophistic poets besides Tapduk Emre and Mevlana Celaleddin Ru-

mi.⁽²⁵⁾

We can learn from lines below that Yunus get effected from the words and style Mevlana Celaddin Rumi : *Mevlânâ Hudâ-vendgâr bize nazar kılalî / Anun görklü nazarı gönlümüiz aymâsıdır* (64/4) (Holy knowledge and intuition of Mevlana sultan enlightened our way.)

It is said that Mevlana told about his student Yunus : In the holy places I reached, I saw the marks of Yunus." From these lines it can be understood that Mevlana stated the level of Yunus with these words.⁽²⁶⁾

According to legendary knowledge, Mevlana asked Yunus what he thought of Mesnevi. Yunus gave this answer: "I am a man of flesh, I am seen as Yunus"⁽²⁷⁾ This answer which is seemed as incorrect according to some researchers can be said that Yunus underlined the importance of brief words with lines below.

Bu bizden önden gelenler ma'nâyı pinhan dediler

Ben anadan doğmuş gibi geldim ki uryân eyleyem⁽²⁸⁾

Yunus thinks that those who are deprived of knowledge and science must not be spoken. For this reason speaking has a great responsibility. Good words make the speaker smile while bad words make the speaker lose every possession. Sometimes good words may have power to take the speaker from prison to palace. According to Yunus, wise man doesn't need many words, a sign is enough for him.

Yünus sen bu gevheri harceyleme nâdâna

Bu yolda neler çekdün ol kâne irişince (309/5)

İşksuzlara virme öğüt öğüdünden alur degül

18 Kaplan, p. 6.

19 Kaplan, p. 6.

20 Faruk Kadri Timurtaş, *Investigation of Articles Language and Literature*, prep. Mustafa Özkan Ankara 1997, p. 236; Ahmet Kartal, *Researches over Turkish- Persian culture geography from Shiraz to Istanbul*, Istanbul 2008, p. 256.

21 Faruk Kadri Timurtaş, *Investigation of Articles Language and Literature*, prep. Mustafa Özkan Ankara 1997, p. 236; Ahmet Kartal, *Researches over Turkish- Persian culture geography from Shiraz to Istanbul*, Istanbul 2008, p. 256.

22 Faruk Kadri Timurtaş, *Investigation of Articles Language and Literature*, prep. Mustafa Özkan Ankara 1997, p. 236; Ahmet Kartal, *Researches over Turkish- Persian culture geography from Shiraz to Istanbul*, Istanbul 2008, p. 256.

23 Faruk Kadri Timurtaş, *Investigation of Articles Language and Literature*, prep. Mustafa Özkan Ankara 1997, p. 236; Ahmet Kartal, *Researches over Turkish- Persian culture geography from Shiraz to Istanbul*, Istanbul 2008, p. 256.

24 Faruk Kadri Timurtaş, *Investigation of Articles Language and Literature*, prep. Mustafa Özkan Ankara 1997, p. 236; Ahmet Kartal, *Researches over Turkish- Persian culture geography from Shiraz to Istanbul*, Istanbul 2008, p. 256.

25 Faruk Kadri Timurtaş, *Investigation of Articles Language and Literature*, prep. Mustafa Özkan Ankara 1997, p. 236; Ahmet Kartal, *Researches over Turkish- Persian culture geography from Shiraz to Istanbul*, Istanbul 2008, p. 256.

26 Faruk Kadri Timurtaş *Investigation of Articles Language and Literature*, prep. Mustafa Özkan Ankara 1997, p. 236; Ahmet Kartal, *Researches over Turkish- Persian culture geography from Shiraz to Istanbul*, Istanbul 2008, p. 256.

27 Faruk Kadri Timurtaş, *Investigation of Articles Language and Literature*, prep. Mustafa Özkan Ankara 1997, p. 236; Ahmet Kartal, *Researches over Turkish- Persian culture geography from Shiraz to Istanbul*, Istanbul 2008, p. 256.

28 Tatci, Yûnus Emre *Dîvân-Risâletü'n-nushiyye*, s. 79.

*İşksüz kişi hayvân olur hayvân öğüt
bilür degül (157/1)*

*Bir kişiye söyle sözi kim manîden
haberi var*

*Bir kişiye vir gönlünü cânında ışk eseri
var (T. 22/1)⁽²⁹⁾*

*Ansuz sözün gör nedür çok söz
hayvân yüküdür*

*Ârife bir söz yeter tende gevher varısa
(T. 255/5)*

*Kıymetin tıyarsan neye değer işbu
dem*

*Erenlerin manîsin bilmeze satma-
yalar (T. 55/4)*

*Keleci bilen kişinin yüzünü ağ ide bir
söz*

*Sözi bişürüp diyenün işini sağ ide bir
söz*

*Gel ahî iy şehryârı sözüümü dinle bâri
Hezâr gevher ü dinârı kara toprag ide
bir söz*

*Kişi bile söz demini dimeye sözün
kemini*

*Bu cihan cehennemini sekiz uçmag ide
bir söz (102/1-4-5)*

Good words make the speaker smile. Words are not ordinary words, they are souls and life. Just like humans, words have also souls. For this reason, in Islamic culture and literature word has a holy place. The best words are God's words. Then, Prophet Muhammed's words who accepts good words as alms come. This continues with other prophets' words and wise men's words. Good word is requirement of Koran morality and increases the level of the speaker. The most important feature which made Yunus Emre,⁽³⁰⁾ who generally dealt with divine love, immortal is that he made use of Koran verse and hadiths.⁽³¹⁾

*Yûnus'un sözi şîirden ammâ ash
(dur) kitâbdan*

*Hadîs ile dinene key (bilgi) sâdik
olmak gerek (137/9)*

*İşk makamı âlîdür ışk kadîm ezelîdür
İşk sözünü söyleyen cümle kudret
dilîdür*

*Diyen ol işiden ol gören ol gösteren ol
Her sözi söyleyen ol sûret cân
menzilîdür (T. 21/1-2)*

It is known that sophistic morality depends on Koran and hadiths. For this reason, Yunus always states that these two elements must always be used. Besides Yunus' sophistic morality, patience, acceptance, generosity and basic Islamic moralities, he strongly uses themes of love and god.⁽³²⁾

What makes Yunus' word more powerful is that he believes his own words and applies these in his own life. In Koran which is the basis of inspiration of a poet, these words are said : *You believers! Why do you talk about things that you didn't? Why do you do this? If you say I did, though you didn't, this is very wrong in God's level.* (Saff, 2-3)⁽³³⁾ *Though you read the book yourselves, do you forget yourselves and order the other people to be good?* Don't you think this is wrong? (Bakara, 44)⁽³⁴⁾

*Yûnus bu sözleri çatar halka marifet
satar*

*Kendüsi ne kadar dutar söyledüğü
yalamı gör (22/7)*

*Sözler eyitdüm diyü Yûnus nükte
itmegil*

*Dahi yigrek eydür var el vardır el
üstüne (334/5)*

*İy Yûnus nükte kılma sözler eydürem
diyu*

*Niçe bilürler vardır el vardır el
üstüne (340/6)*

Heart witness discovery and inspiration. Heart which is named as Throne of Çalab" is an unknown point to human where the center of human feelings and intuition is.⁽³⁵⁾

Heart waterfall Yunus says that his words which are the products of divine inspiration must be addressed to illiterate people:

*Yûnus senün sözlerin manîdür
bilenlere*

*Söyleyeler sözünü devr-i zamân içinde
(302/18)*

*Miskîn Yûnus bu sözi kendözinden
eyitmez*

*Hak Çalap viribidi sabâğın dilümüze
(311/7)*

*Yûnus miskîn bu sözi ışk âleminden
söyler*

*Dime bilmedin ana kendözünden
katarsın (248/12)*

*İy sözlerin aslın bilen gel di bu söz
kandan gelür*

*Söz aslını anlamayan sanur bu söz
benden gelür*

*Söz karadan akdan degül yazup
okumaktan degül*

*Bu yürüyen halkdan degül Hâlik
avâzından gelür*

*Ne elif okudum ne cim ne varlıktan-
dur kelecim*

*Bilmeye yüz-bin müneccim tâli'üm ne
ılduzdan gelür (42/1-3-4)*

*Baksam seni görür gözüm söylersem
sensin sözü*

*Seni gözetmekden dahı yigrek şikârum
yok durur (52/2)*

*Sensin bu gözümden gören sensin
dilümden söyleyen*

*Sensin beni var eyleyen sensin hemin
öndin sona (T12/2)*

*Yûnus sana tutdı yüzün umtdı cümle
kendözün*

*Cümle sana söyler sözün (sensün) söz
söyleden bana (8/5)*

Yunus is a human, first sophist

29 First number after lines states poem number and second one states line number... (prep Faruk K. Timurtaş, Yunus Emre Divanı, Ankara, 1986.)

30 Faruk Kadri Timurtaş, *Investigation of Articles Language and Literature*, prep. Mustafa Özkan Ankara 1997, p. 236; Ahmet Kartal, *Researches over Turkish- Persian culture geography from Shiraz to Istanbul*, İstanbul 2008, p. 256.

31 Faruk Kadri Timurtaş, *Investigation of Articles Language and Literature*, prep. Mustafa Özkan Ankara 1997, p. 236; Ahmet Kartal, *Researches over Turkish- Persian culture geography from Shiraz to Istanbul*, İstanbul 2008, p. 256.

32 Faruk Kadri Timurtaş *Investigation of Articles Language and Literature*, prep. Mustafa Özkan Ankara 1997, p. 236; Ahmet Kartal, *Researches over Turkish- Persian culture geography from Shiraz to Istanbul*, İstanbul 2008, p. 256.

33 Department of Religious Affairs *Koran and Turkish Translation*, prep. Hüseyin Atay-Yaşar Kutluay, Ankara 1985, p. 550.

34 Atay-Kutluay, p. 6.

35 Süleyman Uludağ, "Gönül mad." *Dictionary of Sophism Terms*, İstanbul 2002.

then poet, who directs people to goodness, beauty, reality, love, morality. For this reason he must not be just seen as a poet. His main aim is not only to write good poems or make art. Despite this, his words may still be stated as perfect. For example in lines "Deruvish must be heartless" heartless means a person who is modest and this is easily understood and accepted by everyone.⁽³⁶⁾

Yunus states that his words do not resemble with other words and also underlines that good words make human to gain every power with these lines:

*Sûret söz kanda buldı kanda sözi iş oldı
Sûrete kendü geldi dil hikmetin
yoludur (25/3)*

*Manî berâtın alduk uş gine elümüze
Hak sözi viribidi pâdişâh dilümüze
(319/1)*

*Yûnus şimdi söz yatından söyle sözi
gâyetinden
Key sakın o şeh katından seni irag ide
bir söz (102/7)*

Yunus insists that his words must be analyzed and understood well. If you just see direct meanings of words then, his words about Molla Kasim would mean very bad things. For this reason Yunus gives advice to those who just read and understood the surface meaning of poems not to read his words. For this reason his poems must be understood well. Words must not be understood according to their first surface meaning. Because poet may have loaded several deep meanings to that word. This situation is much more important in sophistic poems.

Yunus states that he wrote his poems with his heart language and those people who don't know this language will not understand his poems even if they are wise people.

*Bîcâre Yûnus'un sözün key âşik gerek
anlaya
O kuş dilidür neylesün ol dinlemez*

ötmeyince (325/7)

According to understand the language of heart and speak in heart language, one must be competent in this point. Only wise man of heart can understand the language of heart, those illiterate people will not understand and appreciate the value of good words.

*Yitmiş iki milletün sözünü ârifbilür
Yûnus Emre sözleri dâim usûl degül
mî (352/7)*

*Gözsüze fışıldadım sagır sözüm
işitmiş
Dilsüz çağırıp söyler dilümdeki
sözümü (107/9)*

*Yûnus miskîn anı görmüş eline hem
dîvân almış
Âlimler okıyamamış bu manîden
tuyan gelsün (230/7)*

*Dertsüzlere benüm sözüm benzer kaya
yankusına
Hâlâş bilür hâlâşımın gönlerinden
şol râzını (359/7)*

Yunus states good word speakers superiority and mentions about the shame of bad word speakers on judgement day:

*Sözi togrı diyene Kulilhak didi Çalab
Bundan yalan söyleyen yarın
utanasıdır (29/3)*

Yûnus, gıybet ve gammazlık etmeyi tavsiye eder:

*İy dostını düşman dutan gaybet yalan
söz söyleme
Bunda gammâzlık eyleyen anda yiri
tar olısar (63/2)*

Another important feature of literal works is stylistics. Metaphor which is the most important figure of speech is used to place a deep meaning into a word and make language more powerful.⁽³⁷⁾ It is seen that in his poems, Yunus uses various figures of speech successfully. In the lines below the word "tas bağırılı taglar" is used as metaphor without any other intention

of resemblance. For this reason this word is a good example of allusion which is one of the figures of speech.

*Ben toprak oldum yoluna sen aşuru
gözedürsün*

*Şu karşıma göğüs gerüp taş bağırılı
taglar mısın (270/4)*

Yunus resembles good words to valuable things such as honey, sugar, ore or gold and resembles bad words worthless material and with figures of speech he points out whether a word is valuable or worthless by making comparisons. Comparison is a figure of speech which is used to compare two things and resemble lower leveled thing to upper leveled thing.⁽³⁸⁾ Yunus states that word is much more sweet than ore or sugar with these lines:

*Gezherdür senün sözün güneşden arı
yüzün*

*Şekerden tatlu sözün her kim gördü
utandı (400/3)*

Conclusion

Yunus believes the immortality of words which are embellished with various figures of speech, more valuable than pearls. According to Yunus every single word which is purified of lie and gossip is the basis of endless wealth. Yunus insists that his words must not be addressed to illiterate people as some people think that he just did these to fulfill the holy order "Tell my people. They shall speak best words". As goldsmiths know value of gold, wise man knows value of words. According to Yunus everyone must regard their own words as fruits from heaven and must speak according to this. Every word which is told with heart language is good. These kinds of words are food of soul and people who do not get sick of hearing these words repeatedly. Apart from this, every word which is not told by heart language is either bad word or gossip.

In human being family, to create

36 M. A. Yekta Saraç, *Classical Literature Knowledge*, İstanbul 2007, p. 47.

37 Cem Dilçin, *Turkish Poetry with Examples*, Ankara 1993, p. 405.

38 Dilçin, p. 405.

culture of living together, Yunus' words are much more meaningful nowadays:: "A word may cease fire/A word end a head /A word may make poisonous food honey. "End a

head" word in these lines mean that good words not only solve individual problems but also resolve national and universal matters. This is one of the most important characteristics of

Yunus's poems which is seen rarely in the world literature.

Bibliography

CLAUSON Gerard, **An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish**, Oxford of the Clarendon Pres, 1972.

DİLÇİN Cem, **Turkish Poetry with Examples**, Ankara 1993.

Department of Religious Affairs Koran and Turkish Translation, prep. Hüseyin Atay-Yaşar Kutluay, Ankara 1985.

DOĞAN M. Nur, **Policy of Fuzuli**, İstanbul 1997.

GÖLPINARLI Abdülbaki, **Yûnus Emre Risâlat Al-Nushiyya ve Dîvân, Introduction-Lûgat**, İstanbul, 1965.

HALMAN Talât Sait, "Humanism of Yunus Emre", Hüseyin Özbay-Mustafa Tatçı, Selections from articles about **Yûnus Emre**, Ankara 1990.

İPEKTEN Haluk, **Metric systems of early Turkish Literature**, İstanbul 2005.

İZ Mahir, **Sophism**, İstanbul 1997, s. 76.

KAPLAN Ramazan, "Poem, Poet and About Words", Esin Sanat, S.40.

KARAKOÇ Sezai, **Yunus Emre**,

İstanbul 2000.

KARTAL Ahmet, **Researches over Turkish- Persian culture geography from Shiraz to Istanbul**, İstanbul 2008.

Kaşgarlı Mahmûd, **Dîvânü lügâti't-Türk**, İstanbul 2005.

KESTELLİ Raif Necdet, **Visual Turkish Kamus**, prep.. Recep Toparlı-Belgin Tezcan Aksu-Canan Selvi Kanoğlu-Seyfullah Türkmen, Ankara 2004.

KÖPRÜLÜ Fuad, **First Sophists in Turkish literature.**, Ankara 1991.

ÖZÇELİK Mustafa, **Our Yunus**, Eskişehir 2007.

PALA İskender, **Academic Researches of Divan Poetry**. İstanbul 2003.

Dictionary of Encyclopedic Divan Poetry. Ankara 1989.

PEKOLCAY Necla-SEVİM Emine, **Personality of Yunus Emre** Ankara 1991.

SARAÇ M. A. Yekta, **Classical Literature Knowledge**. İstanbul 2007.

Şemseddin Sami, **Sami's Turkish Traditional Dictionary in Turkish-Turkish Arabic Script**, Walumes I-II, Beirut 1989.

Şeyhî Süleyman Efendi, **Bahrü'l-Velâye**, Almanyâ Berlin Kütüphanesi, Nu.1683.

TATCI Mustafa, **İşitin Ey Yârenler - Yûnus Emre Yorumları**, İstanbul, 2008.

Yûnus Emre Dîvân-Risâletü'n-nushiyye, İstanbul 2008.

Yunus Emre Dîvân, Ankara 1990.

TİMURTAŞ Faruk K., **Yunus Emre Dîvân**, Ankara 1986.

Investigations of Articles Language and Literature. Mustafa Özkan Ankara 1997.

Turkish Language Foundation Turkish Dictionary, C. II, prep. Hasan Eren-Nevzat Gözaydın-İsmail Parlatur-Talat Tekin-Hamza Zülfikar, Ankara 1988.

Visual School Dictionary, prep.. Şükrü Halûk Akalın-Recep Toparlı-Tezcan Aksu, Ankara 2008.

New Scanning Dictionary, prep.. Cem Dilçin, Ankara 1983.

ULUDAĞ Süleyman, **Dictionary of Sophism Terms** İstanbul 2002.

Yusuf Has Hacib, **Kutadgu Bilig II** Translator Reşit Rahmeti Arat (TTK Yay.) Ankara 1991-2006.

Der Wort Von Unsere Yûnus

Ass.Doç.Dr. Mustafa Güneş

Dumlupınar Universität, Fakultät für Naturwissenschaften,
Türkische Sprache und Literatur Abteilungslehrer, Kütahya

ÜBERLICK

Die Phrase, die als Folge von Worten beschrieben wird, welches einen Gedanken lückenlos wiedergibt, hat einen wichtigen Platz in der Türkischen Kultur und Literatur. Das Leben gewinnt durch schöne Phrasen an Bedeutung. Hierfür wurde in Kutadgu Bilig, einer unserer Vorfahrens-Werke aus der islamischen Epoche, die Phrase umfassend behandelt. Die Phrasen von Yunus sind im Hinblick auf ihre Rhetorik, Bedeutung und Harmonie, tadello. Was seine Phrasen so effektiv macht sind neben seiner Aussprache und schönen Ausdruck auch, dass er den Moral des Kor'an's sich als Prinzip eignete. Damit eine Phrase wirksam ist, muss sie in erster Linie von dem der es sagt ausgeführt werden. Aus diesem Grund wurden Personen, die Bemerkungen aus dem Kor'an gaben, was sie selbst jedoch nicht ausführten, nicht gut empfangen.

Bei der Studie vom Wirkung der Phrase sollten vor allem diese 4 Bestandteile beachtet werden: Wer hat wem, warum und in welcher Lage die Bemerkung etwas geäußert? Wenn wir die Phrasen von Yunus in diesen Hinsichten studieren, sehen wir dass diese keine "solala" Bemerkungen sind. Es kann gesagt werden, dass er seine Epochen überschreitenden scharfsinnigen Phrasen (Gedichte) mit Sprache des Herzens, sich von dem Reich der Bedeutungen inspirierend, um dessen moralische Werte zu verstärken, für die Bedürftigen vorträgt. Poesie, ist die Aufgabe, der Bemerkung einen schönen Stil zu verleihen. Wie die Schönheit der echten Poesie im Laufe der Zeit nicht ruiniert wird, steigt auch stets sein Wert. Die Widerstreben einer Phrase gegen die Zeit und Fortführung seiner Schönheit, wird mit dem Begriff Klassiker bezeichnet. Die Phrasen von Yunus, dessen Werte im Laufe der Zeit noch stiegen, nahmen ihren Platz in den türkischen Klassikern.

Türkisch, welches erlaubt mit wenigen Wörtern vieles zu verbildlichen, ermöglichte Yunus den effektiven, einfachen Ausdruck und trug zur Entstehung der selten anzutreffenden Gedichte bei. Ein weiterer Grund dafür, dass die Phrasen von Yunus 7 Jahrhunderte lang von Generation zu Generation weitergereicht wurden ist es, dass die intuitive Macht-besonderheit des türkischen, sich in der Poesie reflektieren konnte. In unserem Artikel werden die Worte (Phrasen) von Yunus, im Licht der Zweizeiler, welche im Divan vorkommen, behandelt.

Schlüsselwörter: Phrase, Die Bedeutung der Phrase, Die Phrase in Yunus Emre's Poetry, Yunus Emre's Divan

Das Wort *Bemerkung*, welches in der türkischen Kultur und Literatur eine wichtige Rolle trägt, wird in Wörterbüchern so beschrieben: "Aus Schriftzeichen und Vokabeln entstandene, auf etwas deutende Wort, Phrase. Aus Wörtern entstandene, zu Ausdruckszwecken nützliche Gerede, Bemerkung, Phrase. Nachricht, Botschaft, Gerücht. E-invernehmen, Vertrag, Zustimmung, Urteil. Erwähnung. Klatsch, Tratsch, Geschwätz. Allgemeines eindringen"⁽¹⁾ "Einen Gedanken lückenlos beschreibende Wortgruppe, Gerede, Bemerkung, Phrase."⁽²⁾ Wortgruppe, die einen Gedanken lückenlos beschreibt; Wortgruppe, die sich dazu eignet einen Thema schriftlich oder wörtlich zu erklären.⁽³⁾ Aus Schriftzeichen,

Vokabeln und Nativen entstandene Phrase, Bemerkung, Wort, Nachricht, gerücht, die auf eine Bedeutung deutet.⁽⁴⁾

Auch dem verbreitet benutzten Wort *keleci* (*keleşü*), welches in der altanatolisch türkischen Phase gleichbedeutend benutzt wurde, wie das von Yunus und anderen Dichtern benutzte Wort "Phrase"; wurden ähnliche Bedeutungen gemessen: In der Oğuz Dialekt, mit Vokabeln erzählen, reden.⁽⁵⁾ Rede, gegenseitige Gerede (*kele-*: reden). In den Texten vom XIV. Jh. als *keleşü* geschriebene und gelesene Wort, wurde ab dem XVII. Jh. in Vergessenheit geraten.⁽⁶⁾ *Keleci* (*geleci*): Bemerkung, Wort, Gerede. *Kelecili*: Der viel und harmonisch sprechen-

de.⁽⁷⁾

In manchen Abschnitten der Kutadgu Bilig, dem ersten Erbstück der islamischen Periode und ersten didaktischen Werk des türkischen Literaturs, worin mit einem alt-Türkischen Staats- und Morals-Verständnis, die islamischen Glauben und Werte synthetisiert werden; wird stellenweise in einen gegenseitigen Dialog- und theatralischem Stil erinnernde weise, die Bedeutung der Bemerkung so betont:

Gehorche dem Wort des Belesenen; widersprich ihm nicht. Sprich nicht bevor du gefragt wirst. Wenn einer jemanden, der ohne gefragt zu werden, zu Wort kommt; als "Vieh" bezeichnet, liegt er im Recht. Schätze den *schönen*⁽⁸⁾ Ausdruck, welcher den Menschen erleuchtet. Ich habe keinen nutzen gesehen von vielen Worten. Sprich nicht viel. Löse den Knoten von tausenden Bemerkungen, in einer

1 Şemseddin Sami, *Sami's Turkish Traditional Dictionary in Turkish-Turkish Arabic Script*, Walumes I-II, Belrut 1989, s. 745-746.

2 Türk Dil Kurumu *Türkçe Sözlük*, C. II, haz. Hasan Eren-Nevzat Gözaydın-İsmail Parlatır-Talat Tekin-Hamza Zülfiyar, Ankara 1988, s. 1335.

3 Türk Dil Kurumu *Resimli Okul Sözlüğü*, haz. Şükrü Halûk Akalın-Recep Toparlı-Belgin Tezcan Aksu, Ankara 2008, s. 1194.

4 Raif Necdet Kestelli, *Resimli Türkçe Kamus*, haz. Recep Toparlı-Belgin Tezcan Aksu-Canan Selvi Kanoğlu-Seyfullah Türkmen, Ankara 2004, s. 440.

5 Kâşgarlı Mahmûd, *Dîvânü lügâti't-Türk*, İstanbul 2005, s. 301.

6 Gerard Clauson, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Oxford of the Clarendon Press, 1972, s. 716.

einzigsten Bemerkung. Der Mensch wurde durch die Bemerkung, der Herrscher. Viele Bemerkungen haben den Haupt wie einen Schatten auf den Boden niedergeschlagen. Benutze die schöne Sprache; wenn die Sprache schön ist, steigert es die Person. Durch schöne Phrasen wirst du unsterblich. Der Mensch rettet sich durch zwei Dinge vom Altern: Das eine sind gute Taten, das andere durch gute Worte.

Belsene Person! Wenn du unsterblichkeit wünschst, sollst du gute Taten und Worte vollbringen. Meine Absicht, dass ich die Sprache so sehr lobe liegt darin, dir zu erklären was die Phrase ist. Wenn ich dir Silber und Gold vermache, halte diese nicht äquivalent mit Wörtern. Silber wird bei Nutzung aufgebraucht; dadurch dass du aber Worte nutzt kannst du Silber verdienen. Von Mensch zu Mensch werden Worte hinterlassen; es hat viele nutzen das vermachte Wort einzuhalten.

Das Wort kann schaden wenn es unüberlegt geäußert wird; gelungene Worte bringen jedoch nutzen. Des Bemerkungs nutzen ist gross. Wenn die Bemerkung gelungen eingesetzt wird, steigert es den Diener Gottes. Man wird nicht allwissend durch viele Worte; durch zuhören jedoch bekommt der allwissende einen hohen Rang. Wenn dir Bemerkung richtig ist, bringt es viele nutzen; schräge Worte dagegen sind stets schlecht. Dein Mund sollte sich nur dann bewegen, wenn deine Worte richtig sind. Wenn sie dagegen schräg sind, solltest du sie verbergen.⁽⁹⁾

Timur, der von Hâfiz; dem großen iranischen Poeten, der die Macht der

Worte betonte und mit dem heutigen Türkisch als: *“Wenn die Schönheit von Shiraz uns Komplimente macht, unser Herz besänftigt, unsere Liebe annimmt, vergeben wir Semerkand und Buchara für den Leberfleck auf ihrer Wange.”* ausgedrückte Zweizeiler ließ, ließ Hâfiz einberufen. Timur sagte dem Poeten, der ohne angemessene Kleidung vor den Herrscher erschien: *“Wir haben bei der Eroberung von Semerkand und Buhara so viel Blut ergossen. Und du willst diese schönen Sätze für einen Leberfleck eines Schönheits aufgeben. Was für eine Gebefreudigkeit?”*. Daraufhin antwortete Hâfiz, auf seine Kleidung deutend: *“Mein Sultan! Genau wegen dieser Gebefreudigkeit befinden wir uns in diesem Status.”*. Timur sagte: *“Gibt diesem Poeten 10 Säckchen Gold.”* und belohnte ihn somit.⁽¹⁰⁾

Auch in einer Erzählung von Saadî's Gulistan befahl der Sultan die Hinrichtung eines Gefangenen. Daraufhin fing der Gefangene an, unangebrachte Bemerkungen über den Sultan zu äußern. Saadî, kommentierte die Äußerungen des Gefangenen so: *“Der, dessen Leben zuneige geht, schüttet seine Seele aus.”*⁽¹¹⁾

Der berühmte Sufist und Poet Oğlanlar Scheich İbrahim Efendi, beschreibt den Sufism, welches eher das Stand des Wissens als das Wort-Wissen ist; als Übergang vom Wort zum Stand des Wissens:

Tasavvuf sūfî kâli hâle tebdîl eyleyendir

Dahi her söz ki söyler âb-ı hayvân olmağa derler⁽¹²⁾

(=der Sufism Mystiker ist Umwandler des Wortes ins Stand des Wissens

Man sagt das Wort des Allwissenden ist das ewige Wasser)

“Hey Mistiker! Sufismus ist die Wandlung der Phrase (Wort) ins Stand des Wissens (Verzückung, Begeisterung, Frische, Erregung und Verhalten)”⁽¹³⁾ *Die Sufism allwissenden Weisen, dessen Ph-*

rasen sich in verhalten umwandeln; erfüllen durch ihre geäußerten Worte, tote Seelen mit Leben.”

Mehmet Akif deutet in einem seiner Artikel auf die Befreiung von drei schuldigen Kindern, von der Grausamkeit des Haccac, auf Grund der Schönheit ihrer Äußerungen. Haccac, der die Begabung der Kinder, sich schön auszudrücken bewunderte, sagte denen in seinem Assemblée folgendes: *“Lehrt euren Kindern den schönen Ausdruck. Wären diese Kinder nicht welche, die von Literat und schönen Phrasen versetzen, hätte ich jetzt alle drei enthaupten lassen.”*⁽¹⁴⁾

Schöne Phrasen, steigern den Wert seines Äußerers. Des Lebens Bedeutung, welches das wertvollste Bestand ist, kann nur durch einer schönen Phrase verstanden und erklärt werden. Hierfür wurde in Kor'an die Wichtigkeit der Phrase so betont: *“Sage meinen gläubigen Dienern, sie sollen in schönster Weise sprechen. Genau genommen will der Satan ihre Beziehungen zueinander verstricken... (İsra, 53)”*⁽¹⁵⁾ *“Eine schöne Bemerkung und Vergebung ist besser als eine Hingebung gefolgt von Qualen... (Bakara, 263)”*⁽¹⁶⁾ *“Siehst du nicht wie Gott, eine schöne Bemerkung vergleichend mit einem anmutsvollen Baum (welcher mit der Gestattung Gottes immer Früchte trägt), dessen Wurzel stark ist und Äste in den Himmel ragen; einen Beispiel gibt? (İbrahim, 24–25)”*⁽¹⁷⁾

Die Warnung des Kor'an's über Poetrie, was die Prägung-Kunst ist der Phrase den schönsten Ausdruck zu verleihen; und dem Dichter: *“Nur Unbändige befolgen die Dichter. Siehst du nicht, dass sie in allen Tälern verwirrt herumlaufen und nicht vollbrachte Taten als vollbracht zeigen? Die, die den Gott viel gedenken, sind die anderen. (Şuara, 224–227)”*⁽¹⁸⁾ sind für Menschen, die die Poesie für unheile Zwecke nutzen.

Gedicht Schreiben und ein freundliches Wort zu sagen, wie ein Talent gegeben, um die Menschheit von

8 Fesahat bedeutet im Literatur, ganz im offen, deutlich, rein und Sauber, die Aussprache der Wörter ist sehr deutlich und man kann es klingelt flüssig und deutlich. Der Nachweis dieser und die Sprache der Worte nach den Regeln des Meisters zu sehen, die weit verbreitete Nutzung von Literaten verabschiedet. Fasih, ein Versprechen, ein wertvolles Mittel sein im Hinblick auf die Beherrschung. Ebenfalls ist auch der wichtigsten Voraussetzungen. Interessiert sich einzel oder als gruppen der Aussprache. Ein Ort des Denkens und Fühlens, rechtzeitig, klar und fließend der Sprache, die Bedeutung, welche die Beredsamkeit, die einzige, nicht in Worten ausdrücken interessiert ist, Wörter im Satz, wird zusammen mit Ausdruck ihre Bedeutung diskutiert (M. A. Yekta Saraç, *Klasik Edebiyat Bilgisi Belâgat*, İstanbul 2007, s. 36-37.) Fesahat in anderen Bedeutungen: “Sözün, ritim, ahenk, anlam vb. açılardan kusursuz olması; düzgün söyleyiş, açık ve güzel söz.” (Das Wort, als Rhythmus, Harmonie, Sinn, und so weiter. Winkel, perfekt zu sein.; richtigen Diktion, klar und schön zu sagen.) ist es ausgedrückt.

9 Yusuf Has Hacıb, *Kutadgu Bilig II*, Çeviri Reşit Rahmeti Arat, Ankara, 1991, s. 23-27; 80-86./İstanbul 2006, s. 116-121; 244-258.

10 Ramazan Kaplan, *“Şiir Şair ve Sözce Dair”* Esin Sanat, S. 40, s. 6.

11 Kaplan, erwähnt in Artikel s. 8.

12 Mahir İz, *Tasavvuf*, İstanbul 1997, s. 76.

13 Iskender Pala 'Hal mad' Enzyklopädischen Wörterbuch der Diwan-Dichtung, Ankara 1989 9.

14 kaplan s.6 erwähnt in Artikel

15 Regionale behörde, und die türkische Übersetzung des Koran, haz. Hüseyin Atay-Yaşar Kutluay, Ankara 1985: 286.

16 erwähnt in Artikel s.43

17 erwähnt in Artikel s.257

18 erwähnt in Artikel s.375

Gott, dass XVI vergangene Ewigkeit akzeptiert. Fuzuli Jahrhundert von einem großen Meister der Dichter, die Grundlage für gute Worte und Gedichte mit dem Wissen verstärkt, sollte die menschlichen Werte auf den Schutz und Erhöhung verwendet werden. Die Bildung eines tugendhaften Lebens, nicht die moralischen Werte und dient nicht der Verherrlichung der Wissenschaft, ein freundliches Wort und Gedicht ist ausdrückens Wert. Gott identifiziert sich viel Aufmerksamkeit auf die schönen Worte, und hat eine Welt geschaffen, von Menschen, die das schöne Versprechen zu genießen. Daher bei der Schöpfung der Menschen, gibt es immer eine Tendenz zur Gedicht und schöne Wörter.

Wissenschaft Produkt, das schöne Gedicht, nahm der Dichter Indikator der Reife. Menschen, mit Gedicht und ein freundliches Wort, kann ohne Kosten aufgrund von Veräußerungsgewinnen sich glücklichen. (19)

Wie jeder Mann von Einsicht und Vertrauen in der Welt der Dichter, auch Yunus meint; Kunst und Philosophie im Herzen der schönen Versprechen der wichtigste Faktor ist. Der Beginn der Schöpfung (Bezm-i-Ezel), die in Form von Worten bestehen, dass ihr die schönsten Werke der Gedicht, die immer eine große spirituelle Reichtum und Ruhm der Tatsache, dass die Gelegenheit ist, so spricht Yunus Emre wie folgt an:

*Söz var kılar gönüli şâd söz var kılar
bilîşi yâd
Eğer horluk eger izzet her kişiye
sözden gelür (42/2) (20)*

Nach Epics, Yunus Emre Gedichte zu erzählen die Erlaubnis des Sultans, ist von sein Lehrer Tapduk Emre zur Yunus Emre vor einen Parlament gegeben wurde. Wie die einige Wissenschaftler erwähnen das Tapduk Emre, ein historische Person ist die lebte, des Höchsten Schöpfers vor ihm niedern. (21) Yunus 'Gedichten zu sa-

gen, viele Dinge im Leben, wie zum Beispiel die Erlaubnis auf den göttlichen basiert. Danach, der Gedicht -meister Yunus, dichtet wie ein Sklave der Geschichte.

Der Meister Yunus, nach 30 jährige Dinstes sagte: "Auch die Kurve des Holzes sollte nicht dazu führen." zur Tabduk Emre, kehrte sich zur Yunus und sagte: "Yunus! Nun öffnet sich dein Mund. Haci Bektas-i Veli Versprechen wurde erfüllt. Halte es nicht in dir, sag es!" Yunus Emre begann, gute Worte zu sagen und die Sprache ist entsperrt. (22)

Yunus Emre, mit Hilfe von Tabduk Emre, gilt als wertvoller als Perlen in seinem Leben genommen hat das Prinzip der guten Worte zu sagen. Sezai Karakoç, interpretierte Yunus Emre's 30 jährliche Dienste mit: "Stabilität, ein vollwertiges Schüler, und des Folgen nach einer idealen ästhetischen Sensibilität lies". (23)

Nach Yunus Emre, sagte Yunus Emre mehr als dreitausend Gedichte. Molla Kasim von einem osmanischen Gelehrten, tausende von Gedichten der Begründung, dass ein Großteil der Möglichkeit eines Missverständnisses verbrannt, Tausende von ihnen durch das Werfen in des Wassers, aus dem gleichen Grund zerstört. Da er hörte das Yunus die zurecht ausspricht, verzichtet er die andere Gedichte zur vernichten. Yunus wusste das seine Gedichte mahl unter Aufsicht von eines Gelernten Namens 'Molla Kasim' (Derviş Yûnus bu sözi eğri büğrü söyleme/ Seni sîgâya çeken bir Molla Kâsım gelür

(Derviş Yûnus bu sözi eğri büğrü söyleme/ Seni sîgâya çeken bir Molla Kâsım gelür⁽²⁴⁾) dichten darf. Sezai Karakoç, behauptete auch das Yunus so Wissenschaftlich Dichten wird wie der Molla Kasim. (25)

Yunus Emre, der Wissen von gute Sprache, wie Wort über die gesagt

werden sollte, sagt er:

*Emre'm işbu sözi cân içinde söyledi
Söyleyen bî-çâre Yûnus Tabduk Emre'm sırrıdır (81/7)*

*Varduğumuz illere şol safâlı gönüllere
Halka Tapduk manîsin saçduk el-hamdülillah*

*Yûnus bu sözleri çatar sanki balı yağa
katar
Halka metâların satar yûki geğerdür
tuz degül (166/6)*

Seine Gedichte, deutlich zum Ausdruck gebracht und erwähnt in dem Gedicht, das Material ist, sagt man, so auf der Grundlage des Erfolgs des Dichters Yunus Emre, die Fähigkeit von Wörtern zu begeistern, Wort und Wörter ist wie der größte Teil bekannt. Daher kann jeder Aspekt seiner besten nach einem Training-Prozess (in Bezug auf Form und Inhalt), sagte, dass die erfolgreiche Annahme der Gedichte geschrieben werden. (26)

Yunus Emre's, der oben genannten Ausbildung sowie Sufi, Persisch und Arabisch sprechen und gründlich lesen und verstehen ist grundlegende Quellen des islamischen Madrasa-gelbete Menschen von einem Zustand der Weisheit zu erkennen und zu verstehen die Notwendigkeit, wie ein Derwisch zu arbeiten. (27)

Yunus, ein Analphabet Dichter, obwohl es von einigen Forschern sogar seine eigene Ära Gedicht, das die wichtigsten Kommunikations- und Bildungs-Werkzeug ist, mit den besten Gedanken und Gefühle betrachtet wird, nicht nur sein eigenes Leben, sondern es auch geschafft, die ganze Menschheit seit Jahrhunderten und sogar darüber hinaus ein Mann zu sein.

Religiösen, mystischen und nationale Motive geleitet und lebte XIII und XIV. Jahrhunderte Anatolien Kennt-

19 M. Nur Dogan, Fuzuli Poetik, Istanbul 1997, S. 19-21

20 Nach Gedichten, die Zahl nach dem ersten unserer Zahlen, und die zweite bezieht sich auf die Anzahl der Couplets. (Yunus Emre, Tatci: Mustafa, Ankara, 1990.)

21 Iskender Pala, Academic Research Poetry "Yunus Emre Mentor," Istanbul 2003, S. 40.

22 Mustafa Tatci, Yunus Emre Divan-Risâleti'n-nushiyye, Istanbul 2008, S. 38-39.

23 Sezai Karakoç, Yunus Emre, Istanbul 2010, S. 37; Mustafa Özcelik, unsere Yunus, Eskişehir, 2007, S. 127.

24 Mustafa Tatci, Yârenler-Yunus Emre-Bewertungen, Istanbul 2008, S. 28.

25 Karakoç, S. 37. Name des werkes

26 M. Fuad Köprülü ersten Sufis in der Türkischen Literatur (London 1991, S. 271) (Fuad köprülü, erwähnten Arbeit, S. 273) (M. Fuad Köprülü, erwähnten Arbeit, S. 273; Necia Pekolcay-Emine Sevim, Yunus Emre, Yunus Emre Personality und Kommentare, Yunus Emre, einem darzulegen, auf sein Buch von Manuskripten, Ankara 1991, S. 12)

27 Fuad köprülü, erwähnten Arbeit, S. 273.

nisse in arabischer Sprache war die Literatur Sprache Persisch. In einem solchen Klima für Gedichte, sagt man für Yunus, das er Anatoliens, der erste, der beste Dichter der türkischen Sprache in den öffentlichen Gebrauch ist.

So Yunus, um die Sprache der Türkischen Literatur und Kultur gesagt werden kann, werden entscheidend dazu beigetragen.⁽²⁸⁾

Türkisch wurde ein Mitglied der Westen in der ersten Periode des Yunus, alt anatolischen Türkisch, entdeckt die Jahrhunderte XIII, XIV und XV. Aus diesem Kreis, auch die West Centraltürkischen Schaltung genannt. Die anatolischen Selçuklu Staates, des Anatolischen Fürstentümer und das Osmanische Reich, einschließlich der Einstellung-up-Periode in dieser Schaltung. Erhöhte die Auswirkungen der arabischen und persischen Elementen in Türkisch und Türkische Fremdwörter vor der Zeit sogar noch gestiegen. In diesen perioden begannen die Fremdwörter in unsere Gedichte heufiger zu hören.

Messen eines erheblichen Teils der Gedichte von Yunus, wissen viele nicht mit dem Beginn der Türkischen Sound und Silbenstruktur zur entsprechen. Ersten Jahrhunderten es in der Türkischen Gedichte verwendet wurde, die Gedichte der anderen Dichtern wie Yunus Emre, mit Silbe wie Prosodische Muster des Rhythmus und Harmonie, um die Geburt und Entwicklung der Türkischen Gedichte zu bringen. Die Gedichte von Yunus ist ein wichtiger Teil der Silbe gesagt wurde oder was die Gedichte in das Muster geschrieben werden müssen versuchen zu verstehen.

Latein, Griechisch, Arabisch und Persische Gedichte wie die alten Gedichten, die von allen Maßnahmen gesungen, hat die Aufmerksamkeit auf den Rhythmus der Worte aufmerksam gemacht worden. So das Gedicht von Strings, die jeweils ein Gleichgewicht geschaffen und Rhythmischen

Worten, hoffte die nebeneinander angeordnet sind, um musikalische Gedichte zu schaffen.⁽²⁹⁾

Der Rhythmus ist ein französisches Wort, mit der Bedeutung auf Gewicht.⁽³⁰⁾ Das Wort steht im Einklang mit den grundlegenden Elementen der Persischen Gedichte, (die Worte miteinander übereinstimmen) bedeutet.⁽³¹⁾

Diese beiden Elemente in den Gedichten von Yunus vollständig vorhanden ist, sollte in der Grundlagenforschung beurteilt, unsterbliche Gedichte zu sein. Um das Wort von Yunus zu Retten von der Vergessenheit, und die Gedichte von andere Dichtern, bringen die geladene Bedeutung der ständigen Referans. Meter (messen) und Reim(Reim), trennt die Elemente der Prosa Gedicht von die Bildung des Rhythmus und Harmonie.

In Anatolien ist der Dichter Yunus, ein Wesentlicher Dichter als andere. Auf Sufi-Dichtung, einfache, intuitive, Fluid-, Beteiligung an einer Sprache und eine gewisse Disziplin, sagt eine Figur des Yunus, eine große Anzahl von Sufi-Dichter, die Form und inhaltliche Aspekte beeinflussen. XV. Jahrhundert bis in die Türkische Literatur, vor allem das Aussehen eines florierenden Sufi von Yunus und Mevlana gestartet.⁽³²⁾

Die Herrschaft des Persischen Schriftsprache zu einer Zeit, schrieb Yunus Gedichte in Türkischer Sprache, ohne die Wirkung dieser Kapitulation. Zur gleichen Zeit ist der auch eine gute Nutzer der Philologe. Eines der wichtigsten Mittel zur Erreichung der Wahrheit ist der Intuition. Yunus, der Besitzer einer Erzählung Dichter der Liebe und Intuition-Achse, bekannt der Persischen Mystischen Dichter, ebenfalls betroffen und inspiriert.⁽³³⁾

Yunus, Mevlana Jalaluddin-i Rumi die Worte und Taten von ihm, die er durch die Teilnahme an Gesprächen erfahren wir, das er dadurch inspiriert wurde. Das mevlana sich mit seine Informationen und Befassungen, sich mit uns segnet, erleuchtet unseren Weg.

Hiz. Mevlana sagte über Yunus das er Türkmenische Autorität und reich hat.⁽³⁴⁾

Nach wichtige Informationen, fragte der Prophet Mevlana was er über Rumi denkt.

"In Fleisch an den Knochen / Yunus erschien sie verflochten." Antwortet der Yunus.

Dieses Sinnvolle und interessante Antwort auf Mevlana, wurde für manche Wissen schaffler nicht zu Recht vermutet.⁽³⁵⁾

Bu bizden önden gelenler ma'nâyı pinhan dediler

Ben anadan doğmuş gibi geldim ki uryân eyleyem⁽³⁶⁾

Yunus, die nicht wissen, den Wert, diejenigen, die nicht in der Liebe fallen, auch wenn sie Wissen, dass Sie zu sagen brauchen. So ein Mitspracherecht, erfordert eine sehr große Verantwortung.

Freundliches Wort bringt ein Lächeln auf das Gesicht und ein schlechtes Wort zerstört sein Eigentümer. Manchmal kann auch ein freundliches Wort die Macht haben, die Menschen zum Palast führen. Nach Yunus, so gibt es keine Notwendigkeit für sie, nur ein Zeichen:

Yûnus sen bu gevheri harceyleme nâdâna

Bu yolda neler çekdün ol kâne irişince
(309/5)

34 Tatçı, Yunus Emre Divan-Risâletü'n-nushiyye, S. 48; Sheikh Suleiman Effendi, Bahrü'l-Vela, Deutschland Berlin Bibliothek, Nr. 1683, vr. 14b.

35 Karakoç, die genannten Arbeiten, S. 14.

36 Tatçı, Yunus Emre Divan-Risâletü'n-nushiyye, S. 79.

28 Faruk Kadri Timurtas Artikel-Sprach- und Literaturwissenschaft, haz. Mustafa Özkan, Ankara 1997, S. 236; Ahmet Kartal, Istanbul-türkisch-persischen Kulturgeographie Forschung auf Istanbul 2008, S. 256.

29 Pala, erwähnten Arbeit, S. 64-65.

30 Türkisch Sprache Institution Wörterbuch, C. II, haz. Nevzat Eren-Poliermittel-Talat Hasan İsmail Gözaydın-Thompson-Hamza Zulfikar, Ankara 1988, S. 1256.

31 Name des Werkes, C. I, S. 29.

32 Kartal, die genannten Arbeiten, S. 89.

33 Köprülü, die genannten Arbeiten, S. 294.

İşksuzlara virme öğüt öğüdüinden alur degül

İşksuz kişi hayvân olur hayvân öğüt bilür degül (157/1)

Bir kişiye söyle sözi kim manîden haberi var

Bir kişiye vir gönlünü cânında ışk eseri var (T. 22/1)

Ansuz sözün gör nedür çok söz hayvân yükidür

Ârife bir söz yeter tende gevher varısa (T. 255/5)

Kıymetin tıyarsın neye değer işbu de Erenlerin manîsin bilmeze satmaya-lar (T. 55/4)

Keleci bilen kişinin yüzünü ağ ide bir söz

Sözi bişürüp diyenün işini sag ide bir söz

Gel ahî iy şehryârı sözüümüzi dinle bâri Hezâr gevher ü dinârı kara toprag ide bir söz

Kişi bile söz demini dimeye sözün kemini

Bu cihan cehennemini sekiz uçmag ide bir söz (102/1-4-5)

Yûnus'un sözi şiirden ammâ aslı (dur) kitâbdan

Hadîs ile dinene key (bilgil) sâdık olmak gerek (137/9)

İşk makamı âlîdür ışk kadîm ezeldür İşk sözünü söyleyen cümle kudret dilidür

Diyen ol işiden ol gören ol gösteren ol Her sözi söyleyen ol sûret cân menzildir (T. 21/1)

Mystisches Moral ist auf dem Koran und Hadidth bekannt. Dazu Yunus, sagte Islam immer auf der Grundlage dieser beiden grundlegenden Notwendigkeit sah sich gezwungen, zu bleiben. Yunus, mystischen Moral, Geduld, Zufriedenheit, Großzügigkeit, über die grundlegenden Werte des Islam, was ein anspruchsvoller Liebe, Einheit, Vertrauen und Hingabe ist, betont die Vielfalt der

mystischen Themen zu sehen.⁽³⁸⁾

Yunus Emre, ist das Wort in einer der wichtigsten Faktoren, glaube auf richtig, und Worte einen Sinn in seinem Leben zum Ausdruck hat ein Leben an sich.⁽³⁸⁾

Yûnus bu sözleri çatar halka marifet satar

Kendüsi ne kadar dutar söyledüğü yalam gör (22/7)

Sözler eyitdüm diyü Yûnus nükte itmegil

Dahi yigrek eydür var el vardur el üstüne (334/5)

İy Yûnus nükte kılma sözler eydürem diyü

Niçe bilürler vardur el vardur el üstüne (340/6)

Menschliche Emotionen und Gefühle ist das zentrale Merkmal der menschlichen und der göttlichen Inspiration durch einen unerkennbar ist.⁽³⁹⁾ Yunus, der das Produkt der göttlichen Inspiration, ist nicht gesagt, die Worte sollten nicht ignorant sein:

Yûnus senün sözlerin manîdür bilenlere

Söyleyeler sözünü devr-i zamân içinde (302/18)

Miskîn Yûnus bu sözi kendözinden eyitmez

Hak Çalap viribidi sabâgın dilümüze (311/7)

Yûnus miskîn bu sözi ışk âleminden söyler

Dime bilmedin ana kendözünden katarsın (248/12)

İy sözlerin aslın bilen gel di bu söz kandan gelür

Söz aslını anlamayan sanur bu söz benden gelür

Söz karadan akdan degül yazup okumaktan degül

Bu yürüyen halkdan degül Hâlık avâzından gelür

Ne elif okudum ne cim ne varlıktan-dur kelecim

Bilmeye yüz-bin müneccim tâli'üm ne ilduzdan gelür (42/1-3-4)

Baksam seni görür gözüm söylerisem sensin sözüm

Seni gözetmekden dahi yigrek şikârum yok durur (52/2)

Sensin bu gözümde gören sensin dilümde söyleyen

Sensin beni var eyleyen sensin hemin öndin sona (T12/2),

Yûnus sana tutdı yüzün umtdı cümle kendözin

Cümle sana söyler sözün (sensün) söz söyleden bana (8/5)

Yunus, den Menschen die Wahrheit zu sagen ", bevor die nach der Sufi-Dichter", eine Liebe, Moral, ein Mann des Denkens. Daher sollte man ihn nicht nur als ein Dichter sehen. Yunus Hauptziel ist es nicht zu sagen, dass nur die Kunst zu machen oder schöne Gedichte. Trotzdem kann er fließend in Bezug auf die Worte gesagt werden, perfekt zu sein.⁽⁴⁰⁾

Yunus ist kein Wort, das keine Ähnlichkeit mit seinen Worten trug, was für ein nettes Wort fügt der Menschheit, so drückt es die Wahrheit, dass das Erz in den Ausdruck:

Sûret söz kanda buldı kanda sözi iş oldu Sûrete kendü geldi dil hikmetin yohdur (25/3)

Manî berâtın alduk uş gine elümüze Hak sözi viribidi pâdişâh dilümüze (319/1)

Yûnus şimdi söz yatından söyle sözi gâyetinden

Key sakın o şeh katından seni irag ide bir söz (102/7)

Yunus, Vogel Sprache (die Sprache des Herzens) und nicht-Sprecher dieser Sprache ist zu sagen, und selbst wenn sie Wissenschaftler sind, zeigt Menschen in einen Zustand der (oder in der Liebe mit Arif), dass ohne die Gedichte nicht zu verstehen:

³⁸ Department of Religious Affairs, und die türkische Übersetzung des Koran (Maal), Haz. Hüseyin Yasar Atay-Kutluay, Ankara, 1985, S. 550.

³⁹ Erwähnten Arbeit, S. 6.

⁴⁰ Suleyman Uludag ", Gönül Mad." Mystik Glossar, Istanbul 2002.

Bîçâre Yûnus'un sözün key âşık gerek anlaya

O kuş dilidür neylesün ol dinlemez ötmeyince (325/7)

Laut Yunus, sollte das Herz (HAL) um mit der Sprache und die Sprache zu sprechen, um den Zustand der Menschen verstehen, zum üssen. Wert von schöne wörter wissen nur die erfahrene menschen, unwissendliche menschen können das nicht verstehen.

*Yitmiş iki milletün sözünü ârifbilür
Yûnus Emre sözleri dâim usûl degül mi (352/7)*

*Gözsüze fışıldadum sagır sözüm işitmiş
Dilsüz çağırıp söyler dilümdeki sözümü (107/9)*

*Yûnus miskîn anı görmüş eline hem dîvân almış
Âlimler okıyamamış bu manîden tuyan gelsün (230/7)*

*Dertsüzlere benüm sözüm benzer kaya yankusma
Hâldeş bilür hâldeşmun gönündenki şol râzımı (359/7)*

Yunus, der die Herrschaft des wahrheit sagte, bringt Überlegenheit, und die menschen wo lügen erröten wird.

*Sözi toğrı diyene Kulilhak didi Çalab
Bundan yalan söyleyen yarın utanasıdur (29/3)*

Yûnus, gıybet ve gammazlık etmemeyi tavsiye eder:

*İy dostımı düşman dutan gaybet yalan söz söyleme
Bunda gammâzlık eyleyen anda yiri tar olırsar (63/2)*

Eines der wichtigsten Merkmale von Literarischen Texten in den Künsten. Die Künste sind als die wichtigste Metapher, mit Worten andere als die tatsächliche Bedeutung des Wortes Schönheit, Vitalität und dafür gesorgt, dass eine effizientere Leistung zu geben.⁽⁴¹⁾

Yunus Gedichte, ist eine Vielzahl der Künste (Literatur-Kunst) den erfolgreichen Einsatz. Nach dem Versprechen, den Zweck der Analogie, metaphorische Bedeutung (Masiva) kann auch gesagt werden. Also diese Frage, über die Literarische Kunst-Metapher ist ein gutes Beispiel.

*Ben toprak oldum yoluna sen aşuru gözedürsün
Şu karşuma göğüs gerüp taş barişli taglar mısın (270/4)*

Yunus, schöne Texte, wie Zucker süßen und Kostbarkeiten; schlechtes Wort vergleicht die wertlose Gegenseitige, bezieht sich auf das Wort Wert oder Unwert. Darunter mehr effektive Möglichkeiten, was in Bezug auf was ist besser als die Kunst der Analogie schwach zu bringen.

*Gezherdür sentün sözün güneşden an yüzün
Şekerden tatlı sözün her kim gördü utandı (400/3)*

Endresultat

Yunus, mit den Künsten, jedes Wort mehr wert als Perlen, und eine echte Liebe, die jeweils mit einem Tropfen der Weisheit gesprochene Sprache der Herzen verziert glauben an die Unsterblichkeit seiner Worte. Laut Yunus, jedes Betrugfreie wort ist unendlichen Reichtum. Yunus, eine große Mehrheit der erstaunlichen Fall der gesprochenen Worte, sollen für die menschen gesagt werden wo es nicht können. Den Wert von Gold als Juwelier, und den Zustand des Menschen, die den Wert des Wortes kennen. Laut Yunus, hat die Menschheit so schöne Worte, eine unendliche Schatz, der Perle aus dem Mund, ist die Frucht des Himmels ein ewiges Versprechen zu denken und sollte es machen. Schöpfer der menschlichen Person zu streben, ewige Schönheit, jedes Wort der Sprache des Schöpfers in die Herzen der Menschen und die Entwaffnung, wird schön gesprochen. Solche schönen Worten, die Nahrung für die Seele des Menschen müssen immer wiederholt werden. Auser dieser wörter wo man nicht aus dem herzen spricht, ist nur ein Gerücht.

Heutzutage benötigt man die wörter

ter von Yunus um zur Bildung von eine Kultur. "Schöne Worte, sondern auch alle Arten von individuellen, nationalen und universellen Lösung für verschiedene Probleme, die eine wichtige Kraft sein kann." Yunus, in den unsterblichen Worten von ähnlichen wie Dies ist eines der wichtigsten Merkmale.

Ressourcen

Gerard Clauson, eine etymologische Wörterbuch der Pre-dreizehnten Jahrhundert türkisch, Oxford der Clarendon Press, 1972.

Cem Linguist, mit Beispielen der türkischen Lyrik Information, Ankara, 1993.

Department of Religious Affairs, und die türkische Übersetzung des Koran (Maal), Vergnügen. Hüseyin Yasar Atay-Kutluay, Ankara, 1985.

M. DOĞAN Nur, Fuzuli Poetik, Istanbul 1997.

Gölpınarlı Abdülhak, Yunus Emre Risalat Al-Nushiyya und Divan, Vorwort-Glossar, Istanbul, 1965.

Halman Talat Sait "Yunus Emre Humanismus", Hüseyin Ozbay und Mustafa Tatci, Yunus Emre und Selections from Related Articles, Ankara, 1990.

İpekten Haluk, poetische Formen und Prosodie der Alten türkischen Literatur, Istanbul, 2005.

İZ Maher, Sufismus, Istanbul 1997, S. 76.

KAPLAN Ramadan, "Poesie, der Dichter und Wort auf dem" Inspire Art, S. 40.

Karakoc Sezai, Yunus Emre, Istanbul, 2000.

Ahmet Kartal, Istanbul, türkisch-persischen Kulturgeographie Forschung auf Şiraz, Istanbul 2008.

Mahmud von Kashgar, Divânü Lugat'it-Türkisch, Istanbul, 2005.

Raif Necdet KESTELLİ, Illustrated türkischen Kamus, Haz. Recep Toparlı-Belgin Aksu Canan Tezcan Selvi Kanoglu-Saifullah Turkmenen, Ankara, 2004.

Köprülü Fuad, der ersten Sufis in der türkischen Literatur, Ankara, 1991.

Özçelik Mustafa, unser Yunus, Eskisehir, 2007.

PALA İskender, Academic Research Divan Poetry "Yunus Emre Mentor", Istanbul, 2003.

Ancyclopedisches Dictionary auf Diwan-Dichtung, Ankara, 1989.

PEKOLCAY Necla-Sevim Emine, Yunus Emre, Yunus Emre persönliche Kommentare, Yunus Emre, einem darzulegen, auf sein Buch von Manuskripten, Ankara, 1991.

SARAC M.A. Yekta, Classic Literature Informationen Rhetorik, Istanbul 2007.

Shamsuddin, Sami, Sami Dictionary of Traditional Türkisch-türkische arabische Schrift, Walumes I-II, Beirut 1989.

Sheikh Suleiman , Bahrü'l-Vela, Deutschland Berlin Bibliothek, Nu. 1683.

TATCI Mustafa, Yarenler - Yunus Emre-Bewertungen, Istanbul, 2008.

Yûnus Emre Gericht Resultat Istanbul 2008.

Court von Yunus Emre, Ankara, 1990.

TİMURTAŞ Faruk K. das Gericht von Yunus Emre, Ankara, 1986.

Artikel- Sprach-und Literaturwissenschaft, Haz. Mustafa Özkan, Ankara, 1997.

Türkische sprachgenossenschaft, Türkisch Wörterbuch, C. II, haz. Hasan Eren-Nevzat Gözaydın-İsmail Parlatur-Talat Tekin-Hamza Zulfikar, Ankara 1988.

Bild Schule Wörterbuch, haz. Şükrü Haluk Akalın-Recep Toparlı-Tezcan Aksu, Ankara 2008.

Neu Suche Wörterbuch, Haz. Cem Dilçin, Ankara, 1983.

ULUDAĞ Süleyman, Mystisches Wörterbuch, Istanbul 2002.

Yusuf Hacıb, Kutadgu Bilig II Übersetzung kleine Mercy Arat (TTK Yay.) Ankara, 1991-2006.

41 Cem Dilçin, mit Beispielen der türkischen Lyrik Information, Ankara, 1993, S. 405.

İlköğretim İkinci Kademedeki Okuyan Öğrencilerin Cinsiyet Ve Okul Türü İle Zorbaca Davranışlar Arasındaki İlişkinin Analizi

Dr.Ayşin SATAN

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
(satanali@hotmail.com)

Özet

Bu araştırmanın amacı ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin, okul türü ve cinsiyete bağlı olarak maruz kaldıkları zorbalık türleri, zorbaca davranışların okulda ne şekilde ne sıklıkla nerelerde olduğu ve öğretmen, öğrenci ve yöneticilerin zorbaca davranışları nasıl değerlendirdiklerini incelemek ve mevcut durumu ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda Akran Zorbalığı Değerlendirme anketi uygulanmıştır. Elde edilen veriler frekans, yüzdelik ve kay-kare testleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmaya 288 kız ve 208 erkek olmak üzere toplam 496 öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerin 321'i resmi ilköğretim okullarına 175'i de özel ilköğretim okullarına devam etmektedir. Yapılan analizlerde öğrencilerin %63.3'ü zorbalığa uğramaktadır. Cinsiyete göre kız öğrencilerin %52.2'si, erkek öğrencilerin % 42.8'si sözel zorbalığa maruz kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler; Okulda zorbalık, kurban, zorba

Giriş

Öğrencilerde görülen saldırgan davranışlar eğitim ortamını bozan önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Okullarda meydana gelen saldırganlık olaylarının bir türü olan zorbalık, öğrencilerin fiziksel, duygusal ve sosyal güvenliğini tehdit etmektedir. Çocuklar, gençler ve aileler için önemli olan zorbalık sorunu, başta İskandinav ülkeleri olmak üzere Avrupa, Amerika ve Japonya'da son 35 yılda yapılmış pek çok çalışmada araştırılmıştır (Slee,1995; Rigby, 1995; Graham, Juvonen, 1998; Sutton, Smith, Swettenham, 1999; Wolke, 2001; Dake, Pice, Tellijohann, 2003; Yoneyama, Naito,2003).

Türkiye'de ise zorbalıkla ilgili ilköğretim ve orta öğretim kademelerinde yapılan çalışmaların son 10 yıl içinde büyük yoğunluk kazandığını görmekteyiz (Dölek, 2002; Satan, 2006; Atık, 2006; Sarıbeyoğlu, 2007; Arıman, 2007; Coşku, 2008; Ögdem, 2009).

Okulda yaşanan zorbalık, kavram olarak bir kişinin kasıtlı bir şekilde başka birini rahatsız eden veya acı veren davranışları olarak tanımlanmaktadır (Olweus,2005). Litarretürde zorbalıkla ilgili yapılmış tanımlara baktığımızda (Slee,1995; Besag,1989; Tattum,1993; Rigby,2003; Fitzgerald,1999) ortak bazı özellikleri taşıdıklarını görmekteyiz. İlk olarak, kurban ve zorba arasındaki psikolojik ya da fiziksel güç dengesizliğidir. İkincisi, bireye karşı tahrik edilmeden yapılan kasıtlı ve tekrarlanan olumsuz davranışlardır.

Zorbalıkla ilgili yapılan tanımların ortak özellikleri doğrultusunda zorbaca davranışları fiziksel veya ruhsal olarak iki eşit güce sahip çocuğun kavgası, çatışması veya münakaşası şeklinde değerlendirilmemesi gerekir. Okullardaki zorbalık hem zorbaca davranışlara maruz kalan kurbanlar hem de zorbalılar için yıkım ve şiddeti doğurmaktadır. Zorbalık çok ciddi saldırgan davranışları içermektedir.

Okullarda yer alan zorbaca davranışları üç ana grupta

toplayabiliriz. Bunlar fiziksel, sözel ve ilişkisel zorbalıktır. Fiziksel zorbalık, dövme, tekme atma, tokat atma, saç ya da kulak çekme, dürtme, itme, vurma, eşyalarını zorla alma ya da almakla tehdit etme, parasını zorla alma ya da almakla korkutma gibi özellikle bedensel bakımdan güçlü olanların güçsüzleri kasıtlı ve devamlı şekilde rahatsız etmesiyle ortaya çıkan eylemlerdir. Sözel Zorbalık, dalga geçme, alay etme, kızdırma, korkutma, kötü isim veya isimler takma, küfür etme, küçük düşürücü, rencide edici sözler söyleme, kişinin kendisine veya ailesine hakaret etme gibi başkalarının duygularını incitme, sözcüklerle ya da hareketlerle öz saygılarını sarsmaktır. İlişkisel zorbalık, başkasının hakkında yanlış hikâyeler anlatma, yapılan faaliyet, etkinlik, oyun vb. aktivitelerden dışlama, yok sayma, izole etme, aleyhinde söylentiler çıkarma ve yayma, dedikodu yapma, kişinin başkalarıyla ilişkilerini bozma, dolaylı yoldan kişiyi kasıtlı bir şekilde gruptan dışlama, yalnızlığa itmektir (Boulton, Truman, Flemington, 2002; Dake, Pice, Tellijohann, 2003).

Okullarda yaşanan zorbalığın sıklığını ve şiddetini ortaya koyan dünyada ve Türkiye'de çok sayıda araştırmaya rastlamaktayız. ABD'de yapılan bir araştırmada 12-18 yaşları arasındaki öğrencilerin % 75'inin, Kanada'da 5000 ilk ve ortaokul öğrencilerinin %38'inin bir dönem boyunca en az birkere zorbalığa maruz kaldıkları belirtilmektedir (Ma ve ark., 2001; O'Connell ve ark.,1999). Norveç'te ise 84000 öğrenci üzerinde yapılan araştırmada her 7 öğrenciden 1'inin zorbalıkta bulunduğu görülmektedir (O'Connell ve ark., 1999). İtalya'daki ilkokullarda % 40 ve ortaokullarda % 28 oranında öğrenciler zorbalığa uğramaktadır (Genta ve ark., 1996). Finlandiya'da ise, yaklaşık olarak her 10 okul çocuğundan birisi okulda geçirdiği bir haftalık zaman dilimi içerisinde en az bir kez akranlarının zorbaca davranışlarına maruz kalmaktadır (Kaltiala-Heino ve Rimpela, 1999).

Türkiye'de yapılan çalışmalara baktığımızda ise okullarımızda yaşanan zorbalık oranlarının birbirlerine yakın ve yüksek oldukları görülmektedir. Nevin Dölek (2002) tara-

findan yapılan araştırmada elde edilen bulgular öğrencilerin %51.26'sı bir dönem boyunca bir iki kezden haftada birkaç defaya kadar değişen sıklıklarda zorbaca davranışa uğradığını, %37.9'u ise diğer öğrencilere karşı yine bir dönem boyunca bir iki defadan haftada birkaç defaya kadar varan zorbaca davranışta bulundukları belirtilmektedir. Kapıcı (2004) ilköğretim 4. ve 5. sınıf 206 öğrencilerinin katıldığı araştırmasında öğrencilerin %40 oranında bedensel, sözel, duygusal ve cinsel zorbalığa maruz kaldıklarını açıklamaktadır. Akduman'ın (2010) 7-14 yaş grubunda 146 öğrenci ile yaptığı araştırmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre akran istismar puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bilgiç, Yurtal'ın (2009) yapmış olduğu araştırmaya 157 öğrenci katılmış, bu öğrencilerden zorba davranışlara maruz kalanların oranı % 58 ve zorbaca davranışta bulunanların oranı ise % 23,5 tir.

Bu tür davranışlar eğitim-öğretim faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Çocuklar üzerindeki psikolojik ve sosyolojik etkileri sadece okul yıllarıyla sınırlı kalmayıp yaşamın sonraki dönemlerinde de devam etmektedir. Bu etki sadece zorbalığa maruz kalan kurbanların değil, aynı zamanda zorbalığa tanık olanların ve zorbaca davranışları alışkanlık haline getiren çocukların gelişimlerinde olumsuzluklar meydana getirmektedir.

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin, okul türü ve cinsiyete bağlı olarak maruz kaldıkları zorbalık türleri, zorbaca davranışların okulda ne şekilde, ne sıklıkla, nerelerde meydana geldiğini, öğretmen, öğrenci ve yöneticilerin zorbaca davranışları nasıl değerlendirdiklerini incelemek ve mevcut durumu ortaya koymaktır.

Yöntem

Araştırmanın evreni, İstanbul ili Anadolu yakası Kadıköy ilçesi sınırları içinde bulunan tüm genel öğretim veren resmi ve özel ilköğretim ikinci kademesinde bulunan okullardır. Araştırmanın örnekleme, yansız örnekleme yöntemi ile 4 resmi, üç özel ilköğretim ikinci kademe (6., 7. ve 8. Sınıf) öğrenim gören 496 öğrencidir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, Kişisel Bilgi Formu, okul türü ve cinsiyet hakkında bilgi almak için hazırlanmıştır. Akran Zorbalığı Değerlendirme Anketi içerisinde toplam 10 soru bulunmaktadır. Anketin amacı örneklem içerisinde yer alan okullarda var olan zorbaca davranışların oluş şekillerini ve bu davranışlara gösterilen tepkileri ortaya koymaktır.

Verilerin Çözümlemesi

Akran Zorbalığı Değerlendirme anketi içerisinde yer alan sorularla, okul türü ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi görmek için İki Yönlü Kay-Kare testi kullanılmıştır. Bütün istatistiksel işlemlerde en az. 05 düzeyinde anlamlılık aranmaktadır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmada ele alınan amaçlar doğrultusunda ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Kişisel Bilgi formu ve Akran Zorbalığı Değerlendirme anketi ile toplanan bulgulara yer verilmektedir.

Kişisel Bilgi Formu ile toplanan bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1

Öğrencilerin Okul Türlerine Göre Dağılımı

Okul Türü	F	%
Resmi	321	64.7
Özel	175	35.3
Toplam	496	100

Tablo 1 incelendiğinde, toplam 496 öğrencinin 321'i yani %64.7'si resmi ilköğretim okullarına 175'i yani %35.3'ü özel ilköğretim ikinci kademe okullarına devam etmektedir.

Tablo 2

Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	F	%
Kız	288	58.1
Erkek	208	41.9
Toplam	496	100

Tablo 2 incelendiğinde, toplam 496 öğrencinin 288'ni yani %58.1'ini kız öğrenciler, 208'ni yani %41.9'unu erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 3

Öğretim Yılı İçerisinde Okul Türüne Göre Zorbalığa Maruz Kalan Öğrencilerin Dağılımı

Zorbalığa Uğrama Durumu	Evet	Hayır
Resmi İ.Ö.O	f	
	204	117
	%	
	63.6	36.4
Özel İ.Ö.O	f	
	112	65
	%	
	62.9	37.1
Toplam	f	
	316	182
	%	
	63.3	36.7

Tablo 3 incelendiğinde Akran Zorbalığı Değerlendirme Anketinin "Bu öğretim yılında zorbalığa uğradınız mı?" soruna verilen cevapların okul türleri açısından dağılımına baktığımızda resmi ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin 204'ü yani %63.6'sı zorbalığa maruz kalırken 117'si yani %36.4'ü zorbalığa maruz kalmadığını belirtmektedir. Özel ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin 112'si yani %62.9'u zorbalığa maruz kalırken 65'i yani %37.1'i zorbalığa maruz kalmadığını belirtmektedir.

Akran Zorbalığı Değerlendirme anketi ile okul türü ve cinsiyet değişkenlerine göre toplanan bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4

Okul Türüne Göre Bir Öğrenci veya Grup Tarafından Bu Öğretim Yılında Zorbalığa Ne Kadar Maruz Kalma Durumuna İlişkin Kay-Kare Testi Sonuçları

Okul Türüne Göre Bir Öğrenci veya Grup Tarafından Bu Öğretim Yılında Zorbalığa Ne Kadar Maruz Kalma		Bir Haftadan Az	Bir Haftadan Fazla	Bir Ay	Bir Aydan Fazla	Bir Yıldan Fazla
Kız	N	43	14	69	55	23
	%	21.1	6.9	33.8	27.0	11.3
Erkek	N	28	32	25	18	9
	%	25.0	28.6	22.3	16.1	8.0
Toplam	N	71	46	94	73	32
	%	22.5	14.6	29.7	23.1	10.1

Tablo 4’de görüldüğü üzere okul türü ile “Bir Öğrenci veya Grup Tarafından Bu Öğretim Yılında Zorbalığa Ne Kadar Maruz Kalma” durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi(2)=31.5, P<.05$]. Ancak cinsiyetle arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda 496 öğrencinin “Bir Öğrenci veya Grup Tarafından Bu Öğretim Yılında Zorbalığa Ne Kadar Maruz Kaldınız mı” sorusuna %22.5’i ‘Bir haftadan az’ %14.6’sı, ‘Bir haftadan fazla’, %29.7’si ‘Bir ay’, %23.1’i ‘Bir aydan fazla’, %10.1 ‘Bir yıldan fazla’ süre zorbalığa maruz kaldıklarını belirtmektedirler. İlgili tablo incelendiğinde resmi okullarda zorbalığa maruz kalma süreleri ‘Bir haftadan az’ %21.1, ‘Bir haftadan fazla’ %6.9 iken özel okullara göre bu süreler ‘Bir haftadan az’ %25’e, ‘Bir haftadan fazla’ %28.6’ya yükselmektedir. Resmi okullarda ‘Bir ay’ %33.8, ‘Bir aydan fazla’ %27, ‘Bir yıldan fazla’ %11.3 iken özel okullarda bu süreler ‘Bir ay’ %22.3, ‘Bir aydan fazla’ %16.1, ‘Bir yıldan fazla’ %8’e düşmektedir.

Tablo 5’de görüldüğü üzere cinsiyet ile “Son 6 Ay İçerisinde hangi Zorbalık Davranışına Maruz Kaldınız” durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi(2)=12.8, P<.05$]. Ancak okul türü arasında yoktur. Elde edilen bulgular doğrultusunda 496 öğrencinin “Son 6 Ay İçerisinde hangi Zorbalık Davranışına Maruz Kaldınız” sorusuna %48.1’i ‘sözel zorbalığa’, %26.9’u ‘Fiziksel zorbalığa’ ve %25’i ‘İlişki zorbalığı’na maruz kaldıklarını belirtmektedirler. İlgili tablo incelendiğinde kız öğrencileri ‘Sözel zorbalığa’ %52.2 ve ‘İlişki zorbalığı’na %28.7 oranında maruz kalırken erkek öğrenciler ‘Sözel Zorbalığa’ %42.8 ve ‘İlişki zorbalığı’na %20.3’ü oranında maruz kalmaktadır. Erkek öğrenciler ‘Fiziksel zorbalığı’na %37 oranında maruz kalırken kız öğrenciler %19.1 oranında maruz kalmaktadır.

Tablo 5

Cinsiyete Göre Son 6 Ay da Zorbalık Davranışına Maruz Kalma Durumuna İlişkin Kay-Kare Testi Sonuçları

Son 6 Ay İçerisinde Hangi Zorbalık Davranışına Maruz Kaldınız		Sözel Zorbalık	Fiziksel Zorbalık	İlişki Zorbalığı
Kız.	N	93	34	51
	%	52.2	19.1	28.7
Erkek	N	59	51	28
	%	42.8	37.0	20.3
Toplam	N	152	85	79
	%	48.1	26.9	25.0

Tablo 6

Cinsiyete Göre Size Zorbalık Davranışını Yapan Kişilere İlişkin Kay-Kare Testi Sonuçları

Size Zorbalık Yapanlar Kimlerdir		Erkekler	Kızlar	Kızlarve Erkekler
Kız	N	81	27	69
	%	45.5	15.2	39.3
Erkek	N	87	20	32
	%	62.6	14.4	23.0
Toplam	N	168	47	101
	%	53.0	14.8	32.2

Tablo 6’da görüldüğü üzere cinsiyet değişkeni ile “Size zorbalık davranışını yapan kişiler” arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi^2(2)=10.77, P<.05$]. Ancak Kay-kare testi sonuçlarına göre okul türü ile zorbalık davranışını yapan kişiler arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda 496 öğrencinin “Size zorbalık yapanlar kimdir” sorusuna erkek öğrencilerin %53.0, kız öğrencilerin %14.8’i Kız ve erkek öğrencilerin %32.2’sinin zorbalık davranışında bulunduğu görülmektedir. İlgili tablo incelendiğinde kız öğrencilerin %45.5’i ‘erkek’, %15.2’si de ‘kızlar’ tarafından zorbalığa uğramaktadır. Erkek öğrencilerin %62.6’sı ‘erkekler’, %14.4’ü ‘Kızlar’ tarafından zorbalığa uğramaktadır.

Tablo 7’de görüldüğü üzere okul değişkeni ile farklı sınıf seviyesinde yapılan zorbalık durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi^2(2)=7.29, P<.05$]. Elde edilen bulgular doğrultusunda 496 öğrencinin “Size hangi sınıf seviyesinde okuyan öğrenciler daha çok zorbalık yapmaktadır” sorusuna %42.5’i ‘Büyük sınıf öğrencisi’, %21.6’sı ‘Aynı sınıf seviyesindeki öğrenci’ ve %35.9’u ‘Sınıf arkadaşı’ okul türüne göre zorbalık davranışları içerisinde olduğu görülmektedir. İlgili tablo incelendiğinde “Size hangi sınıf seviyesinde okuyan öğrenciler daha çok zorbalık yapmaktadır” sorusu ile okul türü arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Özel okul öğrencilerinin %49.1’i ‘Aynı sınıf seviyesindeki öğrenciler’ tarafından zorbalığa uğrarken, resmi okullarda ise %38.9’ yükselmiştir. Aynı zamanda resmi okullardaki öğrenciler “Aynı sınıf seviyesinde” bulunan öğrenciler tarafından %38.9 yaklaşık %40’a yakın oranda zorbalığa maruz kalırken özel okullarda bu oran daha fazla (%49.1)yükselmektedir.

Tablo 7

Okul Türüne Göre Farklı Sınıf Seviyelerinde Yapılan Zorbalık Durumuna İlişkin Kay-Kare Testi Sonuçları

Size Hangi Sınıf Seviyesindeki Öğrenciler Zorbalık Yapmaktadır		Büyük Sınıf Öğr.	Aynı Sınıf Seviyesindeki Öğr.	Sınıf Arkadaşı
Resmi İ.Ö.O.	N	79	53	71
	%	38.9	26.1	35.0
Özel İ.Ö.O.	N	56	15	42
	%	49.1	13.4	37.5
Toplam	N	135	68	113
	%	42.5	21.6	35.9

Tablo 8

Cinsiyete Göre Farklı Sınıf Seviyelerinde Yapılan Zorbalık Durumuna İlişkin Kay-Kare Testi Sonuçları

Size Hangi Sınıf Seviyesindeki Öğrenciler Zorbalık Yapmaktadır		Büyük Sınıf Öğr.	Aynı Sınıf Seviyesindeki Öğr.	Sınıf Arkadaşı
Kız.	N	60	43	74
	%	33.9	24.3	41.8
Erkek	N	75	25	39
	%	53.6	18.1	28.3
Toplam	N	135	68	113
	%	42.5	21.6	35.9

Tablo 8’de görüldüğü üzere cinsiyet ile farklı sınıf seviyesinde yapılan zorbalık durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi^2=12.43, P<.05$]. Elde edilen bulgular doğrultusunda 496 öğrencinin “Size hangi sınıf seviyesinde okuyan öğrenciler daha çok zorbalık yapmaktadır” sorusuna ‘Büyük sınıf öğrencisi’ %42.5’i, ‘Aynı sınıf seviyesindeki öğrenci’ %21.6’sı ve ‘Sınıf arkadaşı’ %35.9’u cinsiyet değişkenine göre zorbaca davranışlar içerisinde olduğu görülmektedir. İlgili tablo incelendiğinde “Size hangi sınıf seviyesinde okuyan öğrenciler daha çok zorbalık yapmaktadır” sorusuna ‘Büyük sınıf öğrencisi’ tarafından zorbalığa uğrama oranı erkek öğrencilerde %53.6 iken kız öğrencilerin %41.8’i ‘Sınıf arkadaşı’ tarafından zorbalığa maruz kaldıklarını belirtmektedirler.

Tablo 9’da görüldüğü üzere okul türü ile “Zorbalığın yapıldığı yer” durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi^2=61.28, P<.05$]. Ancak cinsiyetle arasında yoktur. Elde edilen bulgular doğrultusunda 496 öğrencinin “Okulda zorbalık en çok nerelerde yapılıyor” sorusuna %12.7’si ‘Okul Koridoru’, %35.5’i ‘Sınıf’, %32.9’su ‘Okul Bahçesi’ %10.5’i ‘Okul Yolu’ ve % 8.5’le ‘Tuvalet’ olarak belirtmektedir. İlgili tablo incelendiğinde “Okulda zorbalık en çok nerelerde yapılıyor” sorusu ile okul türü arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Özel okul da %20.6 ‘Okul Koridoru’nda ve %49.1 ‘Sınıf’ ta resmi okullarda ise %39.3’tü ‘Okul Bahçesi’, %15.6’sı ‘Okul Yolu’ ve %8.7 ile ‘Tuvalet’ te zorbaca davranışların görülme oranları daha yüksektir. Bu bulgular doğrultusunda okul türüne göre zorbaca davranışların görüldüğü yerlerin farklı olduğu söylenebilir.

Tablo 9

Okul Türüne Göre Zorbalığın Yapıldığı Yer Durumuna İlişkin Kay-Kare Testi Sonuçları

Okulda Zorbalık En Çok Nerelerde Yapılıyor.		Okul Koridoru	Sınıf Bahçesi	Okul	Okul Yolu	Tuvalet
Resmi İ.Ö.O.	N	27	90	126	50	28
	%	8.4	28.0	39.3	15.6	8.7
Özel İ.Ö.O.	N	36	86	37	7	14
	%	20.6	49.1	21.1	2.2	8.1
Toplam	N	63	176	163	52	42
	%	12.7	35.5	32.9	10.5	8.5

Tablo 10

Cinsiyete Göre Zorbalığın Yapıldığı Yer Durumuna İlişkin Kay-Kare Testi Sonuçları

Okulda Zorbalık En Çok Nerelerde Yapılıyor.		Okul Koridoru	Sınıf Bahçesi	Okul	Okul Yolu	Tuvalet
Kız	N	36	123	89	24	16
	%	12.5	42.7	30.9	8.3	5.6
Erkek	N	27	53	74	28	26
	%	13.0	25.5	35.6	23.5	12.5
Toplam	N	63	176	163	52	42
	%	12.7	35.5	32.9	10.5	8.5

Tablo 10'da görüldüğü üzere cinsiyet ile "zorbalığın yapıldığı yer" durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi^2(2)=22.85, P<.05$]. Elde edilen bulgular doğrultusunda 496 öğrencinin "Okulda zorbalık en çok nerelerde yapılıyor" sorusuna cinsiyet değişkenine göre %12.7'si 'Okul Koridoru'nda, %35.5'i 'Sınıf' ta, %32.9'u 'Okul Bahçesi'nde, %10.5'i 'Okul Yolu'nda ve %8.5'i 'Tuvalet'te cevabını vermektedir. İlgili tablo incelendiğinde kız öğrencilerin %42.7'si 'Sınıf' ta, %30.9'u 'Okul Bahçesi'nde erkek öğrencilerin %35.6'sı 'Okul Bahçesi', %25.5'i 'Sınıf' ta, %23.5'i 'Okul Yolu'nda zorbaca davranışların olduğunu belirtmektedir.

Tablo 11'de görüldüğü üzere cinsiyet ile öğretmen ve yöneticilerin zorbalığı önleme durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi^2(2)=21.19, P<.05$]. Ancak okul türü arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda 496 öğrencinin "Zorbalık olaylarında öğretmen ve yöneticileriniz tarafından müdahale çalışmaları yapılıyor mu" sorusuna cinsiyet değişkenine göre %18.9 Hayır, %32.0'ı 'Arada sırada', %22.3'ü 'Sık sık' ve %26.9'u 'Bilmiyorum' cevabını vermiştir. İlgili tablo incelendiğinde erkek öğrencilerin bu soruya verdikleri cevabın 'Hayır' oranı %14.2 iken kız öğrencilerde bu oran %30.8'e yükselmektedir.

Tablo 11

Cinsiyete Göre Öğretmen ve Yöneticilerin Zorbalığa Müdahale Durumuna İlişkin Kay-Kare Testi Sonuçları

Öğretmen ve Yöneticilerin Zorbalığa Müdahale Çalışmaları Yapılıyor mu		Hayır	Arada Sırada	Sık sık	Bilmiyorum
Kız	N	64	86	81	80
	%	30.8	29.9	28.1	27.8
Erkek	N	41	58	40	46
	%	14.2	27.9	19.2	22.1
Toplam	N	105	144	121	126
	%	18.9	32.0	22.3	26.9

Akran Zorbalığı Değerlendirme Anketinin okul türü [$\chi(2)=.370, P>.05$] ve cinsiyete [$\chi(2)=2.51, P>.05$] göre “**Bir öğrenciye zorbalık yapıldığında engellemeye çalıştınız mı**” sorusuna verilen cevapların Kay-kare Testi analizi sonucunda anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Aynı zaman da Akran Zorbalığı Değerlendirme Anketinin okul türü [$\chi(2)=1.98, P>.05$] ve cinsiyete [$\chi(2)=12.8, P>.05$] göre “**Son 6 ay içerisinde hangi zorbalık davranışına maruz kaldınız**” sorusuna verilen cevapların Kay-kare Testi analizi sonucunda anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tartışma

Akran Zorbalığı Değerlendirme Anketinin bulguları doğrultusunda, 496 öğrenci “Bu öğretim yılında zorbalığa uğradınız mı” sorusuna %63.3’ü zorbalık içeren davranışlara maruz kaldığını sadece % 36.7’si zorbalık içeren davranışlara uğramadıklarını belirtmektedirler (Tablo.3). Glover ve ark. (1998) araştırmalarında bu oran daha yüksektir. Araştırma sonuçları öğrencilerin bir öğretim yılı içerisinde % 75’nin zorbalığa maruz kaldığını göstermektedir. Baldry ve Ferrington (1999) da araştırmasında örneklem grubunun %50’sinin zorbalığa uğradığını belirtmektedir. Bu oran fazlasıyla yüksektir. Bu yargıyı destekleyecek yurt dışında yapılan pek çok araştırmaya rastlanmaktadır (Nansel, 2001; Bentley ve Li, 1995; Genta ve ark, 1996). Türkiye’de Yurtal ve Cenkseven (2006) tarafından yapılan araştırmada da öğrencilerin %35.1’i okulda şiddet içeren davranışlara maruz kalmaktadır. Kapıcı’nın (2004) da araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, ilköğretim 4. ve 5. sınıfa devam eden çocukların %40’ının bir şekilde zorbalığa maruz kaldıkları görülmüştür.

Akran Zorbalığı Değerlendirme Anketinin “Bir öğrenci veya grup tarafından bu öğretim yılında zorbalığa ne kadar süre maruz kaldınız” sorusunun bulguları doğrultusunda özel okullarda zorbalığa maruz kalma süreleri (‘Bir haftadan az’ veya ‘bir haftadan fazla’) resmi okullara göre daha kısa süreli (Tablo. 4). Bu durum özel okullarda uygun fiziki koşullar, ders dışı etkinlikler, sosyal faaliyetler ve öğrencilerin rahatlayabileceği alanlar öğrencilere farklı davranışlar göstermesi için fırsat vermektedir. Ayrıca özel okulların öğrenci sayısının az ve rehberlik servisindeki uzmanların fazla olması öğrencilere rehberlik hizmetlerinin bireysel veya grup olarak sunulmasını kolaylaştırmaktadır. Yurt dışında yapılan çalışmalara baktığımızda zorbalığa maruz kalma sürelerinin araştırmaya katılan resmi ilköğretim ikinci kademedeki öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Eslea ve Smith’in (1994), DFE Sheffield Zorbalık Projesi kapsamında İngiltere’de 1990-1992 yılları arasında toplam 657 öğrencinin katıldığı araştırmada ilkokullara devam eden öğrencilerin % 23.1’nin bir önceki dönemde “bazen” ya da “daha fazla” oranda zorbalık kurbanı, % 9.3’nün de “bazen” diğer öğrencilere yönelik zorbalık davranışlarda bulunduklarını göstermektedir. Salmon ve James’in (1998) İngiltere’de yaptıkları çalışmada öğrencilerin % 10’u “kimi zaman” ya da “daha sık” zorbalığa uğradığını belirtirken; % 4’de “haftada en az bir kez” zorbalık kurbanı olduklarını bildirmişlerdir.

Akran Zorbalığı Değerlendirme Anketinin “Son 6 ay içerisinde hangi zorbalık davranışına maruz kaldınız” sorusunun bulguları doğrultusunda (Tablo. 5) kız öğrenci-

lerin ‘Sözel Zorbalığa’ ve ‘İlişki Zorbalığı’na erkek öğrencilerin ise ‘Fiziksel zorbalık’a daha fazla uğradıkları söylenebilir. Araştırmada öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sözel zorbalığa maruz kaldıkları belirtilmektedir. Pişkin (2006) de Ankara’da 4 ilköğretim okulunda 4.5.6.7 ve 8. Sınıflarında okuyan 1154 öğrenci üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Zorbalık türleri ile ilgili yapılan araştırmalarda kız öğrencilerin sözel erkek öğrenciler ise daha fazla fiziksel zorbalığa uğramaktadır (Boulton ve Underwood,1993; Ahmad ve Smith, 1994). Olweus (1995)’a göre erkekler kızlara kıyasla üçte iki oranında daha fazla zorbalık yapmaktadırlar. Kızlar genellikle sosyal dışlanmaya maruz kalırken, erkekler, fiziksel şiddete maruz kalırlar. Ayrıca erkeklerin sıklıkla birinci tür zorbalık uygulamadıkları, kızların ise büyük oranda arkadaşlarını dışladıkları, oyuna almadıkları ya da dalga geçtikleri görülmüştür (Olweus, 1995).

Akran Zorbalığı Değerlendirme Anketinin “Size zorbalık yapan kimdir” sorusunun bulguları doğrultusunda (Tablo.6) Hem kız hem de erkek öğrenciler daha fazla erkek öğrenciler tarafından zorbalık davranışlara maruz kaldıkları söylenebilir. Bu sonuçları destekleyen yabancı ve yerli birçok araştırmaya rastlamaktayız. Olweus (1987) yapmış olduğu çalışmada erkek öğrencilerin büyük çoğunluğu diğer erkek öğrenciler tarafından zorbalığa uğrarken, kız öğrencilerin %60’ı sadece erkekler tarafından zorbalığa maruz kalmaktadır (Akt.Dölek,2002). Benzer şekilde Crick (1996) erkek öğrencilerin açık saldırılara hedef olma açısından kız öğrencilere göre daha risk altında olduğunu belirtmiştir. Boulton ve Underwood (1992) de yapmış oldukları araştırmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Araştırmalarında erkek kurbanların %81’i erkeklerden, %9.5’ i kızlardan zorbalığa uğrarken kız kurbanların %37’si erkeklerden % 24’ü kızlardan zorbalığa uğradıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda literatürü inceleyen Ahmad ve Smith (1994) şu sonuca ulaşmışlardır; erkeklerin hem kızlara hem de erkeklere zorbalık yaptıklarını ve erkeklerin kızlar tarafından zorbalığa maruz kaldıklarını açıklamada da gönülsüz olduklarını ortaya çıkarmışlardır. Türkiye’deki araştırmalara baktığımızda hem kızların hem de erkeklerin erkekler tarafından zorbalığa daha sık maruz kaldıkları, erkeklerin fiziksel kızların ise sözlü sataşma ile zorbalık yaptıkları, kızların diğer kızlara da belirgin düzeyde zorbalıkta bulundukları belirtilmektedir (Dölek, 2002; Gültekin, 2003; Yurtal ve Cenkseven, 2006;Çoskun,2008).

Akran Zorbalığı Değerlendirme Anketi’nin “Size hangi sınıf seviyesinde okuyan öğrenciler daha çok zorbalık yapmaktadır” sorusunun bulguları doğrultusunda (Tablo.7; Tablo.8) özel okullarda ‘Aynı sınıf seviyesindeki öğrenciler’ tarafından zorbalığa maruz kalma resmi okullardaki öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Cinsiyet değişkeni açısından erkek öğrencilerin ‘Büyük sınıf öğrenciler’ tarafından kız öğrencilere göre daha fazla zorbalığa maruz kaldığı görülmektedir. Benzer sonuçlara Yurtal ve Cenkseven’nin (2006) yapmış oldukları araştırmada da rastlamaktayız. Yapılan çalışmalarda öğrencilerin yaşı büyüdükçe zorbalıkta bulunma sıklığı artmakta zorbalığa uğrama sıklığında azalma görülmektedir (Rigby ve Slee, 1991; Perry ve Kusel 1988). Olweus’e göre (1995) her okul seviyesinde zorbalığın en aktif oldukları dönem okulun son sınıfıdır. Bu görüşünü de şu

şekilde açıklamaktadır, son sınıf öğrencileri okulun yaşça ve bir oranda bedence en büyükleri oldukları için gücü en rahat kullanan kişi durumundadır.

Akran Zorbalığı Değerlendirme Anketinin “Okulda zorbalık en çok nerelerde yapılıyor” sorusunun bulguları doğrultusunda (Tablo. 9) özel okullarda ‘Sınıf’ta daha fazla görülürken resmi okullarda okul bahçesinde görülmektedir. Araştırmanın bulgularına paralel Karaman, Kepekçi ve Çinkır’ın (2001) araştırmalarında öğrencilerin en fazla sınıfta daha sonra okul koridorunda ve okul bahçesinde zorbalığa uğradıklarını belirtmektedir. Alper (2008) çalışmasında fiziksel zorbalığın en sık görüldüğü yerin sınıf olduğunu belirtmektedir. Yabancı araştırmalara baktığımızda da öğrencilerin daha çok okul bahçesinde zorbalığa uğradıkları görülmektedir (Whitney ve Smith,1993; Sharp ve Smith, 1994; Kalliotis, 2000). Bu sorunun bulguları doğrultusunda (Tablo. 10) cinsiyet değişkeni açısından kız öğrenciler ‘Sınıf’ta erkek öğrenciler ise ‘Okul bahçesi’nde zorbaca davranışların yapıldığını belirtmektedirler. Dölek (2002) çalışmasında zorbalığa uğrama ve zorbaca davranışlarda okulun türü açısından bir ilişki bulunmuşken sadece, devlet okullarındaki öğrencilerin özel okula kıyasla daha büyük bir kısmının sınıflarında diğer çocukların zorbalığa uğradıklarını düşündüklerini

bulmuştur.

Akran Zorbalığı Değerlendirme Anketinin “Zorbalık olaylarında öğretmen ve yöneticileriniz tarafından müdahale çalışmaları yapılıyor mu ” sorusunun bulguları doğrultusunda (Tablo. 11) erkek öğrenciler zorbalığa karşı yapılan müdahale çalışmalarını kız öğrencilere göre daha yeterli olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu düşünceden hareketle ilköğretim ikinci kademedeki kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre zorbalığa maruz kalma biçimleri sosyal dışlama, dedikodu gibi dolaylı veya ilişkisel zorbalık şeklinde gerçekleşmesi bu durumun öğretmenler tarafından görülmesini zorlaştırdığını düşündürmektedir. Birkinshaw ve Eslea’ ye göre öğretmenlerin fiziksel zorbalığı, sözel ve ilişkisel zorbalığa göre daha kolay fark ettiklerini bunun sonucu olarak zorbaca davranışlara anında müdahale ettiklerini belirtmektedir (Akt. Dölek, 2002). Araştırmanın bulgusunu destekleyecek bir başka düşünce, öğretmenlerin okul içersinde zorbalığın miktarını tahmin edemedikleri yönündedir. Çünkü zorbalığın miktardan (derecesi) habersizdirler. Bu durumda öğretmenlerin tutumları, zorbalığa karşı tepkilerinde önemli rol oynamaktadır (Graig,Henderson ve Murphy, 2000; Atlas ve Pepler;1998;Olweus,1999).

Kaynakça

- Ahmad, Y., Smith, P. K. (1994). *Bullying in schools and issue of sex difference in archer* (ed) Male Violence, Jessica Kinsley Publishers. Vulling, London
- Akduman G.Gültümser (2010) “ 7-14 Yaş Grubu Çocuklarda Akran İstismarı ve Kendi Çözüm Önerileri”, Gazi Üniversitesi. Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi, 3 (2), 13-26, 2010
- Arıman Fatma.(2007) Sınıf Öğrencilerinin Zorbalık Eğilimleri ile Okul İklimi Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atlas, R. S., & Pepler, D. J. (1998). “Observations of bullying in the classroom”, *The Journal of Educational Research*, 92(2), 86-99.
- Atik G., (2006) İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri Arasındaki Zorbalık Davranışını Yordamada Denetim Odağı, Benlik Saygısı, Aile Stili, Yalnızlık Ve Akademik Başarıları Rölü. Ota Doğu Teknik Üniversitesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Baldry, A., Farrington, D.(1999). “Types of Bullying Among Italian School Children”, *Journal of Adolescence*, 22, 423-426.
- Bentley, K.M. ve Li, A.K.F. (1995). “Bully and victim problems in elementary schools and students beliefs about aggression, Canadian Journal of School Psychology, 11:153-165.
- Besag,V. (1989). *Bullies and victims in school*. Milton Keynes, UK:open University Press.
- Bilgiç E.,Yurtal F.(2009)“Zorbalık Eğilimlerinin Sınıf İklimine Göre İncelenmesi”, Çanakkale Üniversitesi.Eğitimde Kuram ve Uygulama 2009, 5 (2):180-194
- Boulton, J., Underwood, K., (1992). “Bully/victim Problems Among Middle School Children”, *British Journal of Educational Psychology* 62,73-87.
- Boulton, M., Trueman, M., Flemington, I. (2002). “Associations Between Secondary School Pupils’ Definitions of Bullying, Attitudes Towards Bullying, and Tendencies to Engage in Bullying: age and sex differences”. *Educational Studies*. 28 (4): 353-370.
- Crick, N.R. (1996). “The Role of Overt Aggression, Relational Aggression and Prosocial Behavior in The Prediction of Children’s Future Social Adjustment”. *Child Development*, 67: 2317-2327.
- Çoşuk Gülsen (2008) İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Zorbalık Eğilimleri ile Problemleri İnternet Kullanımları Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi.Sosyal Bilimler Enstitüsü.İstanbul
- Dake, Pice, Tellijohann, (2003) “The nature and extent of bullying at school”, *Journal of School Health* 73: 173-80,2003.
- Dölek, Nevin. (2002). İlk ve Orta Öğretim Okullarındaki Öğrenciler Arasında Zorbaca Davranışların İncelenmesi ve ‘Zorbalığı Önleme Tutumu Geliştirilmesi Programı’nın Etkisinin Araştırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eslea, Mike ve Smith, Peter K. (1994). Anti-Bullying Work in Primary Schools. Poster Presented The Annual Conference of The Developmental Section of the British Psychological Society. University of Portsmouth.
- Fitzgerald, D. (1999). *Bullying in our schools - Understanding and tackling the problem- A guide for schools*. Dublin: Blackhall Publishing.
- Craig, W.M., Henderson,K., Murphy,G. (2000) “Prospective Teacher’s Attitudes Toward Bullying and Victimization”. *School Psychology International*. 21(1):5-21.
- Graham, S., & Juvonen, J. (1998). “Self-blame and peer victimization in middle school: An attributional analysis”, *Developmental Psychology*, 34(3), 587-599.
- Genta, M.L., Menesini, E., Fonzi, A., Costabile, A. ve Smith, P.K. (1996). “Bullies and victims in schools in central and Southern Italy”. *European Journal of Psychology*, 11:97-110.
- Glover, D., Gough, G., Johnson ve M.Cartwright, N. (1998). “Bullying in 25 Secondary Schools: Incidence, Impact and Intervention”. *Educational Research*, 42(2):141-156.
- Gültekin, Z. (2003). Akran Zorbalığını Belirleme Ölçeği Geliştirme Çalışması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kapıcı (2004) Kapıcı, E.G., İlköğretim Öğrencilerinin Zorbalığa Maruz Kalma Türünün ve Sıklığının Depresyon, Kaygı Ve Benlik Saygısıyla İlişkisi”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Ankara,
- Kaltiala-Heina, R. ve Rimpela, M. (1999). “Bullying, Depression and Suicidal Ideation In Finnish adolescents: School Survey.” *BMJ: British Medical Journal*.319:348-351.
- Karaman-Kepekçi, Y. ve Çinkır, Ş. (2001). Lise Düzeyinde Öğrenciler Arasında Kabagücü. (Yayınlanmamış Araştırma Raporu). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Kalliotis, P. (2000). “Bullying as a special case of aggression-Procedures for crosscultural assessment”. *School Psychology International*, 21 (1), 47-64.
- Ma, Xin., Stewin, L. (2001). “Bullying in School: Nature, effects and Remedies”. *Research Papers in Education*. 16(3). 247-270.
- Nansel (2001). “Bullying Behavior Among US Youths: Prevalence And Association With Psychosocial Adjustment”. *JAMA*, 285: 2094-100.
- O’Connell,P.,Pepler,D.,Craig,W. (1999). “Peer involvement in bullying:Insights and challenges for intervention”. *Journal of Adolescence* 22:437-452.
- Olweus, D., 1995, *Bullying At School*, Oxford:Blackwell
- Olweus,(1999). Olweus, D. / Bullying prevention program. Boulder, CO: Center for the Study and Prevention of Violence, Institute of Behavioral Science”, University of Colorado at Boulder,
- Olweus, D.(2005). *Bullying at school. What we know and what we can do*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Öğdem O.(2009). Okul Çağı Çocuklarında Fiziksel Aktivitelerin, Alkol, Sigara Kullanımı ve Kabadayılık-Zorbalık Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sağlık bilimleri Enstitüsü. Antalya
- Perry,D,Kusel, S., (1988). “Victims of Peer aggression”. *Developmental Psychology*. 24,807-814).
- Pişkin, M. (2006). Akran Zorbalığı Olgusunun İlköğretim Öğrencileri Arasındaki Yaygınlığının İncelenmesi. I. Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu, İstanbul. Retrieved July 4, 2006, from <http://iogm.meb.gov.tr/siddetveokul/AbstractsBooklet.pdf>
- Rigby, K. (1995) *What Schools Can Do About Bullying*. The Professional Reading Guide for Educational Administrators. Vol.17(1):1-5.
- Rigby,K. (2003).“Consequences of bullying in school “. *Canada Journal Psychiatry* 48.(9).
- Rigby, K. and Slee, P.T. (1991). Bullying among Australian school children: Reported behavior and attitudes toward victims. *Journal of Social Psychology*. 131(5), 615-627.
- Salmon, G. ve James, A. (1998). “Bullying in Schools: Self Reported Anxiety, Depression and Self Esteem in Secondary School Children.” *BMJ: British Medical Journal*, 317: 63-71
- Sharp ve Smith, (1994). *School Bullying: Insights and Perspectives*. London:Routledge.
- Satan, A. (2006). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin zorba davranış eğilimlerinin okul türü ve bazı sosyo-demografik değişkenler ile ilişkisi, Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Sarıbeyoğlu S. (2007). Lise Öğrencilerinde Aile İçi Çocuk İstismarı ile Zorbalık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.İstanbul.
- Slee,1995 Slee, P.T. (1994). “Situational and Interpersonal Correlates of Anxiety Associated With Peer Victimization”. *Child Psychiatry and Human Development*, 25:97-107.
- Sutton,J.,Smith,P.,Swettenham,J. (1999). “Socially undesirable need not be incompetent”. *Social Development*,8,132-134.
- Tattum,D.(1993).What is bullying?Understanding and managing bullying. Oxford.3-14.
- Yoneyama, S., Naito, A. (2003) “Problems with the Paradigm:the school as a factor in understanding bullying (with special reference to Japan)” *British Journal of Sociology of Education*, Vol. 24 Issue 3, p315, 16p
- Yurtal, F. ve Cenkseven, F. (2006). “İlköğretim Okullarında Zorbalığın İncelenmesi”. I. Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu Bildiri Özetleri. İstanbul: Dumat Ofset, s.14.
- Whitney, S., (1993). “A Survey of the nature and extent of bullying in junior/middle and secondary schools”. *Educational Research*. 35. 325
- Wolke, D., Woods, S., Stanford, K., Schulz, H. (2001). “Bullying and Victimization of Primary School Children in England and Germany: Prevalence and School Factors.” *British Journal of Psychology*. 92.673-696.

Analysis Of Relation Between Bullying Behaviours And Gender And School Variety Of Students At Secondary Schools

Dr.Ayşin SATAN

Marmara University, Atatürk Faculty of Education , Department of Science of Education
(satanali@hotmail.com)

Abstract

Aim of this research is to reveal how 6th 7th and 8th degree students are exposed to bully behaviors, how and how often and where these bullying behaviors happen and how these behaviors are evaluated by students, teachers and management. For this reason Coequal bully behaviors Survey is applied. Results of this survey is evaluated by using frequency and percentage system. Two hundred eighty eight girls and two hundred eight boys participated in this survey. Three hundred twenty one of these students attend official secondary schools while one hundred seventy five of these attend private schools. According to analysis % 63.3 of these students are exposed to bully behaviors. According to gender, %52.2 of female students and % 42.8 of male students are exposed to bully behaviors.

Key Words; *bully behaviors at school, victim, despot.*

Introduction

Violent behaviors which are seen among students are important factors that negatively affect the education system. Bullying which is a kind of violent behavior at school threatens the students' physical, emotional and social securities. On bully behaviors issue, which is very important for kids, teenagers and families, many researches have been done in Europe, USA and Japan along with many Scandinavian countries in last 35 years. (Slee,1995; Rigby, 1995; Graham, Juvonen, 1998; Sutton, Smith, Swettenham,1999;Wolke,2001;Dake,Pice,Tellijohann,2003;Yone yama, Naito,2003).

In Türkiye, we see that researches on bully behaviors related to primary and secondary schools became frequently done in last ten years. (Dölek, 2002; Satan, 2006; Atik, 2006; Saribeyoğlu, 2007; Arıman, 2007; Coşku, 2008; Öğdem, 2009). Bully behaviors at school is described as one's intentional behaviors which physically or emotionally disturb another one. (Olweus,2005). When we look at descriptions of bully behaviors in literature, (Slee,1995; Besag,1989; Tattum,1993; Rigby,2003; Fitzgerald,1999) some common features are seen. First one is instability of physical of emotional power between victim and despot. Second one is deliberate and iterative cynical behaviors against victim.

According to common descriptions of bully behaviors, bullying should not be evaluated as fight or conflict between two students which are equal both physically and emotionally. Bully behaviors at school results in destruction for both victims who are exposed to bully behaviors and despots. Bully behaviors include very serious violent behaviors.

We can separate bully behaviors at school into three main groups. These are physical, oral and relational bully behaviors. Physical bully behaviors occurs by kicking, pulling hair, pushing, hitting, using force, impending, scaring or taking money by using force, which eventually oc-

curs when powerful one disturbs weak student. Oral bully behaviors are telling bad words, nicknaming, swearing, and damaging one's self reliance by hurting his/her emotions. Relational bully behaviors are telling unreal things about others, sidelining a student from game groups, isolating, chit chatting, damaging ones relations with others and eventually sidelining a student and making her/him isolated. (Boulton, Trueman, Flemington, 2002; Dake, Pice, Tellijohann, 2003).

We see many researches in Turkey and in the world which reveal the level and frequency of bully behaviors at schools.

In a research at USA, %75 of the students at the age of 12-18 and in a research at Canada %38 of 5000 students at primary and secondary schools are reported to have been exposed to bully behaviors at least once. (Ma ve ark., 2001; O'Connell ve ark.,1999). In a research in Norway on 84000 students, it is seen that one of every 7 students is exposed to bully behaviors. (O'Connell ve ark., 1999). In Italy %40 of primary school students and %28 of secondary school students are exposed to bully behaviors. (Genta ve ark., 1996). In Finland one of every ten students are exposed to bully behaviors. (Kaltiala-Heino ve Rimpela, 1999).

When we looked through the research made in Turkey, it is seen that the level of bully behaviors at schools are high and close to each other.

According to a research done by Nevin Dölek (2002) it is seen that %51.26 of students are exposed to bully behaviors at schools once or more in a week while the other %37.9 of the students are showing bully behaviors on other students. Kapıcı (2004) states in his research over 206 students that %40 of 4th and 5th grade students are exposed to physical, oral, emotional or sexual bully behaviors. According to a research made by Akduman (2010) on 146 students at the age of 7-14 shows that male students are exposed to bully behaviors

more than female students. 157 students participated in Bilgic Yurtals (2009) survey and %58 of these students are exposed to bully behaviors and %23.5 of these students show bully behaviors. This kind of behaviors negatively affect education. Physiological and social affects of these behaviors on students not only last over education years but also have an effect on the rest of their life. These behaviors affect both students who are exposed to bully behaviors and who witness and who usually show bully behaviors.

Aim of this research is to reveal how 6th 7th and 8th degree students are exposed to bully behaviors, how and how often and where these bullying behaviors happen and how these behaviors are evaluated by students, teachers and management.

Process

Research media are all secondary schools including official and private ones in Kadıköy, Anatolian side of Istanbul. Sample of research are 496 students (6th 7th and 8th grades) from 4 official and 3 private schools.

Data Collection Tools

In research, Personal Information Form is used to get information about school type and gender. There are ten questions in Survey of Evaluation of Coequal bully behaviors. Aim of this sample is to reveal how bullying behaviors happen and what are the reactions to these behaviors.

Analysis of Data

To see relation between school type and gender, bidirectional test is used in the survey of evaluation of coequal bully behaviors. In all statistical process at least 05 significance level is required.

Diagnosis

In this section, there are diagnostic information about Personal information form and survey of evaluation of coequal bully behaviors of the secondary school students.

Diagnosis are below about Personal Information Form

Table 1
Dispersion of students according to school types.

School type	F	%
Official	321	64.7
Private	175	35.3
Total	496	100

When Table 1 is examined it is seen that 321 of 496 students which equals to %64.7 of total attend to official schools while 175 of them which equals to %35.3 attend to private secondary schools.

Table 2
Dispersion of students according to gender.

Gender	F	%
Female	288	58.1
Male	208	41.9
Total	496	100

When Table 2 is examined it is seen that 288 of 496 students which equals to %58.1 are female and 208 of them which equals to %41.9 are male students.

Table 3
Dispersion of students who are exposed to bully behaviors through education year according to their school type.

Being exposed to bully behaviors	Yes	No
Official Secondary schools	204	117
f	63.6	36.4
%		
Private secondary schools	112	65
f	62.9	37.1
%		
Total	316	182
f	63.3	36.7
%		

When Table 3 is examined it is seen that 204 students which equals %63.6 of students in official schools say that they are exposed to bully behaviors while 117 of them which equals %36.4 say that they are not exposed to bully behaviors. 112 students which equals %62.9 in private schools say that they are exposed to bully behaviors while 65 students which equals %37.1 say that they are not exposed to bully behaviors.

Diagnosis are below about kaleidoscopes of school type and gender with Survey of Evaluation of Coequal bully behaviors.

Table 4
Results of Tests how often a student or a group is exposed to bully behaviors through an education term.

How often a student or a group is exposed to bully behaviors according to school type.		Less than a week	More than a week	A month	More than a month	A year
Female	N	43	14	69	55	23
	%	21.1	6.9	33.8	27.0	11.3
Male	N	28	32	25	18	9
	%	25.0	28.6	22.3	16.1	8.0
Total	N	71	46	94	73	32
	%	22.5	14.6	29.7	23.1	10.1

As seen in Table 4 there is a meaningful relation between school type and how often a student or a group is exposed to bully behaviors. [$\chi^2=31.5$, $P<.05$]. But there is not a meaningful relation related to gender. According to gathered information, 496 students answered the question of "How long have you been exposed to bully behaviors through the year?" and %22.5 of them said less than a week, %14.6 said more than a week, %29.7 of them said one month, %23.1 of them said more than a month and %10.1 of them said more than a year. When official school results are examined it is seen that "less than a week is %21.1" and "more than a week is %6.9" these percentages increase to "less than a week to %25" and "more than a week to %28.6" in private schools. In official schools "a month is %33.8" "more than a month is %27" and "more than year is %11.3" while in private schools these percentages decrease to "a month to %22.3" "more than month to %16.1" and "more than a year to %8".

As seen in Table 5 there is a meaningful relation

Table 5

Test results according to being exposed to bully behaviors related to gender

What kind of bully behaviors have you been exposed in last 6 months		Oral bully behaviors	Physical bully behaviors	Relational bully behaviors
Female .	N	93	34	51
	%	52.2	19.1	28.7
Male	N	59	51	28
	%	42.8	37.0	20.3
Total	N	152	85	79
	%	48.1	26.9	25.0

between gender and question of "What kind of bully behaviors have you been exposed in last six months?" [$\chi^2=12.8$, $P<.05$]. But there is not a meaningful relation related to school type. According to gathered information among 496 students, %48.1 of students stated that they are exposed to oral bully behaviors while %26.9 of them stated that they are exposed to physical bully behaviors and %25 of them stated that they are exposed to relational bully behaviors. When table is examined it is seen that female students are exposed to oral bully behaviors with a percentage of %52.2 and relational bully behaviors with a percentage of %28.7 while %42.8 of male students are exposed to oral bully behaviors and %20.3 of them are exposed to relational bully behaviors. Male students are exposed to physical bully behaviors with a percentage of %37 while female students are exposed with a percentage of %19.1

As seen in Table 6 there is a meaningful relation between gender and "who applies you bully behaviors". [$\chi^2=10.77$, $P<.05$]. However according to test results there is not a meaningful relation between school type and bullying students. According to gathered information about the question of "who applies to bully behaviors" it is seen that %53 of male students, %14.8 of female students and %32.2 of both male and female students show bullying behaviors. When related table is examined, it is seen that %45.5 of female students are exposed to bully behaviors by male students while %15.2 of them are exposed to bully behaviors by females. %62.6 male students are exposed to bully behaviors by male students and %14.4 of them are exposed to bully behaviors by females.

Table 6

Test Results of "Who applies to bully behaviors" according to gender.

Who applies you bully behaviors		Male	Female	Male and Female
Female	N	81	27	69
	%	45.5	15.2	39.3
Male	N	87	20	32
	%	62.6	14.4	23.0
Total	N	168	47	101
	%	53.0	14.8	32.2

Table 7

Test results related to bully behaviors of students from different grades according to school types.

What is grade of student which applies you bully behaviors.		Upper Grades	Same Grades	Class Mates
Official Secondary School.	N	79	53	71
	%	38.9	26.1	35.0
Private Secondary School.	N	56	15	42
	%	49.1	13.4	37.5
Total	N	135	68	113
	%	42.5	21.6	35.9

As seen in Table 7 there is a meaningful relation between school type and bully behaviors applied by different grades. [$\chi^2=7.29, P<.05$]. According to information, %42.5 of 496 students stated that they are exposed to bully behaviors by upper grades, %21.6 of students stated that they are exposed to bully behaviors by sama grades and %35.9 of students stated that they are exposed to bully behaviors by their class mates. As seen in table it is seen that there is a meaningful relation between school type and grade variety of students. While %49.1 of private school students are exposed to bully behaviors by their class mates this rate is %38.9 in official schools.

As seen in Table 8 there is a meaningful relation of bully behaviors between gender and different grades [$\chi^2=12.43, P<.05$]. According to information, %42.5 of 496 students stated that they are exposed to bully behaviors by upper grades, %21.6 of students stated that they are exposed to bully behaviors by sama grades and %35.9 of students stated that they are exposed to bully behaviors by their class mates. When related table is examined, it is seen that %53.6 of students are exposed to bully behaviors by upper grades while %41.8 of students are exposed to bully behaviors by their class mates

Table 8

Test results related to bully behaviors of different grades according to gender.

Which grades apply you bully behaviors		Upper Grades	Same Grades	Class Mate
Female.	N	60	43	74
	%	33.9	24.3	41.8
Male	N	75	25	39
	%	53.6	18.1	28.3
Total	N	135	68	113
	%	42.5	21.6	35.9

Table 9

Test results of relation between school type and place where bully behaviors are applied.

Where bully behaviors are applied at schools.	School Corridor	School Yard	School Way	WC	
Official Secondary Schools N	27	90	126	50	28
%	8.4	28.0	39.3	15.6	8.7
Private Secondary Schools. N	36	86	37	7	14
%	20.6	49.1	21.1	2.2	8.1
Total N	63	176	163	52	42
%	12.7	35.5	32.9	10.5	8.5

As seen in Table 9, there is a meaningful relation between the place of bully behaviors and school types. [$\chi^2=61.28, P<.05$]. However there is not a meaningful relation between gender. 496 students are asked the question "where bully behaviors are applied on you" %12.7 students said school corridor, %35.5 of students said classrooms, %32.9 of students said school yard %10.5 of them said school way and %8.5 of them said Wc. According to these information places where bully behaviors are applied may change according to school type.

As seen in Table 10 there is a meaningful relation between the place where bully behaviors are applied and gender. [$\chi^2=22.85, P<.05$]. According to gathered information, among 496 students, %12.7 of them said school corridor, %35.5 of them said class room, %32.9 of them said school yard, %10.5 of them said school way and %8.5 of them said Wc. %42.7 of female students said class room, %30.9 of them said school yard while %35.6 of male students said school yard, %25.5 of them said class room and %23.5 of them said that they are exposed to bully behaviors on school way.

Table 10

Test Results according gender related to place where bully behaviors are applied.

Where bully behaviors are applied at school		School corridor	Class	School yard	School way	WC
Female	N	36	123	89	24	16
	%	12.5	42.7	30.9	8.3	5.6
Male	N	27	53	74	28	26
	%	13.0	25.5	35.6	23.5	12.5
Total	N	63	176	163	52	42
	%	12.7	35.5	32.9	10.5	8.5

Table 11

Test results according to gender in terms of how teachers and managers intervene bully behaviors

Do the managers and teachers try to intervene		No	Sometimes	Frequently	I don't know
Female	N	64	86	81	80
	%	30.8	29.9	28.1	27.8
Male	N	41	58	40	46
	%	14.2	27.9	19.2	22.1
Total	N	105	144	121	126
	%	18.9	32.0	22.3	26.9

As seen in Table 11 there is a meaningful relation between gender and teachers and managers position of preventing bully behaviors. [$\chi^2=21.19$, $P<.05$]. But there is not a meaningful relation about school type. According to gathered information among 496 students, students are asked "do your teachers and managers try to intervene bully behaviors" and %18.9 of them said "no", %32.0 of them said "sometimes" %22.3 of them said "frequently" and %26.9 of them said "I don't know". When related table is examined it is seen that %14.2 of male students answered this question as "no" while this rate has increased to %30.8 among female students.

There is not a meaningful relation between school type $\chi^2=.370$, $P>.05$ and gender [$\chi^2=2.51$, $P>.05$] according to the question of "have you ever tried to intervene bully behaviors". There is not a meaningful relation either, between school type [$\chi^2=1.98$, $P>.05$] and gender [$\chi^2=12.8$, $P>.05$] according to question of "have you been exposed to bully behaviors in last six months".

Discussion

According to gathered information through Survey of Evaluating the Coequal bully behaviors, %63.3 of 496 students stated that they have been exposed to bully behaviors in last year while %36.7 of them stated that they haven't been exposed to bully behaviors. (Table 3) This rate is higher in Glover and Ark. (1998) researches. According to their research results it is seen that %75 of students are exposed to bully behaviors. In Baldry and Ferrington's research (1999), it is seen that %50 of students are exposed to bully behaviors. This rate is fairly high. There are many researches which supports these information (Nansel, 2001; Bentley ve Li, 1995; Genta ve ark, 1996).

In Turkey, in Yurtal and Cenkseven's researches (2006) it is seen that %35.1 of students are exposed to bully behaviors at schools. When Kapçı's (2004) research results are evaluated in general terms, it is seen that %40 of 4th and 5th grades of primary school students are exposed to bully behaviors.

In survey of evaluating the coequal bully behaviors, private school students are exposed to bully behaviors less than official school students. (less than a week of more than a week). (Table 4) This situation is related to facilities provided by private schools such as physical conditions, social activities. Besides, there are less students in private schools and there are more advisors in private schools and this situation makes it easier to inform students about

personally of in group therapy. When foreigner researches are evaluated, it is seen that 2nd grades of secondary schools are exposed to bully behaviors in lower rates. In Eslea ve Smith's (1994) DFE Sheffield bully behaviors Project in England, 657 students participated between the years 1990-1992 and it is seen that %23.1 of students are victims of bully behaviors while %9.3 stated that they sometimes apply bully behaviors on others. In Salmon and James' research in England (1998), it is seen that %10

of students are exposed to bully behaviors "sometimes" or "more frequently" while %4 of students are exposed to bully behaviors once every week. In survey of evaluating coequal bully behaviors, according to gathered information through the question of "what kind of bully behaviors have you been exposed in last six months" (table 5) it is seen that female students are exposed to oral bully behaviors and relational bully behaviors while male students are exposed to physical bully behaviors. In researches it is obvious that most of the students are exposed to oral bully behaviors. Piskin got similar results (2006) in his re-search over 1154 students in Ankara over 4th 5th 6th 7th and 8th grades from 4 different schools. In researches over bully behavior types, it is seen that female students are exposed to oral bully behaviors while male students are exposed to physical bully behaviors. (Boulton ve Underwood, 1993; Ahmad ve Smith, 1994). According to Olweus (1995) male students apply bully behaviors 2/3 more than female students. Female students are exposed to social isolation while male students are exposed to physical violence. Apart from this, it is frequently seen that male students apply physical bully behaviors while female students prefer to isolate their friends from their groups. (Olweus, 1995).

In survey of evaluating coequal bully behaviors, related to question of "who apply you bully behaviors" (table 6) it is seen that both female and male students are exposed to bully behaviors by male students. There are many research which support these results. In his research, Olweus (1987) stated that most of male students are exposed to bully behaviors by male students while %60 of female students are exposed to bully behaviors by male students. (Akt.Dölek, 2002). Similarly, Crick (1996) stated that male students are in higher risk group of being exposed to bully behaviors according to female students. Boulton and Underwood also got similar results (1992) in their researches. In their research results, it is seen that male students are exposed to bully behaviors by %81 male and %9.5 female students while female students are exposed to bully behaviors by %37 male students and by %24 female students. Ahmad and Smith (1994) who examined this literature got these results; male students apply bully behaviors to both male and female students however male students are reluctant to reveal that they are exposed to bully behaviors by female students. When researches in Turkey are evaluated it is seen that both female and male students are exposed to bully behaviors by male students at higher rates and male students apply bully behaviors by physical terms and female students apply bully

behaviors by oral terms. (Dölek, 2002; Gültekin, 2003; Yurtal ve Cenkseven, 2006; Çoskun, 2008).

In survey of evaluating coequal bully behaviors, classmate bully behaviors rate is higher in private schools than official schools. (Table 7; Table 8)

According to gender, it is seen that male students are exposed to bully behaviors in higher rates in contrast to female students from upper grades. Similar results are seen in Yurtal and Cenkseven's researches (2006). In research it is also seen that as students grow older, applying bully behaviors rate is increased and rate of being exposed to bully behaviors is decreased. (Rigby ve Slee, 1991; Perry ve Kusel 1988). According to Olweus, (1995) bullying students are most active in their final years of school. He explains this situation as ; students in final year are older than other students and a little bit more powerful than other students so they feel themselves free to use their power.

In survey of evaluating coequal bully behaviors, according to information gathered through question "where bully behaviors are applied on you at school" (table 9), it is seen that in private schools bully behaviors are applied in classrooms while in official schools bully behaviors are applied in school yard. Parallel to these results Karaman, Kepenekçi and Çınkır (2001) students are exposed to bully behaviors at most in class rooms, school corridors and in school yard. In his research Alper (2008)

stated that physical bully behaviors are applied at most in classroom. When foreigner researches are evaluated it is seen that students are exposed to bully behaviors mostly in school yards. (Whitney ve Smith, 1993; Sharp ve Smith, 1994; Kalliotis, 2000). According to information related to this question (table 10) it is seen that female students apply bully behaviors in class rooms while male students apply bully behaviors in school yards. Dölek (2002) in his research found no relation between bullying behaviors and school type while he found that official school students are exposed to bully behaviors more than private school students.

In survey of evaluating coequal bully behaviors, it is seen that (table 11) male students think that intervening the bully behaviors by managers and teachers are adequate while female students think that these interventions are not adequate. Related to this idea, it can be said that female students are exposed to oral bully behaviors such as isolation or relational bully behaviors and this makes it harder for teachers to detect and intervene these kinds of bully behaviors. According to Birkinshaw and Eslea teachers and managers detect physical bully behaviors easier and intervene directly. (Akt. Dölek, 2002). Another side of this investigation states that teachers and managers are not aware of the bully behaviors at schools. Because they don't know the level of bully behaviors. Thus, teachers attitudes play important in their reactions to bully behaviors (Craig, Henderson ve Murphy, 2000; Atlas ve Pepler; 1998; Olweus, 1999).

Bibliography

- Ahmad, Y., Smith, P. K. (1994). *Bullying in schools and issue of sex difference in archer* (ed) Male Violence, Jessica Kinsley Publishers. Vullting, London
- Akduman G. G. (2010) "Coequal Seduction among 7-14 aged students and their own suggestions for solutions", Gazi University. Magazine of Kuramsal Eğitim Bilim, 3 (2), 13-26, 2010
- Arıman Fatma. (2007) Examination of relation between students tendency of bully behaviors and school types. Inedited Grad Thesis Yeditepe University. Institute of Social Sciences
- Atlas, R. S., & Pepler, D. J. (1998). "Observations of bullying in the classroom", *The Journal of Educational Research*, 92(2), 86-99.
- Atik G., (2006) Focus of Predicting Behaviors between bully behaviors and 2nd grades of secondary school students, Self respect, Family style, Isolation, and Role of Academic Success.. Ota East Technical University. Inedited Grad Thesis
- Baldry, A., Farrington, D. (1999). "Types of Bullying Among Italian School Children", *Journal of Adolescence*, 22, 423-426.
- Bentley, K.M. ve Li, A.K.F. (1995). "Bully and victim problems in elementary schools and students beliefs about aggression, Canadian Journal of School Psychology, 11:153-165.
- Besag, V. (1989). *Bullies and victims in school*. Milton Keynes, UK: Open University Press.
- Bilgiç E., Yurtal F. (2009) "Examination of bully behaviors Tendency according to class room media.", Çanakkale University. Theory and Application in Education 2009, 5 (2): 180-194
- Boulton, J., Underwood, K. (1992). "Bully/victim Problems Among Middle School Children", *British Journal of Educational Psychology* 62, 73-87.
- Boulton, M., Trueman, M., Flemington, I. (2002). "Associations Between Secondary School Pupils' Definitions of Bullying, Attitudes Towards Bullying, and Tendencies to Engage in Bullying: age and sex differences". *Educational Studies*, 28 (4): 353-370.
- Crick, N.R. (1996). "The Role of Overt Aggression, Relational Aggression and Prosocial Behavior in The Prediction of Children's Future Social Adjustment". *Child Development*, 67: 2317-2327.
- Çosku Gülsen (2008) Relation between tendency of bully behaviors of 2nd grade of secondary school students and problematic internet tenancy. Inedited Grad Thesis Yeditepe University. Institute of Social Sciences
- Dake, Pice, Telljohann, (2003) "The nature and extent of bullying at school", *Journal of School Health* 73: 173-80, 2003.
- Dölek, Nevin. (2002). Examination of primary and secondary school students' bullying behaviors and improving the attitude of preventing bullying behaviors. Inedited Doctorate. M.U. Institute of Education Sciences.
- Eslea, Mike ve Smith, Peter K. (1994). *Anti-Bullying Work in Primary Schools*. Poster Presented The Annual Conference of The Developmental Section of the British Psychological Society. University of Portsmouth.
- Fitzgerald, D. (1999). *Bullying in our schools - Understanding and tackling the problem- A guide for schools*. Dublin: Blackhall Publishing.
- Craig, W.M., Henderson, K., Murphy, G. (2000) "Prospective Teacher's Attitudes Toward Bullying and Victimization". *School Psychology International*, 21(1): 5-21.
- Graham, S., & Juvonen, J. (1998). "Self-blame and peer victimization in middle school: An attributional analysis", *Developmental Psychology*, 34(3), 587-599.
- Genta, M.L., Menesini, E., Fonzi, A., Costabile, A. ve Smith, P.K. (1996). "Bullies and victims in schools in central and Southern Italy". *European Journal of Psychology*, 11: 97-110.
- Glover, D., Gough, G., Johnson ve M. Cartwright, N. (1998). "Bullying in 25 Secondary Schools: Incidence, Impact and Intervention". *Educational Research*, 42(2): 141-156.
- Gültekin, Z. (2003). *Work of Improving the measurement of detecting coequal bully behaviors*. Inedited Grad Thesis Hacettepe University, Ankara.
- Kapçı (2004) Kapçı, E.G., Relation of depression, and self respect between primary school students exposure to bully behaviors., Ankara University Magazine of Education Sciences, Ankara,
- Kaltiala-Heina, R. ve Rimpela, M. (1999). "Bullying, Depression and Suicidal Ideation In Finnish adolescents: School Survey." *BMJ: British Medical Journal*, 319: 348-351.
- Karaman-Kepenekçi, Y. ve Çınkır, Ş. (2001). *bullying Behaviors among High School students*. (Inedited Research Report). Ankara: Ankara University Faculty of Education Sciences..
- Kalliotis, P. (2000). "Bullying as a special case of aggression-Procedures for crosscultural assessment". *School Psychology International*, 21 (1), 47-64.
- Ma, Xin, Stewin, L. (2001). "Bullying in School: Nature, effects and Remedies". *Research Papers in Education*, 16(3), 247-270.
- Nansel (2001). "Bullying Behavior Among US Youths: Prevalence And Association With Psychosocial Adjustment". *JAMA*, 285: 2094-100,
- O'Connell, P., Pepler, D., Craig, W. (1999). "Peer involvement in bullying: Insights and challenges for intervention". *Journal of Adolescence* 22: 437-452.
- Olweus, D., 1995, *Bullying At School*, Oxford: Blackwell
- Olweus, (1999). *Olweus, D., Bullying prevention program*. Boulder, CO: Center for the Study and Prevention of Violence, Institute of Behavioral Science", University of Colorado at Boulder,
- Olweus, D. (2005). *Bullying at school. What we know and what we can do*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Öğdem Ö. (2009). Examination of relation between alcohol, smoking and bully behaviors. Inedited Grad Thesis. Institute of Health Sciences Antalya
- Perry, D., Kusel, S., (1988). "Victims of Peer aggression". *Developmental Psychology*, 24, 807-814.
- Pişkin, M. (2006). Examination of Coequal bully behaviors among primary school students. I. Violence and School: Symposium of Cautions against violence at school Istanbul. Retrieved July 4, 2006, from <http://iogm.meb.gov.tr/siddetveokul/AbstractsBooklet.pdf>
- Rigby, K. (1995) *What Schools Can Do About Bullying*. The Professional Reading Guide for Educational Administrators. Vol.17(1):1-5.
- Rigby, K. (2003). "Consequences of bullying in school ". *Canada Journal Psychiatry* 48(9).
- Rigby, K. and Slee, P.T. (1991). *Bullying among Australian school children: Reported behavior and attitudes toward victims*. *Journal of Social Psychology*, 131(5), 615-627.
- Salmon, G. ve James, A. (1998). "Bullying in Schools: Self Reported Anxiety, Depression and Self Esteem in Secondary School Children." *BMJ: British Medical Journal*, 317: 63-71
- Sharp ve Smith, (1994). *School Bullying: Insights and Perspectives*. London: Routledge.
- Satan, A. (2006). *Relation of some socio- demographic variants and tendency of bullying behaviors among students of 2nd grades of secondary schools*. Inedited Doctorate Thesis Marmara University Institute of Education Sciences.. Istanbul.
- Sarıbeyoğlu S. (2007). *Examination of bully behaviors and high school students*. Inedited Grad Thesis. Istanbul University. Institute of Education Sciences Istanbul.
- Slee, 1995 Slee, P.T. (1994). "Situational and Interpersonal Correlates of Anxiety Associate With Peer Victimization". *Child Psychiatry and Human Development*, 25: 97-107.
- Sutton, J., Smith, P., Swettenham, J. (1999). "Socially undesirable need not be incompetent". *Social Development*, 8, 132-134.
- Tattum, D. (1993). *What is bullying? Understanding and managing bullying*. Oxford: 3-14.
- Yoneyama, S., Naito, A. (2003) "Problems with the Paradigm: the school as a factor in understanding bullying (with special reference to Japan)" *British Journal of Sociology of Education*, Vol. 24 Issue 3, p315, 16p
- Yurtal, F. ve Cenkseven, F. (2006). "Examination of bully behaviors in Primary Schools . I. I. Violence and School: Symposium of Cautions against violence at school. Istanbul: Dumat Ofset, s.14.
- Whitney, S., (1993). "A Survey of the nature and extent of bullying in junior/middle and secondary schools". *Educational Research*, 35, 325
- Wolke, D., Woods, S., Stanford, K., Schulz, H. (2001). "Bullying and Victimization of Primary School Children in England and Germany: Prevalence and School Factors." *British Journal of Psychology*, 92: 673-696.

Die Analyse Der Beziehung Zwischen Der Art Der Schule Mit Mobbing-Verhalten Und Das Geschlecht Der Schülern In Der Zweiten Stufe Der Grundschule

Dr.Aysin SATAN

Marmara Universität, Atatürk Bildungsfakultät, Abteilung der Erziehungswissenschaften
(satanali@hotmail.com)

Zusammenfassung

Der Zweck dieser Forschung ist die aktuelle Situation, wie die Schüler der 6., 7. und 8. Klassen abhängig von Schulart und Geschlecht der Arten des Mobbing ausgesetzt sind, auf welche Weise, wie oft und wo Mobbing zu finden ist, und wie die Lehrer, Schüler und Leiter Mobbing bewerten zu untersuchen und in den Vordergrund zu bringen. Zu diesem Zweck wurde ein Fragebogen zu Mobbing der Gleichaltrigen durchgeführt. Die erhaltenen Daten werden mit Hilfe von Frequenz, den Prozentsatz und Chi-Quadrat-Tests gewonnen und verwendet. Gesamt nahmen 496 Teilnehmer, davon 288 weibliche und 208 männliche Studenten, an dieser Studie teil. 321 von diesen Studenten sind in den öffentlichen Primarschulen und 175 von ihnen studieren in privaten Grundschulen. Nach der Analyse sind 63,3% der Studierenden dem Mobbing ausgesetzt. Je nach Geschlecht; 52,2% der Studentinnen und 42,8% der männlichen Studenten erleben Mobbing in der Schule.

Schlüsselwörter: Mobbing in der Schule, Opfer, Despot

Einführung

Aggressives Verhalten stört den pädagogischen Umfeld der Schüler, welches ein wichtiger Faktor ist, mit dem wir zu Angesicht kommen. Die Vorfälle wie Aggression und Mobbing, die sich in Schulen ergeben, bedrohen die physische, emotionale und soziale Sicherheit der Schüler. Das Problem des Mobbing, welches für die Kinder, Jugendliche und Familien wichtig ist, wurde schon in skandinavischen Ländern, vor allem Europa, Amerika und Japan in den letzten 35 Jahren viele Studien darüber untersucht worden (Slee,1995; Rigby, 1995; Graham, Juvonen, 1998; Sutton, Smith, Swettenham, 1999; Wolke, 2001; Dake,Pice,Tellijohann,2003;Yoneyama, Naito,2003).

In den letzten zehn Jahren ist in der Türkei in den Schulen der Primar- und Sekundarstufen, die sich mit dem Mobbing beschäftigt haben, eine hohe Intensität gewonnen worden ist, zu sehen (Dölek, 2002; Satan, 2006; Atik, 2006; Sarıbeyoğlu, 2007; Arıman, 2007; Çoşku, 2008; Öğdem, 2009).

Die in der Schule erfahrene Gewalttat, wessen Konzept als ein Verhalten einer Person, die bewusst einen anderen unangenehm sogar scherzhaft gegenüber ist, definiert wird (Olweus,2005). Wenn wir uns die Definitionen über Mobbing in der Literatur ansehen (Slee,1995; Besag,1989; Tatum,1993; Rigby,2003; Fitzgerald,1999), ist festzustellen, dass es einige gemeinsame Merkmale gibt. Als erstes ist es die psychische und physische Machtgefälle zwischen Opfer und Mobber.

In Richtung der Definitionen von Mobbing sind die gemeinsamen Merkmale sollten die gewalttätigen Reaktionen der Kinder, die zwei gleiche Leistungen wie körperlichen oder geistigen Streit oder Kampf haben, nicht als Konflikt bewertet werden. Despot an der Schule führt dazu, dass sowohl Opfer dem Mobbing ausgesetzt sind, als auch, dass für Mobber die Gewalt und Zerstörung zustan-

de kommen. Mobbing beinhaltet ein sehr ernstes und aggressives Verhalten.

Das Verhalten von Mobbing an Schulen kann man in drei Hauptgruppen einteilen. Dies sind körperliche, verbale und relationale Gewalttaten. Physikalisches Mobbing, Schläge, Tritte, Ohrfeigen, an den Haaren ziehen oder Ohr, Anstacheln, Stoßen, Schlagen, mit Dingen drohen oder mit Gewalt zu nehmen drohen, das Geld durch Gewalt oder Einschüchterung kommen dann zustande, vor allem im Bezug zum Bau des Körpers, wenn die körperlich Stärkeren die körperlich Schwächeren ständig stören. Verbale Gewalt ist Hänselei, Stichelei, Ärgern, Ängstigung, schlechte Namensgebung, Beschimpfung, Herabsetzung, Gefühlverletzende Sprüche, Beleidigung der Person oder Ihrer Familien, der Angriff des Selbstwertgefühls mit Wörtern oder Bewegungen. Die relationale Gewalt ist das Erzählen falscher Gerüchte über andere, Ausgrenzung anderer in Aktivitäten, Veranstaltungen, Spiele usw., Ignoranz, Gerüchte, die Beziehungen anderer Personen zerstören, auf einer bewussten Weise, aber auf indirekten Weg eine Person von der Gruppe ausgrenzen, welche dazu führen, andere in die Einsamkeit zu drängen (Boulton, Trueman, Flemington, 2002; Dake, Pice, Tellijohann, 2003).

Die Häufigkeiten von Mobbing und Gewalt an Schulen, die in vielen Erforschungen auftauchen, begegnen wir auf der Welt und in der Türkei in einer großen Anzahl. In einer Studie der Vereinigten Staaten sind 75 % der Schüler zwischen dem Alter 12-18 und in Kanada sind 38% der Schüler der 5000 Grund- und Realschüler über einen Zeitraum mindestens einmal dem Mobbing ausgesetzt (Mä ve ark., 2001; O'Connell ve ark.,1999). Die Befragung von über 84000 Studenten in Norwegen zeigt, dass von 7 Schülern einer dem Mobbing ausgesetzt ist (O'Connell ve ark., 1999). In Italien erleben 40% der Grundschüler und 28% der Realschüler Mobbing (Genta ve ark., 1996). In Finnland jedoch ist etwa

einer von 10 Schülern in der Schule mindestens im Zeitraum einer Woche einmal dem Mobbing ausgesetzt (Kaltiala-Heino ve Rimpela, 1999).

Wenn wir die Forschungen betrachten, die in der Türkei durchgeführt werden, bekommen wir zu Gesicht, dass die Gewalttaten, die in den Schulen erlebt werden, zueinander sehr ähnlich und dazu noch auch sehr häufig sind. Die Studie, die von Nevin Dölek (2002) durchgeführt wird, trifft stellt fest, dass 51,26% der Schüler über einen Zeitraum von zwei Wochen mehrmals gemobbt werden, dass 37,9% der Schüler den anderen Schülern gegenüber nochmals in einem Zeitraum von einer Woche mehrmals dem Mobbing ausgesetzt sind. Die 206 Schüler der Kapıcı (2004) Grundschüler in den 4. und 5. Klassen haben an der Umfrage teilgenommen, es ergab sich, dass 40% der Schüler der körperlichen, verbalen, emotionalen und sexuellen Gewalt ausgesetzt sind. In der Umfrage von Akduman (2010), die man mit den 146 Schülern in den Altersgruppen von 7-14 unternommen hat, ist festzustellen, dass die Anzahl des Missbrauchs der gleichaltrigen Schülerinnen im Gegensatz zu den Schülern noch höher ist. An der Umfrage von Bilgiç Yurtal (2009) haben 157 Schüler teilgenommen, davon sind 58% der Schüler dem gewalttätigen Verhalten ausgesetzt und die Rate der Schüler, die sich in gewalttätigen Verhalten befinden ist 23,5%.

Diese Art von Verhalten wirkt sich auf die akademischen Tätigkeiten negativ aus. Die psychologischen und soziologischen Auswirkungen auf die Kinder im späteren Leben sind nicht nur auf die Jahre an der Schule begrenzt. Dieser Effekt bringt nicht den Mobbing ausgesetzten Opfern Nachteile mit sich, sondern auch diejenigen, die die Zeugen vom Mobbing gewesen sind und diejenigen, die sich dieses Verhalten als Angewohnheit angeeignet haben.

Der Zweck dieser Forschung ist die aktuelle Situation, wie die Schüler der 6., 7. und 8. Klassen abhängig von Schulart und Geschlecht der Arten des Mobblings ausgesetzt sind, auf welche Weise, wie oft und wo Mobbing zu finden ist, und wie die Lehrer, Schüler und Leiter Mobbing bewerten zu untersuchen und in den Vordergrund zu bringen.

Methode

Die Studie breitet sich von der Provinz Istanbul bis zur anatolischen Seite, dem Bezirk Kadıköy aus, sodass im Rahmen dieser Grenze alle öffentlichen und privaten Grundschulen, die sich in der zweiten Stufe der allgemeinen Bildung befinden, von der Studie befragt werden.

Die neutrale Probe der Studie wurde mit 496 Schülern, der drei Privatgrundschulen (Klasse 6, 7 und 8), die sich in der zweiten Stufe der allgemeinen Bildung befinden, durchgeführt.

Die Gerätschaften der Datensammlung

Die Studie ist so entworfen, sodass Informationen wie persönliche Informationen, die Schulform und das Geschlecht verlangt werden. Es gibt insgesamt 10 Fragen in der Umfrage der Altersgenossen über Mobbing. Das Ziel der Umfrage ist, die in der Probe bestehenden Formen der gewalttätigen Verhalten und auf diese erhaltene Reaktionen, zu zeigen und betonen.

Datenanalyse

Um den Unterschied der Beziehung von Schulform und Geschlecht zu sehen, wurde in der Umfrage der Altersgenossen über Mobbing Fragen, wie über Schulformen und Geschlecht, und ein doppelseitiger Test benutzt. Mindestens alle statistischen Verfahren sind auf dem Signifikanzniveau 05 erforderlich.

Entdeckungen

In diesem Teil der Forschung ist die Form der persönlichen Informationen und die Altersgenossen Umfrage über Mobbing in Richtung der Grundschule, die sich auf der zweiten Stufe der allgemeinen Bildung beruhen, den gesammelten Entdeckungen platz gemacht.

Mit dem Formular wurden wie unten dargestellt folgende persönlicher Informationen erhalten.

Tabelle 1

Die Unterteilung je nach Schularten der Schüler

Schulart	F	%
Öffentlich	321	64,7
Privat	175	35,3
Gesamt	496	100

Wenn Tabelle 1 untersucht wird, wird festgestellt, dass von 469 Schülern 321 Schüler, d.h. 64,7% der Schüler auf öffentliche Grundschulen und 35,3% der Schüler in private Schulen auf der zweiten Stufe der allgemeinen Bildung gehen.

Tabelle 2

Die Unterteilung je nach Geschlecht der Schüler

Geschlecht	F	%
Weiblich	288	58,1
Männlich	208	41,9
Gesamt	496	100

Wenn Tabelle 2 untersucht wird, wird festgestellt, dass von 496 der gesamten Schülern 288 Schüler, also 58,1% weiblich sind und 208 Schüler, also 41,9% männlich sind.

Tabelle 3

Die Verteilung der Schüler, die je nach der Schulart im Schuljahr dem Mobbing ausgesetzt waren

Zustand des "gemobbt-seins"		Ja	Nein
Öffentliche Grundschule	f	204	117
	%	63,6	36,4
Private Grundschule	f	112	65
	%	62,9	37,1
Gesamt	f	316	182
	%	63,3	36,7

Wird Tabelle 3 untersucht, ist festzustellen, dass auf die Frage "Sind Sie dieses Jahr mit Gewalt zu angesicht gekommen?" der Umfrage der Altergenossen mit Rücksicht auf die Schulart folgend beantwortet worden ist, nämlich, dass 204 der Schüler, die auf öffentliche Schule gehen, also 63,6% dem Mobbing ausgesetzt sind, wobei 117 Schüler, also 36,4% davon, nicht dem Mobbing ausgesetzt sind. Es wird außerdem angegeben, dass 112 Schüler der privaten Grundschule, also davon 62,9% dem Mobbing ausgesetzt sind und 65 Schüler, das macht dann 37,1% aus, die nicht diesem ausgesetzt sind.

Die Auswertung der Altersgenossen Umfrage und die gesammelten Entdeckungen über die Verringerung von Schülerart und Geschlecht wurden unten aufgeführt.

Wie in Tabelle 4 zu sehen ist, gibt es beim Abschnitt "Wie lange ein Schüler nach der Schülerart dieses Schuljahr dem Mobbing ausgesetzt worden ist" eine signifikante Beziehung [$\chi^2=31.5$, $P<.05$]. Allerdings zeigte sich kein signifikanter Zusammenhang zwischen diesem zum Geschlecht. Nach den erhaltenen Ergebnissen haben 496 der Schüler, nämlich 22,5% mit 'Weniger als eine Woche' und 14,6% mit 'Mehr als eine Woche', 29,7% mit 'Einem Monat', 23,1% mit 'Mehr als einen Monat', 10,1% mit 'Mehr

als ein Jahr' auf die Frage "Wie lange ist ein Schüler oder von einer Gruppe dieses Schuljahr dem Mobbing ausgesetzt worden?" geantwortet und die Häufigkeit angegeben, indem sie dem Mobbing ausgesetzt sind. Beim Untersuchen der Tabelle fällt auf, dass 21,1% der Schüler, die auf öffentliche Schule gehen, dem Mobbing 'weniger als eine Woche' und 6,9% 'mehrmals als eine Woche' ausgesetzt sind, wobei sich dies bei den Privatschulen steigert, indem 25% der Schüler 'weniger als einer Woche', 28,6% der Schüler 'Mehrmals als einer Woche' dem Mobbing ausgesetzt sind. Während die Angaben der öffentlichen Schulen bei 33,8% mit 'einem Monat', 27% mit 'Mehr als einem Monat', 11,3% mit 'Mehr als in einem Jahr' liegen, sinken die Werte der Privatschulen: 22,3% bei 'Ein Monat', 16,1% bei 'Mehr als ein Monat', 8% bei 'Mehr als einem Jahr'.

Tabelle 4

Die Auswertungen des Kay-Kare Tests wie lange ein Schüler nach der Schulart oder aus der Seite der Gruppe dieses Jahr dem Mobbing ausgesetzt worden ist

Wie lange ein Schüler nach der Schulart dieses Schuljahr dem Mobbing ausgesetzt worden ist		Weniger als eine Woche	Mehr als eine Woche	Ein Monat als	Mehr als ein Monat	Mehr ein Jahr
Weiblich	N	43	14	69	55	23
	%	21.1	6.9	33.8	27.0	11.3
Männlich	N	28	32	25	18	9
	%	25.0	28.6	22.3	16.1	8.0
Toplam	N	71	46	94	73	32
	%	22.5	14.6	29.7	23.1	10.1

Tabelle 5

Die Auswertung der Kay-Kare Tests für den Zustand des gemobbt-seins in den letzten 6 Monaten nach dem Geschlecht

Welcher Art von Gewalt sind Sie in den letzten 6 Monaten ausgesetzt worden		Verbale Gewalt	Physikalische Gewalt	Relationale Gewalt
Weiblich	N	93	34	51
	%	52.2	19.1	28.7
Männlich	N	59	51	28
	%	42.8	37.0	20.3
Gesamt	N	152	85	79
	%	48.1	26.9	25.0

Wie es an der Tabelle 5 zu sehen ist, gibt es eine besondere Beziehung zwischen dem Zustand vom Geschlecht und 'Welche Art von Gewalt sind Sie ausgesetzt worden'.

[$\chi^2=12.8$, $P<.05$]. Jedoch ist dies bei der Schülart nicht der Fall. Nach den erhaltenen Ergebnissen haben von 496 Schülern 48,1% mit der 'Verbale Gewalt', 26,9% mit der 'Physikalischen Gewalt' und 25% mit 'Relationale Gewalt' auf die Frage "Welcher Art von Gewalt sind Sie innerhalb der letzten 6 Monaten ausgesetzt worden" angegeben. Bei der Unterstützung der Tabelle stellt sich heraus, dass während die Schülerinnen mit 52,2% der 'Verbale Gewalt' und mit 28,7% der 'Relationale Gewalt' ausgesetzt sind, die Schüler mit 42,8% die 'Verbale Gewalt' und mit 20,3% die 'Relationale Gewalt', erleben. Bei der 'Physikalischen Gewalt' sind 37% der Schüler und 19,1% der Schülerinnen betroffen.

Wie man an der Tabelle 6 sehen kann, besteht je nach der Änderung des Geschlechts und 'Der Personen, die Ihnen gegenüber ein gewalttätiges Verhalten' haben, eine besondere Beziehung [$\chi^2=10.77$, $P<.05$]. Jedoch besteht nach den Ergebnissen des Kay-kare Tests keine Besonderheiten zwischen der Schülart und den Personen, die zu Mobbing neigen. Nach den erhaltenen Ergebnissen haben von 496 Schülern 53,0% mit Schülern, 14,8% mit Schülerinnen und 32,2% mit Schülerinnen und Schülern auf die Frage "Wer sind die Personen, die zu Mobbing neigen" angegeben. Wird die Tabelle unterstützt, stellt sich heraus, dass Schülerinnen zu 45,5% von 'männlichen' Personen und zu 15,2% von 'weiblichen' Personen gemobbt werden. Die Schüler hingegen werden zu 62,6% von 'männlichen' Personen und zu 14,4% von 'weiblichen' Personen gemobbt.

Tabelle 6

Die Auswertung des Kay-Kare Tests nach dem Geschlecht in Bezug auf die Person, die Mobbing fördern

Die Personen, die Mobbing anwenden		Männlich	Weiblich	Weiblich und Männlich
Weiblich	N	81	27	69
	%	45.5	15.2	39.3
Männlich	N	87	20	32
	%	62.6	14.4	23.0
Gesamt	N	168	47	101
	%	53.0	14.8	32.2

Tabelle 7

Die Auswertung des Kay-Kare Tests für den Zustand des gemobbt-seins in Bezug auf die Änderung der Schulart und des Klassenniveaus

Von welchen Schülern des Klassenniveaus werden sie gemobbt		Schüler aus der Oberstufe	Schüler der selben Klasse auf dem gleichen Niveau	Klassenkamerad
Öffentliche Grundschule	N	79	53	71
	%	38.9	26.1	35.0
Private Grundschule	N	56	15	42
	%	49.1	13.4	37.5
Gesamt	N	135	68	113
	%	42.5	21.6	35.9

Wie es anhand der Tabelle 7 zu sehen ist, ergibt sich eine besondere Beziehung zur Variabilität der Schule und der unterschiedlichen Klassenniveaus [$\chi^2=7.29, P<.05$]. Nach den erhaltenen Ergebnissen haben von 496 Schülern 42,5% mit 'Schüler der Oberstufe', 21,6% mit 'Schüler aus dem selben Klassenniveau' und 35,9% mit 'Klassenkamerad' auf die Frage "Welches Klassenniveau haben die Schüler, die Sie mobben" nach der Schülart angegeben.

Bei der Untersuchung der Tabelle besteht ein Zusammenhang zwischen der Schülart und der Frage 'Welche Schüler mit welchem Klassenniveau setzen Sie am meisten unter Druck'. Während die Schüler der öffentlichen Schulen zu 38,9% von den 'Schülern aus dem selben Klassenniveau' unterdrückt werden, ist der Wert in den Privatschulen zu 49,1% gestiegen. Zur selben Zeit werden Schüler der öffentlichen Schulen aus der Seite der dort befindlichen Schüler zu 38,9%, also ca. 40%, unterdrückt, wobei dies in den Privatschulen in einem noch höheren Maße (49,1%) der Fall ist.

Wie es anhand der Tabelle 8 zu sehen ist, besteht eine bedeutungsvolle Beziehung zwischen dem Geschlecht und dem unterschiedlichen Klassenniveau, in dem zu Mobbing geneigt wird, [$\chi^2=12.43, P<.05$]. Nach den erhaltenen Ergebnissen haben von 496 Schülern zu 42,5% mit 'Schüler aus der Oberstufe', zu 21,6% mit 'Schüler aus dem selben Klassenniveau' und zu 35,9% mit 'Klassenkameraden' auf die Frage "Von welchen Schülern mit welchem Klassenniveau werden Sie unter Druck gesetzt" angegeben und somit gezeigt, dass mit dem Einbezug des Geschlechts Änderungen hervorkommen. Bei der Untersuchung der Tabelle kann man feststellen, dass auf Frage "Von welchen Schülern mit welchem Klassenniveau werden Sie unter Druck gesetzt" die Angabe der 'Schüler aus der Oberstufe' bei den Schülern bei 53,6% und bei den Schülerinnen bei 41,8% liegt.

Tabelle 8

Die Auswertung des Kay-Kare Tests für den Zustand des gemobbt-sein nach dem Geschlecht und den unterschiedlichen Klassenniveaus

Von welchen Schülern mit welchem Klassenniveau werden Sie unter Druck gesetzt		Schüler aus der Oberstufe	Schüler aus dem selben Klassenniveau	Klassenkamerad
Weiblich	N	60	43	74
	%	33.9	24.3	41.8
Männlich	N	75	25	39
	%	53.6	18.1	28.3
Gesamt	N	135	68	113
	%	42.5	21.6	35.9

Tabelle 9

Die Auswertung des Kay-Kare Tests für den Zustand des gemobbt-seins nach der Schulart und dem Ort

Wo in der Schule wird zu Mobbing geneigt	Auf der Flur der Schule	Klasse	Im Garten der Schule	Auf dem Schulweg	Auf der Toilette
Die öffentliche Grundschule N	27	90	126	50	28
%	8.4	28.0	39.3	15.6	8.7
Die private Grundschule N	36	86	37	7	14
%	20.6	49.1	21.1	2.2	8.1
Gesamt N	63	176	163	52	42
%	12.7	35.5	32.9	10.5	8.5

Wie es anhand der Tabelle 9 zu sehen ist, gibt es eine besondere Beziehung zwischen der Schulart und dem "Ort des Möbbings" [$\chi^2=61.28, P<.05$]. Jedoch ist dies beim Geschlecht nicht der Fall. Nach den erhaltenen Ergebnissen haben von 496 Schülern auf die Frage "Wo wird in der Schule zu Möbbing geneigt" zu 12,7% mit 'Auf der Flur der Schule', zu 3,5% mit 'In der Klasse', zu 32,9% mit 'Im Garten der Schule' und zu 10,5% mit 'Auf dem Schulweg', zu 8,5% mit 'Auf der Toilette' beantwortet. Bei der Untersuchung ist ein wichtiger Zusammenhang zwischen der Frage "Wo wird in der Schule zu Möbbing geneigt" und der Schulart zu finden. In den Privatschulen trifft man am meisten zu 20,6% 'Auf der Flur der Schule' und zu 49,1% 'In der Klasse' zu, in den öffentlichen Schulen wiederum kommt man mit der Gewalt zu 39,3% 'Im Garten der Schule', zu 15,6% 'Auf dem Schulweg' und zu 8,7% 'Auf der Toilette der Schule' zu Angesicht. Nach diesen Ergebnissen und Werten kann man sagen, dass man in unterschiedlichen Orten bzw. Räume der Schule zu Möbbing geneigt wird.

Wie anhand der Tabelle 10 zu sehen ist, gibt es eine besondere Beziehung zwischen Geschlecht und dem "Ort des Möbbing" [$\chi^2=22.85, P<.05$]. Nach den erhaltenen Ergebnissen haben 496 Schüler auf die Frage "Wo findet Möbbing am meisten statt" nach dem Geschlecht folgendermaßen beantwortet, nämlich zu 12,7% 'Auf der Flur der Schule', zu 35,5% 'In der Klasse', zu 32,9% 'Im Garten der Schule', zu 10,5% 'Auf dem Schulweg' und zu 8,5% 'Auf der Toilette'. Bei der Untersuchung der Tabelle stellt sich heraus, dass die Schülerinnen zu 42,7% 'In der Klasse' und zu 30,9% 'Im Garten der Schule', bei den Schülern wiederum zu 35,6% 'Im Garten der Schule', zu 25,5% 'In der Klasse' und zu 23,5% 'Auf dem Schulweg' den Möbbing erleben.

Tabelle 10

Die Auswertung des Kay-Kare Tests für den Ort des Mobbing nach dem Geschlecht

Wo wird in der Schule am meisten zu Mobbing geneigt	Auf der Flur der Schule	Klasse	Im Schulgarten	Auf dem Schulweg	Auf der Toilette
Weiblich N	36	123	89	24	16
%	12.5	42.7	30.9	8.3	5.6
Männlich N	27	53	74	28	26
%	13.0	25.5	35.6	23.5	12.5
Gesamt N	63	176	163	52	42
%	12.7	35.5	32.9	10.5	8.5

Tabelle 11

Die Auswertung des Kay-Kare Tests für die Intervention des Mobbing der Lehrer und Administration nach dem Geschlecht

Unternehmen Lehrer und Führungskräfte gegen Mobbing etwas		Nein	Ab und zu	Häufig	Ich weiss es nicht
Weiblich	N	64	86	81	80
	%	30.8	29.9	28.1	27.8
Männlich	N	41	58	40	46
	%	14.2	27.9	19.2	22.1
Toplam	N	105	144	121	126
	%	18.9	32.0	22.3	26.9

Wie es anhand der Tabelle zu sehen ist, gibt es eine Beziehung zwischen dem Geschlecht und das Unternehmen der Lehrer und Führungskräfte [$\chi^2=21.19$, $P<.05$]. Jedoch ist dies bei der Schülart nicht der Fall, bei dem ist kein Zusammenhang zu finden. Nach den Ergebnissen haben 496 der Schüler auf die Frage "Wird von den Lehrern und Führungskräften gegen Mobbing etwas unternommen" nach der Forderung des Geschlechts folgend beantwortet: zu 18,9% mit 'Nein', zu 32,0% mit 'Ab und zu', zu 22,3% 'Häufig' und zu 26,9% mit 'Ich weiss es nicht'. Bei der Untersuchung der Tabelle stellt sich heraus, dass während bei den Schülern die Angabe 'Nein' bei 14,2% liegt, die der Schülerinnen auf 30,8% zunimmt. Bei der Umfrage der gleichaltrigen Mobbing nach Schülarten [$\chi^2=.370$, $P>.05$] und dem Geschlecht [$\chi^2=2.51$, $P>.05$] würde anhand der Kay-Kare Analyse, die durch die Antworten der Frage "Haben Sie versucht bei einem Fall, indem ein Schüler gemobbt würde, etwas dagegen zu unternehmen, um es zu verhindern", keine Zusammenhänge gefunden.

Zur gleichen Zeit würde auch bei der Auswertung der Meinungsumfrage über die gleichaltrigen Mobbing nach der Schülart [$\chi^2=1.98$, $P>.05$] und dem Geschlecht [$\chi^2=12.8$, $P>.05$] anhand der Analyse des Kay-kare Tests, die durch die Antworten der Frage "Welcher Art von Gewalt wären Sie in den letzten 6 Monaten ausgesetzt", keine Zusammenhänge gefunden.

Die Auseinandersetzung

Nach der Auswertung der Meinungsumfrage über Mobbing der Altersgenossen, haben von 496 Schüler auf die Frage "Haben Sie dieses Schuljahr Mobbing erlebt" zu 63,3% angegeben, dass sie gewalttätige Verhältnisse erlebt haben. Nur zu 36,7% der 496 Schüler sind solchen gewalttätigen Verhältnissen nicht zu Angesicht gekommen (Tabelle 3). Bei den Forschungen der Glover und Ark. sind diese Verhältnisse noch hervor. Die Ergebnisse der

Forschung zeigen an, dass in einem Schuljahr zu 75% der Schüler dem Mobbing ausgesetzt sind. In der Forschung von Baldry und Ferrington (1999) meinen zu 50% der Probe Gruppe, dass sie den Mobbing erlebt hatten. Diese Angabe ist ziemlich hoch. Man begegnet vieler solcher Forschungen, die diese Zuständigkeit unterstützen (Nänsel, 2001; Bentley ve Li, 1995; Gentä ve Ark, 1996). In der Meinungsumfrage, die in der Türkei von Yürtal und Çenkseven (2006) durchgeführt wurde, kam heraus, dass zu 35,1% der Schüler den gewalttätigen Reaktionen ausgesetzt sind. Auch bei der Auswertungen der Umfrage von Kap 1 (2004) ist generell festzustellen, dass Kinder, der Grundschule weiterhin noch in den 4. und 5. Klassen zu 40% dem Mobbing ausgesetzt sind. In der Umfrage des gleichaltrigen Mobbing mit der Frage "Wie oft sind Sie von einem Schüler oder einer Gruppe in diesem Schuljahr gemobbt worden" ist die Häufigkeit des Mobbing in den Privatschulen ('Weniger als eine Woche' oder 'Mehr als eine Woche') geringer anzutreffen als in den öffentlichen Schulen (Tabelle 4). In solchen Situationen dieser physikalischen Bedingungen neigen die Studierenden in Privatschulen bei außerschulische Aktivitäten, soziale Aktivitäten und in Räumen, in denen sie sich ausruhen können, zu unterschiedlichen Verhaltensweisen. Außerdem führt es zu einer Erleichterung, wenn die Schülerzahl an Privatschulen gering und die Anzahl der Experten für die Beratung mehr ist, denn dann besteht die Möglichkeit den Schülern als Einzelperson oder in Gruppen bessere Beratungsangebote zu bieten. Wenn wir uns die Forschungen anschauen, die im Ausland durchgeführt wurden sind, ist festzuhalten, dass die Teilnahme der Schüler, der öffentlichen Grundschulen mit der allgemeinen zweiten Bildungsstufe, bei der Forschung über die Häufigkeit des gemobbt-seins ziemlich gering ist. Das von Esleä und Smith (1994) durchgeführte DFE Sheffield Mobbing Projekt, fand in England, in den Jahren 1990-1992 statt. An der Forschung nahmen 657 Schüler der fortführenden Grundschule teil, zu 23,1% der

vöherigen Phäse gäben än, dass sie 'Mänçhmäl' öder äüch 'Mehrmäls' Opfer des Möbbings gewesen sind. Zü 9,3% der Sçh ler gäben än, dass sie 'Mänçhmäl' gegen ber den anderen Sçh lern siçh gewäält tig verhältén hāben. In der Försçhüng vön Sālmön ünd Jāmes (1998), die in Engländer dörçhgef hrt würde, würde āngegeben, dass w hrend zü 10% der Sçh ler 'mānçhmäl' öder äüch ' fter' Opfer vön Möbbing würden, zü 4% der Sçh ler 'Meindestens einmāl die Wöçhe' Opfer vön Möbbing würden.

Bei der Äüswertüng der Umfrāge ber den gleichhāltrigen Möbbing kānn mān sāgen, dass āuf die Frāge "Welçher Ärt vön Gewalt sind Sie in den letzten Mönāten āüsgesetzt wörden" nāçh den erhāltenen Werten (Tābelle 5) die Sçh lerinnen ām meisten die 'Verbālen Gewalt' ünd die 'Relātiōnālen Gewalt', die Sçh ler wiederrüm die 'Physikālischen Gewalt' erleben. Es wird āngegeben, dass die Mehrzāhl der Sçh ler der verbālen Gewalt āüsgesetzt sind. Pişkin (2006) hat in Ankara in 4 Grundschulen, in den Klassen 4, 5, 6, 7 und 8 dei der Umfrage mit den 1154 Schöler āhnliche Schlussfolgerungen erlangt. In den Studien über die Arten der Gewalt sind die Schölerinnen der verbalen Gewalt und die Schöler mehr der physikalischen Gewalt āusgesetzt (Boulton ve Underwood,1993; Ahmad ve Smith, 1994). Nach Olweus (1995) neigen männliche Personen, im Vergleich zu den weiblichen Personen, um zwei Drittel mehr zu Mobbing. Mädchen sind in der Regel zu sozialer Ausgrenzung und Jungs sind eher zur körperlichen Gewalt. Außerdem stellt siçh herāüs, dass Jüings h üfiger zür ersten Ärt der Gewalt greifen, w hrend es siçh bei den Mädchen züm gr ßten Teil üm dās Äüsgrenzen ünd Herābsetzung ihrer Freüde hāndelt (Olweüs, 1995).

Bei der Äüswertüng der Umfrāge ber den gleichhāltrigen Möbbing wird āuf die Frāge "Wer ist die Persön, vön dem Sie gemöbbt werden" fölgenden Werte erhālten (Tābelle 6), n mliçh, dass söwöhl Sçh lerinnen āls äüch Sçh ler meistens vön Sçh lern gemöbbt werden.

Diese Ergebnisse werden vön äüsl ndischen ünd inl ndischen Försçhüngen ünterst tzt, mit denen mān sehr öft zü begegnen ist. In der Försçhüng, die vön Olweüs (1987) ünternömmen würde, sind zü 60% der Mädchen vön Sçh ler āüsgesetzt, w hrend die Meehrzāhl der Sçh ler vön ānderen Sçh lern gemöbbt werden. Äuf die selbe Weise berichtet Çriçk (1996) im Hinblick dārāuf, dass Ziele der Jüings Ängriffe sind, befinden siçh Mädchen in einer nöçh gr ßeren Gefāhr. Äüch in der Försçhüng, die vön Böültön ünd Underwööd (1992) dörçhgef hrt wörden sind, erhielt mān dieselben Ergebnisse. In ihrer Försçhüng würde bestimmt, dass zü 81% der Sçh ler Opfer vön ānderen Sçh lern, zü 9.5% der Sçh ler Opfer vön Sçh lerinnen sind, die vön ihnen gemöbbt werden,

zü 37% der Sçh lerinnen sind Opfer vön Sçh lern ünd zü 24% der Sçh lerinnen sind Opfer vön Sçh lerinnen. Ähmād ünd Smith (1994), die zü diesem Themā die Literātür ünterstücht hāben, hāben züm Schlöuss fölgendes erreicht n mliçh dass, söwöhl Jüings āls äüch Mädchen , äüch dass Jüings zü Möbbing neigen ünd äüch diese āüs Seite vön Mädchen zü Möbbing āüsgesetzt sind. Sie hāben āngek ndigt, dass sie dieses zü ver ffentliçhen gez gert

hätten. Wenn wir üns die Försçhüngen āngtöçken, die in der T rkei dörçhgef hrt wörden sind, ist festzüstellen, dass söwöhl Frätien āls äüch M nner fter āüs der Seite der M nner züm Möbbing āüsgesetzt sind, dass die M nner zür physikālischen Gewalt ünd die Frätien zür verbālen Gewalt neigen, dass Mädchen zü Mädchen ebenfalls gewäält tige Ereignisse zü erleben sind (D lek, 2002; G ltekin, 2003; Yürtāl ve Çenkseven, 2006; öskün,2008).

Bei der Äüswertüng der Umfrāge ber dās gleichhāltrige Möbbing mit der Frāge "Vön welçhen Sçh lern mit welçhem Klassenniveāü würden sind züm Möbbing āüsgesetzt" würde bestimmt, dass nāçh den erhāltenen Werten (Tābelle 7; Tābelle 8) die Äntwört 'Sçh ler im selben Klassenniveāü' in den Privātsçhülen h her āls in den ffentliçhen Sçhülen āngegeben würde. In Beträçht zü der Variābilit t des Geschlechts ist ānzüsehen, dass Sçh ler āüs Seite der 'Sçh ler āüs der Oberstüfe' h üfiger zü Möbbing āüsgesetzt sind āls bei den Sçh lerinnen. Sölçher hnliçhen Ergebnissen begegnen wir üns äüch bei den Försçhüngen vön Yürtāl ünd Çenkseven (2006). In den dörçhgef hrtén Försçhüngen stellt siçh herāüs, dass je lter die Sçh ler sind, destö h üfiger befinden sie siçh zü Ängesicht mit dem Möbbing (Rigby ve Slee, 1991; Perry ve Küsel 1988). Nāçh Olweüs (1995) ist die āktivste Neigung zü Möbbing in den Klassen dās letzte Schöljähr. Diese Äüffāsstüng beschreibet er fölgendermāßen, n mliçh die Sçh ler der letzten Klasse sind in der Schöle vöm Älter ünd vöm K rperāüfbāü her die entwickeltesten, södāss sie in der Lāge sind ihre Krāft ām einfāçhsten ünd bequēmsten zü nützen.

Bei der Äüswertüng der Umfrāge ber dās gleichhāltrige Möbbing mit der Frāge "Wö findet Möbbing in der Schöle ām h üfigsten stātt" nāçh den erhāltenen Ängāben (Tābelle 9) findet in den Privātsçhülen h üfig 'In den Klassen' stātt, dāgāgen trifft mān dem Möbbing in den ffentliçhen Sçhülen h üfiger im Gärten der Schöle zü. Pārāel zü den Försçhüngsergebnissen vön Kārāmān, Kepenk i ünd mkr (2001) wird āngegeben, dass die Schöler ām meisten in der Klasse, danach āuf der Flur und im Garten der Schule gemöbbt werden. In der Meinungsumfrage vön Alper (2008) wird āngezeigt, dass der Ort der physikalischen Gewalt ām meisten in der Klasse ist. Auch wenn wir uns ān die fremden Forschungen wenden, ist zu sehen, dass die Schöler öft im Garten der Schule dem Mobbing āusgesetzt sind (Whitney ve Smith,1993; Sharp ve Smith, 1994; Kalliotis, 2000). In der Richtigkeit der Ergebnissen dieses Problems (Tābelle 10) ist nāch der Variābilität des Geschlechts zu unterscheiden, dass Schölerinnen 'In der Klasse', Schöler hingegen 'Im Garten der Schule' gemöbbt werden. Während in der Arbeit vön Dölek (2002) kein Zusammenhang zwischen den Schularten über dem Zustand des gemöbbt-seins und -werdens gefunden wurde, stellt siçh āus der Vorstellung herāus, dass die Schöler der staatlichen Schulen im Vergleich zu den der Privātschule in einer hohen Anzahl vön ānderen Kindern gemöbbt werden.

Bei der Auswertung der Umfrage über das gleichaltrige Mobbing mit der Frage "Werden āus der Seite der Lehrkrāfte und Föhrungskrāfte etwas gegen den Mobbing ünternommen" ist nāch der Richtigkeit der Ergebnisse (Tābelle 11) zu sāgen, dass der Eingriff gegen den Mobbing bei den Schölern im Gegensatz zu den Schölerinnen

ausreichend ist. Mit dieser Einstellung sollte man sich Gedanken darüber machen, dass es schwieriger geworden ist, aus der Seite der Lehrer zu sehen, dass die Schülerinnen der Grundschule mit der zweiten Bildungstufe schneller sozial ausgegrenzt, zu Hetzereien anfangen und dem Mobbing ausgesetzt bleiben als bei den Schülern. Nach Birkinshaw und Eslea bemerken Lehrer die physikalische Gewalt im Vergleich zur verbalen und relationalen Gewalt einfacher und dies ist letztendlich der Punkt, dass sie sich

sofort damit auseinandersetzen (Akt. Dölek, 2002). Ein anderer Gedanke, dass die Ergebnisse der Forschungen unterstützt ist, dass die Lehrer in der innerhalb der Schule in der Rolle der Personen sind, die keine Kenntnisse über den Mobbing, der in der Schule stattfindet, haben. Denn Ihnen ist der Betrag (Grad) des Mobblings nicht bewusst. In diesem Fall ist die Rolle der Lehrer sehr wichtig für die Reaktionen gegen den Mobbing (Craig, Henderson ve Murphy, 2000; Atlas ve Pepler; 1998; Olweus, 1999).

Bibliographie

- Ahmad, Y., Smith, P. K. (1994). *Bulling in schools and issue of sex difference in archer* (ed) Male Violence, Jessica Kinsley Publishers. Vullling. London
- Akduman G. Gülümser (2010) " 7-14 Yaş Grubu Çocuklarda Akran İstismarı ve Kendi Çözüm Önerileri", Gazi Üniversitesi Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi, 3 (2), 13-26, 2010
- Arıman Fatma. (2007) Sınıf Öğrencilerinin Zorbalık Eğilimleri ile Okul İklimi Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atlas, R. S., & Pepler, D. J. (1998). "Observations of bullying in the classroom", *The Journal of Educational Research*, 92(2), 86-99.
- Atik G., (2006) İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri Arasındaki Zorbalık Davranışını Yordamada Denetim Odağı, Benlik Saygısı, Aile Stili, Yalnızlık Ve Akademik Başarımların Rolü. Ota Doğu Teknik Üniversitesi. Nichtveröffentlichte yüksek Lisanz Theorie.
- Baldry, A., Farrington, D. J. (1999). "Types of Bullying Among Italian School Children", *Journal of Adolescence*, 22, 423-426.
- Bentley, K.M. ve Li, A.K.F. (1995). "Bully and victim problems in elementary schools and students beliefs about aggression", *Canadian Journal of School Psychology*, 11:153-165.
- Besag, V. (1989). *Bullies and victims in school*. Milton Keynes, UK: Open University Press.
- Bilgiç E., Yurtal F. (2009) "Zorbalık Eğilimlerinin Sınıf İklimine Göre İncelenmesi", Çanakkale Üniversitesi Eğitimde Kuram ve Uygulama 2009, 5 (2): 180-194
- Boulton, J., Underwood, K. (1992). "Bully/victim Problems Among Middle School Children", *British Journal of Educational Psychology*, 62, 73-87.
- Boulton, M., Trueman, M., Flemington, I. (2002). "Associations Between Secondary School Pupils' Definitions of Bullying, Attitudes Towards Bullying, and Tendencies to Engage in Bullying: age and sex differences". *Educational Studies*, 28 (4): 353-370.
- Crick, N.R. (1996). "The Role of Overt Aggression, Relational Aggression and Prosocial Behavior in The Prediction of Children's Future Social Adjustment". *Child Development*, 67: 2317-2327.
- Çoşku Gülsen (2008) İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Zorbalık Eğilimleri ile Problemleri İnternet Kullanımları Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi. Institution der Sozialwissenschaften. İstanbul
- Dake, Pice, Telljohann, (2003) "The nature and extent of bullying at school", *Journal of School Health* 73: 173-80, 2003.
- Dölek, Nevin. (2002). İlk ve Orta Öğretim Okullarındaki Öğrenciler Arasında Zorbaca Davranışların İncelenmesi ve Zorbalığı Önleme Tutumu Geliştirilmesi Programı'nın Etkisinin Araştırılması. Nichtveröffentlichte Doktorarbeit Theorie. M.Ü. Institution der Bildungswissenschaften.
- Eslea, Mike ve Smith, Peter K. (1994). Anti-Bullying Work in Primary Schools. Poster Presented The Annual Conference of The Developmental Section of The British Psychological Society. University of Portsmouth.
- Fitzgerald, D. (1999). *Bullying in our schools - Understanding and tackling the problem- A guide for schools*. Dublin: Blackhall Publishing.
- Craig, W.M., Henderson, K., Murphy, G. (2000) "Prospective Teacher's Attitudes Toward Bullying and Victimization". *School Psychology International*, 21(1): 5-21.
- Graham, S., & Juvonen, J. (1998). "Self-blame and peer victimization in middle school: An attributional analysis", *Developmental Psychology*, 34(3), 587-599.
- Genta, M.L., Menesini, E., Fonzi, A., Costabile, A. ve Smith, P.K. (1996). "Bullies and victims in schools in central and Southern Italy". *European Journal of Psychology*, 11: 97-110.
- Glover, D., Gough, G., Johnson ve M. Cartwright, N. (1998). "Bullying in 25 Secondary Schools: Incidence, Impact and Intervention". *Educational Research*, 42(2): 141-156.
- Gültekin, Z. (2003). Akran Zorbalığını Belirleme Ölçeği Geliştirme Çalışması. Nichtveröffentlichtes Yüksek Lisanz Theorie, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kapcı (2004) Kapcı, E.G., İlköğretim Öğrencilerinin Zorbalığa Maruz Kalma Türünün ve Sıklığının Depresyon, Kaygı Ve Benlik Saygısıyla İlişkisi", Ankara Üniversitesi Zeytin Dergisi der Bildungswissenschaften, Ankara,
- Kaltiala-Heina, R. ve Rimpela, M. (1999). "Bullying, Depression and Suicidal Ideation In Finnish adolescents: School Survey". *BMJ: British Medical Journal*, 319: 348-351.
- Karaman-Kepenekçi, Y. ve Çinkır, Ş. (2001). Lise Düzeyinde Öğrenciler Arasında Kabagıç. (Yayınlanmamış Araştırma Raporu). Ankara: Ankara Üniversitesi Bildungswissenschaften Fakultät.
- Kalliotis, P. (2000). "Bullying as a special case of aggression-Procedures for crosscultural assessment". *School Psychology International*, 21 (1), 47-64.
- Ma, Xin, Stewin, L. (2001). "Bullying in School: Nature, effects and Remedies". *Research Papers in Education*, 16(3): 247-270.
- Nansel (2001). "Bullying Behavior Among US Youths: Prevalence And Association With Psychosocial Adjustment". *JAMA*, 285: 2094-100,
- O'Connell, P., Pepler, D., Craig, W. (1999). "Peer involvement in bullying: Insights and challenges for intervention". *Journal of Adolescence*, 22: 437-452.
- Olweus, D. (1995). *Bullying At School*, Oxford: Blackwell
- Olweus, (1999). Olweus, D. / *Bullying prevention program*. Boulder, CO: Center for the Study and Prevention of Violence, Institute of Behavioral Science", University of Colorado at Boulder,
- Olweus, D. (2005). *Bullying at school. What we know and what we can do*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Öğdem Ö. (2009). Okul Çağı Çocuklarında Fiziksel Aktivitelerin, Alkol, Sigara Kullanımı ve Kabadayılık-Zorbalık Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. Nichtveröffentlichte Theorie der Yüksek Lisans. Institution für Gesundheitswissenschaften. Antalya
- Perry, D., Kusel, S. (1988). "Victims of Peer aggression". *Developmental Psychology*, 24, 807-814.
- Pişkin, M. (2006). Akran Zorbalığı Olgusunun İlköğretim Öğrencileri Arasındaki Yaygınlığının İncelenmesi. I. Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocukla Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu Bildiri Özetleri. İstanbul: Dumat Ofset, s.14.
- Whitney, S. (1993). "A Survey of the nature and extent of bullying in junior/middle and secondary schools". *Educational Research*, 35. 325-335.
- Wolke, D., Woods, S., Stanford, K., Schulz, H. (2001). "Bullying and Victimization of Primary School Children in England and Germany: Prevalence and School Factors". *British Journal of Psychology*, 92: 673-696.
- Rigby, K. (1995) *What Schools Can Do About Bullying. The Professional Reading Guide for Educational Administrators*. Vol. 17(1): 1-5.
- Rigby, K. (2003). "Consequences of bullying in school". *Canada Journal Psychiatry* 48, (9).
- Rigby, K. and Slee, P.T. (1991). *Bullying among Australian school children: Reported behavior and attitudes toward victims*. *Journal of Social Psychology*, 131(5), 615-627.
- Salmon, G. ve James, A. (1998). "Bullying in Schools: Self Reported Anxiety, Depression and Self Esteem in Secondary School Children." *BMJ: British Medical Journal*, 317: 63-71
- Sharp ve Smith, (1994). *School Bullying: Insights and Perspectives*. London: Routledge.
- Satan, A. (2006). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin zorba davranış eğilimlerinin okul türü ve bazı sosyo-demografik değişkenler ile ilişkisi, Nichtveröffentlichtes Doktorarbeit These, Marmara Üniversitesi Institution der Bildungswissenschaften. İstanbul.
- Sarıbeyoğlu S. (2007). Lise Öğrencilerinde Aile İçi Çocuk İstismarı ile Zorbalık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Nichtveröffentlichtes yüksek Lisanz These. İstanbul Üniversitesi. Institution für Bildungswissenschaften. İstanbul.
- Slee, 1995 Slee, P.T. (1994). "Situational and Interpersonal Correlates of Anxiety Associated With Peer Victimization". *Child Psychiatry and Human Development*, 25: 97-107.
- Sutton, J., Smith, P., Swettenham, J. (1999). "Socially undesirable need not be incompetent". *Social Development*, 8, 132-134.
- Tattum, D. (1993). *What is bullying? Understanding and managing bullying*. Oxford: 3-14.
- Yoneyama, S., Naito, A. (2003) "Problems with the Paradigm: the school as a factor in understanding bullying (with special reference to Japan)" *British Journal of Sociology of Education*, Vol. 24 Issue 3, p315, 16p
- Yurtal, F. ve Cenkseven, F. (2006). "İlköğretim Okullarında Zorbalığın İncelenmesi". I. Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocukla Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu Bildiri Özetleri. İstanbul: Dumat Ofset, s.14.

Asya'da Soğuk Savaş Nedir? Bir Yorumlama Denemesi -I-

Immanuel Wallerstein*

“Soğuk Savaş” ifadesi, 1945 ile 1991 arasındaki jeopolitik gerçekliği nasıl anladığımızı özetleme amacı taşıyan bir anlatı. Kökeni siyasi liderlere dayanıyor. Akademisyenler tarafından da benimsenmiş. Ve diğer herkesin düşüncesini de etkilemesi amaçlanmış. Muhafızları olsa da hâkim bir anlatı olmuş.

Bu denemede bu anlatıyı ve bize ne anlattığını incelemek istiyorum. Bu anlatı bize, İkinci Dünya Savaşı'nın, diğer ulusları fethetmeyi amaçlayan saldırgan uluslar olan Almanya ve Japonya tarafından başlatılmış bir savaş olduğunu söyler. Almanlar ve Japonlar başta epey başarılıydılar, ancak sonrasında karşılarındaki direniş büyüdü. 1941'de, hem Sovyetler Birliği hem de Birleşik Devletler Almanya'ya savaş açtı ve koalisyon Birleşmiş Milletler adını aldı. Bu ittifakta askeri bakımdan en belirgin üç ülke Birleşik Devletler, Büyük Britanya ve Sovyetler Birliği idi. Bunlara “Büyük Üçlü” denildi ve birlikte İkinci Dünya Savaşı'nı kazandılar.

İkinci Dünya Savaşı sırasında, Birleşmiş Milletler tek bir birleşik askeri yapıya sahip değildi. Aksine, batı ve güney cephelerinde Birleşik Devletler ile Büyük Britanya'nın, bir dizi başka ülkenin de dâhil olduğu ortak bir askeri yapısı varken, doğu cephesinde ayrı bir Sovyet askeri yapısı söz konusuydu. “Büyük Üçlü”nün liderleri Roosevelt, Churchill ve Stalin, savaşı koordine etmek ve savaş sonrası anlaşmalarını müzakere etmek üzere sayısız kez bir araya geldiler.

Bu toplantıların belki de en önemlisi, İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesinden hemen önce, Şubat 1945'te Yalta'da gerçekleştirildi. Üç ülke, savaş sonrası dünyasını iki etki alanına ayıran bir tür anlaşma yaptılar. Avrupa'da bu hat netti ve Almanya'nın ortasından

geçiyordu. Savaşın sonunda Sovyetler Birliği'nin alanı dünyanın yaklaşık üçte birini kapsıyor ve Almanya'daki Oder-Neisse hattından Kore'nin kuzey yarısına kadar gidiyordu. Amerikan alanı ise dünyanın üçte ikisini kapsıyordu. Büyük Üçlü, oluşturulmakta olan yeni kurumlarda -genel dünya siyasi yapısı açısından Birleşmiş Milletler, Bretton Woods adı verilen finans kurumları (nihai olarak Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası adını aldılar) ve bir dizi başka uzman kuruluş- işbirliği yapacaktı.

Anlatıya göre bu anlaşma, katılımcılar için hızla daha az dostane hale geldi. Tarafların her biri diğerini neredeyse hemen kötü niyetlilikle suçladı. Sonuç olarak Soğuk Savaş dediğimiz bir çatışmaya girdiler. Soğuk Savaş, Winston Churchill tarafından 1946'da Missouri, Fulton'da yapılan konuşma ile resmen başladı. Missouri'yi seçmesinin nedeni, Roosevelt'in halefi Başkan Truman'ın eyaleti olmasıydı. Bu konuşmada Churchill, Avrupa'nın üzerine, “Baltık'taki Stettin'den Adriyatik'teki Trieste'ye kadar” bir Demir Perde indirdiğini söyledi.

Bu çatışma Batı tarafından “özgür dünya” ile “totaliter dünya” arasındaki mücadele olarak tanımlandı. George Kennan, 1947'de Sovyetler Birliği'nin çevrelenmesi çağrısında bulunduğu ünlü makalesini yazdı. Ardından John Foster Dulles, çevrelemenin yeterli olmadığını öne sürdü. Sovyetler Birliği'nin “geri püskürtülmesi” çağrısı yaptı. Sovyetler Birliği ise Soğuk Savaş'ı kendi diliyle tanımlıyordu. Bunu burjuva veya kapitalist dünya ile sosyalist dünya arasındaki mücadele olarak gördü.

Her iki diskurda ortak olan şey, iki kamp arasında uzlaşmaz bir ideolojik uçurum olduğu ve herkesin taraflardan birini seçmek zorunda olduğu iddiasıydı. Dulles'in sözleriyle, “tarafsız-

lık ahlaksızlıktı”.

Anlatıya göre, tarafların her biri bu mücadeleyi yürütmek için uygun kurumların inşasına giriştiler. Askeri kurumlar vardı. Batı yakasında Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü (NATO) ve Asya'da ABD-Japonya Savunma Örgütü ve Güneydoğu Asya Anlaşması Örgütü. Avustralya, Yeni Zelanda ve Birleşik Devletler ANZUS'ta birleşmişti. Ortadoğu'da paralel bir kurum oluşturma girişimi söz konusuydu ancak başarısız oldu ve ABD, İsrail'le bir ittifakla bunu de facto olarak gerçekleştirdi.

Sovyetler Birliği kendi askeri yapılarını kurdu -Avrupa'da Varşova Paktı ve Çin Halk Cumhuriyeti ile ABD-Japonya savunma paktına denk bir anlaşma.

Hem Birleşik Devletler hem de Sovyetler Birliği 1949 sonrasında nükleer silahlara sahip olduklarından, bu kurumlar “dehşet dengesi” olarak adlandırılan bir şekilde karşı karşıya geldiler. Bu tanımlama, ortaya çıkabilecek hasar her iki taraf için de tehlikeli ölçüde yüksek olacağından, taraflardan hiçbirinin nükleer silaha başvurma konusunda ilk adımı atmayacağı varsayımına dayanıyordu.

Askeri yapıların yanı sıra, ekonomik kurumlar da oluşturuldu. ABD tarafında, Marshall Planı vardı. Sonrasında, Batı Avrupa'da bugünkü Avrupa Birliği'nin kökeni olan bir dizi ekonomik kurum oluşturuldu. Sovyet tarafında ise, Batılı kurumların dengi olan Comecon vardı. Asya'da daha az resmi kurum vardı ancak ABD'nin özellikle Japonya'ya, Tayvan'a ve Güney Kore'ye çeşitli türlerde ekonomik yardımı söz konusuydu.

Anlatıya göre, bu durum bir süre iniş çıkışlarla devam etti. Detant denen bir noktada daha az yoğun hale geldi ancak sonra tekrar ciddileşti.

1980'lerde, Reagan ABD başkanı oldu ve Sovyetler Birliği'ne "şeytan imparatorluğu" adını taktı. 1985'te Sovyetler Birliği'nin liderliğine Mihail Gorbachev geldi. Perestroika ve glasnost ile Sovyet yapılarını reforme etmeyi denedi.

Tüm bunların bir sonucu, 1989'da doğu ve orta Avrupa'daki eski Sovyet uydularında bir dizi kansız devrim oldu ve nihayet 1991'de Sovyetler Birliği yıkıldı. Böylelikle, anlatıya göre, 1991'de ABD'nin Soğuk Savaş'ı kazandığını söylüyoruz. Bu, iki kutuplu dünyanın sonuydu; tek kutuplu bir dünyaya girmiştik. ABD, Madeleine Allbright'ın deyişiyle, artık "vazgeçilmez devlet" haline gelmişti. Hatta bazıları bunun "tarihin sonu" olduğunu söyleyebildi. Ancak bu bakış açısı çok uzun süreli olmadı çünkü gerçeği yansıtmıyordu.

Bu anlatıda altta yatan bir varsayım söz konusuydu: Bu yıllarda, ya ABD ya da Sovyetler Birliği'nin inisiyatifi dışında önemli hiçbir şey yaşanmamıştı. Bu nedenle, herhangi bir yerde ne yaşandığını açıklamak isteyen biri ABD ve/veya Sovyetler Birliği'nin ne yaptığına ve neden yaptığına bakmalıydı. Bu bilindiğinde, X veya Y ya da Z'nin neden yaşandığı açıklanabilirdi.

Bu anlatı benim bakış açım göre büyük ölçüde bir fantezi. Soğuk Savaş anlatısı kadar yaygın olmasa da alternatif veya karşıt bir anlatı da var. Bağımsızlık sonrasında Hindistan kendisini Soğuk Savaş'ta tarafsız ilan ettiğinde ve Birleşmiş Milletler'de bu konumu yansıtabilecek şekilde oy kullanmaya başladığında, politikası bu alternatif anlatıya dayanıyordu. Bu diğer anlatı, Soğuk Savaş anlatısının, yalnızca iki taraf olduğuna ve her ülkenin bu taraflardan birinde yer aldığına dair temel önermesini reddediyordu.

Bu alternatif anlatının destekçileri, çeşitli kurumsal yapılar inşa etmeye başladılar. 1995'te, Bandung Konferansı Asya ve Afrika'nın bağımsız devletlerini bir araya getirdi. Beş Güney Asya ülkesi tarafından toplanmıştı - Hindistan, Pakistan, Sri Lanka, Burma ve Endonezya. Çin Halk Cumhuriyeti'nin de davetli olduğu ve o toplantıya geldiği ve burada çok önemli bir rol

oynadığı biliniyor. Sovyetler Birliği'nin, bunların da Asya'nın bağımsız devletleri olduğunu söyleyerek, konferansın düzenleyicilerinden Orta Asya'daki Sovyet Cumhuriyetleri'ni de davet etmelerini resmen istediği ise daha az bilinen bir gerçek. Ancak bu talep düzenleyicilerce reddedildi.

Bundan kısa bir süre sonra Yugoslavya, Mısır ve Hindistan başbakanları bir araya geldiler ve bir "bağlantısız" ülkeler toplantısı düzenlemeye karar verdiler. Bundan böyle çeşitli başka kurumlar da ortaya çıkacaktı -asıl olarak Küba tarafından toplanan ve Üçüncü Dünya ülkeleri denilen ülkelerden sayısız hükümet dışı yapıdan oluşan üç-kıtasal (Asya, Afrika ve Latin Amerika) bir yapı.

Tüm bu yapılar, dünyanın iki kutuplu yapısının geçerliliğini reddetme üzerine kuruluydu. 1968'de, bir dünya devrimi olarak düşündüğüm bir şey gerçekleşti. Neredeyse her yerde yaşanması itibarıyla bir dünya devrimiydi. Ben kendim Columbia Üniversitesi'nde idim ve orada tanıklık ettim. Pan-Avrupa dünyasında ve dünyanın sosyalist blok olarak adlandırılan pek çok kesiminde ve Üçüncü Dünya'da gerçekleşti. 1968 yılı, bir sembol olarak işe yarıyor ancak olaylar aslında daha uzun bir zaman periyodunda, 1966 ile 1970 arasında gerçekleşti. Çin'deki Kültür Devrimi'ni 1968'deki dünya devriminin bir parçası olarak değerlendiriyorum.

Bu noktada Çinliler üçüncü bir jeopolitik anlatı ortaya attılar. Dünyanın ve diğer herkesin iki süper güç tarafından bölündüğünü öne sürdüler. Bu, ABD bloğu ile Sovyet bloğu veya Güney ile Kuzey arasında olmaktan çok, dünyanın ABD ve Sovyetler Birliği bir tarafta, kalan herkes ise diğer tarafta olacak şekilde bölünmesiydi. Rothwell ve Johansson'un bu incelemede kendi bölümlerinde gösterdikleri üzere, bu anlatı Latin Amerika ve İsveç gibi şaşırıcı yerlerde kök salıyordu. Bir süre bu üçüncü anlatı, özellikle de 1968'deki dünya devriminin parçası olan çeşitli hareketlere katılanlar arasında geniş kabul gördü. Ancak terminolojinin dünyanın farklı kısımlarında biraz farklılaştığını belirtmek gerekir. Bu üçüncü anlatıyı kabul edenlerin temel

fikri, ABD'nin egemen bir emperyalist güç olduğu -tam da Vietnam savaşı dönemi- ve Sovyetler Birliği'nin ise, egemen bir emperyalist güç olarak ABD ile gizli bir anlaşma içinde olduğuydu.

Bu üçüncü anlatı -iki süper güç ve geri kalan herkes arasında bir ayrım- 1970'leri çıkaramadı. Ancak ikinci anlatı, Kuzey Güney ayrımı, taraftar toplamaya devam etti. Bunun, 1945 ile 1991 arasında ne yaşandığını anlamak için hâkim Soğuk Savaş anlatısından daha iyi bir entelektüel çerçeve sağladığına inanıyorum. Gerçeklik, hemen her şeyin Sovyet veya Amerikan isteklerinin sonucu olarak gerçekleştiği, Birleşik Devletler ile Sovyetler Birliği'nin her yerde ve her şeyin birincil aktörü olduğu anlayışının oldukça ötesinde, neredeyse tam tersiydi.

Sovyetler Birliği ve ABD Yalta'da bir status quo anlaşması yaptı. Ancak statükoyu dünya çapında uygularken sürekli sorunlarla karşılaştılar. Olan şey, statükoya karşı isyan eden pek çok ülkenin ve hareketin ABD veya Sovyetler Birliği'ni yaptıkları şeyde kendilerini desteklemeye zorlamak için Soğuk Savaş dilini kullanmasıydı.

Soğuk Savaş, her bakımdan 1991'de sona erdi. Ancak her yerde aynı şekilde sona ermedi. Avrupa'da, tüm komünist devletler yıkıldı. Ancak, ikisinde ekonomi politikalarında radikal değişimler olsa da, Asya'daki üç ana komünist devlette -Çin Halk Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti ve Vietnam- komünist partiler iktidarda kaldılar. (Küba'da da, Küba Komünist Partisi iktidarda.) Avrupa devletleri ile aradaki bu farkın sebebi ne?

Avrupa ile Asya arasında ikinci bir fark daha var. Avrupa'da sona eren savaş "soğuk"tu ancak Asya'daki son derece "sıcak"tı. Neden? Bunun tesadüfi olduğunu düşünmüyorum. Hepsinden önce, "soğuk" savaş derken kastettiğimiz şey, ne ABD ne de Sovyetler Birliği'nin bir diğerine karşı mücadelede ordusunu kullanmasıydı. Bu elbette ki doğru. ABD ile Sovyetler Birliği arasında gerçekten karşılıklı ateş edildiği bir anı düşünmek çok zor. Yalta anlaşması ateş edilmeyeceği, taraflardan hiçbirinin 1945'te oluşturulan

cepheleri değiştirmeye girişmeyeceği üzerine bir anlaşma ise, o zaman bu anlamda Yalta anlaşması son derece başarılıydı. Öncelikli amacına ulaştı. Ancak esasen Avrupa'da ulaştı.

Tarihi gözden geçireyim. Avrupa'da elbette ki tekrarlanan siyasi "krizler" söz konusuydu. Bunların ilki, Berlin şehrinin Doğu Almanya'nın Rus bölgesi tarafından çevrili olması gibi, Almanya'nın karmaşık sınırlarından kaynaklanan Berlin kriziydi. Batılı güçler, Sovyet bölgesini karadan geçerek Batı Berlin'deki işgal bölgelerine mühimmat yolladılar. 1948'de, Sovyetler Birliği kara güzergâhını kapattı ki bunun anlamı Berlin'in batı (ABD, İngiliz ve Fransız) kesiminin bloke edilmesi idi. ABD Berlin bölgelerindeki halkı uçakla veya diğer şekillerde beslemeye karar verdi. Sovyetlerin Doğu Almanya'yı izinsiz geçerken bu uçakları pekâlâ vurabilecek olmasına rağmen vurmamasının sebebi, Yalta'nın anahtar kuralıydı: ateş edilmeyecekti. Sonunda, Sovyetler Birliği kara ambargosunu kaldırdı ve dünya tekrar önceki statükoya döndü.

Doğu Avrupa'daki ilk ayaklanma 1953'te, Berlin'in Sovyet kesiminde gerçekleşti. Bu komünizme karşı bir halk isyanıydı. Batı, ayaklanmacıları destekledi mi? Hiç ses etmediler, tek söz bile söylemediler. 1956'da Polonya ve Macaristan'da çok daha ciddi ayaklanmalar yaşandı. Bunlar Ruslar tarafından gaddarca bastırıldı. Batı bu konuda bir şey yaptı mı? Amerika'nın Sesi'nde Macaristan'da neler olduğuna dair yayınlar yapıldı ve haberler verildi. Ancak asker gönderildi mi? Hayır. 1968'de Polonya ve Çekoslovakya'da bir dizi ayaklanma daha yaşandı. Sovyetler Birliği yine ayaklanmayı bastırmak için Çekoslovakya'ya asker gönderdi. ABD bu konuda bir şey yaptı mı? Kesinlikle hayır. 1980, Polonya'da Dayanışma Hareketi'ni gördü. Bu hareket bir yıl boyunca gelişti ve güç kazandı. Bir noktada Sovyetler Birliği yine asker göndermekle tehdit etti. Ancak Polonya Komünist Partisi Başkanı General Jaruzelski, Sovyetlere asker göndermelerine gerek olmadığını söyledi, çünkü bununla içerde baş edecekti. Yaptı da. ABD bir şey yaptı mı? Kesinlikle hiçbir şey yapmadı.

Soğuk Savaş Avrupa'da soğuktu çünkü ABD ve Sovyetler Birliği bunun soğuk bir savaş olması, taraflardan hiçbirinin sınırları değiştirmek için bir şey yapmayacağı konusunda anlaşmıştı. Sınırları değiştirmek için yapılan tek girişim, 1946'da Yunan Komünist Partisi Yunan İç Savaşı'nı yürüttürken yaşandı. Yunan komünistler bir noktada kazanıyorlardı ve iktidara da gelebilirlerdi. Gelemediler çünkü Sovyetler Birliği Yalta'da yapılan anlaşmaya göre onları desteklemeyi reddetti. Sovyetler Birliği mühimmat desteğini kesti ve Yunan iç savaşı 1949'da sona erdi.

Avrupa'da yaşanan buydu. Yalta öncelikle Avrupa üzerine yapılmış bir anlaşmaydı. Yalta imzalandığında, Asya'ya dair bir anlaşma olduğu belirsiz değildi. İlk sorun Çin'di. İkinci Dünya Savaşı sona erdiğinde, Çin Komünist Partisi ile Kuomintang arasındaki iç savaş devam etti. Japonya'yla olan savaş sırasında kısmen askıya alınmıştı ancak Japonya'nın yenilgisi sonrasında tekrar başladı. Çin Komünist Partisi 1945'de gayet iyi gidiyordu ve aynen devam edeceklerini düşünüyor görünüyorlardı. Ancak Stalin, Mao Zedung'a ÇKP'nin Şangay'a yürümemesi üzerine güçlü tavsiyelerde bulundu. Bunun yerine, ÇKP'nin Kuomintang ile iktidar paylaşımına dayanan bir tür anlaşma yapmasını önerdi.

Bu, Stalin'in Yalta'nın bir versiyonunu Çin'e empoze etme girişimiydi. Mao Zedung onu görmezden gelmeye karar verdi. Çin'deki sıcak savaş devam etti çünkü Çinliler Sovyetler Birliği'nin isteklerine itibar etmemeye karar verdiler. Kuomintang anakardan püskürtüldü. Çin'in parçası olan bir adanın Tayvan olarak anılması bir coğrafi kazadır. Çin ordusu 1949'da Tayvan'ı işgal edecek güçte değildi. Tayvan anakaranın parçası olsaydı, bugün şüphesiz ki tıpkı Çin'in geri kalanı gibi ÇHC'nin parçası olacaktı. Ancak o zaman, ABD öne çıktı ve Tayvan Boğazı'nın yeni sınır hattı olduğunu iddia etti. Durumu dondurmaya çalışarak, yeni sınırı hiçbir tarafın geçemeyeceğinde ısrar ettiler. Ancak, 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulması ile noktalanan sıcak savaşa yol açan şey, ne ABD'nin ne de Sovyetler

Birliği'nin inisiyatifiydi. İnisiyatif ÇKP'nin elindeydi.

Sonraki sıcak savaş Kore'ydi. 1950'de ne olduğuna ve bunu kimin başlattığına dair akademisyenler arasında epeyce tartışma var. İhtimal vermediğim bir olasılık, Stalin'in Kremlin'de telefonu eline alıp Kim İl Sung'a Güney Kore'yi işgal etmesini söylediğidir. İlk adımı kimin attığına dair tartışmalar olsa da, askeri olarak neler olduğu konusunda kafamız net. Kuzey Kore Güney'e asker yolladı ki bunlar başarılı da oldular. Ardından General Mac Arthur durumu tersine çevirebildi, Kuzey Korelileri gerilettiler ve kuzeye ilerlediler. Bir noktada, Yalu Nehri'ne ve ötesine dek yürütmeye hazırmış gibi göründü. Mac Arthur bunu yapmadan önce, Çin hükümeti asker yolladı ve geri püskürttü. Bu noktada Mac Arthur nükleer silah kullanmak istedi. Ne oldu? Birleşik Devletler Başkanı onu görevden aldı. Mac Arthur Birleşik Devletlerde çok popüler bir adamdı, bu yüzden bunu yapmak siyaseten zor bir karardı. Ancak bu, Yalta'da yapılan anlaşmanın bir parçasıydı -ABD bunun için Sovyetler Birliği ile savaşa girme riskini almadı. Peki, Kore savaşı nerede sona erdi? Tam olarak başladığı yerde. Sınır çizgisi savaştan önce neresi ise tam olarak orası kaldı.

Asya'daki sonraki dikkate değer gelişme Vietnam'dı. Japonya İkinci Dünya Savaşı sırasında Vietnam'ı işgal etmişti. Ho Şi Min ve Viet Min Japonya'ya karşı önemli bir siyasi gerilla hareketi yürüttüler. Savaşın sonunda, maksimum tam bağımsızlıkla minimum otonomi arayışı ile halen yasal olarak kolonyal güç olan Fransa'yla masaya oturmak istediler. Fransızlar, kolonyal egemenliği yeniden elde etmek niyetiyle, bunu reddetti. Böylelikle Fransızlar ile Viet Min arasında savaş patlak verdi. Fransızlar savaşta başarılı olamadılar ve Dien Bien Phu'da kesin bir mağlubiyete uğradılar.

Ardından Cenevre'de durumu yatıştırmak için çok devletli bir toplantı yapıldı. Birleşik Devletler Cenevre'ye gitme konusunda çok isteksizdi. O zaman Pierre Mendes France liderliğindeki Fransız hükümeti, Fransız askerlerini geri çekmek istedi. Böz-

lelikle Cenevre konferansı, Vietnam'ı kuzey ve güney olarak ikiye böldü ve yeni bir sınır yarattı. Birleşik Devletler anlaşmayı imzalamayı reddetti.

Düzenlemenin bir bölümü, Vietnam çapında serbest seçimlerin yapılmasıydı ve ABD Güney Vietnam hükümetinin destekçilerinin seçimi kaybedeceklerinden korktu. Savaş tekrar başladı ve Viet Min'le savaşıyan Fransızların yerini ABD askerleri aldı. Sovyetler Birliği asker yolladı mı? Hayır. Mühimmat desteği ile askeri yardımda bulundu mu? Evet, çünkü Vietnamlılar Soğuk Savaş retoriklerini Sovyetler Birliği'ni buna zorlayacak şekilde kullandılar. Ancak Sovyet yardımları çok sınırlıydı.

ABD savaşta kesin bir yenilgiye uğradı. Bu çok önemli bir gelişmeydi. Devasa jeopolitik etkilere yol açtı. Birincisi, Birleşik Devletlere son derece pahalıya mal oldu. Ki sonuç olarak para sistemini değiştirmek zorunda kaldı. Siyasi olarak da son derece pahalıya patladı. İç politikada, ABD halkının büyük bir kesimi ABD politikalarına isyan etti. Güncel mağlubiyet ile ABD'deki yaygın muhalefetin birleşmesi, Vietnam sendromu dediğimiz sonuca yol açtı ve Güney Küre'deki savaşlara katılma konusunda Birleşik Devletlerde yaygın bir halk isteksizliği yarattı. ABD içindeki bu politik sorunla baş etmek için, hükümet zorunlu askerliği kaldırdı ancak bu elbette ki gelecekteki askeri olasılıkları engelliyordu.

Vietnam Savaşı'nda Sovyetler Birliği esas oyuncularından biri miydi? Hiç de değil. Birleşik Devletler öyle miydi? Sadece ikincil olarak. Bunların herhangi biri Sovyetler Birliği ile ABD arasında bir nükleer savaş riski yaratacak şekilde davrandı mı? Hayır.

Sonrasında ise 1980'lerde Sovyetlerin Afganistan'ı işgali vardı ki bu bir miktar Yalta'nın ihlali gibi görünüyordu. Ancak asla yalnızca dolaylı olarak müdahil olan Birleşik Devletler ile askeri bir cepheleşme şeklini almadı. Her durumda Sovyet işgali Sovyetler Birliği için, ABD'nin Vietnam'daki yenilgisine benzeyen tam bir felaket oldu ve en sonunda Sovyetler geri çekildi.

Küba vakası da bir benzeridir. Fidel Castro, Batista rejimini destekleyen Küba Komünist Partisi ile siyasi olarak tam bir uzlaşmazlık içinde olan bir gerilla hareketinin lideri olarak iktidara geldi. Castro, rejimini devirmek isteyen ABD hükümeti ile çok büyük zorluklar yaşadı. Bu nedenle Castro yaşamı boyunca bir komünist olduğunu açıkladı. Bu, öğrenci-Marksist anlamında, belki de doğrudu ancak partinin bir üyesi değildi. Daha sonra Küba Komünist Partisi'ni Fidelciler ele geçirdi ve bu Sovyetler Birliği'ni, Soğuk Savaş mantığıyla, Küba rejimini bir ABD işgaline karşı savunmaya zorladı. Küba Füze Krizi ortaya çıktığında, ABD Küba'ya asker göndermedi, ABD ve Sovyetler Birliği de facto bir ateştekte anlaştılar ve askeri çatışmayı engellediler.

Böylelikle, Çinliler, Vietnamlılar ve Kübalıların tümü, statüko da arzu ettikleri değişimleri elde etmek için Sovyetler Birliği'ni kullanmış oldu. Ancak bu durum karşılıklı değildi. Çinlileri, Vietnamlıları veya Kübalıları kullanan Sovyetler Birliği değildi. Hatta Sovyetler Birliği isteksiz bir müttefikti.

Şimdi de 1989-1991 Avrupa'sında yaşananlara bir bakalım. Soğuk Savaş anlatısına göre, dünya iki kutuplu bir durumdan Birleşik Devletlerin ilk kez sorgulanmayan bir süper güç haline geldiği tek kutupluya geçmişti. Karşı anlatıya göre ise, olanlar epey bir farklıydı.

Sovyetler Birliği'nin yıkılması, ABD'nin bakış açısına göre, kesin bir jeopolitik yıkımdı, çünkü iki şeyi devre dışı bıraktı. ABD'nin müttefiklerine ve komünist olmayan dünyanın geri kalanına, Sovyetler Birliği denilen bir düşmana karşı cephe oluşturmak amacıyla Birleşik Devletlerin siyasi önderliğini izlemeleri gerektiğini dayatmak için kullandığı Soğuk Savaş argümanlarını geçersizleştiriyordu. İkincisi, bu durum, Sovyetler Birliği'nin az ya da çok kendi tarafında olanları, ABD ile Sovyetler Birliği arasında askeri bir çatışmaya yol açma olasılığı olan eylemlere girişmekten alıkoyması durumunu ortadan kaldırdı.

Saddam Hüseyin'in, Kuveyt'i, tam

da Sovyetler Birliği çöktüğü için işgal etmeye kalkışabildiğini öne sürüyorum. Bunu beş yıl önce yapmaya asla cesaret edemezdi. Çünkü Sovyetler Birliği bunun Birleşik Devletler ile Sovyetler Birliği arasında bir nükleer savaşa yol açacağını söyler ve izin vermezdi. Saddam Hüseyin'in ipini salan, Sovyetlerin yıkılmasıydı.

Soğuk Savaş'a bir anlatı olarak bakıldığında, gerçekliği açıklama konusunda başarısız olduğunu düşünüyorum. Bence olan şey daha çok, Birleşik Devletlerin, dünyada denk bir askeri yapıya sahip tek ülke olan Sovyetler Birliği ile egemenliği koruma ve sağlama alma konusunda bir anlaşma yapma girişimi idi. Anlaşma bir statüko anlaşmasıydı. Ancak taraflardan hiçbirisi uzun vadede bunu geçerli kılmayı başaramadı. Sovyetler Birliği'nin yavaş yavaş yıkılışı, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 1956'daki kongresiyle ve 1960'ta Çin'le yolları ayırmasıyla başladı. O noktadan sonra Sovyetler Birliği giderek daha da zayıfladı. Aynı şey, Batı Avrupa'nın 1970'lerden itibaren kendisini özgürleştirmeye başlamasıyla birlikte, ABD için de söz konusuydu. Batı Avrupalılar artık uydu muamelesi görmek istemiyorlardı ve ABD bir dizi ödün vermeye zorlandı. Bu süreci Sovyetler Birliği'nin yıkılması kadar hızlandıran bir şey yok. Aslında, onu daha da hızlandıran bir şey daha var ve bu da George W. Bush'un, devasa bir geri tepmeye yol açarak ABD'nin baş aşağı düşüşünü hızlandıran, tek taraflı maço militarizm ile ABD hegemonyasını yeniden tesis etme girişimiydi.

Her birinin izlediği politikaların yanı sıra, Birleşik Devletler ile Sovyetler Birliği'nin Asya'daki ilişkileri de Avrupa'daki ilişkilerinden son derece farklıydı. Asya'da bir Soğuk Savaş'tan bahsetmek pek de faydalı değil.

*wordpress.com/tag/immanuel-wallerstein/

What Cold War In Asia? An Interpretative Essay -I-

Immanuel Wallerstein*

The phrase “the Cold War” refers to a narrative that was intended to and is supposed to summarize how we are to understand a geopolitical reality over the period of time running approximately from 1945 to 1991. This narrative is today very widely accepted. It originated with political leaders. It was adopted by scholars. And it was intended to influence the thinking of everyone else. It has been the dominant narrative, although there have been some dissenters.

In this essay I would like to review this narrative and what it is supposed to tell us. It tells us that the Second World War was a war that was started by Germany and Japan as aggressor nations that sought to conquer other nations. They did fairly well at first, but then resistance to them grew stronger. In 1941, both the Soviet Union and the United States entered the war against Germany, and the coalition took on the name of the United Nations. The three countries in this alliance that were most significant militarily were the United States, Great Britain and the Soviet Union. They were called the “Big Three,” and together they won the Second World War.

During the Second World War, the United Nations did not have a single unified military structure. Rather, there was on the western and southern fronts a joint military structure of the United States and Great Britain, in which a number of other countries joined, while on the eastern front there was a separate Soviet military structure. In order to work together, the leaders of the “Big Three”—Roosevelt, Churchill and Stalin—met several times to coordinate the conduct of the war and to discuss post-war arrangements.

Perhaps the most famous meeting was the one that occurred just before the end of the Second World War, in February 1945, at Yalta. The three

countries made, in effect, a kind of deal that involved a division of the postwar world into two spheres of influence. In Europe, the line of division was specific and was drawn across the middle of Germany. At the end of the war, the Soviet Union’s sphere covered approximately one-third of the world, running from the Oder-Neisse line in Germany to the northern half of Korea. The American sphere covered the other two-thirds of the world. The Big Three were supposed to cooperate in the new institutions that were being established—the United Nations as the overall world political structure, the so-called Bretton Woods financial institutions (which were eventually called the International Monetary Fund and the World Bank) and a series of other specialized agencies.

According to the narrative, this agreement, in the views of the participants, quickly became less amicable. Each side accused the other almost immediately of bad faith. As a result, there began a conflict which we call the Cold War. The Cold War was more or less officially launched in a speech given by Winston Churchill in Fulton, Missouri in 1946. He chose Missouri because it was the home state of Roosevelt’s successor, President Truman. In this speech, Churchill said that an Iron Curtain had descended over Europe, “from Stettin in the Baltic to Trieste in the Adriatic.”

This conflict was defined in the West as a struggle between the “free world” and the “totalitarian world.” George Kennan wrote a famous article in 1947 calling for the “containment” of the Soviet Union. John Foster Dulles subsequently argued that containment was not enough. He called for the “rollback” of the Soviet Union. The Soviet Union had its own language to describe the Cold War. It saw it as a struggle between the bourgeois or capitalist world and the socialist world.

What was common to both discourses was the argument that there was an irreconcilable ideological gulf between the two camps, and that it was incumbent on everyone to choose sides. In Dulles’s language, “neutralism was immoral.” According to the narrative, each side then began to build appropriate institutions to carry out this struggle. There were military institutions.

On the Western side there was the North Atlantic Treaty Organization (NATO) and in Asia, the US-Japan Defense Organization and the Southeast Asia Treaty Organization. Australia, New Zealand and the United States were joined together in ANZUS. There was an attempt to establish a parallel institution in the Middle East, but it failed and the US made do with a de facto alliance with Israel.

The Soviet Union established its own military structures—the Warsaw pact in Europe and a treaty with the People’s Republic of China (PRC), which was a kind of equivalent of the US-Japan defense pact. What cold war in Asia? an interpretative essay 17 Since the United States and the Soviet Union after 1949 both had nuclear weapons, these institutions faced each other in what was called a “balance of terror.” This phrase refers to the presumption that neither side would be the first to launch nuclear weapons, because a response was certain, and the damage to both sides would be too dangerously high.

Besides military structures, economic institutions were also established. On the US side there was the Marshall Plan. Later, a whole series of economic institutions was created in Western Europe, which ultimately led to the European Union of today. On the Soviet side there was the Comecon, which was supposed to be a kind of counterpart to the Western institutions. In Asia there were less formal institutions, but there

was a good deal of US economic assistance of various kinds to Japan, Taiwan and South Korea in particular.

According to the narrative, this situation continued for some time with ups and downs. At some point in time it became less intense, during a period that was called *détente*, but then tension became more serious again. In the 1980s, Reagan became the President of the US, calling the Soviet Union an “evil empire.” In 1985, Mikhail Gorbachev became the leader of the Soviet Union. He tried to reform the Soviet structure with *perestroika* and *glasnost*.

One outcome of all of this was a series of largely bloodless revolts in 1989 in the erstwhile Soviet satellites in east-central Europe, and finally in 1991 came the collapse of the Soviet Union. So, in this narrative, we say that in 1991 the US won the Cold War. It was the end of a bipolar situation; we had entered into a unipolar world. The US had now become the “indispensable nation,” in the language of Madeleine Albright. Some even dared to suggest that this was the “end of history.” But this view didn’t last too long because it didn’t conform to reality.

Throughout this narrative, there is one underlying assumption: that anything important that happened in all those years was initiated either by the US or by the Soviet Union. So if one wanted to explain what was going on anywhere at all, one had to look at what the US and/or the Soviet Union were doing and why they were presumed to be doing it. Once one knew that, one could explain why X or Y or Z had happened.

This narrative is in my view largely a fantasy. There exists an alternative or counter-narrative, though it was never as widespread as the narrative of the Cold War. When, after independence, India proclaimed itself neutral in the Cold War and began to vote in the United Nations in ways that reflected this position, its policy was based on this alternative narrative. This other narrative denied the basic premise of the Cold War narrative, namely that there were only two sides, and that every country was either on one side or the other.

The proponents of this alternative narrative began to construct various

institutional structures. In 1955, the Bandung Conference gathered the independent states of Asia and Africa. It was convened by five South Asian nations—India, Pakistan, Sri Lanka, Burma and Indonesia. It is well known that the People’s Republic of China was invited and came to that meeting, and played a very important role at it. It is less well remembered that the Soviet Union formally requested of the organizers that they invite the Central Asian republics of the Soviet Union on the grounds that they too were independent states of Asia, but the organizers refused.

Shortly thereafter the prime ministers of Yugoslavia, Egypt and India met and decided to convene a meeting of “non-aligned” nations. There came to be various other institutions as well—a tricontinental structure (of Asia, Africa and Latin America), originally convened by Cuba, and several non-governmental structures comprised of so-called Third World countries.

All these structures were based on a rejection of the validity of a bipolar division of the world. In 1968, there occurred what I think of as a world revolution. It was a world revolution in the sense that it occurred virtually everywhere. I myself was at Columbia University at that time and witnessed it there. It occurred throughout the pan-European world, in many parts of the so-called socialist bloc, and throughout the Third World. The year 1968 is useful as a symbol but the events actually occurred over a longer period, roughly 1966–1970.

I consider the Cultural Revolution in China to be part of this world revolution of 1968. At that time the Chinese put forward a third geopolitical narrative. They asserted that the world was divided between the two superpowers and everybody else. That is, rather than being divided between the US bloc and the Soviet bloc, or between the North and the South, the world was divided between the US and the Soviet Union on one side and everybody else on the other side. As Rothwell and Johansson show in their chapters of this volume, this narrative took root in such surprising places as Latin America and Sweden. For a time, this third what cold war in Asia? an interpretative essay 19 narrative had wide acceptance, especially among those who participated in

the various movements that were part of the world revolution of 1968. To be sure, the exact terminology varied a bit in different parts of the world. The basic idea, however, of those that accepted this third narrative was that the US was a hegemonic imperialist power—this was the era of the Vietnam war—and that the Soviet Union was collusive with the US as a hegemonic imperialist power.

This third narrative—a division between the two superpowers and everyone else—did not survive the 1970s. But the second narrative, that of a North-South division, continued to gain adherents. I believe that it provides a better intellectual framework to understand what went on between 1945 and 1991 than the more dominant narrative of the Cold War. Far from the United States and Soviet Union being the primary agents of almost everything, everywhere, such that one could explain almost anything that went on as result of Soviet or American wishes, the reality was almost the opposite.

The Soviet Union and the US had made an arrangement at Yalta which was a status quo arrangement. But they ran into constant problems in enforcing the status quo all over the world. What happened is that many countries and movements that rebelled against the status quo used the language of the Cold War to force the US or the Soviet Union to support them in what they were doing. The so-called Cold War ended, according to all accounts, in 1991. But it didn’t “end” in the same way everywhere. In Europe, all the so-called communist states collapsed. However, in the three principal communist states in Asia—the People’s Republic of China, the Democratic People’s Republic of Korea and Vietnam—the communist parties remain in power, even if the economic policies of at least two of the three have changed radically. (In Cuba as well, the Communist Party of Cuba remains in power.) Why this difference with the European states?

There is a second difference between Europe and Asia. The cold war was “cold” in Europe, but it was quite “hot” in Asia. Why? I don’t think that was accidental. First of all, what we mean when we say that it was a “cold” war is that neither the US nor the Soviet

Union used its military in combat against the other at any time. That is of course true. One would be hard-pressed to think of a moment in which there was actually an exchange of shooting between the US and the Soviet Union. If the Yalta agreement was an agreement that there would be no shooting, that neither side would attempt to change the frontiers 20 immanuel wallerstein that were established in 1945, then in this sense the Yalta agreement was a great success. It achieved its primary objective. But it achieved it primarily in Europe.

Let me review the history. There were of course repeated political “crises” in Europe. The first was the Berlin crisis, which derived from the complicated boundaries in Germany, such that the city of Berlin was surrounded by the Russian zone of East Germany. The Western powers sent supplies to their occupation zones in West Berlin by land transport across the Soviet zone. In 1948, the Soviet Union closed the land route, which effectively meant that the western (US, British and French) sectors of Berlin were blockaded. The US decided to fly in planes to feed and otherwise resupply the people of its Berlin zones. The reason the Soviets did not shoot down those planes as they traversed East Germany without authorization, which of course they could have done, was because of the key rule of Yalta: that there would be no shooting. Eventually, the Soviet Union lifted the land blockade, and the world was back to status quo ante.

The first of the uprisings in Eastern Europe took place in 1953 in the Soviet sector of Berlin. This was a popular rebellion against communism. Did the West come in to support the rebels? They uttered not a word, not a sound. In 1956, there were more serious uprisings in Poland and in Hungary. These were suppressed brutally by the Russians. Did the West do anything about it? There were broadcasts on the Voice of America and reports about what was going on in Hungary.

But were troops sent in? No. In 1968, there was a further series of uprisings in Poland and Czechoslovakia. Again the Soviet Union sent in troops to Czechoslovakia to put down this uprising. Did the US do anything about

it? Absolutely nothing. 1980 saw the Solidarity Movement in Poland. This movement evolved and gained strength for over a year. At one point, the Soviet Union threatened to send in troops again. But the Polish communist Prime Minister, General Jaruzelski, told the Soviets that they did not have to send in troops, because he would handle it internally. He did. Did the US do anything? Absolutely nothing.

The Cold War was cold in Europe because the US and the Soviet Union had an agreement that it would be a cold war, that neither side would do anything to change boundaries. The one attempt to change the boundaries was when the Greek Communist Party resumed the Greek Civil War in 1946. The Greek communists were at one point winning, and might have come to power. They did not do so because what cold war in Asia? an interpretative essay 21 the Soviet Union, in accord with the agreement made in Yalta, pulled the plug on them and refused to support them. The Soviet Union cut off their supplies and the Greek Civil War came to an end in 1949.

This is what happened in Europe. Yalta was an agreement primarily about Europe. It was a little vague at the time of Yalta what the agreement implied for Asia. The first problem was China. When the Second World War came to an end, the civil war between the Chinese Communist Party (CCP) and the Kuomintang (KMT) resumed. It had been partially suspended during the war with the Japanese, but after the defeat of Japan it began again. The Chinese Communist Party was doing well in 1945 and seemed to think that they should continue to do well. But Stalin strongly recommended to Mao Zedong that the CCP not march on Shanghai. Rather, he suggested that the CCP make some kind of deal with the Kuomintang, to split power in some way.

This was Stalin’s attempt to enforce a version of the Yalta arrangement on China. Mao Zedong decided to ignore him. The hot war in China continued because the Chinese decided not to pay any attention to the wishes of the Soviet Union. The Kuomintang was pushed out of the mainland. It is an accident of geography that there happens to be an island that is part of China called

Taiwan. The Chinese army was not strong enough in 1949 to conquer Taiwan. Had Taiwan been part of the mainland, today it would undoubtedly be a part of the PRC just like the rest of China. But at that time, the US stepped in and proclaimed the Taiwan Strait the new boundary line.

They insisted that neither side could cross this new boundary, seeking thereby to freeze the situation. It was not, however, the initiative of either the US or the Soviet Union that had led to the hot war that culminated in the establishment of the People’s Republic of China in 1949. The CCP had called the shots.

The next hot war that occurred was in Korea. There is a lot of debate among scholars as to what actually happened in 1950 and who started what. One thing that I don’t think happened is that Stalin got on the telephone in the Kremlin and told Kim Il Sung to invade South Korea. While there may be debate about who took the first step, we are clear about what happened militarily. North Korea sent troops into South Korea, where they did quite well. Then General MacArthur was able to turn the tide, push back the North Koreans, and march north. At one point, he seemed ready to march all the way to the Yalu River and beyond. Before MacArthur was able to do this, the Chinese government sent in troops and pushed back. MacArthur wanted to use nuclear weapons at that point. What happened? The President of the United States fired him. MacArthur was a very popular man within the United States, so this was politically very difficult to do. But it was part of the agreement that had been made at Yalta—the US felt it couldn’t risk going to war with the Soviet Union over this. So where did the Korean War end? It ended just where it began. The boundary line was kept exactly where it had been before the war.

The next development of great significance in Asia was Vietnam. The Japanese had occupied Vietnam during the Second World War. Ho Chi Minh and the Viet Minh had led an important political guerrilla movement against the Japanese. At the end of the war, they wanted to negotiate with France (still juridically the colonial po-

wer), seeking at a minimum autonomy and at a maximum full independence. The French, intent on restoring colonial rule, refused. So war broke out between the French and the Viet Minh. The French did not do well in that war and ultimately were defeated at Dien Bien Phu. A multi-state meeting was then convened in Geneva to settle the situation. The United States was very reluctant to go to Geneva. The French Government was at that point led by Pierre Mendès-France and he wanted to withdraw French troops, so the Geneva conferees partitioned Vietnam into north and south, creating a new line. The United States refused to sign the agreement. Part of the arrangement was that free elections throughout Vietnam would be scheduled, and the US feared that the supporters of the South Vietnamese government would lose those elections. The war resumed and US troops replaced the French in fighting the Viet Minh. Did the Soviet Union send in troops? No. They did not. Did they help militarily with supplies? Yes, because the Vietnamese made use of the fact that Cold War rhetoric required the Soviet Union to do so. But Soviet aid was very limited.

Ultimately the US lost that war. This was very important. It had an enormous geopolitical impact. First of all, it was hugely expensive for the United States, which was forced to change its monetary system as a result. It was also extremely expensive politically. Internally, a large segment of the US population rebelled against US policy. The combination of actual defeat and widespread dissent in the US led to what we call the Vietnam syndrome—a popular reluctance in the United States to engage in wars in the global South. To deal with this political problem within the US, the government eliminated the draft, but this of course put a crimp in future military possibilities. What cold war in Asia? an interpretative essay 23 In the Vietnam War, was the Soviet Union a prime mover? Not at all. Was the United States a prime mover? Only secondarily. Did either move in such a way that there was a risk of nuclear war between the Soviet Union and the US? No. There was in the 1980s the Soviet incursion into Afghanistan, which seemed to violate the spirit of Yalta. But it

never involved a direct military confrontation with the United States, which participated only through proxies. In any case, the Soviet incursion turned out to be a disaster for the Soviet Union, akin to the defeat of the US in Vietnam, and eventually the Soviets withdrew, ending up at the frontiers from which they started.

The case of Cuba is similar. Fidel Castro came to power as the leader of a guerrilla movement that was in total political disagreement with the Cuban Communist Party, which had been supporting the Batista regime. Castro nonetheless ran into great difficulty with the US government, which sought to overthrow his regime. So Castro announced that he had been a communist all his life. This was perhaps true in some student-Marxist sense, but he was not a member of the party. The Fidelistas then took over the Cuban Communist Party, and this forced the Soviet Union, in the logic of the Cold War, to defend the Cuban regime against any US invasion. When the Cuban Missile Crisis occurred, the US did not send troops to Cuba. Rather, the US and the Soviet Union negotiated a de facto truce, thereby avoiding military conflict.

Thus the Chinese and the Vietnamese and the Cubans all used the Soviet Union to achieve the political changes to the status quo which they desired. It was not the other way round. It was not the Soviet Union that used the Chinese, the Vietnamese or the Cubans. Indeed, the Soviet Union was the reluctant ally. Let us now look at the events of 1989-1991 in Europe. According to the Cold War narrative, the world moved from a bipolar situation to a unipolar one, in which the United States was for the first time the unquestioned supreme power. According to the counter-narrative, things look quite different.

The collapse of the Soviet Union was, from the US point of view, an absolute geopolitical catastrophe, because it eliminated two things. It eliminated the Cold War arguments that the US had used to insist that its immediate allies and the rest of the non-communist world follow the political

lead of the United States, because they were arrayed against an enemy called the Soviet Union. Secondly, it eliminated the role of the Soviet Union in retraining people who were more or less on its side from engaging in actions that might possibly lead to military confrontation between the US and the Soviet Union. I would argue that Saddam Hussein dared to invade Kuwait precisely because the Soviet Union was collapsing. He would never have dared to do it five years earlier, because the Soviet Union would have said that this would cause a nuclear war between the United States and the Soviet Union, and the Soviet Union could not permit that. It was the collapse of the Soviet Union that lifted the constraints on Saddam Hussein.

If you look at the Cold War as a narrative, I think it fails as an explanation of reality. I think what was going on was rather an attempt by the United States to maintain and ensure its hegemony by making a deal with the only other country in the world that had a comparable military structure, the Soviet Union. The deal was a status quo deal. But neither side was able to enforce it in the long run. The slow collapse of the Soviet Union began with the 1956 Congress of the Communist Party of the Soviet Union, and the split with China in 1960. From that point on the Soviet Union grew weaker and weaker. The same thing was happening to the US, as Western Europe began to liberate itself beginning in the 1970s. The Western Europeans no longer wished to be treated as satellites and the US was forced to make a series of concessions. Nothing accelerated that process more than the collapse of the Soviet Union. Actually, there was one thing that accelerated it still more, and that was the attempt by George W. Bush to restore US hegemony through unilateral macho militarism, which backfired enormously and accelerated US decline precipitously. The relations of the United States and the Soviet Union in Asia, as well as the policies each pursued, were quite different from their relations and their policies in Europe. It is probably not very useful to speak of the Cold War in Asia.

[*wordpress.com/tag/immanuel-wallerstein/](http://wordpress.com/tag/immanuel-wallerstein/)

Was Ist Der Kalte Krieg In Asien? Ein Versuch, Interpretation -I-

Immanuel Wallerstein*

Der "Kalte Krieg" und der Erklärung ist eine Erzählung, in dem man die Zusammenfassung erreicht, was die Realität der Geopolitik zwischen 1945 und 1991 verstanden worden ist. Die Entstehung ertägt auf die politischen Führer. Wurde auch durch die Akademiker angenommen.

Und soll auch die alle anderen Ideen zu beeinträchtigen. Obwohl sie Gegner hatten, wurde eine herrschenden Erzählung herausgekommen. In diesem Versuch möchte ich untersuchen, was er uns erzählen will und was er über diese Erzählung erklärte. Diese Erzählung will uns zeigen, dass der zweite Weltkrieg mit Deutschland und Japan gestarte, dass sie die aggressive Nation seien und die andere Nationen Offensive zu erobern gerichten.

Die Deutschen und Japaner waren als erstes sehr erfolgreich, aber nachdem wuchs die gegenüber Widerstand. Im Jahre 1941, die Sowjetunion erklärte den Krieg gegen Deutschland und den Vereinigten Staaten und die

Koalition nahm den Namen der Vereinten Nationen. Die Vereinigten Staaten, die Großbritannien und der Sowjetunion waren in dieser Allianz die als militärisches Bündnis, die bestimmten Drei-Länder. Man hat diese die drei Grossen benannt und sie hatten alle zusammen den zweiten Weltkrieg gewonnen. Während des Zweiten Weltkriegs hatten die vereinten Nationen bisher keine einheitlichen militärischen Struktur.

Es gab eine andere gemeinsame militärische Struktur bei den USA und Großbritannien im Westen und Süden Fassaden und auch bei den anderen Ländern, die von einer Reihe eingetraten waren. Im Gegenteil gab es bei den Ostfassaden eine andere sowjetische militärische Struktur Roosevelt, Churchill und Stalin, die drei Grossen trafen sich mehrmals um den Krieg zu koordinieren und nach dem Krieg die Vereinbarungen auszuhandeln.

Die wichtigsten Versammlungen waren vielleicht vor der zweiten Weltkriegsendung im Februar 1945 in Yalta

realisiert. Die drei Nationen hatten eine Vereinbarung getroffen, dass der Nachkriegswelt in zwei Einflussbereiche sich getrennt hatten. Dieser Netz war in Europa sehr deutlich und ging durch Deutschland entlang. Nachdem Krieg entdeckten die vereinigten Sowjetionen fast ein Drittel von der Welt und ging von da durch der Oder-Neisse bis zur die Hälfte im Norden der Korea entlang. Die amerikanische Seite entdeckte die zwei Drittel der Welt.

Die drei Grossen, erneuerten Firmen die vereinigten Staaten als der generelle Welt politische Struktur, deren Namen Bretton Woods, die finanzielle Firmen (Schließlich nahm den Namen des Internationalen Währungsfonds und der Weltbank) und jene sachverständige Stellen - wollten zusammenarbeiten.

[*wordpress.com/tag/immanuel-wallerstein/](http://wordpress.com/tag/immanuel-wallerstein/)

Mehmet Âkif Ersoy'un İslâmcılık Fikri Ve Üstadları

Mesut MEZKİT (mmezkit@hotmail.com / mesutmezkit@gmail.com)

Özet

Bu makalede, millî şairimiz Mehmet Akif ERSOY'un düşünce yapısı ele alınacaktır. Özellikle İslam Dünyası'nın Batı karşısında geri kalma sebepleri üzerindeki fikirleri konu edilecektir. Batıyla mücadelenin yollarını gösteren Mehmet Akif ERSOY'un İslamcılık düşüncesini etkileyen son dönem İslamcı aydınlar ile arasındaki ilişkiler üzerinde durulacaktır. Reformcu bir anlayışa sahip Ersoy'un Batıyla başa çıkmanın nasıl olacağını; Batı gibi ilim ve fende gelişmenin İslam coğrafyasında mümkün olup olmadığı tartışılacaktır.

Millî şairimiz Mehmet Âkif Ersoy, "Allah(c.c.) bu millete bir daha İstiklâl Marşı yazdırmamın" dediği Millî marşımızda "tek dişi kalmış canavar" diye vasıflandırdığı Batı ile başa çıkmanın, Garba mukavemetin; ancak, yeniden ayağa kalkmakla başarabileceğini düşünmüştür. Bununla fikrî sahada olduğu gibi, aynı zamanda bilfiil içinde bulunarak, mücadelesini ve mücadelesini sürdürmüştür. Devlet için hafiyelik yapmış, çeşitli badireler atlatmış; velâkin, davasından vazgeçmemiştir. Müslümanların pısrıklığından, Batı karşısında İslâm dünyasının içine düştüğü çıkmazdan, ancak tecdit ile (yenilenme) mümkün olabileceği fikrini müdafaa etmiştir. Zamanında öne çıkan İslâmî münevverlerle münasebet kurmuş, onlar için yapılan tenkitleri de iftira olarak nitelendirmiştir. Bunun için Sırat-ı Müstakîm'de yazılar neşretmiştir. Biz, burada Millî şairimizin savunduğu ve uğrunda mücadele ettiği İslâmcılık fikirlerini tetkik edeceğiz. Kendisine tesir eden asrının meşhur İslâmcıların fikirlerini tahlile tâbi tutarak; Mehmet Akif Ersoy'un son ana kadar iyi niyetle yürüttüğü mücadeleye bir nebze olsun katkı sağlamaya çalışacağız. İtham etmeden; fakat merhumu da tabulaştırmadan, onun fikir ve irşad mücadelesinde aykırı gelebilecek faaliyetlerine bugünden bakıldığında nasıl bir çelişkiye düştüğünü-birçoklarının düştüğü tabulaştırma batallığına saplanmadan- analiz etmeye gayret edeceğiz.

Mehmet Akif Ersoy, yaşadığı devirde geçerli pozitifizmin etkisindeki aydınların aksine inkişafın İslâm'dan uzaklaşarak değil; bilakis, O'nu hayatın merkezine yerleştirerek, tekâmülün mümkün olabileceğini söyler. O'na göre yapılan yanlışlık ise İslâm'da değil, Müslümanların hayat tarzlarındadır. İslâm'ın uygulamaya safhasında Müslümanların hatalı yaşayışlarındadır. İslâm'ı yeniden yorumlamanın ihtiyaç olduğunu ifade ederek; Batı'nın ilim ve fenninin alınmasını, tekniğinin tatbikatını savunur. Bunu için Kur'an-ı Kerim'in zamanın idrakine göre yorumlanmasını ister:

*"Doğrudan doğruya Kuran'dan alıp ilhamı
Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâm'ı
Kuru dava ile olmaz bu, fakat ilim ister;
Ben o kudrette adam görmüyorum, sen göster"* (Ersay:1998,339)

İslâm dünyasında, özellikle Osmanlı coğrafyasında bunu hayata geçirecek nitelikte İslâm âlimi de görmüyor. Merhum Âkif'in bu mısraları çok tartışılmıştır. Bununla, sahîh gelenekten uzaklaşıp, bir kısım ceditçilerin (yenilikçilerin) ve diğerlerinin müdafaa ettikleri "Kur'an İslâmı"

tahripkâr anlayışa karşılık gelmektedir.

Hatta merhum Ahmet Davudoğlu, şöyle der: "Evet, Mehmet Âkif bey merhum da sair reformcular gibi ilhamı doğrudan doğruya Kuran'dan almak istiyor. Yalnız hiçbir zaman mucizeleri inkâr etmek aklının ucundan bile geçirmemiştir. O, hiçbir zaman "Müslümanlık ve Kur'an, Peygamber (sav)'in eseridir." demek istememiştir. Onun istediği inkılâp, garbın sadece fennini, tekniğini almak ve Müslümanları, daldıkları derin gaflet uykusundan uyandıracak ilerlemeye sevk etmektir ki, dinde buna hiçbir mâni yoktur. Âkif'in asıl hatası niyetlerini anlamadan, onlara tâbi olmasındandır. Kuran'dan doğrudan doğruya hüküm çıkarmak ne demektir? Bunu kim yapabilir, düşünmemiştir? Hâlbuki önder reformcular bunu pekâlâ düşünmüş ve bu işi kendilerinin yapacağını anlatmak istemişlerdir..."

"Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâmı" cümlesi de hatadır. Çünkü "Asrın anlatışına göre fetva vermeliyiz" manasına gelir ki, hakikat bunun tersinedir. Yani Müslümanlık zamanın icabına uyacak değil, zamanın icabı daima Müslümanlığa uyacaktır. Zira Müslümanlık Allah'ın kanunudur. Onu zamanın icaplarına uydurmağa kalkarsak ortada Allah'ın dîni diye bir şey kalmaz" (Davutoğlu:1989,146-147)

Merhum, Müslümanların pısrıklığından dem vururken zamanın idaresine de zehir zemberek eleştiriler yöneltir (İslam adına hareket eden bir aydının İslam halifesine muhalif olması-hem de en muhaliflerinden-dikkat çekicidir). Meselâ şu İstibdat şiirinde olduğu gibi:

Yıkıldın, gittin amma ey mülevves devr-i istibdad,
Bırakın milletin kalbinde çıkmaz bir mülevves yâd!
Diyor ecdadımız makberlerinden: "Ey sefil ahfâd,
Niçin binlerce ma'sûm öldürülürken her gelen cellâd,
Hurûş etmezdi, mezbûhâne olsun, kimseden feryâd?

...
O birkaç hayme halkından cihangirâne bir devlet
Çıkarmış, bir zaman dünyâyı lerzan eylemiş millet;
Zaman gelsin de görsün böyle dünyâlar kadar zillet,
Otuz üç yıl devam etsin, başından gitmesin nakbet.
Bu bir ibrettir amma olmasaydık böyle biz ibret!

...
Emâ-peyma iken râyâtımız tuttun zelil ettin;
Mehâfir bekleyen âbâdan evlâdı hacîl ettin;
Ne âli kavm idik; hayfâ ki sen geldin sefil ettin;
Bütün ümmîd-i istikbâlî artık müstahîl ettin;

Rezil olduk... Sen ey kâbûs-i hûni, sen rezil ettin!
Hamîyet gamz eden bir pâk alın her kimde gördünse,
"Bu bir cânî!" dedin sürdün, ya mahkûm eyledin hapse.
Müvekkel eyleyip câsûsu her vicdana, her hisse,
Düşürdün milletin kahraman evlâdını ye'se...
Ne me'lunsun ki rahmetler okuttun r'uh-i İblis'e!
(Ersoy:1998,87)

Mehmet Akif Ersoy'un kastettiği padişahın II. Abdulhamid Han olduğu âşikârdır. Şiirden de anlaşılacağı üzere haddi aşan bir eleştiri söz konusudur.

Şimdi de Âkif Ersoy'un tabii olduğu ve onlar için müdafaa kaleme aldığı şiirine göz atalım:

"- Şimdi Âsım, edebiyatı bırak, bir tarafa;
Daha ciddi işimiz var, geçelim başka lafa.
Galiba söylediğim yoktu? Evet, hiç yoktu:
Mısır'ın en muhteşem Üstadı Muhammed Abdu,
Konuşurken neye dâirse Cemaleddin'le
Der ki tilmîzine Afgan'lı:

-Muhammed dinle!

İnkılab istiyorum, başka değil, hem çabucak.
Öne bizler düşüp İslâm'ı da kaldırmazsak,
Nazariyyat ile bir şeyler olur zannetme!..
O berâhini de artık yetişir, dinletme!
Çünkü muhtâc-ı tezahür değil, isti'dadın..."

"-Şüphe yok, hakk-ı semûhîleri var Üstadım...
Gidelim bir yere, hattâ şu bizim Sudan'a;
Yeni bir medrese tesis edelim Urban'a.
Daha üç beş de faziletli mücahid bulalım,
Nesli tehzib ile i'lâ ile meşgul olalım.
Çıkarıp gönderelim, hâsılı şeyhim, yer yer,
Oradan âlem-i İslâm'a Cemaleddinler"...
"İnkılap istiyorum, ben de, fakat Abdu gibi...
Yoksa ellerde kör âlet efeler tertîbi" (Ersoy:1998,357)

Mehmet Âkif Ersoy'un "üstadım" dediği kişilerin düşünce yapılarına, İslâm dünyasındaki yansımalarını tahlil ederek fikriyatını daha yakından tanımış oluruz.

Mehmet Âkif Ersoy, büyük hayranlık duyduğu Cemaleddin EFGÂNÎ ve Muhammed ABDUH'un fikirlerinin İslâm'ın ihyası için inkılâp mesabesinde olduğunu iddia eder. Müslümanlık, bu gibi İslâm âlimleri sayesinde yenden ayağa kalkacağını söyler. Merhumun, "üstadlarım" dediği Cemaleddin EFGÂNÎ ve Muhammed ABDUH hakkında neler yazmış ona bakalım. Zira merhum, bu iki kişiyi fikri saldırılara karşı bütün benliğini siper etmiş ve yazılar kaleme almıştır. Buraya nakledeceğimiz iktibas *Sırat-ı müstakim*'deki yazıların bir özetidir. Önce kendi kaleminde, üstadları hakkında malûmat verelim. Daha sonra da İslâm'da inkılâbın tek uygulayıcısı gözüyle baktığı bu kişilerin fikri yapısını ortaya koyalım.

"Doğunun yetiştirdiği fitratlardan en yükseği olmasa bile en yükseklerinden biri olduğu şüphe götürmeyen Cemaleddin Efgânî'ye dair birkaç söz söylemek istiyorum. İçimizde merhumu görmeyen yoksa da zannederim işitmeyen, bilmeyen yoktur(...) Benim yapmak istediğim, bir şey varsa o da hazretin pak hâtırasına sürülmek istenen bir lekeyi, bir bühthan pisliğini göstermek, onun mahiyetini, ne-

reden geldiğini tetkik etmektir. Cemaleddin'in matbu, gayri matbu birçok risaleleri, makaleleri, hitabeleri varsa da merhumun en büyük, en kalıcı eseri bence Mısır müftüsü Şeyh Muhammed Abdu'dur. Evet, Şinasi, millete en muazzam hizmetini Namık Kemal'i yetiştirmek suretiyle yerine getirdiği gibi, Cemaleddin de İslâm âlemine en kıymetli bir yadigar olarak merhum müftüyü bırakmıştır. Şeyh Muhammed Abdu ölmüş yüreklere gayret ruhu, şehamet ruhu üfleyen sihirli beyanı, o coşkun feyzi hangi kaynaktan alıyordu? Şüphesiz ki büyük üstadı Cemaleddin'in düşüncelerinden.

Cemaleddin'in İstanbul'a birinci geliş Âli Paşa'nın sadrazamlığına rastlamıştı. Merhum Efganlılara mahsus o sevimli kıyafet içinde olarak Paşa'nın meclisine girer (...) İstanbul'un bütün emirleri, vezirleri, büyükleri adetçe kıyafetçe, dilce kendilerine bigane gelmesi icap eden bu zatın ilmine, diyanetine, âlicenaplığına hayran olmuşlardı.

Aradan altı ay geçince Cemaleddin Meclis-i Maarif azalığına tayin edildi. Bu memuriyetinde maarifin yaygınlaştırılması için düşündüğü vasıtaları pervasızca söyledi ki arkadaşları bunun görüşüne iştirak etmiyordu. Zamanın şeyhülislamı bulunan zat Cemaleddin'in fikirlerini özel menfaatine aykırı gördüğü için fena halde kızıyor, zavallıyı gözden düşürmek için vesile arıyordu.

1287 Ramazanında idi ki Darülfünun müdürü Tahsin Efendi (Mösyö Tahsin) merhum Şeyh'ten fenlerin ve sanatların teşviki yolunda bir konuşma istemişti(...)Cemaleddin konuşma kürsüsüne çıkınca şeyhülislam olanca dikkatini konuşmanın içinde kötüye yorulmaya müsait bir iki cümleye hasretmişti(...)

Şeyhülislam, merhumdan intikam almak için "Cemaleddin nübüvvet bir nevi sanattır diyor" şayiasını çıkardı, bunu teyit için de "nübüvveti sanatlara dair verdiği bir nutuk zikretti" dedi. Daha sonra camilerdeki vaizlere Şeyh'in aleyhinde yürümelerini emretti. Zavallı Cemaleddin aleyhindeki sözlerin sırf bühthandan ibaret olduğunu hakikatin meydana çıkması için şeyhülislam ile muhakeme edilmesi lazım geleceğini söylediye de kimseye dinletemedi(...) Zavallı Cemaleddin her mânasıyla mazlum bir şekilde İstanbul'u terk ederek Mısır'a gitmeye mecbur oldu.

İşte merhumdan ne zaman bahsedilse "ilmine, faziletine, siyasetine söz yoksa da ne yazık ki mülhid (dinsiz) idi, nübüvvete inanmazdı" derler ki anlamadan, dinlemeden söylenen şu sözlerin nereden çıktığı görülüyor.

Geçen hafta merhum Cemaleddin Efgânî'ye dair birkaç söz söylemiştim. Maksadım o büyük adama isnat edilmek istenilen dinsizliğin pek yanlış bir tevcih olduğunu göstermek idi. Ne yazık ki bu sefer de "Cemaleddin mülhid değil, Vehhabi idi." iddiası ortaya sürülmeye başladı(...)

Bugün Mısır memleketinde İslâm'ın menfaatlerini müdafaa eden ne kadar hamiyetli kalem varsa hepsi Cemaleddin'in terbiyesi sayesinde yetişmiştir. Tevhid dünyasına binlerce muharrir el, binlerce mütefekkir dimağ hediye eden Cemaleddin Vehhabi olabilir mi?

Merhumu ne Afganistan'da, ne Hindistan'da, ne Avrupa'da, ne Osmanlı toprağında rahat bırakmadılar, hiçbir yerde oturtmadılar. O koca adam, hamiyetinin yüksek mak-

sadı uğrunda zamanın her türlü musibetlerine göğüs gerdi, başkalarının zorunlu olarak dayanamayacağı mahrumiyetlere, ümitsizliklere kendi tercihiyle katlandı. Kemal'in tabirine göre o yaşayan bir şehit idi: *Ne devlettir şehid-i zî-hayat olmak bu dünyada!*

Cemaleddin hakkında söylenen Vehhabilik Şeyh Muhammed Abdüh için de esirgenmiyor(...)

İşte bugün bir Cemaleddin'i, bir Muhammed Abdüh'ü yok İslâm dünyası hakikaten kimsesiz, cidden garip. Biz bu ümmetin büyüklerini rahmetle, hürmetle anmalıyız ki geriden gelenler aramızda tatlı bir hatıra bırakabilmek ümidinden mahrum kalarak mücadeleden vaz geçmesinler..." (Kara:2001,285-288)

Merhum M.Âkif Ersoy'un kendi kaleminden EFGÂNİ ve ABDÜH hakkındaki yazılarını aktardıktan sonra da bu kişilerin fikrî yapısına geçelim. Zira bizim asıl meselemiz, bu kişilerin düşünceleridir.

Efgâni, İslâm mütefekkeri olmaktan çok politikacı kimliği ile temayüz ediyor. Kendisinin nereli olduğu, şeceresi hakkında çeşitli rivayetler mevcuttur. Bu kişi için, Türk olduğundan tutunuz da, Hindli, Afganlı, İranlı... En kuvvetli olan ise İranlı Şii olduğudur (Hüseyn:1986,70). Fikirde kişinin nereli olduğuna bakılmaz. Düşüncesinin içeriği önemlidir. İfadeleriyle yaşadıkları; zâhirdeki (anlaşılan) fikri ile batındaki fikri (anlaşılması istenilen) ne kadar tekabül ediyor; mühim nokta burasıdır. Fikirlerine geçerek; bize burada dayanak teşkil edecek en önemli belge ise rahmetli Cemil Meriç'in Kasım 1972 tarihli Hareket dergisinde yayınladığı, (Davudoğlu:1989,58) Fransız felsefeci, M.RENAN'ın 29 Mart 1883 tarihinde verdiği bir konferanstaki sözlerinin neşredildiği Le Journal Des Débats mecmuasındaki yazıya gönderdiği takdir, iltifat ve aynı fikirleri paylaştıklarına dair olan yazısıdır. Mezkûr yazısında mâlum zat, şu fikirlerini dile getirir: Müslüman, Putperest, Hristiyan bütün milletlerin barbarlıktan, bu dini terbiye sayesinde bir medeniyete doğru gittikleri inkâr edilemez. İslâmiyet'in terakkiye mâni olduğunu, diğer muharref dinlerle bir farkının bulunmadığını dile getirir. Mösyö Renan'a şöyle der: "İslâm Dini'nin müdafaasını yapıyorum. Bu ümid gerçekleşmezse, barbarlık ve cehalet içinde mahvolurlar. Filhakika İslâm Dinî ilmî boğmağa ve terakkiyi durdurmaya gayret etmiştir." İslâm Dini, nerede yerleşmiş ise orada ilmi boğduğunu iddia ediyor. Din, insana iman ve itikadı zorla kabul ettirdiğini; felsefenin ise bu zorla kabulü ortadan kaldıracığı; felsefenin; yani akılcılığın hâkim olmasıyla dinin berheva olacağını, aydınlanma felsefesinin tahakkümü ile neticeleneceğini iddia ediyor.

"Müslümanlar, Müslümanlara dayanarak kalkınmazlar. Müslümanlığın zayıflaması sayesinde kalkınurlar. İslâm ülkelerindeki Rönesans İslâmiyet'ten kurtularak gerçekleşecektir; Hristiyan ülkelerde olduğu gibi. Şeyh Cemaleddin benim belli başlı tezlerime deliller getirmiştir." der Renan, Efgâni'nin, dinler tarihi konusunda derinleştikçe dinsizliğe ve âlemlerin ezeli olduğu yolundaki sapkın fikirlere yöneldiği, hava boşluğunda bulunan canlı varlıkların evrim neticesinde yer işgal ettiği; onun takipçilerinden Reşit Rıza'nın ifadesi ile "Onun gelişme ve ilerleme ifade eden sözleri Darwin'in sözlerine benzer" (Hüseyn:1986,78) gibi İslâm akaidine aykırı fikirleri, onun düşünce yapısının arka planı-

nı ele verir. Efgâni'nin etrafında hep Yahudi ve Hristiyan dinine mensup kişilerin pervane olduğu da gözden ırak edilmemelidir. En meşhur talebesi Abdüh'un ifadesine göre kurduğu teşkilâtlarda hep Yahudilerin bulunduğunu söyler (Hüseyn:1986,72) En çok merak edilen konunun da; dünyanın birçok yerini gezmesine rağmen, bu kadar masrafların nasıl üstesinden gelebildiğidir.

Cemaleddin EFGÂNİ, kime hizmet ettiğine ve yaptığı faaliyetlerdeki masrafların nasıl karşılandığına dair ipucu bakımından mosan olması iddiası ilginç bir ayrıntıdır. "Cemaleddin, Mısır'da ayrıca Fransız Doğu Locasına bağlı bir Mason Locası kurdu ve başbakan Riyaz Paşa'nın yardımı ile çok sayıda etkili kimseleri bu locaya üye yaptı. Cemaleddin'e aylık bağlatan ve onun her türlü ihtiyacını karşılayan Riyaz Paşa; Ona ayrıca Yahudi konutlardan olan Halil-i Han'ında özel bir yer hazırlatmıştı." (Hüseyn:1986,72) Onun Fransız locasına bağlı olduğuna delil olabilecek şu satırlar dikkat çekicidir: "Mahzuni Paşa, Hâtırat-ı Cemaleddin, s.41,50'deki 40-41 nolu resimli levhalara bakınız. Birinci levha Cemaleddin'in Mason locasına kendi eliyle el yazısıyla yazdığı giriş istek formundan ibarettir. Levhanın baş tarafında kendisini şöyle tanıtır: "Mısır Felsefe Mütterisi, Kâbil'i Cemaleddin, 37 yaşında..." ve altında tarih: 1292 Rebiu's-sânî 22 Perşembe. İkinci levha ise, Mısır Kâhire 7 Cenoye 1878/5878 tarih ve sayılı Doğu Yıldızı Locası'ndan gönderilen el yazısı bir cevap bu tarih masonların kullandığı Yahudi tarihidir. Cenoye ile Ocak mı kastediliyor Haziran mı bilmiyorum mektupta "İl, Cuma, saat gece 2" yazıyor. Demek bu saatte Afgâni locaya geliyor ve üyeliğe kabul edildikten sonra başkan seçiliyor." (Hüseyn 1986,76-77) Mason locasına üye olmak için kullandığı ifadeler ve verilen cevaplar da çok mühimdir. Der ki: "Ben İhvan-ı Sefa'dan rica eder: Hıllân-ı Vefadan, yani ayıp ve kusurlulardan masun olan mukaddes mason cemiyeti erbabından bu nezih topluluğa kabulüm ve bu şâyân-ı iftihar meclisinin sırasına dizilenlerin arasına katılmam suretiyle bana minnet ve buyurmalarını istida eylerim." Hörmetlerimle, Cemaleddin ve kabulüne binaen verilen kararın arkasından elbisesinde siyah, boyunbağı ve eldivenler beyaz olacaktır." (Davutoğlu:1989,69)

Efgâni'nin ne kadar İslâm için çalıştığını, reformcu mu, tecditçi mi, Renan'ın dediği gibi rasyonalist mi, Vahdet-i Vücutçu mu, seyyah mı, politikacı mı; Mehmet Âkif Ersoy'un ifadesiyle; "Şarkın yetiştirdiği fitratlardan en yükseklerden biri" mi hiç belli değil. Zikredildiği gibi bu kadar masrafı nasıl karşılıyordu? Bu kara delikler hep muamma. Ancak, şu kadar var ki; bu kişinin İslâm'a faydasına dair müşterek fikrin oluşmadığı bir hakikattir. Son bir alıntı daha yaparak Cemaleddin EFGÂNİ dosyasını sonuçlandıralım. Bura şâyânı dikkat bir husus var ki, zannederim meselenin de özü burasıdır. "Afgâni, İslâm'ın bir Luther'e ihtiyacı olduğunu, böyle bir reformla İslâm'ın yeniden medeniyet düzeyine çıkabileceğini savunur... Mason âleminde aktif bir rol oynar. Mehmet Emin Yurdakul gibi son dönem bazı Osmanlı entelektüellerinin mason olmasını sağlar... Osmanlı Devleti aleyhinde bazı siyasal projelerine dair istihbaratın padişaha ulaşması üzerine Sultan II. Abdulhamid tarafından İstanbul'a davet edilir. Davete icabet ederek İstanbul'a gelen Cemaleddin Efgâni, kendisine maaş bağlanarak Maçka'da bir köşkte göz hapsine alınır. Bir süre sonra ise dış çevrelerle özellikle yabancı çevrelerle ihtilatına, yazışmasına son veri-

lir. Hourani'nin deyiimiyle, mekânı kesin olarak belirlenemeyen uzak bir yerden gelip, bir meteor gibi bir ülkeden diğerine geçen Afgâni, 5 Şevval 1314/9 Mart 1897' de bu köşkte ölür. Maçka'da bugün Swiss Otel'in arkasında yer alan, daha çok Selânikli-Sebataycı cemaat mensuplarının gömülü olduğu Aşıklar Mezarlığı'na sade bir şekilde defnedilir. Yıllar sonra 1926'da Amerikalı zengin bir Yahudi iş adamı olan Charles Corain tarafından, Afgâni'ye süslü bir mezar yaptırılır. Bu mezarda Osmanlıca şu kitabeler mevcuttur: Baş Taşı: Büyük İslâm Âlimi Cemaleddin-i Afgâni burada yatıyor. Ruhuna Fatıha Doğduğu Tarih: 1254 Hicri 1838 Miladi / Öldüğü Tarih: 5 Şevval 1324/ 9 Mart 1897 Ayak Taşı: Bu Mezar Dünyanın Her Tarafında Müslümanların Samimi Dostu Olan Amerikalı Mister Charles Corain Tarafından Yaptırılmıştır. 1926 (Yüksel:2003,59)

Muhammed ABDUH, Mehmet Âkif Ersoy'un üzerine titredığı ve Efgâni'nin emaneti gözüyle baktığı bir kişidir. "Cemaleddin'in en önemli takipçisi Mısır Tantalı Muhammed Abduh oldu. 19. yüzyıl başlarında Şam'dan Tanta'ya yerleşmiş bir Kürt aileden gelen Muhammed Abduh, 1849 yılında buradaki bir köyde dünyaya geldi. Son derece dindar ve Şafii olan bu aile, tahsil için Abduh'u önce Tanta'da Ahmedî Camii'ne sonra da Ezher'e gönderdiler. Burada iyi bir tahsil gören Abduh, kelim, mantık ve tasavvuf dersleri vermeye başlar... Abduh, Efgâni Mısır'da bulunduğu sıralarda onunla tanışır. Kısa zamanda onun etkisine girer... Abduh İslâm'da geniş çaplı reform hareketini tasarlar. Cemaleddin Efgâni'nin Urvetu'l-Vuska'yı çıkarmasına yardım eder. İslâm'ın modern ve ilerlemeci bir sistemin ahlaki esaslarını oluşturabileceğini savunan Abduh, bunun için öncelikle taklit müessesesinin tamamen ortadan kaldırarak, (Yani Ehl-i Sünnet Mezheplerini-M.M.) içtihat müessesesine çağın ve ortak evrensel medeniyetin (Siyonizmin-Masonluğun-M.M.) gerekleri doğrultusunda yeniden işlerlik kazandırılmasını söylüyor. (Hüseyin:86,84) İngiliz Lord Cromer Abduh hakkında şöyle söyler: "Kuşkusuz İslâm reformist hareketin geleceği, Şeyh Muhammed Abduh'un çizdiği yolda ümit vaat ediyor. Ve o yolun yolcuları Avrupa'nın her türlü yardım ve teşviklerine layıktır." (Lord CROMER, 1905 senesinde hazırladığı Abduh hakkındaki raporları İngiliz hükûmetine sunuyordu. Bu hususun gözden kaçırılmaması icap ediyor.) Abduh'un belli başlı görüşlerini de şu şekilde hülâsa etmek mümkündür: "İslâm'da reform talebiyle hareket eden Şeyh, Masonluğun Ezher'e girmesinde çok büyük rol oynamıştır. His ve tecrübe ile anlaşılamayan melek, şeytan ve mucize gibi şeylerin birçoğunu kabul etmemektedir. Kelâm ilminde bahis mevzuu olan teselsülün butlanı meselesine muhaliftir. Bu onun en büyük hatalarındandır. Çünkü illetlerin teselsülü olmazsa Allah'ın varlığını isbat edecek bir delil kalmaz. Peygamberlerin târifinde ulamaya muhalefet etmiştir. Yani sıradan birisinin hususiyetleri gözüyle nebilik makamına bakmaktadır. Şeyh maddî mucizelere inanmadığı gibi Fil suresinde geçen kuşları sıvrisinek, attıkları taşları da mikrop diye tefsir etmiştir." (Davutoğlu:85) Abduh hakkında yazılmış küçük kıtbaslarla konumuza nihayet verelim.

Nehbâni el-Ukudu'l-lü'liyye'de şöyle der: "Şu delillere bakın ki, herhangi bir hükmün doğrudan doğruya Kur'an ve Sünnet'ten alınmasını istiyorlar (M. Âkif Ersoy'un etkilediği görüş, M.M.) Yani mutlak içtihat davasında bulunuyorlar. Oysa bunlar, büyük, küçük her türlü günahı işleyen,

cahil ve fasık kimselerdir. İslâm'ın Kelime-i Şahadet dışında diğer şartlarını yerine getirmezler. Namaz, oruç, hacc; üstüne üstlük mezhepleri red ederler." (Hüseyin:1986,105)

"Muhammed Abduh ve Efgâni'nin gerçek yüzünü görmek isteyenler, günlük gazetelere, periyodik dergilere ve Efgâni ve Abduh'un eleştirilmesine tahammül edemeyen ve bunları eleştirenlere karşı sert ve kötü biçimde taarruza geçen liberal yazarların kitaplarına baksınlar. Bu gazete, dergi ve kitapların bu konu dışında İslâmî hiçbir gayretlerinin olmadığını görecektir. İslâm Peygamberine ve onun sahabelerine dil uzatılınca hiçbir tepki göstermeyen bu gazete, dergi ve yazarları Efgâni ve Abduh'a yöneltilen eleştiriler karşısında kütkremiş aslan kesilmeleri ilginçtir." (Hüseyin:1986,91) (Türkiye'de de bundan farklı bir hâl yok!) Son olarak Osmanlı devleti Şeyhülislam'larından Mustafa Sabri Efendi'nin ifadelerine bakalım." Şeyh Muhammed Abduh hareketinin özü şunlardadır. Ezher'in dinî salahiyetini sarsmaya çalışmak, birçok Ezherli'yi dinsizliğe yaklaştırmaktı. Bu amaçlarında da hayli başarılı olmuşlardır. Ezher'i üstadı Efgâni aracılığı ile Masonluğa sokan ve talebesi Kasım Emin'e, Mısır'ın değişik yerlerine seferler düzenlettiren de Abduh'tur... Şeyh'in İslâm'a ve kendinden sonra yetişen eli kalem tutan İslâmî kültür çizgisinin dışındaki ilim adamlarına da zararı dokundu. Onu bu kitapta (Mevkfû'l-Aklî ve'l-İlmî ve'l-Âlimîn Rabbi'l-âlemîn ve İbâdilhi'l-Mürselin isimli eserinden bahsediyor) eleştirdiğim yanlış düşünceleri bir balon gibi şişirildi. Bu düşüncelerinden dolayı Abduh'a öyle ilmi pâyeler biçtiler ki, -bunda kuşkusuz Masonların desteği ve propaganda gücü yatmaktadır.- Doğru İslâm Dünyasının kulakları hâlâ çınlıyor. Bu durum, kısa zamanda parlamak ve şöhrete kavuşmak isteyen bir yığın genç, yaşlı ilim adamlarını, aykırı sözler sarf etmek suretiyle Avrupalı yazarlara yaklaşmaya ve böylelikle Masonluğu kabul ederek, isteklerine kavuşabilme sevdasına itti... Belki de Şeyh Muhammed Abduh ve üstadı Cemaleddin Efgâni, Luther ve Calvin'in Hristiyanlık için oynadığı rolü oynamak istiyorlardı... (Hüseyin:86,114-115)

Netice itibariyle; merhum millî şairimiz Mehmet Âkif Ersoy'un düşünce yapısını mukayese ederek meselenin açıklığa kavuşacağını düşünüyoruz. Bu usûl (metod), merhuma haksızlık değil; bilakis fikriyatının bilinmesine fayda getireceğini tasavvur ediyoruz. Böylelikle zihin dünyamızdaki bazı tabuları yıkararak tarafsız bir gözle değerlendirmeye imkânına kavuşabiliriz. Bunun aksini iddia edecekler olabilir /olacaktır. Ancak, biz meseleye yaklaşım biçimimizi delillere dayandırarak teşekkül ettirdik. Bu zaviyeden meseleye bakılır ise bazı ilmî tespitlerin yolu açılmış olur. İslamcılık tartışmalarına, tarihin derinliklerindeki bu gibi belgelerin ışık tutacağını zannediyorum. Ki, yeni yeni "İthal İslamcılık" fikirlerinin yerini Müslüman-Türklerin, kendi şartlarından ihya olabilecek fikrî tezahürlerin oluşmasına dair emareler görülmektedir. Bu da bizi, yeni bir ruhun dirileceğine matuf ümid ışıkları vermektedir.

KAYNAK

- 1- DAVUTOĞLU, Ahmed, Dini Tamir Davasında Din Tahripçileri, Huzur Yay. İstanbul-1989
- 2- ERSOY, Mehmet Akif, Safahat, Akit Yay. İstanbul-1998
- 3- KARA, İsmail Türkiye'de İslamcılık Düşüncesi, Temel Metinler Gerçek Hayat Dergisi Yay. İstanbul-2001
- 4- HÜSEYİN, M. Muhammed, Modernizmin İslam Dünyasına Girişi, (Çev. Sezaî Özel) İnsan Yay. İstanbul-1986
- 5- YÜKSEL, Müfit, "Modernleşmenin İslam Dünyasındaki Etkileri ve Dönüşüm: Modernleşme Sürecinde 20. yy İslamcılığın Serencamı (II)", Bilgi ve Düşünce Dergisi, İstanbul, Ocak-2003

Islam Ideas Of Mehmet Akif And His Masters

Mesut MEZKİT (mmezkit@hotmail.com / mesutmezkit@gmail.com)

Abstract

In this article the view point of our national poet Mehmet Akif Ersoy will be discussed. Especially the reasons why the Islamic world couldn't catch up with the West will be dwelled upon. Relationships between Mehmet Akif Ersoy who enlightens how to compete with west and the last period intelligentsia who effect the idea of Islam will be mentioned. Mehmet Akif Ersoy who had a reformistic idea and the idea how to deal with west and as the west if it is possible to develop in science in the Islamic geography will be discussed.

Our national poet Mehmet Akif stated is it's only possible to cope with west, which is stated as "one toothed monster" in our national anthem -he also stated that Allah shall not make our nation or rewrite our national anthem- by developing ourselves. He both struggled for this aim mentally and physically. He served as detective and he faced some difficulties however he didn't give up his run. He claimed that it is only possible to get rid of the western force by refreshing ourselves. He interviewed with some of contemporary islam enlightened people and he also claimed that they are exposed to aspersion. He wrote these words in Sirat-I Müstakim. Now, here we are going to examine our national poet's ideas which he always defended. We will try to contribute to Mehmet Akif Ersoy's struggle as much as we can. We will try to analyze his actions without making him a taboo, nowadays many people fall in to this mistake by making someone taboo when criticizing his/her works.

Mehmet Akif Ersoy states that, in contrast to many enlightened people of that age, development is only possible by making use of Islam however many other enlightened people said that Islam prevents development. According of Akif, what is wrong is Muslim's life style, not Islam. Muslim's do not properly apply Islam into their lifestyles. He stated that Islam needs to be examined and reinterpret, and he claims that science and knowledge must be taken from West and applied. For this reason he states that Koran must be interpret according to conditions of current age.

*We must take inspiration from Koran
We must make people realize Islam
But this is not possible by mere telling, it needs science
I see no man to make this, then you show me.*
(Ersoy 1998,338)

He see no men to make this possible in Islam world, especially in Ottoman Empire. Akif's these lines have always been argued. With these lines, some innovates and Koran Islam defenders are put against each other

Even, Departed Ahmet DAVUTOĞLU states that " Yes, Mehmet Akif also wants to take inspiration directly from Holy Koran. But he never ever thought of declining miracles. He never wanted to state that Islam and Koran are arts of Prophet. He just wanted that Islam shall take science and knowledge from west and make all Muslims to wake

up from their deep sleep and make them develop and there is not any obstacle to reach this aim. Akif's main mistake is that he just joined them without realizing their final aim. What is the meaning of reinterpreting Koran? Who has ever succeeded doing this? However pioneers reformers thought this and they said that they can do this...

"We must make people realize Islam" sentence is also wrong. Because this means that "We must give directions according to that century's commentary." which conflicts with truth. This means that Islam will not suit to age's conditions, but people will suit to Islam's conditions. This is because Islam is Allah's laws. If we try to fit it into age's conditions there may be nothing left behind as Allah's religion." (Davutoğlu: 1989,146-147)

Departed, makes serious criticisms to that age's management while mentioning about timorous Muslims. (It is very interesting that an enlightened person who acts according to Islam, stands against Islam Caliph.) As it is in İstibdat poem:

Yıkıldın, gittin amma ey mülevves devr-i istibdat,
Bırakın milletin kalbinde çıkmaz bir mülevves yâd!
Diyor ecdadımız makberlerinden: "Ey sefil ahfâd,
Niçin binlerce ma'sûm öldürülürken her gelen cellâd,
Hurûş etmezdi, mezbûhâne olsun, kimseden feryâd?

...
O birkaç hayme halkından cihangîrâne bir devlet
Çıkarmış, bir zaman dünyâyı lerzan eylemiş millet;
Zaman gelsin de görsün böyle dünyâlar kadar zillet,
Otuz üç yıl devam etsin, başından gitmesin nakbet.
Bu bir ibrettir amma olmasaydık böyle biz ibret!

...
Emâ-peyma iken râyâtımız tuttun zelil ettin;
Mehâfir bekleyen âbâdan evlâdı hacil ettin;
Ne âli kavm idik; hayfâ ki sen geldin sefil ettin;
Bütün ümmîd-i istikbâlî artık müstahîl ettin;
Rezil olduk... Sen ey kâbûs-i hûni, sen rezil ettin!
Hamîyet gamz eden bir pâk alın her kimde gördünse,
"Bu bir cânî!" dedin sürdün, ya mahkûm eyledin hapse.
Müvekkel eyleyip câsûsu her vicdana, her hisse,
Düşürdün milletin kahraman evlâdını ye'se...
Ne me'lunsun ki rahmetler okuttun r'uh-i İblis'e!
(Ersoy:1998,87)

Mehmet Akif Ersoy'un kastettiği padişahın II. Abdulhamid Han olduğu âşikârdır. Şiirden de anlaşılacağı üzere

haddi aşan bir eleştiri söz konusudur.

Şimdi de Âkif Ersoy'un tabi olduğu ve onlar için müdafaa kaleme aldığı şiirine göz atalım:

“- Şimdi Âsım, edebiyatı bırak, bir tarafa;
Daha ciddi işimiz var, geçelim başka lafa.
Galiba söylediğim yoktu? Evet, hiç yoktu:
Mısır'ın en muhteşem Üstadı Muhammed Abdu,
Konuşurken neye dâirse Cemaleddin'le
Der ki tilmîzine Afgan'lı:

- Muhammed dinle!

İnkılab istiyorum, başka değil, hem çabucak.
Öne bizler düşüp İslam'ı da kaldırmazsak,
Nazariyyat ile bir şeyler olur zannetme!..
O berâhini de artık yetişir, dinletme!
Çünkü muhtâc-ı tezahür değil, isti'dadın...”

“-Şüphe yok, hakk-ı semûhileri var Üstadın...
Gidelim bir yere, hattâ şu bizim Sudan'a;
Yeni bir medrese tesis edelim Urban'a.
Daha üç beş de faziletli mücahid bulalım,
Nesli tehzib ile i'lâ ile meşgul olalım.
Çıkarıp gönderelim, hâsılı şeyhim, yer yer,
Oradan âlem-i İslam'a Cemaleddinler"...
“İnkılap istiyorum, ben de, fakat Abdu gibi...
Yoksa ellerde kör âlet efeler tertîbi” (Ersoy:1998,357)

We can know better the ideas of people who Mehmet Akif states as “my master” if we analyze those ideas under the light of Islam world.

Mehmet Akif admires Cemaleddin EFGANİ and Muhammed Abduh and he claims that their ideas are vital in terms of Islam development. He states that Islam will wake up with ideas of such Islam intellectuals. Lets have a look what he wrote about his masters “Cemaleddin EFGANİ and Muammer ABDUH”. Mehmet Akif defended these people at the cost of his life. These text is a part of *Sırat-i Mistakim*. First we shall give information about his masters from his own writings. Then we shall reveal ideal worlds of these people, who he see as mere appliers of Islam development.

“I want to have a few words about Cemalleddin EFGANİ who is one the best, even if not the best, intellectual of East. I assume that there is no one among us not to see or hear about EFGANİ. What I am trying to do is to show that he is a clean sheet and I want to show how he is slendered. Even he has many works such as articles, letters and address his best work is Sheikh Muhammed Abduh, Eghyp Mufti. As how Sinasi completed his masterpiece by gowing Namık Kemal, EFGANİ completed his service by leaving that precious Mufti behind. Where Muhammed Abduh got his endless inspiration and magical breath for dead hearts.? It is out of doubt that he got this inspiration from his master Cemalleddin.

Cemalleddin's first arrival to Istanbul was in time of Ali Pasha's grand vizier ship. He enters the divan of Pasha in this prettiest dress. All emirates, viziers admired to science and religious knowledge of this person.

After six months, Cemalleddin was appointed as Divan

member. He told everything about what made him to rise that place however his friends didn't agree him. Religious chief of that age was very annoyed to Cemaleddin as he thought that his ideas were undermining him and he was trying every way to decrease his popularity.

In 1287, Ramadan, Darül Fünun manager Mr. Tahsin (today's Istanbul University) asked from Sheikh to make a speech about encouragement of science and art. When Cemalleddin began his speech, religious chief's only aim was to find a few words that can be misinterpreted...

Religious Chief found that word “Cemaleddin says that prophecy is an art”. Later he ordered sermons to walk against Sheikh. Poor Cemaleddin stated that he must be faced with religious chief to prove that his words didn't mean that but no one listened him.. He was forced to leave Istanbul and return Egypt.

That's why when Cemaleddin is memoried, he is remembered as irreligious and they stated that he didn't believe prophecy.

Last week I said a few words about Cemalleddin Efgani. I was trying to show, that great master was misunderstood and blaming him with being irreligious is very wrong. Unfortunately he is named as Spy this time...

Today, almost all of the valuable authors of Egypt have grown under the light of Cemaleddin Efgani's moral values. Can Cemaleddin be a Spy?

They left in peace the dear departed neither, not in Afghanistan, Europe nor in Ottoman Empire. That great man bared all of the difficulties and all slender blamed on him. According to Kemal's statement he was a living martyr. “It's very unfortunate to be a living martyr.”

Sheikh Muhammed Abduh is also named as Spy beside Cemaleddin...

Now, Islam world which ignore Cemaleddin and Muhammed Abduh is alone and very strange. We must memorize our ancestors gladly so our sons shall not give up the hope of trying to leave behind good memories.” (Kara:2001,285-288)

After telling Mehmet Akif's own ideas about EFGANİ and ABDUH, now lets a look at ideal worlds of these people. Because our main target is ideas of these people.

Efgani outstands with his poltical aspect more than his being an Islam intellectual. There are many sayings about his hometown and past. It is said that he is maybe from India, Turkey, Afghanistan or Iran, it is quite possible that he is an Iranian shi'i. (Hüseyn: 1986,70) But when analyzing ideas, hometown of that people is not important. His ideas are important. How his lifestyle and ideas are in accordance, this is the important part. If we are to look at ideas, his writing, which he sent to Le Journal Des Debats, which included a speech of a conference in France held by French philosopher M. Renan in 29th March 1883, which is also published by Cemil Meriç in Hareket Magazine in 1972. In this writing he states that; No matter Muslim, Christian or Pagan, all nations get rid of barbarism and become civilizations by means of religious values. He states that Islam prevents developments and Islam has no difference from other religions. Monsieur Renan states: “I am defending Islam. If this does not happen t-

hey may get lost in barbarism and illiteracy. Because Islam religion tried to destruct science and stop development.” He claims that wherever Islam is applied, in those places Islam destructed science. He states that religion forces people to believe however philosophy let people to think freely and with philosophy people will become enlightened. “Muslim can not develop by supporting each other. They can only develop if they leave Islam. Renaissance can only occur in Islam countries by leaving Islam. As in Christian countries, Sheikh Cemaleddin brought some important clues to support my ideas.” These words reveal that his ideas are rootless and like claiming all living things are result of evolution process as Darwin, his words are totally conflicting with Islamic idea. It must also be underlined that almost all people around Efgani were either Christians or Jews. His closest student Abduh states that there many Jews around him. (Hüseyin 1986,72). The most interesting point is that he traveled almost all over the world and his financial source is unknown.

How Cemaleddin Efgani found the money for his expenses are unknown and it is very interesting that he is believed to be a mason. Cemaleddin set a Mason Lodge in Egypt and with assistance of President Riyaz Pasha this lodge had many members of powerful people. Riyaz Pasha supported him financially well and he also gave him a special house in Halil-i Han where is known as Jewish settlement. (Hüseyin 1986,72) These line are very interesting which may prove him to be member of French lodge: Look at the 40th and 41st pictures in pages 41-50 of Hatrat-i Cemaleddin. First picture is about Cemaleddin’s own hand write about applying form for Mason Lodge membership. In first lines of picture he introduces himself : Egypt Philosopher, From Kabul , age 37... date is 1292. 22nd Thursay. Second picture is about the answer sent by East Star Lodge to Egypt in 7 Cenoye 1878/5878” (this date is used by masons. Wheter Cenoye is January of June, I don’t know.). Time is 02:00 am Friday. It means that at the hour Efgani came to lodge and accepted to membership and elected as president. (Hüseyin 1986,76-77). Both his statements about being member and their answer are very important. He says : I request to join very holy mason lodge and I again request to be honored by being accepted as a member. Your sincerely.” After his acceptance to lodge, his must have black tie and black gloves.” (Davutoğlu:1989,69)

It is unknown whether Efgani served for Islam or he is reformer, rationalist, traveler, politician of “the best intellectual of East” in words of Mehmet Akif. How he found money for his expenses. These are all unknown. But it is obvious that there is a mutual conscious about that he didn’t served for Islam. Now we will finalize Cemaleddin Efgani case by making a final quotation. This point is basis of this issue. “Efgani states that Islam needs a Luther so with a reform Islam will rise again to become a civilization. He is an active member in Mason world. He provides some intellectuals to become mason such as Mehmet Emin Yurdakul. He is invited to Istanbul by Sultan II. Abdülhamid after some political projects against Ottoman are revealed. After Cemaleddin arrived Istanbul, he is paid salary and put into home prison in Macka. He is prohibited from sending letters of foreign countries. Efgani, who is stated as a meteor which comes from a country and directly goes to other

country, dies in this home in 5 Şevval 1314/9 March 1897. Today, behind Swiss Hotel in Macka, he is buried. After many many years, in 1926, a rich Jewish businessman, Charles Corain, a beautiful tomb is built for Efgani. In this tomb these words are written in Ottoman language: Great Islam Intellectual Cemaleddin Afgani lies here. Date of birth: 1254 Hegira, 1858 Gregorian. Date of Death. 5th of Şevval 1324/ 9th of March 1897. This tomb is built by Mister Charles Corain from USA, who is friend of all Muslims around the world. 1926 (Yüksel:2003,59)

Muhammed Abduh is legacy of Efgani according to Mehmet Akif. The closest follower of Efgani is Egyptian Muhammed Abduh. In the beginning of 19th century his Kurdish family came to Tanta from Damascus and he was born in 1849. This family was extremely religious and they sent Abduh to Ahmedi-i Mosque in Tanta and later they sent him to Ezher. After years of education, Abduh began to give sophism, logic and speech lessons. Abduh meets Efgani when he is in Egypt. In a short time he is effected by Efgani. Abduh designs a large reform for Islam. He helps Cemaleddin to publish Urvetu-l Vuska. Abduh who claims that Islam may be basis of a modern and developing system, states that Islam must give up copying other things, but it must look inner source and values of universal civilization. (Hüseyin 86,84) English Lord Cromer tells about Abduh: “It is out of doubt that future of Islam reformist movement lies under the way of Abduh. And those who walk from that way are well deserving the help and encouragement of Europe. (Lord CROMER, was serving his report about Abduh to English government in 1905. This point must not be ignored.) It is possible to mention about Abduh’s general ideas: Sheikh who acted according to will of Islam reform had a great role in Masons entering Ezher. Angel who is not understood by experience or feeling denies devil and miracle. However if there evil things do not exist, existence of God becomes very difficult. Sheikh didn’t believe material miracles and he states birds as flies and stones as microbes mentioned in Fil Sura. (Davutoğlu:85) Lets end out topic by giving small text written about Abduh.

Nehbâni states in el-Ukudu’l-lü’liyye’: “Look these mad people that they want laws must be directly taken from Koran. (This is the idea which effected M.Âkif ERSOY) This means they are claiming defitine inner source. However these people are sinners and illiterate. They don’t fulfill Islam’s conditions except Kelime-i Şehadet. They deny praying, pilgrimage and fasting, even they deny their sect. (Hüseyin:1986,105)

“Those who want to see real face of Muhammed Abduh and Efgâni must look at daily magazines or newspapers or articles of those who seriously defend these people. They will see that these newspapers of magazines have no intention of defending Islam apart from this point. It is very interesting that these publications show no reaction when people criticize Islam prophet and his friends however they become strict defenders when people criticize Afgani and Abduh.” (Hüseyin:1986,91) (This situation is same in Turkey!) Finally lets have a look at the writings of Mustafa Sabri who is one of the religious chiefs of Ottoman Empire. The basis of Sheikh Muhammed Abduh is this. He tried to undermine religious peace of Ezher and make people of Ezher irreligious. He almost succeeded in this aim. The one who made Ezher mason

and the one who made his follower Kasım Emin to perform wartimes to several places of Egypt is Abduh. This Sheikh both damaged Islam intellectuals who are against him and science men. His wrong ideas in this book Mevku'f'l-Akl ve'l-ilmî ve'l-Âlimîn Rabbi'l-âlemîn ve Ibâdilhi'l-Mürselin) are overrated. They gave him such a value that –it is out of doubt that mason provoked this- East still hear this stories. This situation let many young and old science men to write European articles which support masonism. Perhaps Sheikh Muhammed Abduh and his master Cemaleddin Efgani wanted to be Luther and Calvin of Islam world. (Hüseyin:86,114-115)

Finally, we think that by comparing the ideas of our national poet Mehmet Akif Ersoy, it will be possible to solve this matter. We assume that this will not damage our poet's

fame but it will help his ideas to be known. So we can think objectively free of our ideal taboos. They will always be people denying this. If this issue taken into hand from this aspect, some scientific matters will be enlightened. I assume that these kinds of documents will be guide light of Islamic arguments. Nowadays there are few marks about be-ginning of inner Islamism against "Import Islamism". And this gives us hope that Islam spirit will revive.

BIBLIOGRAPHY

- 1-DAVUTOĞLU, Ahmed, Religion Destructors in Fixing Religion Case., Huzur Pub., İstanbul-1989
- 2-ERSOY, Mehmet Akif, Safahat, Akit Pub., İstanbul-1998
- 3-KARA, İsmail, Islam Ideas In Turkey. Basic Texts, Real Life Magazine Pub., İstanbul-2001
- 4-HÜSEYİN, M. Muhammed, Introduction of Modernism into Islam (Translator: Sezai Özel) İnsan Pub., İstanbul-1986
- 5-YÜKSEL, Müfit, "Effects of modernism on Islam World and recyle. 20th century Islam's Future in process of modernism (II)", Info and Idea Magazine, İstanbul, January-2003

Die Islamische Ideen Von Mehmet Akif Und Seine Oberleitern

Mesut MEZKİT (mmezkit@hotmail.com / mesutmezkit@gmail.com)

Unsere Nationale Dichter Mehmet Akif Ersoy dichtete; Gott soll uns nie wieder ein Nationalemne schreiben lassen; da er gegen Westen benannt 'nur ein zahniger Monster', hatte er gedacht, dass man nur gewinnt, wenn man wieder aufsteht. Mit diesem Ideen konnte man auch gleichzeitig in deren den Kampf weiterleiten. Er hat sein Staat nie gelassen, obwohl er verschiedene Schwierigkeiten erlebt hatte. Doch wie in der intellektuellen Feldes sind die in praktisch die gleiche Zeit zur Verfügung, weiterhin zu kämpfen. Er meinte, dass man wegen Schwacherei der Muslimen, gegen die Westen die islamischen Welt zerstörte und von das nur mit der Erneuerung sich herausziehen konnte. Er unterhielt sich

mit der intelligenten Islamisten und glaubte dass die sagende Dinge verleumderisch sei. Deshalb schrieb er in der Sirat-ı Müstakim Zeitschrift...

Wir verteidigen und kämpfen hier für die National Dichter, wie die Ideen der Islamisierung zu untersuchen. Unterzogen, um die Analyse der Ideen des Jahrhunderts die berühmte Islamisten herrschen ihn, Mehmet Akif Ersoy bis zum letzten Moment ein wenig zu kämpfen, um die geleistete Arbeit in gutem Glauben beizubringen. Wir wollen ohne ihn zu heiligen, aber seine Ideen und die Kämpfungen, wie man heutzutage sehen kann und wie die meisten man sich verirren, ohne dies zu analysieren.

ABD ve Çin: Biri Kaybediyor, Diğeri Kazanıyor!

James Petras*

Asya'nın kapitalist önderleri Çin ve Güney Kore, küresel güç olma yolunda ABD ile yarışıyorlar. Asya'nın küresel bu güç olma yolundaki çıkışı, dinamik ekonomik gelişmesi ile devam ederken, ABD aynı iddiasını askeri gücüyle imparatorluk inşa ederek devam ettirmeye uğraşıyor. Financial Times'a (FT) üstünkörü olarak bir göz atıldığında bile 28 Aralık 2009 tarihli sayısında imparatorluk inşasına dair muhalif yazılar bulabilirsiniz. İlgili tarihteki ABD baskısının birinci sayfasında, "Terörle Savaş" başlıklı yazıda, Obama'nın Teröre destek veren ülkeler listesini genişletmesi ve dünyanın diğer köşelerindeki askeri karışıklığa değinilir. Bu konunun tam karşısı olarak, yine iki ayrı birinci sayfa yazısında, Çin'in dünyanın en hızlı uzun mesafeli trenini kullanıma sunduğunu, Çin'in ihracat işlemlerinde yerel para birimini koruma adına, ABD Dolarına karşılık, Yuan'ı tercih ettiğini görebilirsiniz.

Obama, "Terörle Savaş" konusunda Irak, Afganistan ve Pakistan'dan sonra Yemen'de dördüncü cepheyi açmaya hazırlanırken, aynı gazetenin sayfalarında, Güney Kore'nin Birleşik Arap Emirlikleri'nde, ABD ve Avrupalı rakiplerini alt ederek 20,4 milyar dolarlık nükleer santral ihalesi aldığını görebilirsiniz.

FT'nin 2. sayfasında, Çin'in yeni demiryolları sisteminin, ABD'den nasıl üstün olduğunun haberleri görülüyor: Çin'in ultra-modern tren sistemi, aralarında 1,100 km olan iki şehir arasında 3 saatten az zamanda giderken, ABD'deki kardeşi Amtrak, Boston-New York arasındaki 300 km'lik yolu 3,5 saatte geçiyor. ABD demiryolu sistemi yatırımsızlık ve bakımsızlıktan can çekişirken, Çin hızlı hatlar için 17 milyar dolar yatırım yapmakta. Çin 2012'ye kadar, 18 bin km'lik yeni tren hatları inşa etmeyi planlarken, ABD eşdeğer miktarda parayı savaş bütçe-

sine ayırıyor.

Çin, üretim sahaları ile işçilerin yaşam alanlarını, limanları, fabrikaları birleştiren çok büyük ulaşım ağı inşa ederken, FT'nin 4. sayfasında ABD'nin nasıl "Terörle Savaş" ve "İslamcı korkular" arasında sıkışıp kaldığını görüyorsunuz. İslam dünyasına karşı onlarca yıldır sürdürülen bu savaşlar, ABD halkının fonlarda biriken yüz milyarlarca dolar birikimini, halkın yararına olmayan bir savaşa sürüklemek için kullanılırken, Çin bu süreçte sivil ekonomisini oldukça iyi duruma getirdi ve modernleştirdi. Beyaz Saray ve ABD Kongresinin, askeri ve sömürgeci İsrail devletini bütün olanakları ve kaynaklarıyla, 1,5 milyar Müslüman toplumuna rağmen desteklediği aynı gazetenin 7. sayfasında anlatılırken, 9. sayfada da Çin'in gayrisafi milli hasılasının 26 yılda 10 kat büyüdüğü haberi yer alıyordu. ABD'nin, Wall Street'e ve askeri harcamalara 1,4 trilyon dolar akıtıp, bütçe açığını ve işsizliği katladığı haberlerine yer verilen 12. sayfada, Çin hükümetin iç üretimi artırıcı ve teşvik edici ekonomik paketi devreye aldığı, milli hasılayı yüzde 8 arttırırken, işsizliği azalttığı, Asya, Latin Amerika ve Afrika ile ticari bağlarını güçlendirdiği haberleri 12. sayfada yer alıyordu.

ABD'nin, Afganistan ve Irak'taki çürümüş işbirlikçilerinin yeniden seçilmesi ve geçimsiz İsraili ortağı ile onun aciz Filistinli işbirlikçisinin arasını yapmak için bol bol para ve zaman harcadığı haberi ile Güney Kore hükümetinin Kore Elektrik Şirketi'nin konsorsiyumu ile o bölgede 20,4 milyar dolarlık nükleer santral ihalesi kazandığı haberi 13. sayfada yer alıyor.

Sayfa 3'e bakıldığında, ABD iç güvenlik uygulamaları ve potansiyel teröristleri takip etmek için 60 milyar dolar harcarken, Çin hükümeti, Rusya ile enerji alanında ortaklık yapmak için

25 milyar dolar yatırım yapıyor.

FT'nin tek bir sayısında bile görülen bu başlıklar ve makaleler dünyadaki bu derin farklılıklara işaret etmektedir. Çin önderliğindeki Asya ülkeleri üretim, ulaşım, teknoloji ve madencilik alanında yaptıkları muazzam yatırımlarla dünya liderliğine oynamaktalar. ABD ise tam tersine, kullandığı askeri yöntemlerle yaratmaya çalıştığı imparatorluk ve spekülasyon ekonomisi ile inişte...

1) Washington, Asya'daki ufak askeri çıkarlarını gözetirken, Çin, ticari ve yatırım faaliyetlerini, Rusya, Japonya, Güney Kore gibi büyük ortaklarla geliştirmekte.

2) Washington, iç ekonomik kaynaklarını, deniz aşırı sürdürdüğü savaşını fonlamak için kullanırken, Çin, madencilik ve enerji kaynaklarını, üretim alanında işsizliği azaltmak için kullanıyor.

3) ABD, askeri teknolojiye yatırım yaparak mevcut rejimini korurken, Çin sivil teknolojiye yatırım yaparak rekabetçi ihracat alanında öne geçiyor.

4) Çin, ülkenin iç işlerini yeniden düzenleyip, ekonomisini yeniden yapılandırırken, sosyal dengesizlikleri ortadan kaldıran uygulamalar yasadursun, ABD, mevcut ekonomisini batıran parazitleşmiş finansal sistemini için bütün fonlarını kullanıyor ve karşılığında işsizlik, üretim ve rekabetçilikte en ufak bir yol alamıyor.

5) ABD, Ortadoğu'da, Güney Asya'da, Afrika'da ve Karaibler'de yeni cephe açıp, asker gönderirken, Çin sadece Afrika'da, 25 milyar dolarlık, altyapı, madencilik, enerji ve fabrika yatırımları yapıyor.

6) Çin; İran, Venezüella, Brezilya, Arjantin, Şili, Peru ve Bolivya ile milyar dolarlık ticaret ve yatırım anlaşmaları yapıp, ihtiyacı olan, dünyanın stratejik enerji, maden ve tarımsal kaynaklarına erişimini güvenlik altına alırken, ABD, Kolombiya'ya 6 milyar dolarlık askeri yardım yapıyor, Venezüella'yı korkutmak adına 7 tane üs açıyor, Honduras'taki askeri darbeyi destekliyor, Brezilya ve Bolivya'nın İran ile ekonomik ilişkilerini eleştiriyor.

7) Çin, Latin Amerika ile ekonomik ilişkilerini arttırıp, güçlendirip, kıtanın yüzde 80'i ile iletişim halinde olurken, ABD, bölgenin en kötü ekonomik performansına sahip Meksika ile ekonomik ilişkilerini devam ettirip, bölgeyi uyuşturucu kartellerine teslim ediyor.

Sonuç;

Çin istisnai bir kapitalist ülke değildir. Çin'in kapitalizminde, emek sömürülmektedir; refah ve sosyal hizmetlere erişimdeki şahlanmıştır, köylüler-çiftçiler mega baraj projeleri nedeniyle yerlerinden edilmektedir ve Çin şirketleri Üçüncü Dünya Ülkelerinde madenleri ve diğer doğal kaynakları çıkarmak için çılgınca bir çaba içindedir. Ancak, Çin, tarihte hiçbir devletin ulaşamadığı bir hızla ve çok daha fazla insan için üretim sektöründe milyonlarca iş yaratmış ve yoksulluğu düşürmüştür. Bankaları, çoğunlukla üretim sektörünü desteklemektedir. Çin, diğer ülkeleri ne bombalamakta, ne işgal etmekte, ne de yıkmaktadır. ABD kapitalizmi ise, küresel bir askeri güce dönüşmüş, kendi ekonomisinin içini boşaltmış, yaşam standartlarını düşürmüştür, deniz aşırı topraklardaki savaşları fonlar hale gelmiştir. Finans, emlak ve ticari sermaye ise, spekülasyondan ve ucuz ithalattan kar ederek üretim sektörünü yok saymıştır.

Çin, petrol zengini ülkelere yatırım yaparken, ABD onlara saldırmaktadır. Çin, Afganistan'daki düğün törenlerine çatal-bıçak gönderirken, ABD bomba yağdırmaktadır. Çin, doğal madenlere yatırım yaparken, Avrupalı sö-

mürgeciler gibi davranmayıp, gittiği ülkelerde demiryolları, limanlar inşa etmiş, bölgeye ucuz kredi imkânları sağlamıştır. Çin, etnik ve ırkçı savaşları ve "renkli isyanları", CIA gibi fonlayıp desteklememiştir.

Çin kendi büyümesini, ticaret ve ulaştırma sistemlerini öz kaynaklarıyla finanse etmekte, ABD ise sonu gelmez savaşlarını finanse etmek, Wall Street bankalarını kurtarmak ve milyonlar işsiz kalırken üretken olmayan diğer sektörleri desteklemek için mülti-trilyon dolarlık borç altında ezilmektedir.

ABD, bu sonsuz savaş girdabında iflasa ve iç yıkıma doğru giderken, Çin, gelişmekte ve gücünü piyasalarda deneme şansı bulmaktadır. Çin'in çeşitlendirilmiş büyümesi, dinamik ekonomik ortaklarla ilişkili olup, ABD askeri gücü, uyuşturucudan para kazanan ülkelerle, savaş lordlarının rejimleriyle, göstermelik muz cumhuriyeti olarak adlandırılan ülkelerle ve dünyanın en son ve en kötü ırkçı sömürgeci rejimi İsrail ile temas halindedir.

Çin dünya tüketicilerini baştan çıkarırken, ABD'nin küresel savaşları içerde ve yurtdışında teröristleri kışkırtmaktadır.

Çin ekonomik krizlerle ve hatta işçi ayaklanmaları ile karşılaşabilir ama bununla başa çıkacak ekonomik kaynakları mevcuttur. ABD zaten krizin içindedir ve iç ayaklanma ile yüzleşebilir. Fakat bütün kredisini tüketmiştir, bütün fabrikaları yurtdışındadır, yurtdışı askeri üsleri ve tertibatı bir değer değil, masraf kapısıdır! ABD'deki toplam fabrika sayısı, umarsız işçilerini yeniden istihdam etmek için yeterli değildir: Amerikan işçilerin eski fabrikalarının boş binalarını işgal ettiği bir toplumsal ayaklanma görülmesi muhtemeldir.

ABD'nin yeniden normal bir devlet olması için her şeye en baştan başlamalıyız. Bütün yatırım bankalarının ve yurtdışındaki askeri üsler kapatılması, kendi topraklarına geri dönmesi şarttır. Kendi halkımızın ihtiyaçlarına hizmet edecek şekilde sanayiye yeniden kurma, kendi doğal çevremizde yaşama, bu imparatorluk sevdasından vazgeçip demokratik sosyalist bir cumhu-

riyet kurma yolunda bir uzun yürüyüşe başlamalıyız.

Ne zaman, Financial Times'ı ya da bir başka günlük gazeteyi elimize aldığımızda kendi yüksek hızlı trenimizle New York - Boston arasını 1 saatten daha kısa sürede geçtiğimizi okuyacağız? Ne zaman kendi fabrikalarımızda, kendi mamullerimizi üreteceğiz? Ne zaman rüzgâr, güneş veya okyanus tabanlı enerji jeneratörleri kuracağız? Ne zaman askeri üslerimizi kapatıp, o destek verdiğimiz savaş lordlarının, uyuşturucu simsarlarının, teröristlerin kendi halklarıyla yüzleşmesini sağlayacağız?

Bunları hiç Financial Times'ta okuyabilecek miyiz?

Çin'de bütün bunlar bir devrim ile başladı...

*<http://petras.lahaine.org>

The US And China One Side Is Losing, The Other Is Winning

James Petras*

Asian capitalism, notably China and South Korea are competing with the US for global power. Asian global power is driven by dynamic economic growth, while the US pursues a strategy of military-driven empire building.

One Day's Read of the Financial Times: Even a cursory read of a single issue of the Financial Times (December 28, 2009) illustrates the divergent strategies toward empire building. On page one, the lead article on the US is on its expanding military conflicts and its 'war on terror', entitled "Obama Demands Review of Terror List". In contrast, there are two page-one articles on China, which describe China's launching of the world's fastest long-distance passenger train service and China's decision to maintain its currency pegged to the US dollar as a mechanism to promote its robust export sector. While Obama turns the US focus on a fourth battle front (Yemen) in the 'war on terror' (after Iraq, Afghanistan and Pakistan), the Financial Times reports on the same page that a South Korean consortium has won a \$20.4 billion dollar contract to develop civilian nuclear power plants for the United Arab Emirates, beating its US and European competitors.

On page two of the FT there is a longer article elaborating on the new Chinese rail system, highlighting its superiority over the US rail service: The Chinese ultra-modern train takes passengers between two major cities, 1,100 kilometers, in less than 3 hours whereas the US Amtrack 'Express' takes 3 ½ hours to cover 300 kilometers between Boston and New York. While the US passenger rail system deteriorates from lack of investment and maintenance, China has spent \$17 billion dollars constructing its express line. China plans to construct 18,000 kilometers of new track for its ultra-modern system

by 2012, while the US will spend an equivalent amount in financing its 'military surge' in Afghanistan and Pakistan, as well as opening a new war front in Yemen.

China builds a transport system linking producers and labor markets from the interior provinces with the manufacturing centers and ports on the coast, while on page 4 the Financial Times describes how the US is welded to its policy of confronting the 'Islamist threat' with an endless 'war on terror'. The decades-long wars and occupations of Moslem countries have diverted hundreds of billions of dollars of public funds to a militarist policy with no benefit to the US, while China modernizes its civilian economy. While the White House and Congress subsidize and pander to the militarist-colonial state of Israel with its insignificant resource base and market, alienating 1.5 billion Moslems (Financial Times-page 7), China's gross domestic product (GDP) grew 10 fold over the past 26 years (FT -page 9). While the US allocated over \$1.4 trillion dollars to Wall Street and the military, increasing the fiscal and current account deficits, doubling unemployment and perpetuating the recession (FT - page 12), the Chinese government releases a stimulus package directed at its domestic manufacturing and construction sectors, leading to an 8% growth in GDP, a significant reduction of unemployment and 're-igniting linked economies' in Asia, Latin America and Africa (also on page 12).

While the US was spending time, resources and personnel in running 'elections' for its corrupt clients in Afghanistan and Iraq, and participating in pointless mediations between its intransigent Israeli partner and its impotent Palestinian client, the South Korean government backed a consortium headed by the Korea Electric Power

Corporation in its successful bid on the \$20.4 billion dollar nuclear power deal, opening the way for other billion-dollar contracts in the region (FT -page 13).

While the US was spending over \$60 billion dollars on internal policing and multiplying the number and size of its 'homeland' security agencies in pursuit of potential 'terrorists', China was investing \$25 billion dollars in 'cementing its energy trading relations' with Russia (FT -page 3).

The story told by the articles and headlines in a single day's issue of the Financial Times reflects a deeper reality, one that illustrates the great divide in the world today. The Asian countries, led by China, are reaching world power status on the basis of their massive domestic and foreign investments in manufacturing, transportation, technology and mining and mineral processing. In contrast, the US is a declining world power with a deteriorating society resulting from its military-driven empire building and its financial-speculative centered economy:

1. Washington pursues minor military clients in Asia; while China expands its trading and investment agreements with major economic partners – Russia, Japan, South Korea and elsewhere.
2. Washington drains the domestic economy to finance overseas wars. China extracts minerals and energy resources to create its domestic job market in manufacturing.
3. The US invests in military technology to target local insurgents challenging US client regimes; China invests in civilian technology to create competitive exports.
4. China begins to restructure its economy toward developing the co-

untry's interior and allocates greater social spending to redress its gross imbalances and inequalities while the US rescues and reinforces the parasitical financial sector, which plundered industries (strips assets via mergers and acquisitions) and speculates on financial objectives with no impact on employment, productivity or competitiveness.

5. The US multiplies wars and troop build-ups in the Middle East, South Asia, the Horn of Africa and Caribbean; China provides investments and loans of over \$25 billion dollars in building infrastructure, mineral extraction, energy production and assembly plants in Africa.

6. China signs multi-billion dollar trade and investment agreements with Iran, Venezuela, Brazil, Argentina, Chile, Peru and Bolivia, securing access to strategic energy, mineral and agricultural resources; Washington provides \$6 billion in military aid to Colombia, secures seven military bases from President Uribe (to threaten Venezuela), backs a military coup in tiny Honduras and denounces Brazil and Bolivia for diversifying its economic ties with Iran.

7. China increases economic relations with dynamic Latin American economies, incorporating over 80% of the continent's population; the US partners with the failed state of Mexico, which has the worst economic performance in the hemisphere and where powerful drug cartels control wide regions and penetrate deep into the state apparatus.

Conclusion

China is not an exceptional capitalist country. Under Chinese capitalism, labor is exploited; inequalities in wealth and access to services are rampant; peasant-farmers are displaced by mega-dam projects and Chinese companies recklessly extract minerals and other natural resources in the Third World. However, China has created scores of millions of manufacturing jobs, reduced poverty faster and for

more people in the shortest time span in history. Its banks mostly finance production. China doesn't bomb, invade or ravage other countries. In contrast, US capitalism has been harnessed to a monstrous global military machine that drains the domestic economy and lowers the domestic standard of living in order to fund its never-ending foreign wars. Finance, real estate and commercial capital undermine the manufacturing sector, drawing profits from speculation and cheap imports.

China invests in petroleum-rich countries; the US attacks them. China sells plates and bowls for Afghan wedding feasts; US drone aircraft bomb the celebrations. China invests in extractive industries, but, unlike European colonialists, it builds railroads, ports, airfields and provides easy credit. China does not finance and arm ethnic wars and 'color rebellions' like the US CIA. China self-finances its own growth, trade and transportation system; the US sinks under a multi trillion dollar debt to finance its endless wars, bail out its Wall Street banks and prop up other non-productive sectors while many millions remain without jobs.

China will grow and exercise power through the market; the US will engage in endless wars on its road to bankruptcy and internal decay. China's diversified growth is linked to dynamic economic partners; US militarism has tied itself to narco-states, warlord regimes, the overseers of banana republics and the last and worst bonafide racist colonial regime, Israel. China entices the world's consumers. US global wars provoke terrorists here and abroad.

China may encounter crises and even workers rebellions, but it has the economic resources to accommodate them. The US is in crisis and may face domestic rebellion, but it has depleted its credit and its factories are all abroad and its overseas bases and military installations are liabilities, not assets. There are fewer factories in the US to re-employ its desperate workers: A social upheaval could see the American workers occupying the empty shells of its former factories. To become a 'normal

state' we have to start all over: Close all investment banks and military bases abroad and return to America. We have to begin the long march toward rebuilding industry to serve our domestic needs, to living within our own natural environment and forsake empire building in favor of constructing a democratic socialist republic.

When will we pick up the Financial Times or any other daily and read about our own high-speed rail line carrying American passengers from New York to Boston in less than one hour? When will our own factories supply our hardware stores? When will we build wind, solar and ocean-based energy generators? When will we abandon our military bases and let the world's warlords, drug traffickers and terrorists face the justice of their own people?

Will we ever read about these in the Financial Times? In China, it all started with a revolution...

*<http://petras.lahaine.org>

The USA Und China

Einer Verliert, Der Andere Gewinnt!

James Petras*

Die Leitern des Kapitalismus von Asien in China und Südkorea macht einen Wettbewerb um globale Stärke mit USA.

Diese Macht dem Weg zu Asiens globale Output, während die dynamische wirtschaftliche Entwicklung baute USA die gleiche Behauptung als militärische Reich und machte sein Weg weiter. Wenn man einblickt in das

Financial Times mit der Zahl 28 Dez. 2009 kann man auch manche Schriftstücke finden um die Behauptung des Reiches.

An diesem Tag wurde in der USA Veröffentlichung in der 1. Seite mit dem Titel 'Krieg mit der Terrorismus' geschrieben, dass Obama die Liste von den unterstützenden Ländern der Terrorismus verbreitet wurde und

bei der anderen Ecken der Welt über die solidarische Quasi Grund sei. Das ist das Gegenteil des Themas, bietet die ersten beiden Seiten, China der Weltweit am schnellsten Fernverkehrszüge zu benutzen, Chinas Export-Operationen der lokalen Währung, in US-Dollar im Vergleich dazu lieber Yu-an sehen zu schützen.

*<http://petras.lahaine.org>

Uygur Afgan'a Karşı: Karşıtlıklar İçinden Bir İnceleme

Eric Walberg*

Urumçi'de geçen hafta** yüz seksen kişinin ölümlüyle sonuçlanan ayaklanmalar, geçen yıl Tibet'teki benzer protestoları anımsatıyor; gerçi o zaman on dokuz kişi öldürülmüştü. Çin Olimpiyatları sırasında Uygur ve Tibetli sürgünlerin yaptıkları gösterilerin pek az etkisi olmuştu. Han Çin'in kalbinden çok uzak olan her iki bölgenin yönetimleri de komünistlerin elindeydi; her iki bölge de gerek stratejik açıdan gerek mineral zenginlik depoları olarak yeni kapitalist Çin'in doymak bilmez iştahını beslemek açısından önem taşıyor. Bu bölgeler bize eski moda sömürgeciliğin hala sağ ve sıhhatte olduğunu hatırlatıyorlar. Ne Uygurlar ne de Tibetliler herhangi bir bağımsızlık umudu taşıyorlar da, haklı olarak Han'ın daha az açgözlü ve saldırgan olmasını isterlerdi.

Tıpkı Tibet'te olduğu gibi Uygur bölgesi de, Han göçmenlerinin akın ettiği bir yer ve sorun yerel kültürün topluca yok edilmesi. Şu an nüfusun yüzde ellisinden çoğunu (Urumçi ve Kaşgar gibi büyük kentlerde ise yüzde yetmişini) oluşturan Han Çinlilerinin yakın zamandaki kitlesel akını Uygurları kendi ana yurtlarında azınlık konumuna indiriyor. Çince buraya kaygı verici bir biçimde "Sincan" (Yeni Sınır) deniyor. Buranın geleneksel adı olan "Doğu Türkistan"ın kullanımı ise, mavi ay-yıldızlı Uygur bayrağıyla birlikte yasa dışı ilan edilmiş durumda. Bölgede etnik Han Çinlileri hemen tüm büyük ticari işlere egemen durumdadılar. Uygurların hepsi Çince öğrenmek zorunda ve çok azı üniversiteye gitme hayali kurabiliyor.

Kürtler gibi Uygurların da resmi bir devletleri yok sadece Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Batı'da geniş diaspora topluluklarının yanı sıra içi boş bir özerk bölgeleri var. Toplam dünya çapındaki nüfusları 8-10 milyon. Pekin ve Şangay'da Uygur ma-

halleri var. Geçmişlerinde Çin İmparatorluğu'na meydan okumak üzere Altay Dağları'ndan çıkmış ve sekizinci yüzyılda Hazar Denizi'nden Mançurya'ya dek uzanan kendi imparatorluklarını kurmuş olan tuhaf bir göçebe kabilenin öyküsü yatar. İpek Yolu üzerindeki stratejik konumları nedeniyle ticarete geliştiler. Ancak on yedinci yüzyılda, 1864'te çok sayıdaki isyandan, Qing (Mançurya) yetkililerini defettikten ve Osmanlı İmparatorluğu'nun, Rusya'nın ve başkent Kaşgar'da elçiliği bulunan Büyük Britanya'nın tanıdığı bağımsız Kaşgarya krallığını kurduktan sonra Han egemenliği altına girdiler. İngiliz desteği her zamanki gibi sömürgeci tasarılar dayanıyordu ve Büyük Britanya, 1876'da Çinliler saldırınca Çarçı genişlemeden korkarak Mançu istila güçlerini destekledi. İngilizler (affedersiniz, Mançular) "kazandı" ve Doğu Türkistan Sincan oldu.

Sovyetler 1921'de Devrimci Uygur Birliği'ni kurdular ancak 1926'da Stalin dünya devrimi düşünü terk edince bu örgütü dağıttılar. Uygur bağımsızlık eylemcileri yılmayarak, 1933'te ve daha sonra 1944'te ayaklanmalar düzenlediler. Doğu Türkistanlı devrimciler 1949'da Mao'nun Çin Halk Cumhuriyeti içinde bir konfederasyon oluşturmayı kabul ettiler; ama koşulları görüşmek üzere Pekin'e doğru yol alırken Çin'e ait uçayın yere çakılmasıyla birlikte tüm liderleri öldü. Çin ordusu şu an Sincan Uygur Özerk Bölgesi olan yeri hemen işgal etti. Bir on yıl sonra Tibetlilere olduğu gibi Doğu Türkistan Cumhuriyeti'ni yandaşları da sürgüne gitti.

1990'larda Irak, İran, Çin ve Rusya gibi ülkelerden gelme hoşnutsuz mültecileri kargaşa çıkarıp bağımsızlık isteyen jeopolitik maşalar olarak kullanmaktan mutluluk duyan Batı'da yerleşik olan sürgünler ve Batılı yönetimler tarafından desteklenen ayaklanmalar

ortaya çıktı. Münih merkezli Dünya Uygur Kongresi (The World Uighur Congress - WUC) ve Uygur Amerikan Derneği (Uighur American Association) ABD yönetimi destekli Ulusal Demokrasi Vakfı (National Endowment for Democracy) ile etle tırnak gibi çalışıyor.

Uygurların ve Tibetlilerin Çinlilerin saygı duyup büyük Çin içinde beslemeleri gereken eski ve özgün birer kültürleri vardır. Ancak bağımsızlık savaşının desteklenmesi, sinik bir jeopolitik satranç oyununun parçası ve bu oyun Uygurların durumunu yalnızca daha da kötüleştiriyor. Bu durum Britanya'nın on dokuzuncu yüzyıldaki planlarını hatırlatıyor. O zaman Britanya Uygurları desteklemiş olsaydı, bugün büyük olasılıkla bir Uyguristan var olacaktı. Bunun yerine Urumçi'deki ve Kaşgar'daki Eski Kent'te yıkım sürüyor. Buralar çok yakında Uygurların giyinip kuşanıp Han turistlere plastik, hediyelik eşyalar satacakları bir tema parkı haline gelecek. Klasik sömürgecilik.

Bununla birlikte Çin sömürgeciliği -Geldim, gördüm, yendim- yanı başındaki Afganistan'daki ABD/İngiliz türeviyle -Geldik; özgürlük adına yıkıp cinayet işliyoruz- karşılaştırıldığında sönük kalıyor. Batılı medyanın ABD'nin Irak ve Afganistan'daki yeni-sömürgeci girişimlerini kölece selamlarken, Çin'in kirli çamaşırlarını göz önüne sermekten haz duyması sinir bozucu bir durum. Uygurlar ayaklandığı sırada insansız ABD uçakları yüzlerce masum Afgan ve Pakistanlıyı katlediyor ve Obama, Çin'in Doğu Türkistan'a kibirli tecavüzünün özerli bir cömertlik edimi gibi görünmesini sağlayacak bir görev duygusuyla Afganistan'a binlerce asker daha gönderiyordu.

Afganlar 20 Ağustos'ta hem Afganlar hem de Amerikalılarca nefret edilen

Hamid Karzai'yi "seçmeye" hazırlanırken, Afganistan'daki devasa yeni üsler ve doksan bin askerle birlikte, iki tarafın da ölü sayısı fırlıyor. Ülkedeki NATO güçlerinin yeni kumandanı General Stanley McChrystal'a göre yeni ABD stratejisi, McChrystal ölümlerin "ödenmeye değer bir maliyet" olduğuna dair bize güvence verse de, sivil kayıpları azaltmak üzere tasarlandı.

Buna karşın sivil ölümler artıyor. Geçen hafta merkezî Gazne kentinde bir hava saldırısında yirmi iki Afgan öldürüldü. Suç sınır tanımıyor; komşu Güney Veziristan'da yalnızca geçen hafta, ABD füze saldırısı ile on altı kişinin öldürülmesinden birkaç gün sonra, insansız ABD uçakları elli dokuz "militanı" öldürdü. Hava saldırılarının militanları hedeflediği bildirilse de Pakistan'daki medya, bunların yalnızca altıda birinin ülkedeki Talibancıları hedeflediğini söylüyor. Geçtiğimiz yıl çoğu sivil, beş yüzden çok Pakistanlı ABD'nin insansız uçak saldırılarında öldürüldü. Her durumda sivil ve militan terimleri anlamsızlaşıyor çünkü çoğu sözde militanlar gâvur işgalciye karşı savaşan ve bunun için gerçekte her hakka sahip olan, yerli çocuklar. Onlara direniş kahramanları ya da şehitleri demek daha doğru olur. Onların ölümü de en az kadınların ve küçük kız çocuklarınınkinden kadar suç.

Yeni stratejisiyle McChrystal'ın çocukları da sinekler gibi düşüp ölüyor. 2007 Haziran'ındaki yirmi dört saldırıya karşılık bu Haziran'daki seksen iki Taliban saldırısında yirmi üç asker yok oldu. 6 Haziran'da bir günde, Amerikalı yedi askerin yok olmasıyla işgalden bu yana en yüksek sivil kayıp oranı kaydedildi. 2001'den bu yana olan İngiliz ölümleri geçen hafta yirmi dört saatte sekiz İngiliz askerinin öldürülmesiyle yeni ABD rekorunu kırarak yüz seksen dörde çıktı. Buna karşılık Irak'taki altı yıllık askeri kampanya sırasında yüz yetmiş dokuz İngiliz öldü.

Emekli ve bu yüzden güçsüz olsa da sağduyulu birkaç ses var. İngiliz emekli hukukçu Lord Bingham insansız uçakları "insani hoşgörü sınırının ötesinde acımasız" olarak niteliyor ve ona göre bunlar, parça tesirli bomba ve kara mayınları ile birlikte yasa dışı ilan

edilmeli. Ancak şimdiki Batılı "liderlik", Bush savaşlarının ardında sıkıca duruyor. Obama hangi iyi niyetlere sahip olursa olsun gerçekte kıyım onun iktidarında tırmanıyor.

Bugünlerde Çin ve ABD'yi birleştiren şey, sırasıyla kendi suçlarını nasıl El Kaide ve Usame Bin Ladin'i suçlayarak gerekçelendirdikleri. Ki bin Ladin de daha önceki komünizm karşıtı evresinde ABD'nin kendi yarattığı ve birçok yorumcuya göre bugün hala ABD'nin kapalı operasyonlarının bir uzantısı olan bir umacı. Guantamano'daki Uygurlu 'teröristler' en sonunda salıverildiler, ama Çin hala onların bin Ladin'in hayranları olduklarında ısrar ederek onları geri istiyor.

Ayrılıkçılarının desteklenmesinin ve bin Ladin benzerlerinin yaratılmasının her ikisi de, düşmanı çökertmek için içeri sızma şeklindeki çok eski bir taktiğin örnekleri. Bin Ladin Batı ile işbirliği içerisinde olmakla suçlanan tek terörist değil. Pakistanlı Taliban lideri Meshud'un eski yoldaşı Qari Zainuddin, Meshud'un camileri ve okulları havaya uçurma politikasını eleştirerek onu Amerika ve Mossad ajanı olmakla suçladı. Geçen hafta suikasta uğramadan önce "Bu insanlar İslam'ın zararına çalışıyorlar," dedi. Mehsum ileri teknoloji silahlarını nereden sağlıyor?

Son bulmayan Afganistan işkencesi, Obama'nın Moskova'daki başarılı zirvesinin ortaya koyduğu gibi, Avrupa ve Rusya'yı yakınlaştırdığı ölçüde ABD için çok yararlı. İlk olarak, kimi engellere karşın Orta Asya'nın tümü ve Rusya, 2001'den sonra Amerika'nın "Sürekli Özgürlük Harekâtı"nın esiri olmuşlardı. Obama'nın yönetiminde işler rayına girdi. Şimdi artık izolasyonist Türkmenistan bile ABD ordusunun hava üslerini kullanmasına izin verdi. Kırgızistan da Manas havalimanını ABD'ye daha yeni kiraladı ve ABD'nin Afganistan üzerinden köşeyi dönme trenine yeniden atladı.

Tüm bunlar bu kez Rusya'ya karşı olmak yerine onu yükselen dinamo Çin'i kuşatacak olan uzun dönemli bir stratejinin parçası olarak kullanan yeni bir Büyük Oyunun parçası mı? Çinliler Dünya Uygur Kongresi'ndeki son karışıklık için Washington'da yerleşik o-

lan Rabiya Kader'i ve internette ayaklanmaları kışkırtmak ve örgütlemek üzere yayılan söylentileri işaret ediyorlar. Başkan George W. Bush, Kader'i "özgürlük meleği" olarak bir kereden çok övdü. Özgürlük davasını desteklemekteki iddiaları her ne olursa olsun ABD, yerleşik yabancıları karmaşa çıkarmaları ve Çin'in dengesini bozmaları için açıkça yönlendiriyor. Bu Irak ve İran örneklerinde açıkça yapıldı ve yapılıyor. Yalnız daha çok baskı umabilecek zavallı Uygurların durumunda ise bu kesin olarak geri tepecek. Uygur kültürü ve insan haklarını korumak adına ve özellikle Kaşgar'ın Eski Kent'inin yıkımıyla ilgili her türlü içten girişim, diyelim ki UNESCO tarafından yürütülmelidir, el altından iç savaş tetiklemek için değil. Uygurların kötü durumunu kolaylaştıracak en iyi senaryo elbette ABD'nin barışı güçlendirmeye yönelik bir politika izlemesi ve öteki ulusları tehdit etmekten ve onlar için darbe planları yapmaktan vazgeçmesi olurdu. Ne yazık ki işler böyle değil.

Belki de Çinliler ve Ruslar, düşmanlarını ki bu durumda Amerikalılar ve Taliban, birbirine kırdırma biçimindeki çok eski stratejiye uygun olarak ABD'nin Orta Asya'ya burnunu sokmasını hoş görüyorlardır. ABD bu kırdırma stratejisini 1930'larda Avrupa'da faşist ve komünistlerin birbiriyle savaşmasını destekleyecek şekilde kullandı. Truman'ın ünlü sözünü anımsayın: "Eğer Almanya'nın kazanacağını götürssek Rusya'ya, Rusya'nın kazanacağını götürssek de Almanya'ya yardım etmeliyiz ki birbirlerini olabildiğince çok öldürsünler; Hitler'i ise hiçbir koşulda zafer kazanmış olarak görmek istemem." Bugün aynı strateji Amerikalılara karşı da pekâlâ kullanılabilir.

* Eric Walberg, Al-Ahram Weekly için yazıyor. Kendisine <http://ericwalberg.com/> adresinden ulaşabilirsiniz.

** 15 Temmuz 2009

Uygur Vs Afghan: A Study In Contrasts

Eric Walberg*

Last week's** riots in Urumqi, resulting in 180 deaths, recall similar protests in Tibet last year, though only 19 people were killed there. Both Uighur and Tibetan exiles demonstrated during the Chinese Olympics, to little effect. Both regions, remote from the heart of Han China, were taken over under the communists, and are important strategically and as storehouses of mineral wealth to feed the new capitalist China's voracious appetite. They remind us that old-fashion colonialism is alive and well. Neither the Uighurs nor the Tibetans have any hope of independence, but they rightly would like the Han to be less greedy and invasive.

Like Tibet, it is the flood of Han immigrants and the wholesale destruction of the local culture that is the problem. The massive recent influx of Han Chinese, who now make up more than 50 per cent of the population (70 per cent in the major cities Urumqi and Kashgar), has reduced Uighurs to a minority in their homeland, ominously called "Xinjiang" (New Frontier) in Chinese. The use of "Eastern Turkistan", the traditional name for this region, is outlawed, along with the blue star-crescent Uighur flag. Ethnic Han Chinese dominate nearly all big businesses in the region. All Uighurs must study Chinese, and very few Uighurs can dream of going to university.

Like the Kurds, they have no official state, only a hollow autonomous region, along with large diaspora communities in Kazakhstan, Kyrgyzstan, Uzbekistan and the West. They number 8-10 million worldwide. There are Uighur neighbourhoods in Beijing and Shanghai. Their history is the story of an obscure nomadic tribe from the Altai Mountains rising to challenge the Chinese empire, founding their own in the 8th century, which stretched from the Caspian Sea to Manchuria. Because of

their strategic location on the Silk Road, they thrived on trade. They came under Han sovereignty only in the 17th century, but after numerous revolts expelled Qing officials in 1864 and founded an independent Kashgaria kingdom, recognised by the Ottoman Empire, Russia and Great Britain, which even had a mission in the capital, Kashgar. As usual British support depended on its imperial schemes and when the Chinese attacked in 1876, fearing Tsarist expansion, Great Britain supported the Manchu invasion forces. The Brits (excuse me, the Manchus) "won" and East Turkestan became Xinjiang.

The Soviets established the Revolutionary Uighur Union in 1921, but dissolved the organisation in 1926 when Stalin abandoned dreams of world revolution. Undeterred, Uighur independence activists staged several uprisings, briefly in 1933 and then in 1944. In 1949, East Turkestan's revolutionaries agreed to form a confederacy within Mao's People's Republic of China; however, on the way to Beijing to negotiate the terms, the Chinese plane crash, killing all the leaders. The Chinese army immediately invaded what is now Xinjiang Uighur Autonomous Region. As with the Tibetans a decade later, East Turkestan Republic loyalists went into exile.

Uprisings occurred through the 1990s, supported by exiles in the West and Western governments, who are happy to use disgruntled expatriates from countries such as Iraq, Iran, China and Russia as geopolitical pawns, promoting unrest and calling for independence. The World Uighur Congress (WUC), based in Munich, and the Uighur American Association work hand-in-glove with the US government-funded National Endowment for Democracy.

The Uighurs and Tibetans have old and unique cultures which the Chinese would do well to respect and nurture within greater China. But supporting the independence struggle is part of a cynical geopolitical chess game, and merely worsens the Uighurs' plight. We are reminded of Britain's scheming there in the 19th century. If Britain had stood by the Uighurs then, there would probably be an Uighuristan today.

Instead, the destruction of Urumqi and the Old City in Kashgar continue. The latter will soon be a theme park where Uighurs will dress up and sell Han tourists plastic souvenirs. Classic colonialism.

However, Chinese colonialism - Veni, vidi, vici - pales in comparison to the US/ British variant in nearby Afghanistan - We came, destroy, and murder in the name of freedom. It is galling for Western media to take such delight in exposing China's dirty linen, as it slavishly hails US neo-imperial ventures in Iraq and Afghanistan. As Uighurs riot, US drones massacre hundreds of innocent Afghans and Pakistanis, and Obama sends thousands more troops to Afghanistan in a mission that makes China's arrogant encroachment on Eastern Turkistan look like an act of selfless generosity.

With huge new bases in Afghanistan and 90,000 troops, the death toll on both sides is skyrocketing as Afghans prepare to "elect" the hated - by both Afghans and Americans - Hamid Karzai on 20 August. The new US strategy is designed to reduce civilian casualties, according to General Stanley McChrystal, the new commander of NATO forces in the country, though "a price worth paying", he assures us.

But civilian deaths are increasing. 22 Afghans were killed in the central Ghazni province in an air strike last

week. And crime knows no borders, as 59 "militants" were killed just last week in neighbouring South Waziristan by US drones, just days after a US missile strike there killed 16. The airstrikes are said to be aimed at militants, but Pakistani media say only one in six have target Taliban insurgents in the country. More than five hundred Pakistanis - most of them civilians - have been killed over the past year in the US drone strikes. In any case, the terms civilian and militant are meaningless, as most so-called militants are local boys fighting the infidel invader, as they have every right to do. It would be more accurate to call them resistance heroes or martyrs. Their deaths are just as criminal as the deaths of little girls and women.

McChrystal's boys are also dropping like flies with his new strategy. There were 82 Taliban attacks in June, compared with 24 in June 2007, killing 23 troops. On one day - 6 July, seven American troops were killed, the highest casualty rate recorded since the invasion. British fatalities since 2001 reached 184 last week when eight British soldiers were killed in 24 hours, surpassing the new US record. This compares to the 179 British deaths during the six-year military campaign in Iraq.

There are a few voices of sanity, if retired and hence powerless. Drones are described by retired British lawmaker Lord Bingham as "so cruel as to be beyond the pale of human tolerance" and should be outlawed along with cluster bombs and landmines. But current Western "leadership" stands firmly behind the Bush wars. Despite whatever good intentions Obama may harbour, the slaughter is in fact accelerating under him.

What unites China and the US these days, is how they justify their respective crimes by blaming them on Al-Qaeda and Osama bin Laden, a bogeyman that was created by the US itself during its earlier anti-communist phase, and who many commentators argue is still an extension of US covert operations. Uighur "terrorists" at Guantanamo were finally released, but China insists they are devotees of this bin Laden and wants them back.

Both the support of secessionists and the creation of the likes of bin Laden are examples of the infiltration of the enemy to subvert it from within - an age-old tactic. And bin Laden is not the only terrorist accused of being in league with the West. The Pakistani Taliban leader Mehsud's ex-comrade Qari Zainuddin, critical of Mehsud's policy of blowing up mosques and schools, accused Mehsud of being an American and Mossad agent. "These people are working against Islam," he said last week, shortly before he was assassinated. Where does Mehsud get his sophisticated arms?

Afghanistan's unending torment is very useful to the US, bringing Europe and Russia into line, as Obama's triumphal summit in Moscow revealed. Initially after 2001, all of Central Asia and Russia were in thrall to America's "Operation Enduring Freedom" though there have been snags. Under Obama, things are back on track. Now even isolationist Turkmenistan has agreed to allow US military to use its airbases. With its new lease to the US of Manas airport, Kyrgyzstan is back on board the US gravy train to Afghanistan.

Is all this part of a new Great Game, this time directed not against Russia, but even using Russia as part of a long-term strategy to contain the rising powerhouse China? The Chinese point the finger for the recent unrest at the WUC, Washington-based Rebiya Kadeer and the spread of rumours over the internet to incite and coordinate riots. President George W Bush lauded Kadeer more than once as an "apostle of freedom". Whatever its claims to be supporting the cause of freedom etc, the US clearly assists the expatriates to foment unrest and destabilise China. This was and is being openly done in the case of Iraq and Iran. It most certainly will backfire for the poor Uighurs, who can only expect more repression. Any sincere attempt to help preserve Uighur culture and civil rights - in particular the destruction of the Old City of Kashgar - should be carried out through, say, UNESCO, not covertly to incite civil war. The best scenario for an easing of the Uighurs' plight of course would be if the US operated on a policy

of promoting peace and of not threatening and intriguing against other nations. Alas.

Perhaps the Chinese and Russians are tolerating US meddling in Central Asia in line with the age-old strategy of playing off your enemies against each other - in this case, the Americans and the Taliban. This strategy was used by the US in the 1930s, building up both the fascists and communists to fight each other in Europe. Recall Truman's famous quip: "If we see that Germany is winning we ought to help Russia and if Russia is winning we ought to help Germany and that way let them kill as many as possible, although I don't want to see Hitler victorious under any circumstances." It can just as well be used against the Americans today.

* <http://ericwalberg.com/>
 ** July 15th, 2009

Die Uiguren Gegen Afghanen: Eine Untersuchung Zwischen Der Verschiedenen Ideen

Eric Walberg*

Letzte Woche in Urumqi** unruhig wegen Tod von 180 Menschen erinnert an ähnliche Proteste in Tibet im vergangenen Jahr; obwohl zu dieser Zeit neunzehn Menschen getötet wurden. China, während der Olympischen Spiele mit Uiguren und Tibetern im Exil hatte wenig Einfluss auf ihre Leistungen. Han China ist sehr weit aus dem Herzen der Regierungen der Region sowohl in den Händen der Kommunisten; in beiden Regionen müssen eine strategische Bodenschätze unersättlichen Appetit der neuen kapitalistischen Chinas für die Lagerung haben. Diese Regionen erinnern daran, dass altmodische Kolonia-

lismus immer noch lebt. Obwohl die Aussicht auf eine Unabhängigkeit Uiguren und Tibeter, Han zu Recht weniger gierig und wollte ihn aggressiv zu sein. So wie in der uigurischen Region Tibet, scharen sich die Han Immigranten an einen Ort mit der Problem wo ein lokale kultur zusammengeführt werden. Derzeit fünfzig Prozent der Bevölkerung, (Siebzig Prozent der großen Städte wie Kashgar und Urumqi) aus denen sich die meisten der jüngsten massiven Zustrom von Han-Chinesen Uiguren, eine Minderheits Position in ihren jeweiligen Heimatländern. Hier ist ein Anliegen der chinesischen Sprache "Xinjiang" (Die

neue Grenze), hieß es. Hier ist der traditionelle Name der "Ost Turkistan" die Verwendung des blauen Mond-Sterne-Flagge mit den Uiguren Fall wurde für illegal erklärt.

Han-Chinesen in der Region sind die meisten dominant in fast allen großen Akzidenzen, deswegen müssen alle Uiguren Chinesisch lernen und nur sehr wenige können auf die Universität.

* Eric Walberg schreibt für Al-Ahram Weekly, dies können Sie unter der Adresse <http://ericwalberg.com/> erreichen.

** 15 Juni 2009

istanbul şehri
kültür tarihi
araştırmaları merkezi

kültür tarihi
araştırmaları merkezi

www.kulturtarihi.org

"Doğru d ş nen ve d ş nd ğ n  yapmak iradesine sahip olan bir insan h rd r. Hem doğru düşünmeden, hem de iradeden mahrum ise behimi (hayvan)'dır. Doğru düşünüp de iradesi yok ise o, köledir. İlim ve felsefe ile meşgul kimselerden bazıları kölelikte öteki insanlardan geri kalmazlar. Bunların bilgilerinden fayda gelmeyeceğ  gibi, kendileri de diğ r ilim erbabı için utanç sebebi olurlar." Farabi ( .950)

ÇEYREK ASIRLIK DENEYİM

İNGİLİZCE

FRANSIZCA

ALMANCA

RUSÇA

ARAPÇA

12-15 Kişilik Sınıflar

**Haftaiçi / Haftasonu
grupları**

ÜDS, KPDS, YDS, TOEFL

Ücretsiz Etüt İmkânı

Konuşma Sınıfları

**Yurtdışı Eğitim
Danışmanlığı**

Tercümanlık Hizmeti

**2,5 AYDA
MEB ONAYLI
SERTİFİKA**

AYDIN LİSAN KURSLARI
Ziraat Bankası Arka Sokağı
No:14 Kat:1 / AYDIN
Tel: 0 256 214 48 21
www.aydinlisanegitim.com